

สถานการณ์สุขภาพ

จังหวัดสงขลา

ตุลาคม 2551

จัดทำโดย

เครือข่ายสร้างสุขภาพจังหวัดสงขลา

สถาบันวิจัยระบบสุขภาพภาคใต้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

คำนำ

รายงานสถานการณ์สุขภาพจังหวัดสงขลาซึ่งจัดทำขึ้นเพื่อประกอบการดำเนินงานสร้างสุขภาวะของเครือข่ายองค์กรสาธารณะในพื้นที่ โดยเฉพาะเพื่อสนับสนุนการทำงานของภาคประชาชน ให้ได้มีส่วนร่วมในการสร้างเสริมสุขภาพและร่วมขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ ข้อมูลประกอบรายงานได้มาจากหลายภาคส่วน ได้แก่ รายงานของสาธารณสุขจังหวัดสงขลา, รายงานข้อมูลทั่วไปของจังหวัดสงขลา, ข้อมูลจากแผนที่ทางสังคมจังหวัดสงขลา ระยะที่ 1 SONGKHLA SOCIAL MAPPING (PHASE I) บ.ประพันธ์มงคล จำกัด, แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด, เครือข่ายภาคประชาชนในแผนสุขภาพจังหวัดสงขลา และเครือข่ายสร้างสุขภาพจังหวัดสงขลา โดยการสนับสนุนของกลไกภาค สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) ในการรวบรวมข้อมูลดังกล่าว ได้ให้ความหมายของสุขภาพ ไว้ว่า เป็นภาวะที่สมดุลทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และปัญญา มองมิติด้านสุขภาพที่กว้างกว่าขอบเขตของสาธารณสุขเดิม

คณะทำงาน

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 ข้อมูลทั่วไป	
▪ ที่ตั้งและอาณาเขต	5
▪ มูลค่าการนำเข้า-ส่งออกสินค้าที่ผ่านด่านศุลกากรจังหวัดสงขลา	7
▪ การจัดเก็บภาษีสรรพากร	9
▪ ประชากร	10
▪ ข้อมูลแสดงพื้นที่ จำนวน ตำบล หมู่บ้าน เทศบาลและ อบต.	12
▪ บริบทเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของจังหวัดสงขลา	15
▪ ด้านประเพณีและวัฒนธรรม	17
▪ ชีวิตความเป็นอยู่โดยทั่วไป (Lifestyle) ของชาวสงขลา	20
▪ แนวโน้มในการพัฒนาจังหวัดสงขลา	21
▪ วิสัยทัศน์จังหวัดสงขลา ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา	23
▪ วิสัยทัศน์จังหวัดสงขลา 2553	24
▪ วิสัยทัศน์จังหวัดสงขลา 2554	30
บทที่ 2 สถานการณ์สุขภาพที่สำคัญ	
▪ สถานการณ์โรคทางสาธารณสุข	39
▪ ข้อมูลสถิติชีพและสถานะสุขภาพ	40
▪ โรคทางสาธารณสุข	43
▪ จำนวนและสาเหตุการป่วยของผู้ป่วยนอก 10 อันดับแรก จังหวัดสงขลาปีงบประมาณ 2550 จำแนกรายโรค	48
▪ ตารางแสดง 10 อันดับแรกโรคที่เป็นปัญหาสาธารณสุขจังหวัดสงขลา ปีงบประมาณ 2550	50
▪ มาเลเรียพื้นที่พื้เหตุแรงงานต่างด้าว — ความไม่สงบ	51
▪ สถานการณ์ปัญหาประเด็นอุบัติเหตุจราจร	53
▪ ไฟใต้เผาธุรกิจสงขลาเหตุร้ายลามพื้นที่ใหม่	54
▪ ปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติดและแหล่งอบายมุข	60
▪ สถานการณ์ยาเสพติด	62
▪ สถานการณ์ปัญหาสุขภาพเด็กและเยาวชน	63
▪ สถานการณ์โรคเอดส์สงขลา	69
▪ สถานการณ์ปัญหา การจัดการสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ	71

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
▪ การอุตสาหกรรม	75
▪ น้ำท่วม	77
▪ น้ำบาดาล	80
▪ ก๊าซธรรมชาติ	82
▪ การพังทลายป่าสนทรายชายหาด	87
▪ พื้นที่เสี่ยงภัยธรรมชาติ	91
▪ ภัยแล้ง	92
▪ แผ่นดินถล่ม	93
▪ สถานการณ์ปัญหาเกษตรและอาหารที่เอื้อต่อสุขภาพ	94
▪ สถานการณ์ปัญหา แรงงาน(แรงงานนอกระบบ)	99
▪ สถานการณ์สุขภาพผู้พิการ	101
▪ สถานการณ์ปัญหา วัฒนธรรมที่เอื้อต่อสุขภาพ	113
▪ สถานการณ์ปัญหาการจัดการระบบบริการสุขภาพและหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า	114
▪ สภาพปัญหาด้านสุขภาพโดยรวมของชุมชน	115
บทที่ 3 ต้นทุนทางสังคม	
▪ กระบวนการขับเคลื่อนเรื่องสุขภาพในจังหวัดสงขลา	116
▪ ปัจจัยหนุนเสริมการขับเคลื่อนเรื่องสุขภาพในพื้นที่	121
▪ การขับเคลื่อนในการทำแผนสุขภาพจังหวัดสงขลา	126
▪ แผนพัฒนาสุขภาพระดับตำบล	130
▪ องค์กรเครือข่ายในพื้นที่	132
บทที่ 4 ข้อเสนอแนะเพื่อการสร้างสุขภาพ	
▪ ปัจจัยกำหนดสุขภาพ	158
▪ ยุทธศาสตร์การสนับสนุนกิจกรรมสุขภาพเชิงประเด็น	161
▪ ลำดับความสำคัญของปัญหาสุขภาพจังหวัดสงขลา	165

บทที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดสงขลาตั้งอยู่ฝั่งตะวันออกของภาคใต้ตอนล่าง ระหว่างละติจูดที่ 6 17 —7 56 เหนือ ลองจิจูด 100 01 - 101 06 ตะวันออก สูงจากระดับน้ำทะเล 4 เมตร อยู่ห่างจาก กรุงเทพฯ ตามเส้นทางรถไฟ 947 กิโลเมตร และทางหลวงแผ่นดิน 950 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดนครศรีธรรมราชและจังหวัดพัทลุง

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอ่าวไทย

ทิศใต้ ติดต่อกับจังหวัดยะลา จังหวัดปัตตานี รัฐเคดาห์ และรัฐเปอร์ลิสของมาเลเซีย

ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดพัทลุง และ จังหวัดสตูล

ขนาดพื้นที่

จังหวัดสงขลา มีพื้นที่ 7,393.889 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 4,621,180 ไร่ มีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 27 ของประเทศ และใหญ่เป็นอันดับที่ 3 ของภาคใต้

การปกครอง

จังหวัดสงขลา มีรูปแบบการปกครองและการบริหารราชการแผ่นดิน 3 รูปแบบ คือ การบริหารราชการส่วนกลาง ประกอบด้วยส่วนราชการสังกัดส่วนกลาง ซึ่งมาตั้งหน่วยงานในพื้นที่จังหวัด จำนวน 223 ส่วนราชการ และหน่วยงานอิสระ จำนวน 4 ส่วนราชการ การบริหารราชการส่วนภูมิภาค จัดรูปแบบการปกครองและการบริหารราชการออกเป็น 2 ระดับ คือ

□ ระดับจังหวัด ประกอบด้วยส่วนราชการประจำจังหวัด จำนวน 29 ส่วนราชการ

□ ระดับอำเภอ ประกอบด้วย 16 อำเภอ 124 ตำบล 1,022 หมู่บ้าน การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาล 24 แห่ง คือ เทศบาลนครหาดใหญ่ เทศบาลนครสงขลา เทศบาลเมืองสะเดา เทศบาลเมืองบ้านพรุ และเทศบาลตำบลพังลา ปาดังเบซาร์ ปริก ระโนด คอหงส์ ควนลัง คลองแห พะตุง นาทวี กำแพงเพชร นาสีทอง บ่อตรู สทิงพระ สะบ้าย้อย จะนะ เทพาควนเนียง สิงหนคร สำนักขาม เขารูปช้าง และองค์การบริหารส่วนตำบล 116 แห่ง ผลิตภัณฑ์จังหวัด ตามราคาประจำปี จำแนกตามสาขาการผลิต พ.ศ. 2544 - 2548 ดังนี้

สาขาการผลิต	2544 (200 1)	2545 (200 2)	2546 (2003)	2547 (2004)	2548 (200 5)
ภาคเกษตร	24,987	26,465	29,502	33,664	34,785
เกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้	9,061	11,563	16,118	20,110	21,515
การประมง	15,926	14,902	13,384	13,553	13,270
ภาคนอกเกษตร	76,606	80,833	86,565	93,278	101,877
การทำเหมืองแร่ และเหมืองหิน	189	233	271	373	368
การผลิตอุตสาหกรรม	31,132	32,443	35,782	37,795	41,724
การไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา	2,252	2,361	2,476	2,748	2,857
การก่อสร้าง	3,456	4,437	4,979	5,352	5,643
การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์					
ของใช้ส่วนบุคคล และของใช้ในครัวเรือน	11,806	11,920	12,652	13,670	14,759
โรงแรม และภัตตาคาร	3,132	3,501	3,155	3,418	3,562
การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า และการคมนาคม	6,039	6,393	6,040	6,670	7,239
ตัวกลางทางการเงิน	2,228	2,552	3,050	3,489	3,890
บริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่า และบริการทางธุรกิจ	3,303	3,181	3,420	3,413	3,672
การบริหารราชการแผ่นดิน และการป้องกันประเทศ					
รวมทั้งการประกันสังคมภาคบังคับ	4,624	5,037	5,647	6,181	6,711
การศึกษา	5,749	5,785	6,209	7,013	7,911
การบริการด้านสุขภาพ และงานสังคมสงเคราะห์	2,173	2,427	2,261	2,460	2,789

การบริการชุมชน สังคม และบริการ ส่วนบุคคลอื่น ๆ	482	520	576	645	699
ลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	41	43	47	51	53
ผลิตภัณฑ์จังหวัด	101,5	107,2	116,067	126,942	136,6
มูลค่าผลิตภัณฑ์เฉลี่ยต่อคน (บาท)	93	98	89,076	96,843	63
ประชากร (1,000 คน)	78,84	82,82	1,303	1,311	103,7
	8	4	1,303	1,311	85
	1,288	1,296	1,303	1,311	1,317

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

□ มูลค่าการนำเข้า-ส่งออกสินค้า ที่ผ่านด่านศุลกากรจังหวัดสงขลา

ในปี 2549 มูลค่าการค้าระหว่างประเทศรวม 471,854.78 ล้านบาท แยกเป็นมูลค่าสินค้านำเข้า 140,229.37 ล้านบาท แยกเป็น มูลค่าสินค้าส่งออก 331,625.41 ล้านบาท โดยมูลค่าการนำเข้า-ส่งออก แยกรายเดือนดังนี้

หน่วย : ล้านบาท

เดือน	ส่งออก	นำเข้า	การค้ารวม
มกราคม	22,587.27	9,301.77	31,889.04
กุมภาพันธ์	24,296.22	9,776.16	34,072.38
มีนาคม	27,073.82	14,236.95	41,310.77
เมษายน	24,067.62	9,981.44	34,049.06
พฤษภาคม	27,505.38	11,070.03	38,575.41
มิถุนายน	26,409.93	11,470.00	37,879.93
กรกฎาคม	30,665.51	10,281.88	40,947.39
สิงหาคม	30,278.77	12,911.32	43,190.09
กันยายน	31,155.18	11,905.88	43,061.06
ตุลาคม	35,385.00	14,314.07	49,699.07

พฤศจิกายน	27,511.21	12,971.13	40,482.34
ธันวาคม	24,689.50	12,008.74	36,698.24
รวม	331,625.41	140,229.37	471,854.78

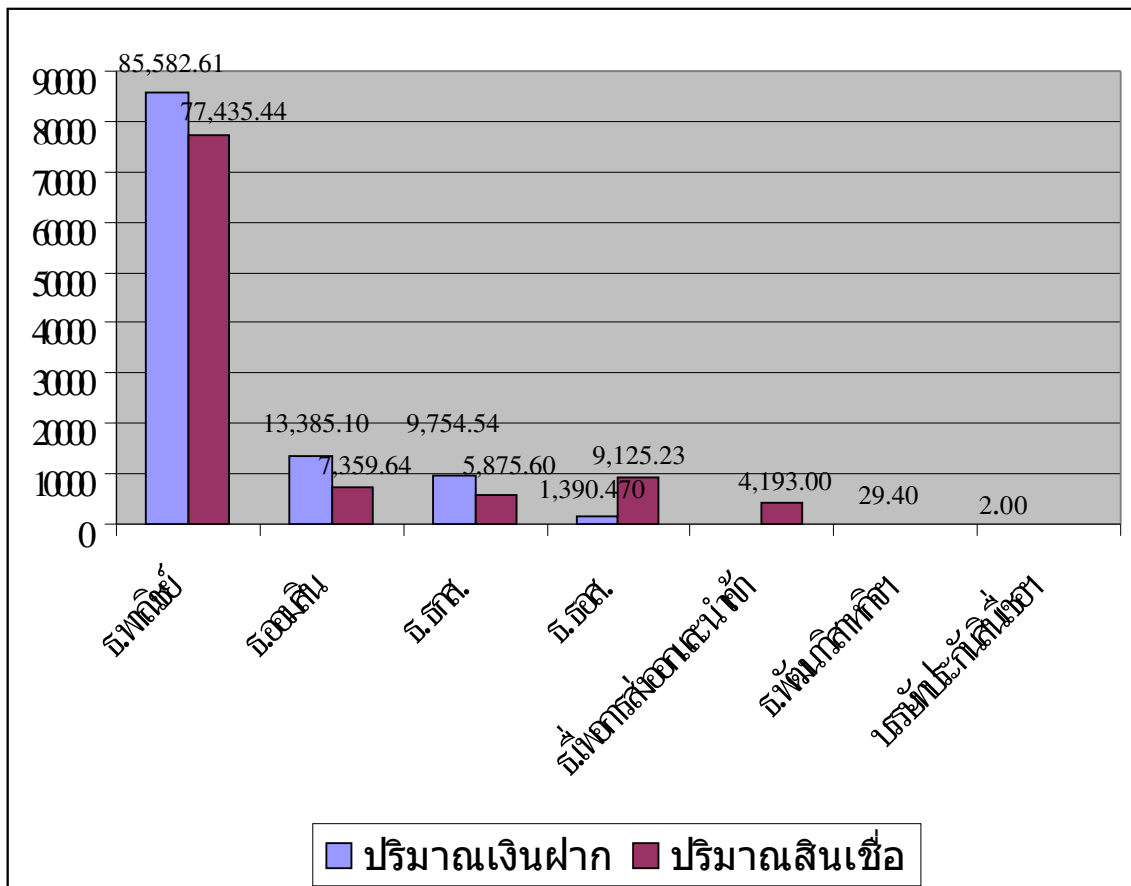
ที่มา : ด้านศุลกากรสงขลา,ท่าอากาศยานหาดใหญ่,สะเดา,ปาดังเบซาร์ รวบรวมโดยสำนักงานพาณิชย์จังหวัดสงขลา

การเงินการคลัง

1. ด้านการเงิน

ด้านการเงินของจังหวัดสงขลา ปี พ.ศ.2549 มีปริมาณเงินฝากจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 110,112.72 ล้านบาท ปริมาณสินเชื่อจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 104,020.30 ล้านบาท

(หน่วย : ล้านบาท)

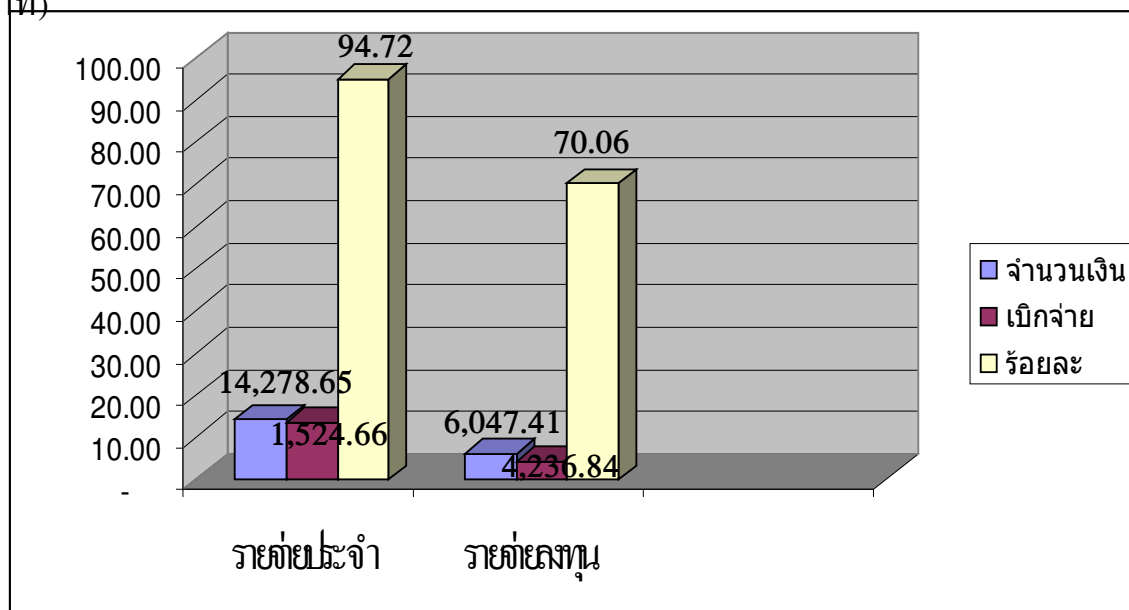

ด้านการคลัง

ในปีงบประมาณ พ.ศ.2549 (ตุลาคม 2548 – กันยายน 2549) จังหวัดสงขลา ได้รับงบประมาณ 20,326.06 ล้านบาท โดยแยกเป็นงบประจำ 14,278.65 ล้านบาท งบลงทุน 6,047.41 ล้านบาท สามารถเบิกจ่ายงบประจำได้ร้อยละ 94.72 งบลงทุนร้อยละ 70.06 ผลการเบิกจ่ายรวม 17,761.49 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 87.38 ของงบประมาณที่ได้รับ

(หน่วย : ล้านบาท)

(ที่มา : สนง.คลังจังหวัดสงขลา)

การจัดเก็บภาษีสรรพากร

ปี 2549 จัดเก็บภาษีได้ทั้งหมด 7,025.401 ล้านบาท โดยแยกเป็น

1.1 ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	778.443	ล้านบาท
1.2 ภาษีเงินได้นิติบุคคล	604.213	“
1.5 ภาษีมูลค่าเพิ่ม	3,000.825	“
1.6 ภาษีธุรกิจเฉพาะ	110.338	“
1.7 อากรแสดมปี	53.748	“
1.8 รายได้อื่น	2.199	“
รวมรายได้จัดเก็บ (Gross)	4,549.766	“

(ที่มา : สนง.สรรพากรพื้นที่สงขลา)

- การจัดเก็บภาษีสรรพสามิต

ในปี 2549 สำนักงานสรรพสามิตจังหวัดสงขลา จัดเก็บภาษีสรรพสามิตได้ทั้งสิ้น 5,291,366,000 ล้านบาท โดยมีรายละเอียดการจัดเก็บดังนี้

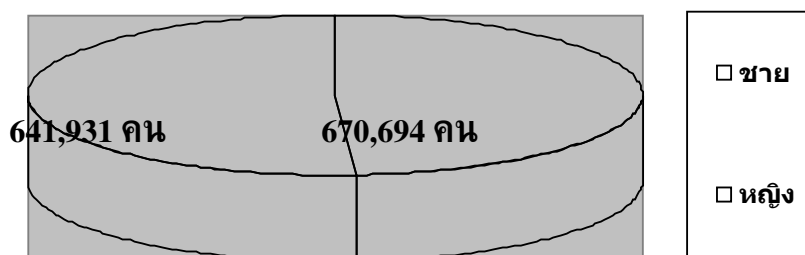
□ น้ำมัน	จัดเก็บได้	99,205,697.59	บาท
□ สุรา	”	7,801,751.45	บาท
□ รถยนต์	”	7,801,751.45	บาท
□ เครื่องดื่ม	”	284,474,662.33	บาท
□ รถจักรยานยนต์	”	6,185,161.73	บาท
□ น้ำหอม	”	31,659.73	บาท
□ เครื่องไฟฟ้า	”	110,356,982.35	บาท
□ แบตเตอรี่	”	6,971,919.00	บาท
□ บริการ	”	6,307,144.35	บาท
(กอล์ฟ,ไนต์คลับ,ดิสโก้เธค,อาบอบนวด)			
□ รายได้เบ็ดเตล็ด	”	2,739,848.26	บาท

(ใบอนุญาตต่าง ๆ)

(ที่มา : สนง.สรรพสามิตพื้นที่สงขลา)

ประชากร

ประชากร ณ เดือนธันวาคม 2549 จำนวน 1,312,625 คน แบ่งเป็นชาย 641,931 คน คิดเป็นร้อยละ 49.90 และหญิงจำนวน 670,694 คน คิดเป็นร้อยละ 50.10 จำนวนครัวเรือน 383,621 ครัวเรือน จำแนกออกเป็นรายอำเภอ ได้ดังนี้

อำเภอ	จำนวนตำบล	จำนวนประชากรชาย	จำนวนประชากรหญิง	รวมจำนวนประชากร	จำนวนครัวเรือน
อำเภอเมืองสงขลา	5	41,974	45,823	87,797	28,906
อำเภอสทิงพระ	11	22,931	124,011	46,942	11,203

อำเภอจะนะ	14	43,890	44,703	88,593	19,380
อำเภอนาทวี	10	26,332	26,275	52,607	12,459
อำเภอเทพา	7	32,321	32,312	64,633	14,512
อำเภอสะบ้าย้อย	9	31,567	31,462	63,029	13,265
อำเภอรโนด	12	26,262	26,710	52,972	15,412
อำเภอกระแสสินธุ์	4	7,808	8,118	15,926	4,221
อำเภอรัตถุมิ	5	30,184	30,736	60,920	15,964
อำเภอ	จำนวนตำบล	จำนวนประชากรชาย	จำนวนประชากรหญิง	รวมจำนวนประชากร	จำนวนครัวเรือน
อำเภอสะเดา	8	35,830	33,491	69,321	20,430
อำเภอหาดใหญ่	12	34,666	36,473	71,139	20,511
อำเภอนาหม่อม	4	10,343	10,811	21,154	6,508
อำเภอควนเนียง	4	14,405	15,162	29,567	7,016
อำเภอบางกล่ำ	4	13,666	13,911	27,577	8,087
อำเภอสิงหนคร	9	21,329	22,228	43,557	10,436
อำเภอคลองหอยโข่ง	4	11,865	11,660	23,525	6,927
รวม	124	405,373	513,886	1,312,625	383,621

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดสงขลา

ปี 2551

	นอกเขตเทศบาล	ในเขตเทศบาล	รวมทั้งจังหวัด
ประชากรชาย:	436,511 คน	236,543 คน	673,054 คน
ประชากรหญิง:	444,813 คน	256,558 คน	701,371 คน
รวม:	881,324 คน	493,101 คน	1,374,425 คน
จำนวนครัวเรือน :	231,542 ครัวเรือน	164,896 ครัวเรือน	396,438 ครัวเรือน

อำเภอ	ประชากรชาย	ประชากรหญิง	รวมประชากร	จำนวนครัวเรือน
เมืองสงขลา	42,869	47,151	90,020	31,825

ระโนด	23,244	23,430	46,674	14,387
รัตภูมิ	30,677	31,284	61,961	16,704
เทพา	33,116	33,079	66,195	15,242
สะเดา	37,224	34,458	71,682	21,260
สะบ้าย้อย	32,857	32,636	65,493	14,154
สิงหนคร	21,247	22,083	43,330	10,804
หาดใหญ่	55,463	57,622	113,085	22,919
สติงพระ	22,521	23,555	46,076	11,416
อำเภอ	ประชากรชาย	ประชากรหญิง	รวมประชากร	จำนวนครัวเรือน
กระแสดินธุ์	7,694	7,951	15,645	4,342
ควนเนียง	14,517	15,173	29,690	7,284
คลองหอยโข่ง	12,066	11,869	23,935	7,295
จะนะ	44,707	45,450	90,157	20,176
นาหม่อม	10,496	11,069	21,565	6,816
นาทวี	27,135	26,988	54,123	14,100
บางกล่ำ	13,943	14,127	28,070	8,699
รวม	436,511	444,813	881,324	231,542

ข้อมูลแสดงพื้นที่ จำนวน ตำบล หมู่บ้าน เทศบาลและ อบต.

ที่	อำเภอ	พื้นที่ (ตร.กม)	ตำบล	หมู่บ้าน	เทศบาล	อบต.
1	เมืองสงขลา	171.883	5	47	2	4
2	หาดใหญ่	852.796	12	92	6	7
3	สะเดา	858.96	8	66	5	7
4	จะนะ	502.98	14	139	1	14
5	ระโนด	783.840	12	73	2	11
6	สิงหนคร	228.00	11	77	1	9
7	รัตภูมิ	650.00	5	63	2	5

8	เทพา	978.04	7	67	1	7
9	สติงพระ	120.00	11	79	1	11
10	นาทวี	792.46	10	92	1	10
11	สะบ้าย้อย	866.00	9	62	1	9
12	ควนเนียง	208.00	4	46	1	4
13	นาหม่อม	92.47	4	29	-	4
14	กระแสดินธุ์	96.40	4	22	-	4
15	บางกล่ำ	92.79	4	36	-	4
16	คลองหอยโข่ง	275.275	4	32	-	4
	รวม	7,569.894	124	1,022	24	116

การนับถือศาสนา

ประชากรส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 64.51 รองลงมานับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 32.45 และนับถือศาสนาอื่น ๆ ร้อยละ 3.04 (ที่มา :สนง.วัฒนธรรมจังหวัดสงขลา)

การประปา

จังหวัดสงขลาเป็นที่ตั้งของสำนักงานประปาเขต 5 และสำนักงานประปาส่วนภูมิภาคอีก 5 แห่ง กำลังการผลิต 7,060 ลบ.ม./ปี ปริมาณน้ำผลิต 50,191,437 ลบ.ม./ปี ปริมาณน้ำจ่าย 35,450,260 ลบ.ม./ปี ปริมาณน้ำจ่ายเพื่อสาธารณะประโยชน์และรั้วไหล 80,771 ลบ.ม./ปี จำนวนผู้ใช้น้ำทั้งสิ้น 88,509 ราย ดังนี้

กำลังการผลิต

สำนักงานประปา	กำลังผลิต (ลบ.ม./ปี)	ปริมาณน้ำผลิต (ลบ.ม./ปี)	ปริมาณน้ำจ่าย (ลบ.ม./ปี)	ปริมาณน้ำจ่ายเพื่อสาธารณะประโยชน์และรั้วไหล (ลบ.ม./ปี)	จำนวนผู้ใช้น้ำ (ราย)
1. สำนักงานประปา สงขลา	รับน้ำจาก หาดใหญ่	14,101,788	14,101,788	40,976	32,454
2. สำนักงานประปา หาดใหญ่	6,000	30,183,865	15,541,529	7,431	42,014
3. สำนักงานประปา สะเตาะ	660	4,617,825	4,524,873	15,875	11,450

4. สำนักงานประปา นาทวี	150	716,838	708,288	11,530	1,320
5. สำนักงานประปา ระโนด	250	571,121	573,782	4,959	1,271
รวม	7,060	50,191,437	35,450,260	80,771	88,509

(ที่มา : สนง.ประปาเขต 5 สงขลา)

การชลประทาน

จังหวัดสงขลาประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม หน่วยงานต่าง ๆ จึงได้ดำเนินการเพื่อจัดหาน้ำให้เกษตรกรเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพและเพื่อการอุปโภคบริโภค โดยเฉพาะกรมชลประทานเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบในการจัดหาน้ำและบริหารการใช้น้ำให้กับเกษตรกรตลอดจนการป้องกันปัญหาอุทกภัย ในจังหวัดสงขลามีโครงการชลประทานที่สำคัญที่ดำเนินการเพื่อจัดหาน้ำให้กับเกษตรกร โดยเฉพาะในช่วงหน้าแล้ง มีโครงการชลประทานที่จัดหาน้ำให้กับพื้นที่การเกษตรตั้งแต่ 5,000 ไร่ ขึ้นไป จำนวน 11 โครงการ ดังนี้

1. โครงการฝายชะมวง อำเภอรัตนภูมิ พื้นที่ชลประทาน 32,000 ไร่
2. โครงการชะมวงขยาย อำเภอรัตนภูมิ พื้นที่ชลประทาน 34,800 ไร่
3. โครงการฝายคลองวาด อำเภอหาดใหญ่ พื้นที่ชลประทาน 5,000 ไร่
4. โครงการฝายปลักปลิง อำเภอนาทวี พื้นที่ชลประทาน 23,092 ไร่
5. โครงการพัฒนาลุ่มน้ำคลองหอยโข่งและคลองจำไทร อำเภอกลองหอยโข่ง พื้นที่ชลประทาน 8,000 ไร่
6. โครงการพัฒนาลุ่มน้ำคลองทลา อำเภอกลองหอยโข่ง พื้นที่ชลประทาน 18,000 ไร่
7. โครงการคลองจะนะ อำเภोजะนะ พื้นที่ชลประทาน 12,000 ไร่
8. โครงการ ปตร.ป่ากระวะ อำเภอรโนด พื้นที่ชลประทาน 35,000 ไร่
9. โครงการฝายระวะ อำเภอรโนด พื้นที่ชลประทาน 7,000 ไร่
10. โครงการสูบน้ำทุ่งระโนด อำเภอรโนด พื้นที่ชลประทาน 115,000 ไร่
11. โครงการกระแสดินธุ์ อำเภอกระแสดินธุ์ พื้นที่ชลประทาน 51,140 ไร่

(ที่มา : โครงการชลประทานสงขลา)

จำนวนผู้มีบัตรประกันสุขภาพของกระทรวงสาธารณสุข

	ปี 2551	ปี 2550	เปลี่ยนแปลง
บัตรประกันสุขภาพ	536,220	526,176	10,044
บัตร 30 บาท	469,625	468,883	742
บัตรรับรองสิทธิ	0	0	0
จำนวนผู้ได้รับ สวัสดิการ	0	0	0
จำนวนผู้ได้รับค่า รักษาพยาบาล	0	0	0

แหล่งที่มาของข้อมูล: สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสงขลา

การให้การสงเคราะห์และจัดสวัสดิการ / งบประมาณ

รวมจำนวนครั้งของการให้การ
สงเคราะห์ : 7,049 ครั้ง
รวมงบประมาณ : 9,794,078 บาท

ประเภท	จำนวนครั้ง (ครั้ง)	งบประมาณ (บาท)
งานสงเคราะห์และจัด สวัสดิการเด็กและเยาวชน	1,560	2,529,000
งานสงเคราะห์และจัด สวัสดิการสตรี	210	1,011,600
งานสงเคราะห์และจัด สวัสดิการคนพิการ	829	192,000
งานสงเคราะห์และจัด สวัสดิการครอบครัวชุมชน	4,273	5,596,478
งานสงเคราะห์และจัด สวัสดิการเอดส์	177	465,000
รวม	7,049	9,794,078

แหล่งที่มาของข้อมูล: พมจ.

บริบทเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของจังหวัดสงขลา

ด้านประวัติศาสตร์

ข้อมูลทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีระบุชัดเจนว่าในพื้นที่ต่าง ๆ ของจังหวัดสงขลามีหลายแห่งที่เคยเป็นชุมชนขนาดใหญ่ เป็นศูนย์กลางปกครองท้องถิ่นมาก่อน เช่นเมืองสทิงพระ เมืองพัทลุงที่พะโคะ เมืองสงขลาพิมแหแดง เมืองสงขลาฝั่งแหลมสน เมืองสงขลา ตำบลบ่อยาง เมืองจะนะ และ เมืองเทพา เป็นต้น

มีข้อมูลเกี่ยวกับสงขลาที่นักประวัติศาสตร์ได้ค้นคว้าและนำมาเล่าไว้เป็นช่วง ๆ ดังนี้

ช่วงพุทธศตวรรษที่ 12-15 จังหวัดสงขลามีการติดต่อค้าขายกันตามระบบรัฐบรรณาการกับจีน ซึ่งเข้าใจว่าเป็นการติดต่อกันระหว่างสทิงพระกับจีน สมัยราชวงศ์ถัง (พ.ศ.1261-1450)

ช่วงพุทธศตวรรษที่ 18 เป็นช่วงที่สงขลาคือสทิงพระเปลี่ยนแปลงมากอีกครั้งคือทางจีนเกิดความยุ่งยากทางการเมือง การค้าขายกับกลุ่มคนบริเวณทะเลใต้ถดถอยลง ในขณะที่เมืองสทิงพระเริ่มเจริญขึ้นมาใหม่ โดยการรับเอาพุทธศาสนาเถรวาทลังกาวงศ์ และศิลปะวิทยาการเข้ามา

ต่อมาช่วงพุทธศตวรรษที่ 19 เมืองสทิงพระเริ่มเลือนหายไปกลายเป็นตำนาน เกิดชุมชนใหม่ขึ้นมาแทน คือ เมืองพัทลุงที่พะโคะ ตั้งอยู่ที่บริเวณวัดพะโคะ อำเภอสทิงพระ ปัจจุบัน

ต่อมาเมื่อเมืองพัทลุงพะโคะ ถูกโจมตีจากพวกโจรสลัด ทำให้เมืองนี้ค่อย ๆ เสื่อมลง จากนั้นก็เกิดชุมชนใหม่ขึ้น 2 แห่ง คือ ชุมชนบริเวณเขาแดง และได้เติบโตเป็นเมืองสงขลาพิมแหแดง และอีกแห่งคือที่บางแก้ว เติบโตเป็นเมืองพัทลุง

จนถึงพุทธศตวรรษที่ 20 (พ.ศ. 2162-2223) ชุมชนบริเวณเขาแดงได้ขยายตัวเป็นเมืองสำคัญ รู้จักกันในนาม “สงขลาพิมแหแดง” เป็นชุมชนธุรกิจการค้า มีท่าเรือน้ำลึก มีการค้าขายกับต่างประเทศบริเวณแหลมมลายู ที่สำคัญคือ เมืองสงขลาช่วงนี้ ตกอยู่ในการปกครองของต่างชาติ คือพวกมลายู อพยพจากหมู่เกาะอินโดนีเซีย ว่ากันว่าเป็นพวกมังกะสัน (บุกิส) ที่นับถือศาสนาอิสลาม โดยมีพวกอังกฤษคอยหนุนหลังอยู่

ในช่วง พ.ศ. 2162-2185 เมืองสงขลายอมรับอำนาจอยุธยา แต่ต่อมาได้แข็งข้อ ก่อกบฏ อยุธยาสามารถยึดและทำลายเมืองสงขลาได้สำเร็จในปี พ.ศ. 2223 เมืองสงขลาพิมแหแดงจึงถึงกาลอวสาน พร้อมกับอิทธิพลของพวกมลายูและศาสนาอิสลามก็ต้องถอยไป

จากนั้น เมืองสงขลาถูกปล่อยให้ทรุดโทรมอยู่หลายปี และถูกลดฐานะให้เป็นเมืองในความดูแลของเมืองพัทลุง ซึ่งตั้งเมืองอยู่บริเวณบ้านแหลมสน ปลายสุดของคาบสมุทรตรงข้ามกับที่ตั้งเมืองสงขลาปัจจุบัน เจ้าเมืองส่วนใหญ่เป็นไทยพุทธ

ต่อมา ลูถึงสมัยกรุงธนบุรี เมืองสงขลาฝั่งแหลมสนก็เติบโตอีกครั้ง มีคนจีนอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานจำนวนมาก กลายเป็นกลุ่มอิทธิพลใหม่ มีบทบาทสำคัญในเมืองสงขลา หลังจากสมเด็จพระเจ้าตากสินแห่งตั้งหัวหน้าคนจีนเป็นนายอากรรังนกเมื่อปี พ.ศ. 2312 และเป็นเจ้าเมืองสงขลาอีก 8 ปีต่อมา เมืองสงขลาที่อยู่ในความดูแลของตระกูล ณ สงขลา ติดต่อกันมาถึง 8 คน นานถึง 126 ปี เจ้าเมืองสงขลาทั้ง 8 คนนี้ มีส่วนสำคัญในการวางพื้นฐานความเจริญด้านต่างๆในเมืองสงขลาฝั่งแหลมสน และเมืองสงขลาตำบลบ่อยาง หรือเมืองสงขลาปัจจุบันไว้มากมาย (สงบ สงเมือง. สงขลา, จังหวัด.อ้างในสารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ เล่ม 9 หน้า 3585- 3589)

ด้านกลุ่มชาติพันธุ์

ผู้คนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสงขลา เมื่อพิจารณาตามลักษณะทางเชื้อชาติ ที่เรียกว่ากลุ่มชาติพันธุ์ แบ่งได้เป็น 3 กลุ่มหลัก คือ กลุ่มเชื้อชาติไทย กลุ่มเชื้อชาติจีน และกลุ่มเชื้อชาติมลายู กลุ่มแรกจะอาศัยอยู่ในชุมชนชนบทเป็นหลัก เลี้ยงชีพโดยการประกอบอาชีพด้านการเกษตร คือทำนา ทำสวนทั้งสวนยางพาราและไม้ผล กลุ่มที่สองส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ในชุมชนเมือง เลี้ยงชีพโดยการทำธุรกิจการค้า กลุ่มที่สามส่วนใหญ่ตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณปากน้ำ และหรือริมฝั่งทะเล เลี้ยงชีพโดยการทำประมง แต่อีกส่วนหนึ่งจะตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตเมือง เลี้ยงชีพโดยการทำธุรกิจการค้า แต่มีไม่มากนัก นอกจากนี้ก็มีกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ เช่น อินเดีย พม่า ลาว เขมร เป็นต้น

อนึ่ง ถ้าใช้หลักการทางมนุษยวิทยามาเป็นเครื่องกำหนดกลุ่มชาติพันธุ์ของผู้คนในจังหวัดสงขลา พบว่า จังหวัดสงขลาประกอบด้วยผู้คน 3 กลุ่มเช่นกัน แต่มีจำนวนความหนาแน่นต่างกัน คือ

กลุ่มมอญโกลอยด์ ได้แก่กลุ่มชาวไทยเชื้อสายจีน หรือที่มีสีผิวค่อนข้างขาว และหรือชาวมีสีผมดำ และสลวย เป็นต้น

กลุ่มนิกรอยด์ เป็นกลุ่มที่มีสีผิวค่อนข้างดำ และหรือดำ ได้แก่กลุ่มชาวไทยเดิม และไทยมลายู ไทยเชื้อสายอินเดียใต้ และกลุ่มคนจากประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ มาเลเซีย พม่า เขมร เป็นต้น

กลุ่มคอเคซอยด์ คือกลุ่มที่มีผิวขาวอมแดง หรือพวกฝรั่ง จากยุโรป อเมริกา และออสเตรเลีย

เมื่อนำกลุ่มชาติพันธุ์หลักทั้ง 3 กลุ่มมาโยงกับประเด็นทางสังคม ด้านการประกอบอาชีพ พบว่า

กลุ่มมองโกลอยด์ หรือกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีน จะเป็นกลุ่มที่ชอบประกอบอาชีพอิสระ หรือทำธุรกิจการค้าในหลายรูปแบบ ตั้งแต่ค้าขายเป็นร้านเล็ก ๆ จนถึงทำธุรกิจขนาดใหญ่ เป็นบริษัททำธุรกิจส่งออกผลผลิตของจังหวัด เช่นการทำธุรกิจยางพารา เป็นต้น จึงเป็นกลุ่มที่กุมกิจการหลักทางเศรษฐกิจของจังหวัดและส่วนมากจะอาศัยอยู่ในเขตเมือง

กลุ่มนิกรอยด์ ผิวดำ หรือค่อนข้างดำ เป็นกลุ่มคนไทยท้องถิ่นเดิม และกลุ่มผู้คนจากประเทศเพื่อนบ้าน กลุ่มนี้จะประกอบอาชีพทางการเกษตร คือทำนา ทำสวน ทำประมง และอาชีพรับจ้างทำการเกษตร ทำสวน และทำประมง และรับจ้างในภาคอุตสาหกรรม โรงงาน เช่น โรงงานแปรรูปสัตว์น้ำ เป็นต้น

กลุ่มคอเคซอยด์ หรือฝรั่งนั้น มี 2 กลุ่มย่อยคือ กลุ่มที่เข้ามาเพื่อประกอบอาชีพ มาลงทุนในกิจการธุรกิจการค้าขนาดใหญ่ เช่น ทำอุตสาหกรรมพลังงาน มีน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ เป็นต้น และกลุ่มที่เข้ามาเพราะมีสามี หรือมีภรรยาเป็นคนไทย กลุ่มนี้จะเข้ามาตั้งหลักแหล่งอยู่ในจังหวัดค่อนข้างถาวร หรือถาวร

ใน 3 กลุ่มนี้ กลุ่มนิกรอยด์ หรือพวกผิวดำ หรือดำแดง จะเป็นคนกลุ่มใหญ่ของจังหวัด และเป็นกลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมระดับกลางและต่ำ ส่วนกลุ่มมองโกลอยด์หรือพวกผิวขาว จะเป็นคนกลุ่มขนาดกลางของจังหวัด และเป็นกลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมระดับกลางและสูง ส่วนกลุ่มคอเคซอยด์หรือพวกฝรั่ง จะเป็นกลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูงเช่นกัน แต่มีปริมาณน้อยกว่ากลุ่มมองโกลอยด์

ด้านประเพณีและวัฒนธรรม

จังหวัดสงขลามีประเพณี วัฒนธรรมอันยาวนาน มีผู้นับถือศาสนาต่าง ๆ ประกอบด้วย ศาสนาพุทธ ศาสนาอิสลาม ศาสนาคริสต์ ศาสนาฮินดู และศาสนาอื่น ๆ มีการผสมผสานทางวัฒนธรรม เนื่องจากในอดีตมีการติดต่อค้าขายกับหลายประเทศ มีการแลกเปลี่ยนและหลอมรวมวัฒนธรรมของชาติต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ทำให้มีวัฒนธรรมที่หลากหลายแตกต่างกันออกไป ผู้คนมีความเชื่อผสมผสาน ระหว่างความเชื่อดั้งเดิมกับความเชื่อในศาสนา ขนบธรรมเนียม ประเพณีมีลักษณะเฉพาะอันเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการแต่งกาย การกิน การอยู่ ตลอดจนคติความเชื่อ

งานประเพณีสำคัญของจังหวัดสงขลาที่สืบทอดกันมา ได้แก่

1. เทศกาลสงกรานต์ จัดขึ้นในวันที่ 13 เมษายน ของทุกปี เป็นวันขึ้นปีใหม่ของไทยทั้งประเทศ มีการประกอบพิธีทำบุญรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ จากนั้นเป็นการเล่นสงกรานต์ โดย

เฉพาะในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จะมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวมาเลเซียและสิงคโปร์ จะเดินทางเข้ามาร่วมสนุกกับชาวไทยเป็นประจำทุกปี

2. ประเพณีลากพระและตักบาตรเทโว เป็นประเพณีที่ถือปฏิบัติกันมายาวนาน จัดขึ้นในช่วงวันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 เป็นประจำทุกปี เริ่มด้วยการห่มผ้าพระเจดีย์บนยอดเขาตั้งกวางก่อนจะถึงวันงาน แล้วในวันงานช่วงเช้าเป็นพิธีตักบาตรเทโวบริเวณเชิงเขาตั้งกวาง โดยพระสงฆ์หลายร้อยรูปมารวมกันที่เขาตั้งกวาง แล้วเดินลงบันไดมารับบิณฑบาตรจากพุทธศาสนิกชนที่คอยอยู่ที่เชิงบันได จากนั้นเวลาสายๆ จะมีเรือพระและขบวนแห่จากวัดต่างๆ เคลื่อนผ่านให้พุทธศาสนิกชนได้ชมความวิจิตรงดงามและร่วมทำบุญและลากพระตามประเพณี ซึ่งเชื่อกันว่าจะได้บุญ แล้วเรือเหล่านั้นจะมารวมกันที่บริเวณสระบัว เพื่อร่วมประกวดการตกแต่งเรือพระ ในงานยังมีกิจกรรมหลายอย่าง ทั้งการแสดงศิลปวัฒนธรรม และการประกวดต่างๆด้วย

3. ประเพณีวันสารท หรือประเพณีชิงเปรต ชาวสงขลาถือปฏิบัติมาแต่โบราณ เป็นประเพณีที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งที่ยังคงทำกันมาจนถึงทุกวันนี้ โดยมีความเชื่อว่า ช่วงวันแรม 1-15 ค่ำ ของเดือนสิบ วิญญาณของญาติพี่น้องที่ล่วงลับไปแล้ว โดยเฉพาะผู้ที่ยังไม่ไปเกิด (เปรต) จะได้รับการปลดปล่อยให้มาพบญาติพี่น้องของตนในเมืองมนุษย์ ดังนั้นผู้ที่มีชีวิตอยู่ก็พยายามจัดหาอาหารต่างๆไปทำบุญตามวัด เพื่อเป็นการอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้แก่ญาติที่ล่วงลับไปแล้ว ชาวสงขลาแม้ไปทำมาหากินอยู่ในท้องถิ่นอื่น เมื่อถึงกำหนดชิงเปรตเดือน 10 ก็มักจะกลับมาร่วมพิธีกับญาติทางบ้าน นับว่าเป็นการช่วยเสริมความผูกพันระหว่างครอบครัวและญาติพี่น้อง ทั้งยังเป็นการระลึกบุญคุณ และคุณงามความดีของบุพการีของตน แม้ว่าจะล่วงลับไปแล้วก็ตาม จึงเป็นเรื่องที่ควรช่วยกันรักษาให้คงไว้สืบไป (ที่มา : สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสงขลา)

จังหวัดสงขลาเป็นจังหวัดที่ร่ำรวยวัฒนธรรมทุกแขนง นอกจากนั้นยังเป็นศูนย์รวมวัฒนธรรมภาคใต้ทั้ง 14 จังหวัด จัดไว้ในรูปพิพิธภัณฑ์คติชนวิทยา ณ สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา และมีพิพิธภัณฑ์แห่งชาติสงขลาอีกแห่งหนึ่งต่างหากด้วย นอกจากนี้ยังมีมรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นศิลปะประเภทต่างๆ อีกมาก ทั้งด้านสถาปัตยกรรม จิตรกรรม ประติมากรรม หัตถกรรม และวรรณกรรม ซึ่งจัดว่าเป็นทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยวที่สำคัญอีกด้วย

ด้านความเชื่อและศาสนา

โดยรวม ผู้คนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสงขลา มีความแตกต่างกันตามลัทธิความเชื่อหรือศาสนาที่แต่ละกลุ่มนับถือ คือ เชื่อตามคำสอนของศาสนานั้นๆ แต่เมื่อพิจารณาในเชิงลึกของการนับถือของกลุ่มต่างๆ ดังกล่าวก็จะพบว่า แต่ละกลุ่มมีระดับความเชื่อที่ต่างกัน แม้จะอยู่

ในกลุ่มเดียวกัน เช่น กรณีกลุ่มนับถือศาสนาพุทธ ก็จะมีระดับที่ต่างกัน ซึ่งอาจแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม หรือ 3 ระดับ กลุ่มแรก คือ กลุ่มที่เชื่อ และปฏิบัติตามประเพณีของศาสนา แต่ขาดความรู้ความเข้าใจ กลุ่มที่ 2 คือ กลุ่มที่เชื่อ และปฏิบัติตามประเพณี และเข้าใจหลักด้วย แต่เข้าใจและปฏิบัติได้เฉพาะระดับศีลธรรมที่ถูกนำมาสอนเพื่อให้คนเรียนรู้และปฏิบัติตน เป็นคนดี มีชีวิตอยู่ในสังคมได้ดีกว่าผู้ไม่รู้จักศีลธรรม และกลุ่มที่ 3 คือ กลุ่มที่เชื่อ และปฏิบัติตาม และมีโอกาสได้เรียนรู้ในเชิงลึกของหลัก คือจะเป็นผู้พยายามทำความเข้าใจในกฎของความเป็นเหตุ เป็นผลของสิ่งทั้งปวง

ในอีกมุมหนึ่ง เป็นมุมของนักสังคมศาสตร์ ความเชื่อ และศาสนา ของคนสงขลา แบ่งได้เป็น 4-5 ระดับ คือ

1. กลุ่มที่เชื่อ และนับถือธรรมชาติ และสิ่งของต่าง ๆ รอบตัว เช่น ต้นไม้ ภูเขา จอมปลวก วัตถุสิ่งของที่มีรูปร่างแปลก ๆ

2. กลุ่มที่เชื่อ และนับถือพวกผีบางเทวดา หรือเทพประจำธาตุทั้งหลาย มีธาตุดิน ธาตุน้ำ เป็นต้น คือเชื่อว่าในสิ่งเหล่านั้นมีพวกผีหรือเทพสิงสถิตอยู่ เช่น ที่น้ำ ก็เทพประจำน้ำ คือพระแม่คงคา ที่ดิน ก็มีเทพสิงสถิตอยู่ คือพระแม่ธรณี เป็นต้น

3. กลุ่มที่เชื่อ และนับถือวิญญาณของบรรพชน หรือบรรพบุรุษ มีบิดา มารดา ปู่ ย่า ตา ยาย เป็นต้น

4. กลุ่มที่เชื่อ และนับถือเทพเจ้าหลายองค์ ในกลุ่มที่นับถือศาสนา (ลัทธิศาสนา พราหมณ์) ก็เชื่อ และนับถือเทพถึง 3 องค์ ที่เรียกว่า ตรีมูรติ คือ พระพรหม พระวิษณุ และ พระศิวะ

5. กลุ่มที่เชื่อ และนับถือเรื่องเหตุปัจจัย หรือเหตุผล

ในความเป็นจริง คน ๆ เดียวอาจมีความเชื่อทั้ง 5 ระดับนี้อยู่ในจิตใจของเขาก็เป็นได้ เช่น กลุ่มที่เชื่อในเหตุปัจจัย ในทางสถานการณ์ที่ยังมองไม่เห็นเหตุปัจจัย ก็ต้องอาศัยความเชื่ออื่น ๆ เป็นเครื่องมือตอบโจทย์ต่าง ๆ ให้ต่อรองได้ด้วย

ศาสนาในจังหวัดสงขลามี 4 ศาสนา ดังนี้

1. ศาสนาพุทธ ประกอบด้วย

1) นิกายเถรวาท ซึ่งเป็นศาสนาที่มีผู้นับถือมากที่สุด

2) นิกายมหายาน ซึ่งยังแบ่งย่อยลงไปเป็น

(1) อนัมนิกาย มี วัดถาวราราม

(2) จีนนิกาย มี วิทยาลัยพุทธศาสนานานาชาติ (International Buddhist College หรือ IBC) และ วัดฉือฉาง

(3) โซก้า กักไก มี สมาคมสร้างคุณค่าแห่งประเทศไทย

2. ศาสนาอิสลาม ประกอบด้วย

- 1) นิกายสุหนี่ ซึ่งแผ่มาจากมาเลเซีย และ
- 2) นิกายชีอะฮ์ ซึ่งแผ่มาจากอิหร่าน
3. ศาสนาคริสต์ ประกอบด้วย
  - 1) คาทอลิก
  - 2) โปรเตสแตนต์ และ
  - 3) แอปทิส ตั้งอยู่ตรงข้ามสนามกีฬากลาง หาดใหญ่
4. ศาสนาสิกข์ ตั้งอยู่ด้านหลังสถานีตำรวจภูธรหาดใหญ่

ชีวิตความเป็นอยู่โดยทั่วไป (Lifestyle) ของชาวสงขลา

ประชาชนคนสงขลามีอาชีพหลากหลาย ทั้งภาคเกษตรและอุตสาหกรรม มีสถานศึกษามากมาย เป็นศูนย์กลางธุรกิจการเงิน ผู้คนในจังหวัดสงขลาในแง่สังคมแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มที่อาศัยรวมตัวกันเป็นกลุ่มก้อนหนาแน่น ทำธุรกิจการค้าและอุตสาหกรรม เรียกว่าสังคมเมือง กลุ่มนี้มีศูนย์กลางใหญ่อยู่ที่อำเภอหาดใหญ่ คือในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ และอำเภอเมือง นอกนั้นอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองและเทศบาลตำบล

ผู้คนที่อยู่ในเขตเมืองดังกล่าว แบ่งย่อยตามลักษณะอาชีพมี 2 กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐ หรือข้าราชการ และนักธุรกิจที่เป็นเจ้าของกิจการต่างๆ เช่น บริษัทห้างร้าน โรงแรม เป็นต้น และกลุ่มผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบการต่างๆ กลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะเป็นลูกจ้างรายวัน หรือทำการค้าเล็กๆ น้อยๆ หรือรับจ้าง

วิถีชีวิตของสองกลุ่มนี้จะแตกต่างกัน เพราะเหตุปัจจัยสำคัญคือ การศึกษา รายได้ และอาชีพ กลุ่มแรกจะมีการศึกษาสูงกว่า รายได้ดีกว่า และมีอาชีพที่แน่นอน ส่วนกลุ่มที่สองจะอยู่ในลักษณะตรงกันข้ามคือ ด้อยทั้งการศึกษา รายได้ และอาชีพ วิถีชีวิตจึงมีความแตกต่างกัน แม้จะอาศัยอยู่ในเขตเมืองด้วยกัน กลุ่มแรกจะอยู่ใจกลางเมือง มีความมั่นคงในชีวิตมากกว่า ส่วนกลุ่มที่สองอยู่ตามชานเมือง มีชีวิตแบบหาเช้ากินค่ำ และเป็นกลุ่มคนยากจนในเมือง ส่วนหนึ่งเป็นชุมชนแออัด มีทั้งในเขตเทศบาลนครสงขลา และหาดใหญ่ มากกว่า 40 ชุมชน ในสองเขตเทศบาลนคร

อีกกลุ่มหนึ่งอาศัยอยู่ในเขตรอบนอกของเมืองหรือของเทศบาล เรียกสังคมชนบท กลุ่มนี้แบ่งย่อยได้เป็น 3 กลุ่มย่อย คือ กลุ่มที่อาศัยอยู่บริเวณชายฝั่งทะเลอ่าวไทย และทะเลสาบสงขลา ส่วนใหญ่จะดำรงชีพอยู่ด้วยการทำประมงน้ำกร่อย และประมงน้ำเค็ม กลุ่มที่ 2 คือ กลุ่มที่อาศัยอยู่บริเวณคาบสมุทรสทิงพระ คือ อำเภอสิงหนคร สทิงพระ ระโนด และอำเภออื่น คือ รัตภูมิ ควนเนียง นาหม่อม บางส่วนจะดำรงชีพอยู่ด้วยการทำนาข้าว และนากุ้ง และ

กลุ่มที่ 3 คือ กลุ่มที่อาศัยอยู่บริเวณที่ราบสูงเชิงเขา หรือต้นน้ำ คำรังสีพอยู่โดยการทำสวน
ยางพารา และสวนผลไม้ เช่น ผู้ที่อยู่ในเขตอำเภอสะบ้าย้อย คลองหอยโจ้ง รัตภูมิ บางส่วน

แนวโน้มในการพัฒนาจังหวัดสงขลา

เมืองสงขลามีประวัติพัฒนาการที่ยาวนาน มีการเจริญเติบโต มีการเสื่อมถอย
ครั้งแล้วครั้งเล่า ตามเหตุตามปัจจัย เป็นที่ตั้งเมืองมาหลายแห่งก่อนจะมาตั้ง ณ ที่ตั้งปัจจุบันคือ
ณ ตำบลบ่อยาง ทั้งนี้ด้วยเหตุปัจจัยทั้งทางภูมิประเทศ สังคม และวัฒนธรรม ที่เกิดขึ้นคงอยู่ใน
ช่วงนั้น ๆ

กล่าวคือ ทางด้านภูมิเทศ หรือภูมิลักษณะ ที่ประกอบด้วยภูเขา แม่น้ำ ลำคลอง
ที่ราบ ป่าไม้ และชายฝั่งทะเล ซึ่งมีทั้งทะเลสาบ และทะเลหลวง ปัจจัยเหล่านี้ได้เป็นตัวดึงดูดให้
ผู้คนเข้ามาตั้งรกราก โดยเฉพาะบริเวณปากน้ำ ทั้งปากทะเลสาบ และปากคลองน้อยใหญ่ แล้ว
ค่อยขยายตัวขึ้นไปตามสายน้ำ เช่น สายคลองภูมิ คลองอู่ตะเภา คลองนาทับ คลองเทพา
เป็นต้น ที่เอื้อต่อการติดต่อสื่อสารทางน้ำ ระหว่างเมือง หรือชุมชน ทางด้านการค้ากับต่าง
ประเทศ สงขลามีทะเล มีลำน้ำ ลำคลอง เป็นเส้นทางคมนาคม ที่เอื้อต่อการทำการค้าระหว่าง
ประเทศมาช้านาน โดยลงทุนน้อย คือลงทุนเฉพาะการต่อเรือ ก็สามารถเดินทาง และนำผลผลิต
ไปซื้อขายกันได้โดยง่าย

ทำให้สงขลาเป็นสังคมพหุเชื้อชาติ และวัฒนธรรมมายาวนาน กลุ่มชาติพันธุ์ที่มี
บทบาทอยู่ในสังคมปัจจุบัน ก็คือกลุ่มชาติพันธุ์ที่เคยมีมาในอดีต เช่น กลุ่มไทยเชื้อสายจีน เชื้อ
สายมลายู และกลุ่มฝรั่ง ที่เคยเข้ามาทำธุรกิจการค้าในอดีต ปัจจุบันกลุ่มเหล่านี้ก็ยังมีบทบาทอยู่
และเติบโตไปด้วยกัน แต่กลุ่มที่มีอิทธิพลสูงสุดปัจจุบันเป็นคนไทยเชื้อสายจีน และเชื้อชาติไทย
และรองลงมาคือกลุ่มเชื้อชาติมลายูและกลุ่มฝรั่งยุโรป

ในด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมนั้น จะเห็นได้ชัดเจนว่า สังคมสงขลา
เป็นสังคมที่มีพหุวัฒนธรรมที่โดดเด่นมาช้านาน 3 วัฒนธรรมที่โดดเด่นคือ วัฒนธรรมไทยพุทธ
วัฒนธรรมไทยจีน และวัฒนธรรมไทยมุสลิม ส่วนวัฒนธรรมฝรั่งนั้นจะค่อย ๆ แทรกซึมเข้ามาทั้ง
ในวัฒนธรรมไทยพุทธ ไทยจีนและไทยมุสลิม ในขณะเดียวกันที่ใดมีความเจริญ ที่นั่นมีการศึกษา
การศึกษาเป็นทั้งเหตุและผลของการเปลี่ยนแปลง คือที่ใดมีการศึกษา ที่นั่นมีความเจริญเช่น
เดียวกัน

จากฐานคิดทางวัฒนธรรม การศึกษา และด้านศาสนา ส่งผลให้สังคมสงขลาเจริญ
เติบโตในด้านต่าง ๆ มากมาย เช่น เป็นผู้นำทางด้านธุรกิจการค้า การลงทุน ด้านการศึกษา ด้าน
ศาสนา ด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น ด้านการท่องเที่ยว เมื่อมีถนน รถไฟ ทะเล เชื่อมระหว่าง
ประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย และมีสนามบินนานาชาติขึ้นที่หาดใหญ่ ก็เท่ากับเป็นการเชื่อม

ช่องทางในการไปมาหาสู่ระหว่างกันได้ง่ายขึ้น ทำการค้าขายกันได้ง่ายขึ้น ประกอบกับสงขลายังมี ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ครบถ้วนสมบูรณ์แห่งหนึ่งในโลก เหตุปัจจัยเหล่านี้คือที่มาของความ เจริญเติบโตของสงขลา และเป็นจุดสำคัญที่เกิดเป็นเมืองเล็กเมืองใหญ่ขึ้น

ด้วยศักยภาพดังกล่าวข้างต้น ทำให้สงขลาเกิดเมืองใหญ่ขึ้น 2 เมืองควบคู่กัน คือ เมืองสงขลา และเมืองหาดใหญ่ โดยเมืองสงขลาเป็นศูนย์กลางการบริหารงานของภาครัฐหรือ ราชการ เป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งทางน้ำ มีท่าเรือน้ำลึก และท่าเรือประมง และเมือง หาดใหญ่ซึ่งเป็นศูนย์กลางด้านธุรกิจการค้าและบันเทิง เป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่ง ทั้งทาง บกและทางอากาศ คือมีท่ารถยนต์ รถไฟ และมีท่าอากาศยานนานาชาติ

นอกจากนั้น ปัจจัยทางการเมืองก็มีผลกระทบต่อสงขลามามากโดยลำดับ ตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบัน ทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก และเมื่อเกิดปรากฏการณ์ทางการเมืองไม่ ปกติ ก็จะมีผลกระทบต่อสังคมสงขลาเสมอเป็นวัฏจักร

จากการที่จังหวัดสงขลาเป็นศูนย์กลางด้านธุรกิจ และทางการศึกษาของภาคใต้ มี การพัฒนาด้านการศึกษาและการแพทย์เติบโตโดดเด่นมากกว่าจังหวัดอื่น ๆ ในภาคใต้ ทำให้เกิด การอพยพย้ายถิ่นของประชากรเข้ามาสู่จังหวัดสงขลา ส่วนใหญ่มาจากจังหวัดต่าง ๆ ในภาคใต้ รongลงมาเป็นภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากภาคเหนือมีน้อยที่สุด ในเขตเทศบาล นครหาดใหญ่มีประชากรหนาแน่นที่สุด

มูลเหตุของการอพยพย้ายถิ่นเข้ามามี 2 ประการหลัก คือ เพื่อการศึกษา และ เพื่อประกอบอาชีพ เด็กและเยาวชนส่วนหนึ่งอพยพเข้ามาศึกษาในสถาบันการศึกษา ซึ่งมีหลากหลาย แขนงวิชา และหลายระดับ ทั้งของภาครัฐและเอกชน กระจายอยู่ในเขตเทศบาลนครสงขลา และนครหาดใหญ่ จึงเป็นตัวดึงดูดผู้สนใจการศึกษา ทั้งเยาวชนและผู้ต้องการเพิ่มวุฒิการศึกษา อพยพเข้าสู่จังหวัดสงขลาจำนวนมาก ขณะเดียวกันด้านการแพทย์และพยาบาลก็เติบโต เพราะมี การผลิตแพทย์และพยาบาลได้เอง การให้บริการด้านสุขภาพก็ทำได้ดีมีศักยภาพมาก

ในอีกมุมหนึ่งจังหวัดสงขลา เป็นศูนย์กลางด้านธุรกิจ ทั้งด้านอุตสาหกรรมโรงงาน บริการ และอื่น ๆ ประชากรรอบนอกเมืองก็ดีหรือต่างจังหวัดก็ดี ต่างอพยพย้ายถิ่นเข้ามาสู่ จังหวัดสงขลา เพื่อประกอบอาชีพและตั้งถิ่นฐานอยู่ในจังหวัดสงขลา

ส่วนหนึ่งจากเกษตรกรรมต้นน้ำลดลง ปริมาณด้านอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น ประชากรภาคเกษตรจึงต้องละทิ้งถิ่นฐานท้องไร่ท้องนา เข้าไปใช้แรงงานในภาคอุตสาหกรรม การ บริการ และอุตสาหกรรมโรงงานมากขึ้น เพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้น ในขณะเดียวกัน เมื่อค่าครองชีพ สูงขึ้น ก็เป็นมูลเหตุเกิดปัญหาต่างๆขึ้น ทั้งปัญหาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองตามมา

อนึ่ง ตั้งแต่เกิดความไม่สงบขึ้นใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส และส่วนหนึ่งของจังหวัดสงขลาด้วยนั้น สงขลาต้องทำหน้าที่รองรับการเคลื่อนย้าย ของประชากรจำนวนมาก ทั้งเข้ามาเพื่อการศึกษาและประกอบอาชีพ รวมทั้งการตั้งถิ่นฐานถาวร

ในกลุ่มผู้เคลื่อนย้ายดังกล่าวนี้ มีทั้งกลุ่มทางศาสนาและกลุ่มอาชีพ กล่าวคือ มีทั้งผู้นับถือศาสนา พุทธและอิสลาม และในทุกสายอาชีพ เข้าสู่เมืองและพื้นที่รอบนอกเมือง รวมทั้งสถานศึกษาก็มี นักศึกษาเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน ส่งผลให้เกิดการแออัด ทั้งด้านที่อยู่อาศัย ด้านการคมนาคม และ ในสถานศึกษามากขึ้น

เหตุปัจจัยดังกล่าวข้างต้น กลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสงขลาปัจจุบัน (พ.ศ. 2551) ซึ่งมีมากกว่า 1.3 ล้านคน จึงมีหลายหลากกลุ่มอาชีพ กลุ่มสังคม กลุ่มวัฒนธรรม และ กลุ่มเศรษฐกิจที่ต่างระดับกัน คือมีทั้งชนชั้นล่าง ชั้นกลาง และชั้นสูงในแง่เศรษฐกิจ มีความ หลากหลายทั้งด้านเชื้อชาติ ศาสนา อาชีพ เพิ่มมากขึ้น และคาดว่าจะมีจำนวนเพิ่มขึ้นอีก โดยเฉพาะกลุ่มชาวพม่าที่ต้องประสบภัยธรรมชาติรุนแรง ซึ่งจะเข้ามาอยู่ในภาคเกษตรกรรมและ อุตสาหกรรมโรงงานเพิ่มมากขึ้นในอนาคตอันใกล้

จังหวัดสงขลามีอาณาบริเวณกว้างขวางถึง 16 อำเภอ มีความหลากหลายในด้าน ทุก ๆ ด้าน จึงเป็นเมืองศูนย์กลางด้านต่าง ๆ ที่เป็นด้านบวกมากมาย ในขณะที่เดียวกันก็มีฐานะ เป็นศูนย์กลางด้านลบด้วย คือมีปัญหาสังคมเกิดขึ้นมากมายหลายด้าน ทั้งด้านการดำรงชีวิต ที่ อยู่อาศัย การศึกษา สุขภาพอนามัย สิ่งแวดล้อม อาชญากรรม ยาเสพติด โสเภณี เป็นต้น

วิสัยทัศน์จังหวัดสงขลา ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา

ในการจัดทำผังเมืองรวมจังหวัดสงขลาโดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา ได้มีการ เสนอแนะสร้างวิสัยทัศน์จังหวัดสงขลาในอนาคต ดังนี้

“สงขลาเมืองอยู่ดีมีสุข เป็นศูนย์กลางด้านการเกษตร อุตสาหกรรม พาณิชยกรรมของภาค ใต้ตอนล่าง ภายใต้การบูรณาการที่สมดุลด้านการพัฒนาเมืองและชนบท”

ยุทธศาสตร์การพัฒนา 4 ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย

1. การจัดการด้านการใช้ประโยชน์ที่ดินและโครงสร้างพื้นฐานอย่างบูรณาการ
2. การเชื่อมโยงเป็นศูนย์กลางการคมนาคมและขนส่ง
3. การบริหารจัดการ อนุรักษ์ พื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
4. การส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างครบวงจร

สำหรับการพัฒนาระดับอำเภอ ได้มีการจัดแบ่งกลุ่มการพัฒนาออกเป็น 4 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มเกษตรกรรมและการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ประกอบด้วย อ.ระโนด สทิงพระ กระแสสินธุ์ และสิงหนคร
2. กลุ่มบริการด้านการขนส่งสินค้า ประกอบด้วย อ.สิงหนคร รัตภูมิ ควนเนียง และบาง กล่ำ

3. กลุ่มศูนย์กลางเศรษฐกิจหลัก ประกอบด้วย อ.หาดใหญ่ คลองหอยโข่ง นาหม่อม และ สะเดา

4. กลุ่มพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ ประกอบด้วย อ.จะนะ เทพา นาทวี และสะบ้าย้อย

วิสัยทัศน์จังหวัดสงขลา ปี 2553

“ศูนย์กลางการศึกษา ธุรกิจการค้า การบริการ และการขนส่ง
เพื่อเป็นประตูสู่การค้าโลก บนพื้นฐานความอยู่ดีมีสุข
และสันติสุขของประชาชน”

พันธกิจ

1. การเพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาเศรษฐกิจ
2. การพัฒนาคุณภาพคน และสังคม เพื่อเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง
3. การบริหารจัดการและดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน
4. ความมั่นคง ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
5. การบริหารราชการให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1   การเพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาเศรษฐกิจ

เป้าประสงค์

1. ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดสงขลามีมูลค่าเพิ่มขึ้น
2. ภาคธุรกิจการค้า การท่องเที่ยว การบริการ และการขนส่ง มีการพัฒนาและ ขยายตัวเพิ่มขึ้น
3. พัฒนาระบบโลจิสติกส์ให้มีประสิทธิภาพสู่มาตรฐานสากล
4. เศรษฐกิจภาคครัวเรือนมีความเข้มแข็งมากขึ้น

ตัวชี้วัด/ค่าเป้าหมาย

1. ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ร้อยละ 2
2. จำนวนของนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 2
3. ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของมูลค่าการค้าระหว่างประเทศร้อยละ 5

4. ร้อยละที่ลดลงของจำนวนครัวเรือนยากจนที่มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ จปฐ. ร้อยละ 50

กลยุทธ์หลัก

1. พัฒนาด้านพรมแดนและชุมชนชายแดน เพื่ออำนวยความสะดวก ด้านการค้า และการท่องเที่ยว
2. พัฒนาระบบโลจิสติกส์โดยเฉพาะเครือข่ายด้านคมนาคมขนส่งให้มีประสิทธิภาพ
3. ส่งเสริมให้ภาครัฐ และภาคเอกชนมีโครงข่ายการสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ให้เชื่อมโยงกันเพื่ออำนวยความสะดวก และลดต้นทุนทางการค้า
4. สนับสนุนให้มีการเชื่อมโยงการบินไปสู่ภูมิภาคต่างๆภายในประเทศ และต่างประเทศ เพื่อประโยชน์ทางการท่องเที่ยว การค้า และการขนส่งสินค้า เช่น สินค้าประเภทของสด เสีย ง่าย เป็นต้น
5. ส่งเสริมและพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์การเกษตรให้มีคุณภาพสร้างมูลค่าเพิ่ม ลดต้นทุนการผลิต และการบริหารจัดการตลาดสินค้าเกษตร
6. ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานในรูปแบบ Cluster ของภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม การบริการ และการท่องเที่ยว
7. ส่งเสริมให้ประชาชนดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
8. ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้พลังงานทดแทน และการอนุรักษ์พลังงานในภาค อุตสาหกรรม การขนส่ง ธุรกิจการค้า การบริการ และภาคครัวเรือน โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน และคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม
9. ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพด้านอุตสาหกรรมให้มีการสร้างมูลค่าเพิ่ม สินค้ามีคุณภาพ ตามมาตรฐานสากล
10. พัฒนาบุคลากร สินค้าด้านการท่องเที่ยว และส่งเสริมการตลาดเชิงรุก เพื่อเพิ่ม ศักยภาพด้านการท่องเที่ยว
11. ส่งเสริมการใช้สิทธิประโยชน์ทางการค้าและทรัพย์สินทางปัญญา
12. สนับสนุนการจัดทำฐานข้อมูลและเครื่องชี้วัดทางเศรษฐกิจ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาคุณภาพคนและสังคม เพื่อเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง

เป้าประสงค์

1. มีสถาบันทางการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ ที่มีศักยภาพ
2. ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม
3. สถาบันครอบครัว องค์กร เครือข่าย และชุมชน มีความเข้มแข็ง

ตัวชี้วัด/ค่าเป้าหมาย

1. ร้อยละของสถานศึกษาที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน สมศ. ร้อยละ 85
2. โรงพยาบาลผ่านเกณฑ์การรับรองคุณภาพมาตรฐาน เพิ่มขึ้นปีละ 2 แห่ง
3. อัตราส่วนการตายมารดาในพื้นที่ไม่เกิน 36 ต่อการเกิดมีชีพแสนคนในปี 2554
4. จำนวนของประชาชนที่เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ร้อยละ 5 ของประชากรของจังหวัดสงขลา
5. ร้อยละของชุมชนที่ผ่านการประเมินศักยภาพชุมชนภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ร้อยละ 25

กลยุทธ์หลัก

1. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ และเหมาะสมตามศักยภาพต่อเนื่องตลอดชีวิต
2. สนับสนุนให้สถาบันการศึกษาเป็นแหล่งผลิตนวัตกรรมและพัฒนาองค์ความรู้
3. เสริมสร้างให้ประชาชนมีสุขภาวะที่ดี
4. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีงานทำ มีอาชีพ และรายได้ที่มั่นคง
5. เสริมสร้างให้ประชาชนมีคุณธรรม จริยธรรมตามหลักศาสนา
6. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ค้อยโอกาสทางสังคม ให้เข้าถึงสวัสดิการสังคมอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน
7. เสริมสร้างให้สถาบันครอบครัว เครือข่าย องค์กร และชุมชนเข้มแข็ง
8. ส่งเสริมให้ประชาชน องค์กรเครือข่าย อนุรักษ์ ฟื้นฟู สืบทอด วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3   การบริหารจัดการและดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

เป้าประสงค์

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้รับการอนุรักษ์และฟื้นฟูให้มีความอุดมสมบูรณ์ขึ้น

ตัวชี้วัด/ค่าเป้าหมาย

1. คุณภาพน้ำในพื้นที่วิกฤติดีขึ้น 2 แห่ง คือ คลองอู่ตะเภา และคลองสำโรง
2. พื้นที่วิกฤติได้รับการแก้ไขปัญหากัญแล้ง/น้ำท่วม 3 แห่ง คือ คลองอู่ตะเภา คาบสมุทรสทิงพระ และลุ่มน้ำเทพา – นาทวี
3. พื้นที่ป่าไม้ไม่ลดลง

4. สิ่งกีดขวางในแนวร่องน้ำทะเลสาบสงขลาลดลง ร้อยละ 100 ใน 4 ปี
5. ชายฝั่งทะเลที่ถูกกัดเซาะได้รับการแก้ไขปัญหา 2 พื้นที่
6. จำนวนชุมชน/หมู่บ้าน/อปท. ที่มีการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ 10 แห่งต่อปี

กลยุทธ์

1. ลดความสกปรกที่ระบายลงสู่แหล่งน้ำ และส่งเสริมการประกอบการให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
2. อนุรักษ์ ฟื้นฟู พัฒนาแหล่งน้ำ และระบบกระจายน้ำ
3. ป้องกัน และเพิ่มประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
4. ฟื้นฟูและส่งเสริมการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน
5. สร้างจิตสำนึกและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
6. กำหนดเขต และขุดลอกแนวร่องน้ำ รวมทั้ง การบังคับใช้กฎหมายเพื่อรักษาแนวร่องน้ำ
7. สร้างระบบป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งอย่างเป็นระบบ โดยไม่ส่งผลกระทบต่อพื้นที่ต่อเนื่อง
8. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชน/หมู่บ้าน/อปท. เข้ามามีส่วนร่วมในการลดปัญหาขยะโดยใช้หลัก 3 R (Reduce Reuse Recycle)
9. ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างศูนย์กำจัดมูลฝอยภายใต้การรวมกลุ่มของอปท. (Cluster) และเพิ่มประสิทธิภาพระบบกำจัดขยะแบบถูกสุขลักษณะที่มีอยู่เดิม และการจัดการของเสียอันตราย
10. ส่งเสริมและสนับสนุนการปลูกป่าทดแทน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 ความมั่นคง ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

เป้าประสงค์

1. ประชาชนดำรงชีวิตอย่างปกติสุข
2. ชุมชนมีจิตสำนึกรักถิ่นฐานบ้านเกิด
3. สังคมมีส่วนร่วมและสมานฉันท์

ตัวชี้วัด/ค่าเป้าหมาย

1. ร้อยละของหมู่บ้านเสี่ยงภัยที่ได้รับการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนในการจัดการสาธารณภัย ร้อยละ 60

2. จำนวนอุบัติเหตุทางจราจรลดลงร้อยละ 3
3. ร้อยละของหมู่บ้าน/ชุมชนเข้มแข็งเอาชนะยาเสพติดอย่างยั่งยืนไม่น้อยกว่าร้อยละ 95 (หมู่บ้าน ก,ข)
4. ร้อยละถ่วงเฉลี่ยน้ำหนักของคดีที่เกิดขึ้นและจับกุมได้เพิ่มขึ้น ร้อยละ 5 ต่อปี
5. ความสำเร็จของการดำเนินการตามมาตรการป้องกันการก่อความไม่สงบ ร้อยละ 100

กลยุทธ์หลัก

1. เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ เพื่อให้เกิดความมั่นคง ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
2. วางมาตรการและดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาค่าการก่อความไม่สงบ การก่อเหตุร้าย ร้ายวัน และคดีอุจฉกรรจ์
3. สร้างความเชื่อมั่นในการบังคับใช้กฎหมาย และการพิสูจน์หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ จนนำไปสู่ความเข้าใจและยอมรับของสังคม
4. ผนึกสร้างจิตสำนึกให้ประชาชน รู้ รัก สามัคคี รักถิ่นฐานบ้านเกิด
5. สร้างเครือข่ายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอย่างทั่วถึง
6. เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการแก้ไขปัญหา ยาเสพติด

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การบริหารราชการให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

เป้าประสงค์

1. บุคลากรภาครัฐมีขีดสมรรถนะ และมีจิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ ในการปฏิบัติงานอย่างโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้
2. ประชาชนมีความพึงพอใจและเชื่อมั่นในมาตรฐานการให้บริการภาครัฐ
3. ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารจัดการภาครัฐ
4. องค์กรภาคประชาชนมีความเข้มแข็งในการสนับสนุนและตรวจสอบการปฏิบัติงานของ ภาคราชการ

5. หน่วยงานภาครัฐปฏิบัติตามค่านิยม และวัฒนธรรมองค์กร เพื่อให้เป็นไปตามหลักการบริการกิจการบ้านเมืองที่ดี

ตัวชี้วัด/ค่าเป้าหมาย

1. ร้อยละของบุคลากรภาครัฐได้รับการพัฒนาขีดสมรรถนะในการปฏิบัติงาน (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60)
2. ร้อยละของบุคลากรภาครัฐได้รับการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมในการปฏิบัติงาน และสร้างจิตสำนึกที่ดี ในการให้บริการ (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60)
3. ระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อคุณภาพการให้บริการภาครัฐ (ร้อยละ 85)
4. จำนวนช่องทางที่ประชาชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานภาครัฐ (ไม่น้อยกว่า 5 ช่องทาง)

กลยุทธ์

1. พัฒนาบุคลากรภาครัฐให้มีขีดสมรรถนะ ทั้งด้านความรู้ ความสามารถ และทักษะในการปฏิบัติงาน
2. ส่งเสริมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบในวงราชการ
3. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการปฏิบัติงานภาครัฐ
4. พัฒนาระบบการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยี และสารสนเทศอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง
5. เสริมสร้างศักยภาพองค์กรภาคประชาชนในการดำเนินการสนับสนุนและตรวจสอบภาครัฐ

*****

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและขีดสมรรถนะ (SWOT Analysis) ของจังหวัดสงขลา

Strengths (จุดแข็ง)

1. เป็นแหล่งผลิตและแปรรูปยางพาราและอาหารทะเล
2. มีทรัพยากรธรรมชาติที่เอื้อต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ
3. มีสินค้าทางการท่องเที่ยวที่หลากหลายและสิ่งอำนวยความสะดวกครบถ้วน
4. เป็นแหล่งผลิตพลังงานและศูนย์กลางการผลิตและพัฒนาปิโตรเลียม

5. มีทุนทางสังคมที่เข้มแข็งและหลากหลาย เช่น บุคลากรทางการศึกษา การแพทย์ การท่องเที่ยว ประเพณี วัฒนธรรม ปราชญ์ชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มองค์กรภาคประชาชน เป็นต้น
6. มีโครงข่ายการคมนาคมที่เชื่อมโยงทุกประเภทพร้อมพัฒนาไปสู่ระบบโลจิสติกส์
7. เป็นศูนย์กลางการศึกษาทุกระดับในภาคใต้
8. มีศูนย์ประชุมระดับนานาชาติ
9. เป็นศูนย์กลางด้านการค้า การบริการ และการท่องเที่ยว
10. เป็นศูนย์กลางการบริหารราชการของประเทศในภาคใต้

Weaknesses (จุดอ่อน)

1. ภาคเกษตร ภาคอุตสาหกรรม วิสาหกิจชุมชน และผลิตภัณฑ์ชุมชน บางส่วนขาดการพัฒนากระบวนการผลิตที่ก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่ม
2. ขาดระบบการบริหารจัดการเรื่องการตลาดสินค้าเกษตรแบบครบวงจร
3. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม
4. ขาดแคลนแรงงานไร้ฝีมือ และแรงงานมีฝีมือบางสาขา
5. มีปัญหาทางสังคม เช่น พฤติกรรมเด็กและเยาวชน และยาเสพติด เป็นต้น
6. ปัญหาที่ดินทำกิน และความขัดแย้งระหว่างกลุ่มอาชีพ

Opportunities (โอกาส)

1. มีพื้นที่ติดต่อกับประเทศมาเลเซีย สามารถเชื่อมโยงการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว
2. มีแผนงานการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจ 3 ฝ่าย อินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย (Indonesia-Malaysia-Thailand Growth Triangle : IMT-GT)
3. เป็นประตูเชื่อมโยงสู่การค้า (Gate Way)
4. อยู่ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้
5. ความแตกต่างด้านการพัฒนาระหว่างพื้นที่ไทย – มาเลเซีย

Threats (ภัยคุกคาม อุปสรรค หรือข้อจำกัด)

1. ราคาสินค้าทางการเกษตรที่ส่งออกขึ้นอยู่กับกลไกราคาของตลาดโลก มาตรการด้านการค้าระหว่างประเทศ
2. ความเจริญเติบโตของเมืองทำให้มี ปัญหายาเสพติด ปัญหาสังคม และมลภาวะทางสิ่งแวดล้อม

3. การเกิดภัยธรรมชาติส่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งผลผลิตทางการเกษตร
4. ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้มีผลกระทบด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว
5. ภาวะเศรษฐกิจโลกถดถอยส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโดยรวมของจังหวัด
6. ภาวะโลกร้อนส่งผลกระทบต่อสภาวะแวดล้อมของจังหวัด

วิสัยทัศน์จังหวัดสงขลา 2554

“สงขลา 2554 ศูนย์กลางธุรกิจการค้า การบริการ และการศึกษาภาคใต้ บนพื้นฐานความอยู่ดีมีสุขของประชาชน”

พันธกิจ

1. การเพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาเศรษฐกิจ
2. การพัฒนาคุณภาพ คน สังคม ให้เข้มแข็ง มีคุณธรรม จริยธรรม
3. การบริหารจัดการและดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน
4. การเสริมสร้างความมั่นคง ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
5. การบริหารราชการให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1

การเพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาเศรษฐกิจ

เป้าประสงค์

1. การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม ภาคเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ
2. ภาคธุรกิจการค้า การท่องเที่ยว และการบริการ มีการขยายตัวเพิ่มขึ้น
3. พัฒนาระบบโลจิสติกส์ให้มีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์หลัก

1. ส่งเสริมและพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรให้มีคุณภาพ และเพิ่มมูลค่า
2. ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพด้านอุตสาหกรรมให้มีการสร้างมูลค่าเพิ่ม มีคุณภาพและมาตรฐานสากล
3. ส่งเสริมให้เกิดการลงทุนและสร้างผู้ประกอบการรายใหม่

4. ส่งเสริมการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อลดต้นทุนการผลิตภาคธุรกิจ
5. พัฒนาและยกระดับความสามารถด้านแรงงานให้มีประสิทธิภาพ เพียงพอต่อความต้องการของตลาดแรงงาน
6. พัฒนาระบบโลจิสติกส์และโครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่งให้มีประสิทธิภาพ
7. ส่งเสริมและสนับสนุนธุรกิจ การค้า การบริการ และการท่องเที่ยว
8. สนับสนุนการจัดทำฐานข้อมูลและเครื่องชี้วัดทางเศรษฐกิจ
9. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานควบคู่กับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุล เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

เจ้าภาพหลัก

1. สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด
2. สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด
3. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เขต 1
4. สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด
5. สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด
6. ศูนย์การกีฬาแห่งประเทศไทยจังหวัด
7. สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด
8. สำนักงานพาณิชย์จังหวัด
9. ศูนย์ส่งเสริมการส่งออกในภูมิภาค (หาดใหญ่)
10. สำนักงานคลังจังหวัด
11. สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่
12. ด่านศุลกากรสงขลา/สะเดา/ปาดังเบซาร์/ท่าอากาศยานหาดใหญ่
13. ที่ทำการปกครองจังหวัด
14. ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขาสงขลา
15. ธนาคารออมสิน
16. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์
17. สำนักงานจังหวัดสงขลา
18. สำนักงานแขวงทางทางสงขลา
19. สำนักงานท้องถิ่นจังหวัด/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
20. ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ 11
21. สำนักงานพลังงานจังหวัด

22. สำนักงานขนส่งจังหวัด
23. ท่าเรือน้ำลึกสงขลา
24. สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาค 12
25. สำนักงานแรงงานจังหวัด
26. สำนักงานจัดหางานจังหวัด
27. ฯลฯ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2

การพัฒนาคุณภาพคน สังคมให้เข้มแข็ง มีคุณธรรม และจริยธรรม

เป้าประสงค์

1. ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี
2. สถาบันครอบครัว ชุมชน มีความเข้มแข็ง
3. ประชาชนมีคุณธรรม จริยธรรม

กลยุทธ์หลัก

1. ส่งเสริม สนับสนุนประชากรทุกคนให้ได้รับโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพและทั่วถึง
2. พัฒนาและเสริมสร้างโอกาสแก่คนพิการ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส ให้เข้าถึงสวัสดิการสังคมอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน
3. เสริมสร้างสุขภาวะให้ประชาชนแข็งแรง
4. ส่งเสริม สนับสนุน ครอบครัวให้มีความมั่นคงและชุมชนเข้มแข็ง
5. ปลุกจิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรมตามหลักศาสนา รวมทั้งอนุรักษ์ สืบทอดประเพณี ศิลปวัฒนธรรมที่ดีงาม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

เจ้าภาพหลัก

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลาเขต 1,2, 3
2. ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด
3. สถาบันการศึกษาในสังกัดคณะกรรมการอาชีวศึกษา
4. สำนักงานแรงงานจังหวัด
5. สถาบันอุดมศึกษา

6. สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาค 12
7. สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด
8. สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด
9. สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด
10. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด
11. สำนักงานประกันสังคมจังหวัด
12. สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด
13. ตำรวจภูธรจังหวัด
14. สำนักงานจังหวัด
15. สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัด
16. สำนักงานเกษตรสหกรณ์จังหวัด
17. สำนักงานจัดหางานจังหวัด
18. ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด
19. สำนักงานท้องถิ่นจังหวัด /องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
20. สำนักศิลปกรที่ 13 สงขลา และหน่วยงานในสังกัด
21. สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3

การบริหารจัดการและดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

เป้าประสงค์

1. ทรัพยากรธรรมชาติได้รับการอนุรักษ์ ฟื้นฟูและใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสม
2. ประชาชนมีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
3. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

กลยุทธ์หลัก

1. ส่งเสริมการอนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน
2. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน เครือข่ายชุมชน และภาคส่วนต่างๆ ในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3. ส่งเสริมและเสริมสร้างศักยภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการกำกับดูแล และฟื้นฟูคุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

เจ้าภาพหลัก

1. สำนักงานที่ดินจังหวัด
2. สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 6
3. สำนักงานทรัพยากรป่าไม้ที่ 18 (สงขลา)
4. สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด
5. สำนักงานประปาเขต 5
6. ศูนย์วิจัยทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอ่าวไทยตอนล่าง
7. สถานีพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 38
8. สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง
9. ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงชายฝั่งสงขลา
10. ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดสงขลา
11. สำนักงานประมงจังหวัด
12. ศูนย์ป้องกันและปราบปรามประมงทะเลภาคใต้ตอนล่าง
13. สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัด
14. สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด
15. สำนักงานเกษตรจังหวัด
16. สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12
17. สถานีพัฒนาที่ดินสงขลา
18. สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด
19. สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 8
20. โครงการชลประทานสงขลา
21. ศูนย์ทรัพยากรน้ำบาดาลที่ 11
22. สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด
23. ศูนย์อู่ศูนย์นิคมวิทยาภาคใต้ฝั่งตะวันออก
24. สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16
25. สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด
26. สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด
27. สำนักงานท้องถิ่นจังหวัด/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
28. สำนักงานขนส่งจังหวัด

29. ตำรวจภูธรจังหวัด
30. สำนักงานพลังงานจังหวัด
31. สำนักงานทางหลวงชนบท
32. สำนักงานแขวงทางหลวงสงขลา
33. ฯลฯ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4

การเสริมสร้างความมั่นคง ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

เป้าประสงค์

1. ประชาชนดำรงชีวิตอย่างปกติสุข
2. ชุมชนมีจิตสำนึกรักถิ่นฐานบ้านเกิด
3. สังคมมีส่วนร่วมและสมานฉันท์

กลยุทธ์หลัก

1. เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ในการป้องกัน แก้ไขปัญหาความมั่นคง และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
2. ฟื้นฟู และสร้างจิตสำนึกให้ ประชาชน ชุมชน และสังคม เกิดความรัก ถิ่นฐานบ้านเกิด
3. การป้องกัน และปราบปราม การกระทำผิดกฎหมายทุกรูปแบบในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน
4. พัฒนาด้านการข่าวอย่างมีส่วนร่วม

เจ้าภาพหลัก คณะกรรมการความมั่นคง

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5

การบริหารราชการให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

เป้าประสงค์

1. บุคลากรภาครัฐมีขีดความสามารถ มีคุณธรรม และจริยธรรมในการปฏิบัติงาน เพิ่มขึ้น
2. ประชาชนมีความพึงพอใจในคุณภาพการให้บริการของหน่วยงานภาครัฐ

3. หน่วยงานภาครัฐมีการปฏิบัติงานที่โปร่งใส และตรวจสอบได้
4. ยกระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกภาคส่วน

กลยุทธ์หลัก

1. พัฒนาบุคลากรภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ให้มีความรู้ความสามารถและทักษะในด้านกฎหมายสิทธิเสรีภาพของประชาชน
  - เร่งรัดพัฒนาบุคลากรภาครัฐให้มีความรู้ความสามารถทางกฎหมายทันต่อความจำเป็นของราชการและความเปลี่ยนแปลงของโลก
  - พัฒนาขีดสมรรถนะและวัฒนธรรมการทำงานของบุคลากรและหน่วยงานในจังหวัด
  - เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิ หน้าที่ให้ประชาชนและเยาวชน
2. ส่งเสริมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบในวงราชการ
  - มีมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบในวงราชการ
3. เสริมสร้างการปฏิบัติราชการตามหลักธรรมาภิบาล
  - ปรับปรุงรูปแบบการทำงานอำนวยความสะดวก ลดขั้นตอน และกระบวนการทำงานขยายการให้บริการประชาชน อาทิ ศูนย์บริการอิเล็กทรอนิกส์ (E-Service)
  - ปรับปรุงศักยภาพของหน่วยงานภาครัฐให้มีความยืดหยุ่น คล่องตัวสามารถตอบสนองต่อการแก้ปัญหาเร่งด่วน หรือเหตุการณ์วิกฤติ
  - สร้างและพัฒนาความโปร่งใสในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐ
4. บูรณาการการทำงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน
  - สร้างความรู้ ความเข้าใจในสิทธิเสรีภาพและหน้าที่ของประชาชน
  - บูรณาการการทำงานทั้งแนวดิ่งและแนวราบโดยสร้างกลไกเชื่อมโยงการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐราชการ (ราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น รวมถึงการบริหารราชการในต่างประเทศ) ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม

- สนับสนุนให้ภาคประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐมีส่วนร่วมในการรณรงค์อย่างจริงจัง ปลูกฝังจิตสำนึกและค่านิยมของสังคมให้ประชาชนร่วมกันต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน
  - สนับสนุนทบทวนผู้นำชุมชนหรือปราชญ์ท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชน เพื่อนำข้อมูลเสนอของชุมชนท้องถิ่นมาสู่การตัดสินใจของจังหวัด
5. ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารส่วนราชการให้กับประชาชนอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง
- ส่งเสริมกระบวนการจัดการที่ดี (ธรรมาภิบาล)
  - ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของสมาคม กลุ่มชมรมอาสาสมัคร ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค
  - ส่งเสริมให้มีระบบคุ้มครองผู้บริโภคอย่างมีประสิทธิภาพและทั่วถึง
  - เผยแพร่และส่งเสริมให้มีการนำศีลธรรม และคุณธรรมมาใช้ในการดำรงชีวิตและประกอบกิจการ
6. พัฒนาการเข้าถึงเทคโนโลยีและสารสนเทศ

เจ้าภาพหลัก

1. สำนักงานจังหวัด
2. โรงพยาบาลหาดใหญ่/โรงพยาบาลสงขลา
3. ตำรวจภูธรจังหวัด
4. สำนักงานยุติธรรมจังหวัด
5. ที่ทำการปกครองจังหวัด
6. สำนักงานที่ดินจังหวัด
7. สำนักงานคลังจังหวัด
8. สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดสงขลา/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
9. สำนักงานพาณิชย์จังหวัด
10. สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด
11. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด
12. สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองและแรงงานจังหวัด

13. สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด
14. ศูนย์ดำรงธรรม
15. สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด
16. สำนักงานประกันสังคมจังหวัด
17. สำนักงานแรงงานจังหวัด
18. ฯลฯ

บทที่ 2
สถานการณ์สุขภาพที่สำคัญ

1. สถานการณ์โรคทางสาธารณสุข

□ ข้อมูลทั่วไป

จังหวัดสงขลามีสถานบริการสาธารณสุขของภาครัฐและเอกชน รวมทั้งหมด 31 แห่ง 3,270 เตียง (ไม่มีเตียง 5 แห่ง) แยกเป็น

1. สถานบริการสาธารณสุขภาครัฐ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข 16 แห่ง 1,916 เตียง ประกอบด้วย โรงพยาบาลศูนย์ (รพ.หาดใหญ่) 1 แห่ง ขนาด 596 เตียง โรงพยาบาลทั่วไป (รพ.สงขลา) 1 แห่ง ขนาด 480 เตียง โรงพยาบาลจิตเวชสงขลาราชนครินทร์ 1 แห่ง ขนาด 300 เตียง โรงพยาบาลชุมชน 15 แห่ง (ขนาด 60 เตียง 3 แห่ง (รพ.ระโนด/รพ.สมเด็จพระนางเจ้า/รพ.จะนะ) ขนาด 30 เตียง 12 แห่ง) สถานิอนามัย 175 แห่ง (สอ.ขนาดใหญ่ 21 แห่ง สอ.ทั่วไป 154 แห่ง)

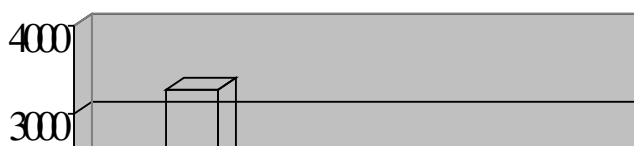
2. สถานบริการสาธารณสุขของรัฐสังกัดกระทรวงอื่น 10 แห่ง 832 เตียง ได้แก่ โรงพยาบาลสงขลานครินทร์ ขนาด 770 เตียง โรงพยาบาลทันตกรรม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ขนาด 12 เตียง โรงพยาบาลค่ายเสนาณรงค์ (กองทัพบก) ขนาด 60 เตียง โรงพยาบาลฐานทัพเรือ สงขลา (กองทัพเรือ) ขนาด 10 เตียง โรงพยาบาลกองบิน 56 (กองทัพอากาศ) ขนาด 10 เตียง และศูนย์บริการสาธารณสุขของเทศบาล รวม 22 แห่ง

3. สถานบริการสาธารณสุขของเอกชน มีโรงพยาบาลเอกชน จำนวน 5 แห่ง 522 เตียง ได้แก่ โรงพยาบาลกรุงเทพหาดใหญ่ ขนาด 120 เตียง โรงพยาบาลศิรินครินทร์ ขนาด 120 เตียง โรงพยาบาลราษฎร์ยินดี ขนาด 196 เตียง โรงพยาบาลมิตรภาพสามัคคี ขนาด 56 เตียง โรงพยาบาลพัทยเวช ขนาด 30 เตียง และมี

4. คลินิกเอกชน รวม จำนวน 326 แห่ง โดยประกอบด้วย คลินิกเอกชน รวม 326 แห่ง (คลินิกเวชกรรมทั่วไป 162 แห่ง, คลินิกเวชกรรมเฉพาะทาง 73 แห่ง, คลินิกการพยาบาล และผดุงครรภ์ 2 แห่ง, คลินิกกายภาพบำบัด 3 แห่ง, คลินิกเทคนิคการแพทย์ 6 แห่ง, คลินิกการแพทย์แผนไทย 6 แห่ง)

5. คลินิกทันตกรรม รวม 70 แห่ง (ทันตกรรมทั่วไป 66 แห่ง, ทันตกรรมเฉพาะทาง 2 แห่ง, ทันตกรรมชั้นสอง 2 แห่ง) ร้านขายยา รวม 381 แห่ง (ร้านขายยาแผนปัจจุบัน (ขย.1) 221 แห่ง, ร้านขายยาแผนปัจจุบันบรรจุเสร็จ (ขย.2) 92 แห่ง, ร้านขายยาแผนโบราณ (ขยบ.) 68 แห่ง)

6. สถานบริการเพื่อสุขภาพ รวม 72 แห่ง (สปาเพื่อสุขภาพ 6 แห่ง, นวดเพื่อสุขภาพ 61 แห่ง, นวดเพื่อเสริมสวย 5 แห่ง)

832 เตียง

1,916 เตียง

เตียง

ลำดับ	กลุ่มโรค	จำนวน (คน)	อัตราป่วย (ต่อแสน ประชากร)
1	โรคแทรกซ้อนในการตั้งครรภ์ การเจ็บครรภ์ การคลอด ระยะหลังคลอด (63)	17,601	1,361.82
2	อาการผิดปกติที่พบได้จากการตรวจทางคลินิกและห้อง ปฏิบัติการ (67)	11,275	872.36
3	ความผิดปกติอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นในระบบปริกำเนิด (65)	9,715	751.67
4	โรคติดเชื้ออื่น ๆ ของลำไส้ (2)	7,505	580.67
5	ความผิดปกติเกี่ยวกับต่อมไทรอยด์ โภชนาการและเมตาบอลิ ซึมอื่น (19)	6,937	536.73
6	โรคอื่น ๆ ของระบบย่อยอาหาร (50)	6,612	511.58
7	โรคความดันโลหิตสูง (32)	6,174	477.69
8	โรคเบาหวาน (18)	4,636	358.69
9	ปอดอักเสบ (39)	4,630	358.23
10	ระบบหายใจส่วนบนติดเชื้อเฉียบพลันและโรคอื่น ๆ ทาง ระบบหายใจส่วนบน (37)	4,593	355.37
11	ผู้ขับขี่จักรยานยนต์ได้รับบาดเจ็บจากอุบัติเหตุจาก การขนส่ง (69)	4,426	342.45
12	โรคติดเชื้อและปรสิตอื่น ๆ (10)	4,137	320.09
	คลอดปกติ	10,997	850.86

แหล่งข้อมูล : รง. 505 (ตค.46 - กย. 47) งานข้อมูลข่าวสาร สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด
สงขลา

1.2 จำนวนและสาเหตุการป่วยของผู้ป่วยนอก 10 อันดับแรก จังหวัดสงขลา ปีงบประมาณ 2550 จำแนกรายโรค

ลำดับ ที่	สาเหตุการป่วย	จำนวน	อัตราต่อแสน ประชากร
		(คน)	
1	โรคระบบหัวใจ (10)	535,63	40,900.50
		5	

2	โรคระบบไหลเวียนเลือด (9)	298,57 3	22,798.71
3	โรคระบบย่อยอาหาร รวมโรคในช่องปาก (11)	267,86 2	20,453.65
4	อาการ อาการแสดงและสิ่งผิดปกติที่พบได้จากการตรวจทางคลินิก (18)	236,76 8	18,079.34
5	โรคระบบกล้ามเนื้อ รวมโครงร่าง และเนื้อเยื่อเสริม (13)	213,71 7	16,319.20
6	โรคเกี่ยวกับต่อมไร้ท่อ โภชนาการ และเมตาบอลิซึม (4)	184,33 7	14,075.77
7	สาเหตุภายนอกอื่นๆ ที่ทำให้ป่วยหรือตาย (21)	169,75 3	12,962.15
8	โรคติดเชื้อและปรสิต (1)	149,90 4	11,446.50
9	โรคผิวหนังและเนื้อเยื่อใต้ผิวหนัง (12)	127,39 6	9,727.82
10	โรคระบบสืบพันธุ์ร่วมปีสภาวะ (14)	78,359	5,983.41

แหล่งข้อมูล : รง. 504 (ตค.49 - กย.50) งานข้อมูลข่าวสารกลุ่มพัฒนายุทธศาสตร์สาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสงขลา

หมายเหตุ : อัตราต่อแสนจากประชากรกลางปี (1 กค.50) จำนวน 1,309,605 คน

จำนวนและสาเหตุการป่วยของผู้ป่วยนอก 10 อันดับแรก จังหวัดสงขลา ปีงบประมาณ 2549 จำแนกรายโรค

ลำดับที่	สาเหตุการป่วย	จำนวน	อัตราต่อแสนประชากร
		(คน)	
1	โรคระบบหัวใจ (10)	509,630	39,425.33
2	โรคระบบย่อยอาหาร รวมโรคในช่องปาก (11)	241,804	18,706.13
3	โรคระบบไหลเวียนเลือด (9)	237,195	18,349.57

4	อาการ อาการแสดงและสิ่งผิดปกติที่พบได้จากการตรวจทางคลินิก (18)	207,399	16,044.53
5	โรคระบบกล้ามเนื้อ รวมโครงร่าง และเนื้อเยื่อเสริม (13)	182,776	14,139.68
6	โรคเกี่ยวกับต่อมไร้ท่อ โภชนาการ และเมตะบอลิซึม (4)	147,074	11,377.75
7	สาเหตุภายนอกอื่น ๆ ที่ทำให้ป่วยหรือตาย (21)	146,342	11,321.12
8	โรคติดเชื้อและปรสิต (1)	136,381	10,550.53
9	โรคผิวหนังและเนื้อเยื่อใต้ผิวหนัง (12)	114,369	8,847.67
10	โรคระบบสืบพันธุ์ร่วมปีสภาวะ (14)	73,045	5,650.81

แหล่งข้อมูล : รง. 504 (ตค.48 - กย.49) งานข้อมูลข่าวสารกลุ่มพัฒนายุทธศาสตร์สาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสงขลา

หมายเหตุ : อัตราต่อแสนจากประชากรกลางปี (1 กค.49) จำนวน 1,290,646 คน

1.3 ตารางแสดง 10 อันดับแรกโรคที่เป็นปัญหาสาธารณสุข จังหวัดสงขลา ปีงบประมาณ 2550

อันดับ	โรค	จำนวนป่วย	อัตราป่วย / แสน	จำนวนตาย	อัตราตาย / แสน
		(คน)		(คน)	
1	อุจจาระร่วง	23,124	1,765.72	0	0.00
2	ไข้ไม่ทราบสาเหตุ	5,674	433.26	0	0.00
3	มาลาเรีย	4,137	315.90	0	0.00
4	ตาแดง	3592	274.28	0	0.00
5	ปอดบวม	2,620	200.06	2	0.15
6	ไข้เลือด	2,401	183.34	5	0.38

	ออก(DHF,DF,DS S)				
7	อาหารเป็นพิษ	1,260	96.21	0	0.00
8	สุกใส	869	66.36	0	0.00
9	คางทูม	663	50.63	0	0.00
10	วัณโรค(ทุกระบบ)	431	32.91	3	0.23

แหล่งข้อมูล : รง.506 (มค.-ธค.50) งานระบาดวิทยาและควบคุมโรค

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสงขลา

หมายเหตุ : อัตราต่อแสนจากประชากรกลางปี (1 กค.50) จำนวน

1,309,605 คน

ตารางแสดง 10 อันดับแรกโรคที่เป็นปัญหาสาธารณสุข จังหวัดสงขลา ปีงบประมาณ 2549

อันดับ	โรค	จำนวนป่วย	อัตราป่วย / แสน	จำนวนตาย	อัตราตาย / แสน
		(คน)		(คน)	
1	อุจจาระร่วง	26,462	2,050.29	0	0
2	ตาแดง	5502	426.29	0	0
3	ไข้ไม่ทราบสาเหตุ	4,813	372.91	0	0
4	ปอดบวม	2,731	211.59	0	0
5	อาหารเป็นพิษ	1,784	138.22	0	0
6	มาลาเรีย	1,355	104.98	0	0
7	สุกใส	929	71.97	0	0
8	ไข้เลือดออก	886	68.64	0	0
9	ไข้หวัดใหญ่	405	31.37	0	0
10	วัณโรค(ทุกระบบ)	367	28.43	0	0

แหล่งข้อมูล : รง.506 (มค.-ธค.49) งานระบาดวิทยาและควบคุมโรค สำนักงาน

สาธารณสุขจังหวัดสงขลา

หมายเหตุ : อัตราต่อแสนจากประชากรกลางปี (1 กค. 49) จำนวน

1,290,646 คน

ตารางแสดง 10 อันดับแรกโรคที่เป็นปัญหาสาธารณสุข จังหวัดสงขลา ปีงบประมาณ 2548

อันดับ	โรค	จำนวนป่วย	อัตราป่วย / แสน	จำนวนตาย	อัตราตาย / แสน
		(คน)		(คน)	
1	อุจจาระร่วง	19,376	1,516.41	3	0.23
2	ไข้ไม่ทราบสาเหตุ	4487	351.16	0	0
3	ปอดบวม	2,661	208.25	3	0.23
4	ตาแดง	2,437	190.73	0	0
5	อาหารเป็นพิษ	1,486	116.3	0	0
6	ไข้เลือดออก	1,130	88.49	1	0.07
7	สุกใส	1,054	82.49	0	0
8	ไข้หวัดใหญ่	858	67.15	0	0
9	วัณโรค(ทุกระบบ)	665	52.04	0	0
10	คางทูม	378	29.58	0	0

แหล่งข้อมูล : รง.506 (มค.-ธค.48) งานระบาดวิทยาและควบคุมโรค สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสงขลา

หมายเหตุ : อัตราต่อแสนจากประชากรกลางปี (1 กค. 48) จำนวน 1,277,929 คน

1.4 มาเลเรียพื้นที่พหุเหตุแรงงานต่างด้าว — ความไม่สงบ

นายแพทย์สุเทพ วัชรปริยานันท์ นายแพทย์สาธารณสุข จ.สงขลา เปิดเผยว่า พบผู้ป่วยโรคไข้มาลาเรียใน จ.สงขลา จำนวน 1,422 ราย สูงเป็นอันดับ 3 ของภาคใต้ รองจาก จ.ระนอง และยะลา

4 อำเภอที่พบการระบาดของโรคไข้มาลาเรีย และมีจำนวนผู้ป่วยสูงสุด คือ อ.สะบ้าย้อย 605 ราย อ.นาทวี 491 ราย อ.สะเดา 308 ราย และ อ.เทพา 17 ราย เนื่องจากเป็นพื้นที่ป่าเขา มีภูเขาสูงชัน และเป็นพื้นที่ที่มีการระบาดมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

มาตรการป้องกัน ได้สั่งการให้สาธารณสุขทั้ง 4 อำเภอ คุ่มเข้มและเฝ้าระวังโรคอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งพนสารเคมีฆ่ายุงกันปล่องตามบ้านเรือน สวนยาง และเชิงเขา รวมทั้งเจาะเลือดหาไข้มาลาเรียในกลุ่มแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในสวนยางพารา เพื่อป้องกันการระบาดของโรค

ปี 2549 มีผู้ป่วยโรคมาลาเรียทั้งหมด 63,276 ราย เป็นคนไทย 27,765 ราย และต่างชาตินที่เข้ามาใช้แรงงาน 35,511 ราย โดยมีการระบาดรุนแรงมากขึ้นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ ยะลา นราธิวาส สงขลา และปัตตานี เนื่องมาจากความไม่สงบในพื้นที่ เจ้าหน้าที่ไม่สามารถเข้าไปควบคุมโรคในพื้นที่ได้อย่างต่อเนื่อง ทำให้การแพร่ระบาดจึงแพร่กระจายวงกว้างขึ้นเรื่อยๆ

สະບ້າຍ້ອຍແຂມປໍສงຂລາ

ฝ่ายควบคุมโรค สำนักงานงานสาธารณสุขจังหวัดสงขลา รายงานสรุปผลการดำเนินงานควบคุมการระบาดของโรคไข้มาเลเรีย จังหวัดสงขลา โดยแสดงจำนวนผู้ป่วยด้วยโรคไข้มาเลเรียจำแนกรายอำเภอ ปี พ.ศ.2550 ระหว่างเดือนมกราคม – มิถุนายน 2550 พบผู้ป่วยสูงสุดที่อำเภอสะบ้าย้อย จำนวน 1,581 คน รองลงมาได้แก่ อำเภอนาทวี จำนวน 791 คน อำเภอสะเดา 449 คน และอำเภอเทพา 28 คน

สำหรับอำเภออื่นพบว่ามีผู้ป่วยปริมาณน้อย อำเภอคลองหอยโข่ง จำนวน 6 คน อำเภอเมืองจำนวน 4 คน อำเภอจะนะจำนวน 2 คน อำเภอระโนดจำนวน 2 คน อำเภอรัตนภูมิจำนวน 1 คน อำเภอหาดใหญ่จำนวน 2 คน อำเภอนาหม่อมจำนวน 1 คน อำเภอกวนเนียง 1 คน อำเภอบางกล่ำจำนวน 1 คน ส่วนอำเภอสติงพระ อำเภอกระแสดินธุ์ และอำเภอสิงหนครไม่พบผู้ป่วย

ແຮງງານຕ່າງດ້າວແຟຣໂຣດ

นายสายันท์ ช่วยจันทร์ จัดหางานจังหวัดสงขลา กล่าวว่าแรงงานจากประเทศลาวและกัมพูชา ระหว่างวันที่ 23 เมษายน - 31 สิงหาคม พ.ศ.2550 เพื่อพิสูจน์สัญชาติออกหนังสือเดินทางและประทับตราวีซ่าพร้อมออกใบอนุญาตการทำงานที่ถูกต้องตามกฎหมายให้กับแรงงานต่างด้าว ที่ผ่านมาในปี 2549 ได้มีนายจ้างแจ้งยอดจดทะเบียนไว้ จำนวน 1,400 คน เป็นสัญชาติลาว 800 คน สัญชาติกัมพูชา 600 คน

แรงงานต่างด้าวกัมพูชาที่เดินทางมาพิสูจน์สัญชาติตั้งแต่วันที่ 23 เมษายน จนถึงวันที่ 28 เมษายน พ.ศ. 2550 มีจำนวน 184 คน คาดว่าเมื่อถึงกำหนดเวลาในวันที่ 4 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 จะมีนายจ้างนำแรงงานต่างด้าวชาวกัมพูชามาแจ้งสัญชาติใกล้เคียงกับที่แจ้งไว้เดิมเนื่องจากแรงงานที่ลงเรือประมงไปทำงานในทะเลเรือยังไม่กลับเข้ามาที่ทำเรือ จึงยังไม่สามารถนำแรงงานต่างด้าวชาวกัมพูชาเข้ามาตรวจพิสูจน์สัญชาติได้

สถานการณ์โรคมาเลเรียในรอบ 3 เดือนแรกของ ปี 2550 ตั้งแต่ 1 มกราคม ถึง 31 มีนาคม 2550 พบผู้ป่วยทั้งหมด 8,567 ราย เป็นชาวไทย 4,718 ราย ต่างชาติ 3,849 ราย พื้นที่ที่พบผู้ป่วยไทยมากที่สุด 10 จังหวัดอันดับ 1 ได้แก่ ตาก 958 ราย รองลงมาได้แก่ ยะลา 830 ราย สงขลา 587 ราย แม่ฮ่องสอน 304 ราย จันทบุรี 281 ราย นราธิวาส 208 ราย อุบลราชธานี 158 ราย ระนอง 121 ราย ชุมพร 115 ราย และกาญจนบุรี 114 ราย

จากสภาพปัญหา ที่เอื้อ จากเหตุปัจจัยเหมาะสมจึงทำให้โรคมาเลเรียกลับมาระบาดอีกครั้ง

1. ผู้แพร่เชื้อ เสี่ยงสูง คือ พม่า ย้ายถิ่น
2. เจ้าหน้าที่ มาเลเรีย และ โครงการงบประมาณมาเลเรียลดลงจาก ความสำเร็จในอดีต จนกระทั่ง งบประมาณ และกำลังคนด้านมาเลเรียหายไปเกือบหมด อปท. เช่น อบจ. เทศบาล อบต. ก็ยังไม่พร้อมที่จะรับภาระกิจต่อ จึงเป็นเงื่อนไขที่เอื้อนกำลังถ่วงหน้า แต่เชื่อไม่ได้อ่อน ข้อตามสภาพอากาศ ฝนแดด อำนวย ในปี 2549

1.5 สถานการณ์ปัญหาประเด็นอุบัติเหตุจราจร

1. จากสถานการณ์การบาดเจ็บจากสาเหตุภายนอก 19 สาเหตุ ของโรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข 17 แห่งในจังหวัดสงขลา พบว่า อุบัติเหตุจราจรเป็นสาเหตุหลักของการบาดเจ็บและเสียชีวิตของประชากรในจังหวัด โดยสถานการณ์การเกิดอุบัติเหตุของประชากรในปี 2550 พบว่ามีจำนวนผู้บาดเจ็บเพิ่มสูงขึ้นจากปี 2549 ร้อยละ 10 (ผู้บาดเจ็บปี 2549 จำนวน 21,884 คน ปี 2550 จำนวน 24,146 คน) และมีจำนวนผู้เสียชีวิตในปี 2550 เพิ่มสูงขึ้นจากปี 2549 ถึงร้อยละ 23 (ผู้เสียชีวิตปี 2549 จำนวน 227 คน ปี 2550 จำนวน 279 คน)

2. การรวบรวมข้อมูลการเฝ้าระวังการบาดเจ็บ (IS) ของโรงพยาบาลศูนย์หาดใหญ่ ในปี 2550 พบว่า กลุ่มอายุที่ได้รับบาดเจ็บจากอุบัติเหตุจราจรมากที่สุด คือ กลุ่มเด็กและเยาวชน อายุระหว่าง 15 - 20 ปี ถึงร้อยละ 84 ของผู้บาดเจ็บทั้งหมด ช่วงเวลาที่นักเรียนประสบอุบัติเหตุมากที่สุด คือ ช่วงเวลาระหว่าง 15.00 - 21.00 น. ซึ่งเป็นเวลาหลังเลิกเรียนของกลุ่มดังกล่าว

3. รถจักรยานยนต์เป็นพาหนะที่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุสูงสุด ถึงร้อยละ 80 ในปัจจุบัน รถจักรยานยนต์มีปริมาณเพิ่มมากขึ้น การบาดเจ็บจากการขับขี่รถจักรยานยนต์พบว่า ส่วนใหญ่เกิดจากการขับเร็วเกินกำหนด และการไม่สวมใส่หมวกนิรภัยในขณะขับขี่รถ ยังเป็นสาเหตุหลักของการบาดเจ็บทางสมอง ซึ่งก่อให้เกิดการบาดเจ็บ พิการ และเสียชีวิตมากที่สุด

4. พฤติกรรมการขับขี่รถที่ขาดความระมัดระวัง การไม่รักษากฎจราจร เมมาแล้วขับ การขับขี่รถโดยขาดความชำนาญ และความประมาท เป็นสาเหตุหลักของการเกิดอุบัติเหตุ

จรรยา การบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวด จริงจัง การให้ความรู้และประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างความตระหนักและการสร้างกระแสในการขับเคลื่อนการขับเคลื่อน การปรับปรุงโครงข่ายถนน เป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุจรรยา

5. ประชาชนอีกจำนวนหนึ่ง ยังไม่มีความรู้เรื่องวิธีการช่วยเหลือผู้บาดเจ็บจากอุบัติเหตุจรรยา ณ จุดเกิดเหตุ ทำให้การช่วยเหลือเป็นไปอย่างไม่ถูกต้อง อันจะส่งผลให้การบาดเจ็บของผู้ป่วยเพิ่มมากขึ้น การให้ความรู้เรื่องการแจ้งเหตุฉุกเฉินผ่านเครือข่าย 1669 และการให้ความรู้เรื่องการช่วยเหลือผู้บาดเจ็บเบื้องต้น ช่วยให้การดูแลผู้ป่วยเป็นไปอย่างถูกต้อง ลดความสูญเสียที่อาจจะเกิดขึ้นจากการช่วยชีวิตไม่ถูกต้อง

2. ไฟใต้พิภพธุรกิจสงขลาเหตุร้ายลามพื้นที่ใหม่

จากเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ตั้งแต่เดือนมกราคม 2547 จนถึงเดือนพฤษภาคม 2550 มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บไปแล้วจำนวน 6,854 คน โดยมียอดผู้เสียชีวิตประมาณ 2,303 คน และบาดเจ็บ 3,793 คน

แม้เหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จะมีความเข้มข้นอยู่ใน 3 จังหวัดอันได้แก่ ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ต้องไม่ลืมว่าตลอดเวลาที่ผ่านมาสงขลาเป็นพื้นที่เป้าหมายของผู้ก่อการ ทั้งในแง่บางอำเภออันมีความใกล้ชิดทางเชื้อชาติ วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ร่วมกับ 3 จังหวัดภาคใต้ ความเป็นเมืองเศรษฐกิจสำคัญของภาคใต้อย่างหาดใหญ่ถูกเป็นเป้าหมายโจมตี และแม้แต่คำว่าเหตุการณ์ไม่สงบเกิดขึ้นในจังหวัดสงขลา ณ จุดใดก็ตามย่อมส่งผลสะท้อนทางยุทธศาสตร์สูงกว่า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ธุรกิจซบ

จากรายงานข่าวแม่ค้าขายผลไม้ตลาดสันติสุข ถนนนิพัทธ์อุทิศ 2 ซึ่งเปิดร้านขายผลไม้มา 7 ปี สะท้อนปัญหาว่า สภาพการค้าขายตอนนี้แย่มาก ขายของไม่ค่อยได้หลังเกิดระเบิดครั้งล่าสุดในรอบที่ 3 จำนวน 7 ลูก รวมทั้งภาวะเศรษฐกิจไม่ค่อยดีก็ยิ่งซ้ำเติมหนัก แม้แต่ในช่วงวันศุกร์ เสาร์ อาทิตย์ ชาวมาเลเซียก็หายไปหมด ส่วนกลุ่มคนไทยที่มาประชุม หรือคนจากกรุงเทพฯหรือต่างจังหวัดหายหน้าไปหมด ตอนนี้ขายได้แค่วันละ 2 พันบาทเท่านั้น จากเมื่อก่อนขายได้วันละ 6-7 พันบาท

เจ้าพร เจ้าของร้านข้าวต้มใต้ชาวยุโรป ตลาดสันติสุข กล่าวว่า เปิดกิจการมานานกว่า 30 ปีแล้ว เมื่อก่อนเปิดร้านถึงเช้า เพราะลูกค้าเยอะตลอดทั้งวันทั้งคืน มีพนักงาน 15 คน แต่หลังถูกลอบวางระเบิด 7 ลูก ทางฝั่งมาเลเซียก็ออกข่าวเตือนคนในประเทศไม่ให้มาหาดใหญ่ ทำให้ซบเซามาก วันนี้ถือว่าหนักสุด ต้องลดคนงานเหลือเพียง 3 คน ตอนนี้แม่ค้าได้แต่มองหน้ากันและนั่งตบยุง แต่ก็จำเป็นต้องเปิดร้านต่อไป เพราะไม่รู้จะหนีไปไหน หรือไปทำอาชีพอื่นก็ลำบาก ได้แต่รอว่าอีกไม่นานคงจะดีขึ้น

ขณะที่พนักงานขายร้านรวงนรกสยาม ซึ่งจำหน่ายรวงนรก หูลงาม และอาหารจีนรายใหญ่ บริเวณ ถนนนิพัทธ์อุทิศ 3 เปิดเผยว่า ยอดขายตกลงไปกว่า 70% ลูกค้มาเลเซีย สิงคโปร์ หายไปเกือบหมด ปกติหน้าร้านรวงนรกสยามจะมีแผงขายสินค้าเต็มฟุตบาท แต่วันนี้แม่ค้าทั้งแผงปิดร้านหนีระเบิดไปหมดแล้ว แต่ทางเจ้าของร้านยังยืนยันว่าต้องเปิดร้านต่อไป อย่างน้อยให้ลูกค้รู้ว่ามาหาดใหญ่ยังมีรวงนรก หูลงาม กระจะปะลาที่อร่อยเป็นจุดขายของเมืองนี้

สภาพการค้าขายในตลาดสันติสุข กิมหยง และย่านธุรกิจการค้าสำคัญของเมืองหาดใหญ่ ห้างสรรพสินค้าทั้งโอเดียน เซ็นทรัล ลีการ์เดินส์ฟลาซ่า ผู้ประกอบการต่างบ่นเป็นเสียงเดียวกันว่า “แยแล้ว” เพราะสัมมนากรูปร่างใหญ่ๆ และนักท่องเที่ยวน้ไม่เข้ามาเลย ทำให้ยอดขายลดลงเกินครึ่ง

บรรยากาศภายในห้องค้าหลักทรัพย์หาดใหญ่ก็อยู่ในสภาพเงียบเหงาหนักกว่าเดิม ยอดการซื้อขายบางตา ซึ่งในสถานการณ์ปกติห้องค้าเมืองหาดใหญ่จะมีวอลุ่มการซื้อขายหุ้นมากเป็นอันดับสองรองจากตลาดหุ้นในกรุงเทพฯ

โรงแรมเล็กกิจการ

ธุรกิจโรงแรมในเมืองหาดใหญ่ตกอยู่ในสภาพซบเซามาอย่างต่อเนื่อง หลังจากได้รับผลสะท้อนจากปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ที่ลูกกลามเข้ามา

นายสมชาติ พิมพ์ธนะพูนพร นายกสมาคมโรงแรมหาดใหญ่-สงขลา เปิดเผยว่า โรงแรมทุกแห่งในเขตพื้นที่ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา อยู่ในภาวะซบเซาและแบกรับภาระขาดทุนอย่างหนัก นับจากนี้เป็นต้นไป หากไม่มีอะไรมากระตุ้น หรือไม่ได้รับการช่วยเหลือจากรัฐบาล โรงแรมในเมืองหาดใหญ่จะทยอยปิดตัวอีกหลายแห่ง คนจะตกงานอีกจำนวนมากทั้งกลุ่มพนักงาน และธุรกิจต่างๆ ที่เกี่ยวเนื่องในภาคบริการทั้งหมด

“วันหยุดสุดสัปดาห์ตามปกติโรงแรมจะถูกจองจนเต็มหมด แต่หลังเกิดเหตุระเบิดหลายครั้ง วันนี้แม้เป็นวันหยุดสุดสัปดาห์ยอดจองมีประมาณ 20-30% เท่านั้น ซึ่งเดิมทีแม้จะมีเหตุไฟใต้ช่วงต้นปียังมียอดพักถึง 40-50% วันนี้สถานการณ์โรงแรมและธุรกิจท่องเที่ยวหาดใหญ่ตกต่ำมากที่สุดอย่างไม่เคยปรากฏ นักท่องเที่ยวมาเลเซียเขารู้ข่าวและไม่กล้าเข้ามา ยังมีหน่วยข่าวแจ้งเตือนให้ระวัง”

นางวิไลวรรณ พิมพ์สัมฤทธิ์ หัวหน้างานแผนที่ภาษีและทะเบียนทรัพย์สินเทศบาลนครหาดใหญ่ กล่าวว้ว่า ภาวะเศรษฐกิจที่ซบเซาทำให้โรงแรมในหาดใหญ่แจ้งยกเลิกกิจการในปี 2550 คือโรงแรมเอมเพอเรียร์ แจ้งปิดเมื่อปลายเดือนมีนาคมที่ผ่านมา และปิดเป็นทางการในวันที่ 17 เมษายน ส่วนโรงแรมอื่นๆ ดูภาพรวมแล้วก็เงียบกว่าปีที่แล้วมาก แต่ปีก่อนการจัดเก็บภาษีโรงแรมยังเป็นไปตามเป้า แต่ปีนี้ยังต้องรอผลการจัดเก็บภาษีโรงแรมและที่ดินในเดือนมิถุนายน-กรกฎาคมนี้ การเก็บภาษีแต่ละโรงแรมถ้าดูแล้วภาษีสูงเกินไป เจ้าของโรงแรมสามารถยื่นอุทธรณ์ได้ภายใน 30 วัน ทางคณะกรรมการจะดูแลช่วยเหลือเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในเรื่องนี้

นายไพโร พัฒโน นายกเทศมนตรีเทศบาลนครหาดใหญ่ เปิดเผยว่า เทศบาลมีความเห็นใจความเดือดร้อนของผู้ประกอบการ รวมทั้งประชาชนชาวหาดใหญ่ จึงมีแนวคิดที่จะลดหย่อนภาษีต่าง ๆ อาทิ ภาษีป้าย ภาษีโรงเรือน ภาษีบำรุงท้องที่ โดยใช้เกณฑ์เดียวกับ 3 จังหวัดชายแดนใต้ที่ทางเทศบาลสามารถลดได้ 20% แต่ทั้งนี้ต้องอยู่ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งหาดใหญ่ไม่ได้เข้าอยู่ในเขตดังกล่าว แต่ประชาชนได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ไม่สงบลุกลามมาเป็นครั้งคราวทั้งจากเหตุระเบิดกลางเมืองหาดใหญ่เมื่อปลายปีมีผลกระทบความเชื่อมั่นนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการหลายรายประสบภาวะขาดทุนและมีหลายรายปิดกิจการไปแล้ว

ปัจจุบันมีโรงแรมในหาดใหญ่ประมาณ 80 แห่ง มีห้องพักรวมกันประมาณ 9,500 ห้อง มูลค่าทรัพย์สินและการลงทุนไม่น้อยกว่าหมื่นล้านบาท ข้อมูลจากสมาคมโรงแรมฯ ยืนยันยอดการเข้าพักไม่รวมช่วงเทศกาลสงกรานต์มีแค่ 20-30% เท่านั้น ซึ่งไม่คุ้มทุน และถือว่าเป็นโรงแรมที่มีราคาต่ำสุดในประเทศก็ว่าได้ เช่น โรงแรมระดับ 4 ดาว ราคาห้องละพันกว่าบาทเหลือเพียง 700-800 บาท ระดับ 2-3 ดาว ราคา 500-600 บาท และยังมี รีสอร์ทเกิดขึ้นจำนวนมาก มาแย่งลูกค้าในราคาคืนละ 300-350 บาทเท่านั้น

ธุรกิจบันเทิง-ไกด์เจ็จ

นายสรจักร จูทอง นายกสมาคมธุรกิจบันเทิงหาดใหญ่-สงขลา ให้ข้อมูลว่า สัญญาณด้านการท่องเที่ยวปีนี้ดับวูบ และสถานบันเทิงนับสิบแห่งก็ปิดกิจการไปแล้ว และไม่มีกิจการต่อไป อนุญาตอีกนับสิบแห่ง ในปีนี้ภาพชัดเจนมากหลังจากปีที่แล้วก็มีปิดกิจการไปบ้าง โดยเฉพาะสถานประกอบการที่ไม่มีสายป่านยาวพอ ต้องจ่ายค่าเช่าที่แพง และกลุ่มที่ไปกู้เงินมาลงทุนซึ่งแบกภาระดอกเบี้ยไม่ไหวจะปิดฉากไปในที่สุด หลังสงกรานต์เป็นต้นมามีหลายแห่งถือโอกาสเว้นวรรค ปรับปรุงกิจการ หรือปิดไปเลยหากสถานการณ์ไม่ดีขึ้น

นายวิทยา ลิมมัตคุเทศก์อาชีพจังหวัดสงขลา กล่าวว่าอาชีพไกด์จำนวนมากล้มหายตายไปจากวงการนี้แล้วหันไปทำอาชีพอื่น ตอนนี้เหลือรอดอยู่ไม่กี่คน เห็นได้จากมีคนจ่ายค่าสมาชิกสมาคมไม่ถึง 100 คน หาดใหญ่วันนี้ไม่มีจุดขายเมืองแห่งสี่สັນบันเทิงอีก

สรุปข้อมูล

จังหวัดสงขลา เป็นจังหวัดหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความรุนแรง โดยเฉพาะ 4 อำเภอชายแดนของจังหวัดสงขลา และเป็นจังหวัดสนับสนุน การส่งต่อ และการดูแลรักษาพยาบาลผู้บาดเจ็บจากพื้นที่ 3 จังหวัด จึง มีเครือข่ายการ จัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล 8 แห่ง ประกอบด้วย โรงพยาบาลสะบ้าย้อย, จะนะ, สมเด็จพระบรมราชินีนาถ ณ อำเภอนาทวี, เทพา, สงขลานครินทร์, หาดใหญ่, สงขลา และโรงพยาบาลค่ายเสนาณรงค์

สำหรับข้อมูลในรายงานฉบับนี้ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตที่เข้ารับการรักษาหรือชันสูตรพลิกศพในโรงพยาบาลเครือข่ายเฝ้าระวังการบาดเจ็บจากความรุนแรงใน

พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ 8 แห่งของจังหวัดสงขลา โดยทำการบันทึกข้อมูลผ่านโปรแกรม VIS โดยเก็บรวบรวมตั้งแต่เดือนมกราคม – ธันวาคม 2550 จัดการข้อมูลโดยใช้โปรแกรม VIS_DB 2.1 เพื่อคัดเลือกเฉพาะข้อมูลของผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตจากเหตุการณ์ ที่มีสาเหตุจากความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่เข้ารับการรักษาหรือชันสูตรพลิกศพในโรงพยาบาลเครือข่ายจังหวัดสงขลา และวิเคราะห์ข้อมูลกรณีศึกษาเฉพาะของจังหวัดสงขลา โดยใช้โปรแกรม Epi_info, R, VIS_Excel Template

สรุปสถานการณ์

มีเหตุการณ์ความรุนแรงจำนวน 116 ครั้ง มีจำนวนผู้บาดเจ็บ 206 ราย อัตราการบาดเจ็บ 6.2 ต่อแสนประชากรต่อปี อัตราการบาดเจ็บ 0.5 ต่อแสนประชากรต่อเดือน มีจำนวนผู้เสียชีวิต 43 คน อัตราตาย 1.3 ต่อแสนประชากรต่อปี อัตราตาย 0.1 ต่อแสนประชากรต่อเดือน อัตราป่วยตาย (case fatality rate-CFR) ร้อยละ 20.9 มีจำนวนผู้ได้รับผลกระทบในครอบครัวของผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตรวม 291 คน

เหตุการณ์

สถานที่

ตารางที่ 1. จำนวนเหตุการณ์รายอำเภอ

จำนวนเหตุการณ์								
อันดับ	สงขลา	56	ปัตตานี	21	นราธิวาส	20	ยะลา	19
1.	สะบ้าย้อย	26	เมืองปัตตานี	6	ศรีสาคร	5	เมืองยะลา	7
2.	เทพา	11	หนองจิก	3	ระแงะ	4	ยะหา	5
3.	นาทวี	10	ยะหริ่ง	3	บาเจาะ	2	กรงปินัง	3
4.	จะนะ	5	ทุ่งยางแดง	2	สุไหงปาดี	2	รามัน	2
5.	หาดใหญ่	4	ยะรัง	2	ตากใบ	1	บันนังสตา	1
6.			โคกโพธิ์	1	ยี่งอ	1	ธารโต	1
7.			ปะนาเระ	1	แว้ง	1		
8.			มายอ	1	จะแนะ	1		
9.			สายบุรี	1	เจาะไอร้อง	1		
10			ไม้แก่น	1	รือเสาะ	1		
.								
11					สุไหงโก-ลก	1		
.								

ตารางที่ 2. จำนวนเหตุการณ์ตามลักษณะสถานที่เกิดเหตุ (ICD-10 place of occurrence code)

อันดับ	ลักษณะสถานที่เกิดเหตุ	จำนวนเหตุการณ์
1.	ถนนหรือทางหลวง	62
2.	บ้าน ที่อยู่อาศัยส่วนตัว	9
3.	สถานที่ค้าขายสินค้าและบริการ	24
4.	นา ไร่ สวน	8
5.	สนามกีฬาสาธารณะ	1
6.	สถานศึกษา หรือ สถานที่สาธารณะ	2
7.	สถานที่ก่อสร้างหรือโรงงาน	2
8.	สถานที่อื่นๆ	4
9.	ไม่ระบุ	4

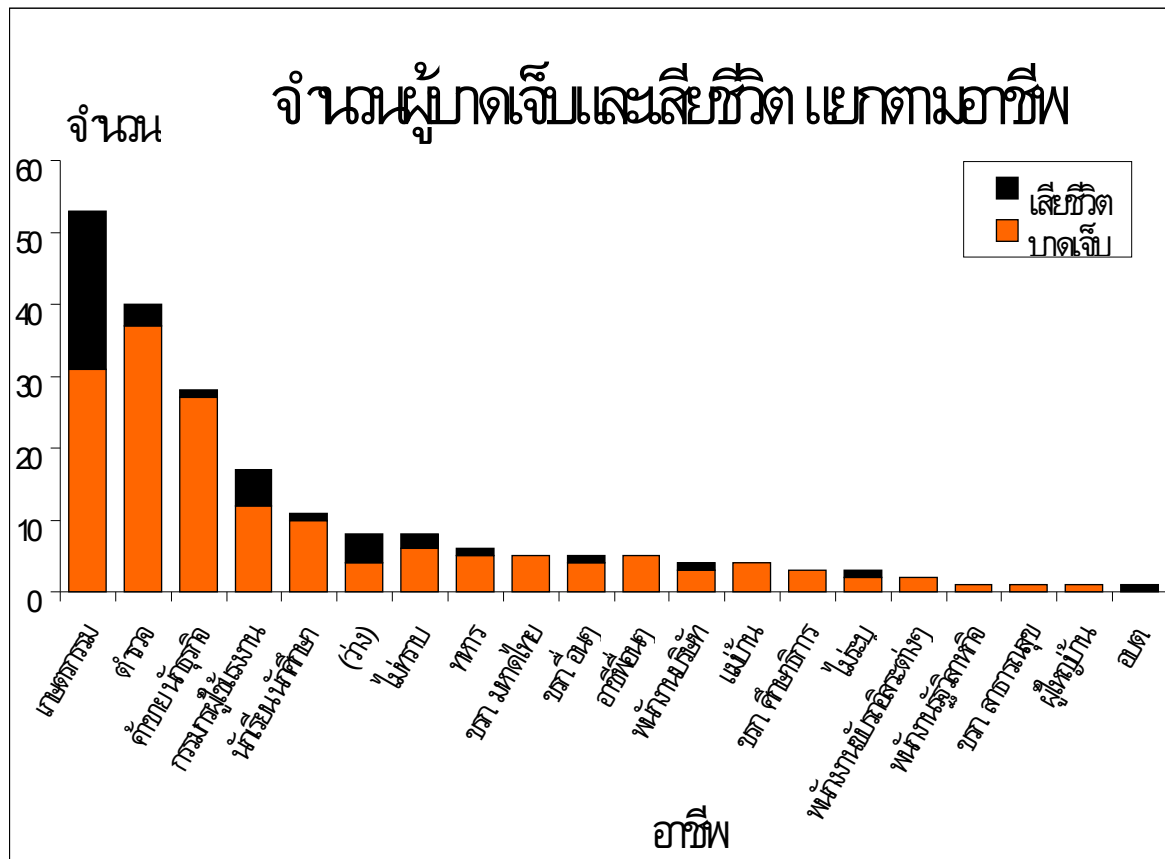
ตารางที่ 3. จำนวนและอัตรา (/แสนประชากร/เดือน) ของการบาดเจ็บและเสียชีวิต และอัตราป่วยตาย (%) ตามอำเภอที่เกิดเหตุในจังหวัดสงขลา

อันดับ	บาดเจ็บ			ตาย			ป่วยตาย	
	อำเภอ	จำนวน	อัตรา	อำเภอ	จำนวน	อัตรา	อำเภอ	อัตรา (%)
1	สะบ้าย้อย	71	119.6	สะบ้าย้อย	30	50.5	สะบ้าย้อย	42.3
2	นาทวี	20	35.6	เทพา	3	4.6	หาดใหญ่	33.3
3	เทพา	14	21.4	นาทวี	2	3.6	เทพา	21.4
4	จะนะ	6	6.5	หาดใหญ่	4	1.2	จะนะ	16.7

5	หาคใหญ่	12	3.5	จะนะ	1	1.1	นาทวี	10
---	---------	----	-----	------	---	-----	-------	----

ตารางที่ 4. จำนวนของผู้บาดเจ็บและเสียชีวิต และอัตราป่วยตาย (%) สูงสุด 5 อันดับแรก ตามโรงพยาบาลที่เข้ารับการรักษา

อันดับ	รพ.	จำนวนบาดเจ็บ	รพ.	จำนวนตาย	รพ.	อัตราป่วยตาย (%)
<i>โรงพยาบาลศูนย์/มหาวิทยาลัย (รวมบาดเจ็บ 129 ราย เสียชีวิต 8 ราย อัตราป่วยตาย 6.6 %)</i>						
1.	สงขลา นครินทร์	85	หาคใหญ่	5	หาคใหญ่	12.8
2.	หาคใหญ่	44	สงขลานครินทร์	3	สงขลา นครินทร์	3.7
<i>โรงพยาบาลทั่วไป (รวมบาดเจ็บ 4 ราย เสียชีวิต - ราย อัตราป่วยตาย - %)</i>						
1.	สงขลา	4	-	-	-	-
<i>โรงพยาบาลชุมชน (รวมบาดเจ็บ 70 ราย เสียชีวิต 3 ราย อัตราป่วยตาย 4.3 %)</i>						
1.	สะบ้าย้อย	41	สะบ้าย้อย	2	จะนะ	50
2.	สมเด็จ ๑	20	จะนะ	1	สะบ้าย้อย	4.9
3.	เทพา	6				
4.	จะนะ	2				
5.	นาหม่อม	1				

แผนภูมิที่ 5. อาชีพของผู้บาดเจ็บและเสียชีวิต

ตารางที่ 6. จำนวนและอัตรา (/แสนประชากร/เดือน) ของการบาดเจ็บและเสียชีวิต และอัตราป่วยตาย (%) ตามอำเภอที่เกิดเหตุในจังหวัดสงขลา เรียงตามอัตราการบาดเจ็บ เสียชีวิต และอัตราป่วยตาย 10 อันดับแรก

อันดับ	บาดเจ็บ			ตาย			ป่วยตาย	
	ตำบล	จำนวน	อัตรา	ตำบล	จำนวน	อัตรา	ตำบล	อัตรา (%)
1.	สะบ้าย้อย	44	381.5	จะแหน	9	149.7	ปลักหนู	100
2.	จะแหน	14	232.8	สะบ้าย้อย	12	104.0	ธารคีรี	100
3.	นาทวี	15	102.3	ทุ่งพอ	4	50.1	เขาแดง	100
4.	วังใหญ่	6	100.8	วังใหญ่	2	33.6	น้ำน้อย	100
5.	ทุ่งพอ	5	62.6	เปียน	2	27.4	หาดใหญ่	100
6.	น้ำขาว	2	53.6	น้ำขาว	1	26.8	ทุ่งพอ	80
7.	คูหา	3	43.0	ปลักหนู	1	24.9	เปียน	66.7
8.	เปียน	3	41.1	ธารคีรี	1	24.6	จะแหน	64.3
9.	ท่าม่วง	4	26.4	เขาแดง	1	16.2	น้ำขาว	50.0

10.	ปลั๊กหนู	1	24.9	คูหา	1	14.3	วังใหญ่, คูหา	33.3
-----	----------	---	------	------	---	------	---------------	------

การนำส่งจากจุดเกิดเหตุ

ในผู้บาดเจ็บจำนวน 206 ราย มีผู้เสียชีวิตในที่เกิดเหตุจำนวน 32 ราย มาโรงพยาบาลเอง 14 ราย หน่วย EMS นำส่ง 10 ราย อื่น ๆ 50 ราย ไม่ระบุ 50 ราย ค่ามัธยฐานของระยะเวลาจากจุดเกิดเหตุถึงโรงพยาบาล 27 นาที (IQR = 17-46 นาที)

3. ปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติดและแหล่งอบายมุข

จังหวัดสงขลาได้ดำเนินการตามนโยบายกระทรวงมหาดไทย ในการรักษาความสงบเรียบร้อยและสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน นักท่องเที่ยว ตลอดจนได้รณรงค์ในการป้องกันปราบปรามยาเสพติดและแหล่งอบายมุขต่าง ๆ โดยการร่วมมือของฝ่ายตำรวจ ทหาร ฝ่ายปกครองและชุมชน จากสถิติคดีอาญา 5 กลุ่ม มีผลการดำเนินงานดังนี้

ประเภทคดี	ม.ค.-ธ.ค.48		ม.ค.-ธ.ค.49		+ เพิ่ม - ลด	ผลการปฏิบัติ		จับ คดี ตก ค้าง	หมา ย เหตุ
	รับแจ้ง	จับ	รับแจ้ง	จับ		ร้อยละ	เป้า หมาย		
1.คดีอุกฉกรรจ์และ สะเทือนขวัญ	393	134	498	12 0	105	24.10	ไม่ บรรลุ	115	45%
1.1 ชำผู้อื่นโดย เจตนา	226	61	295	61	69	20.68		69	
1.2 ปล้นทรัพย์	44	21	81	25	37	30.86		22	
1.3 ชิงทรัพย์ (รวม)	100	50	96	33	-4	34.38		24	
1.4 ลักพาตัวเรียก ค่าไถ่	0	0	1	1	1	100.0 0		0	
1.5 วางเพลิง	23	2	25	0	2	0.00		0	

ประเภทคดี	ม.ค.-ธ.ค.48	ม.ค.-ธ.ค.49	+	ผลการปฏิบัติ	จับ	หมา
-----------	-------------	-------------	---	--------------	-----	-----

					เพิ่ม			คดี	ย
	รับแจ้ง	จับ	รับแจ้ง	จับ	- ลด	ร้อยละ	เป้าหมาย	ตกค้าง	เหตุ
2.คดีชีวิต ร่างกาย และเพศ	1012	528	952	33	-60	35.19	ไม่บรรลุ	252	60%
2.1 นำผู้อื่นโดยเจตนา	226	61	295	61	69	20.68		72	
2.2 นำผู้อื่นโดยไม่เจตนา	4	3	4	3	0	75.00		1	
2.3 ทำให้ผู้อื่นตายโดยประมาท	8	6	5	2	-3	40.00		3	
2.4 พยายามฆ่า	255	113	249	80	-6	32.13		83	
2.5 ทำร้ายร่างกาย	339	246	267	12	-72	48.31		86	
2.6 ข่มขืนกระทำชำเรา	180	99	132	60	-48	45.45		36	
3. คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์	2024	674	2196	66	172	30.46	ไม่บรรลุ	181	58%
3.1 ลักทรัพย์	1619	483	1748	47	129	27.06		127	
3.2 ชิงทรัพย์	149	104	152	92	3	60.53		21	
3.3 ริดเอาทรัพย์	0	0	0	0	0	0.00		0	
3.4 กรรโชกทรัพย์	4	1	7	7	3	100.00		0	
3.5 ชิงทรัพย์ (รวม)	100	50	96	33	-4	34.38		26	
- ชิงทรัพย์บาดเจ็บ,ตาย	24	15	38	9	14	23.68		9	
- ชิงทรัพย์ไม่บาดเจ็บ	76	35	58	24	-18	41.38		17	
3.6 ปล้นทรัพย์	44	21	81	25	37	30.86		16	
3.7 รับของโจร	3	3	3	1	0	33.33		2	
3.8 ทำให้เสียทรัพย์	105	61	109	38	4	34.86		12	

ประเภทคดี	ม.ค.-ธ.ค.48		ม.ค.-ธ.ค.49		+ เพิ่ม - ลด	จับ คดี ตกค้ ง
	รับแจ้ง	จับ	รับแจ้ง	จับ		
4. คดีอาญาที่น่าสนใจ	1101	183	1124	143	23	85
4.1 โจรกรรมรถ จักรยานยนต์	660	62	721	79	61	29
4.2 โจรกรรมรถยนต์	157	7	153	7	-4	9
4.3 โจรกรรมโค/กระบือ	5	2	8	1	3	0
4.4 โจรกรรมเครื่องมือ เกษตร	0	0	6	6	6	0
4.5 ปล้น/ชิงรถยนต์ โดยสาร	0	0	0	0	0	0
4.6 ปล้น/ชิงรถยนต์ แท็กซี่	0	0	0	0	0	0
4.7 ข่มขืนและฆ่า	0	0	0	0	0	0
4.8 ลักพาเรียกค่าไถ่	1	1	2	2	1	0
4.9 น้อโกง	120	59	89	26	-31	17
4.10 ยักยอก	158	52	145	22	-13	30

ประเภทคดี	ม.ค.-ธ.ค.48		ม.ค.-ธ.ค.49		+ เพิ่ม - ลด	จำนวนประชากร 1,229,745 คน
	รับแจ้ง	จับ	รับ แจ้ง	จับ		
5. คดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย	3781	7192	4300	7992	519	
5.1 อาวุธปืน	316	347	375	385	59	
- อาวุธปืนธรรมดา	308	335	363	375	55	
- อาวุธปืนสงคราม	6	12	5	5	-1	
- วัตถุระเบิด	2	0	7	5	5	
5.2 การพนัน	1460	4550	1575	4629	115	

- การพ่นทั่วไป	1149	4222	1253	4296	104
- สลากกินรวบ	311	328	322	333	11
5.3 ยาเสพติด	1504	1790	1689	2311	185
5.4 ปราบปรามการค้า ประเวณี	294	290	498	501	204
5.5 สถานบริการ	84	92	88	91	4
5.6 โรงแรม	1	1	5	5	4
5.7 มีและเผยแพร่วัตถุ ลามก	122	122	70	70	-52

สถานการณ์ยาเสพติด

- พื้นที่ลำเลียง อ.สะเดา ด้านพรหมแดนด้านนอก ม.7 ต.สำนักขาม, ด้านศุลกากรป่า
ดงฯ ต.ป่าดงฯ อ. สะเดา เส้นทางสายอำเภอโคกโพธิ์ - นาทวี ,เส้นทางสาย อ.เทพา –
สะบ้าย้อย

- พื้นที่พักยา อ.หาดใหญ่ ชุมชนจันทร์วิโรจน์ ต.ควนลัง

- พื้นที่ค้า

- อ.สะเดา บ้านไทย – จังโหลน ม.7 ต.สำนักขาม,ชุมชนหลังมัสยิด ต.ป่าดงฯ

- อ.หาดใหญ่ สถานบริการ,รีสอร์ทในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่,ชุมชนจันทร์

วิโรจน์,ชุมชนบ้านคลองหะ,ชุมชนหาดใหญ่ใน,ชุมชนตลาดใหม่,

- อ.เมืองสงขลา ต.บ่อหยง ชุมชนเตาอิฐ,ชุมชนเก้าเส้ง ต.พะวง ม.8 บ้าน โคกไร่ ม.11

ต.เขาพระ

- อ. รัตภูมิ เสพติดประเภทกัญชา ไฮโรฮีน ยาบ้า นำมาจากนอกพื้นที่แล้วนำมา
แบ่ง ขายในพื้นที่

- พื้นที่แพร่ระบาด

- อ.เมืองสงขลา ชุมชนเก้าเส้ง,ชุมชนเตาอิฐ,

- อ.สิงหนคร หมู่ที่ 1,3,6,8 ต.หัวเขา ม.2,6 ต.สทิงหม้อ ,ม.3,4 ต.ม่วงงาม ม.7,8 ต.วัด

ขุม ต.ชะแล้

- อ.หาดใหญ่ ชุมชนริมทางรถไฟ ถ.ชุมแสง ต.บ้านพรุ ซอยหลบมูม ต.พะตง,
ชุมชนโชคสมาน ม.5 ชุมชนคลองเรียน,ชุมชนคลองแห,ชุมชนบ้านคลองหะ,ชุมชนรัตนวิบูลย์,
ชุมชนเทียนจ้ออุทิศ ม.7 ต.คูเต่า

- อ.รัตภูมิ ม.5,11 ต.เขาพระ ม.2 ต.รัตภูมิ ม.9,11,13 ต.บางเหรียญ

- อ.คลองหอยโข่ง ม.4 ต.โคกม่วง

- อ.สະบ้ำย้อย บ้านสนี ม.2 ต.ฟ่งพอ
- อ.จะนะ ต.แค,ต.คู ต.นาหว้า ต.ท่าหมอไทร, ต.สะพานไม้แก่น,ม.11 ต.จะโหนด
- อ.สะเดา ต.ท่าโพธิ์,ต.พังงา ,ชุมชนหลังมัสยิดบ้านป่าดงฯ ,ต.สำนักขาม สถาน

บริการ บ้านไทย —จังหว่อน ม. 7 จ.สงขลา โดยลูกค้าส่วนใหญ่เป็นหญิงบริการและชาวมาเลเซีย

ยาเสพติดที่มีการลักลอบจำหน่าย คือ เมทแอมเฟตามีน(ยาบ้า) กัญชา เฮโรอีน ยาแก้ไอ ยาอี ยาไอซ์ ยาอิริคมีน 5 ยาไดอาซีแพม ยาอัลฟาไซแลม

ยาเสพติดชนิดใหม่ที่ต้องเฝ้าระวัง คือ สี่คูณร้อย (4 X 100) ประกอบด้วย 1.น้ำอัดลม(โค้ก) 2. โบกระท่อม 3. ยากันยุง 4.ยาแก้ไอ

4..สถานการณ์ปัญหา สุขภาพเด็กและเยาวชน

พรบ.ที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน ได้แก่

1.พรบ.คุ้มครองเด็ก พศ.2546 มีกลไกหลัก คือ คณะกรรมการคุ้มครองเด็กระดับจังหวัด และอนุกรรมการ 2 ฝ่าย ได้แก่ คณะอนุกรรมการด้านสหวิชาชีพ และคณะอนุกรรมการประชาสัมพันธ์ ทำหน้าที่ดังนี้

1.1 คุ้มครองเด็กโดนทำร้าย/ประพฤติดัวไม่เหมาะสม มีหน่วยงานหลักคือ พมจ. ซึ่งแบ่งเป็น กลุ่มพัฒนาสังคม ฝ่ายส่งเสริม/ป้องกัน ซึ่งมีกิจกรรมหลักได้แก่ สภาดเด็ก โครงการคาราวานเด็ก โลกที่เหมาะสมกับเด็ก พื้นที่สร้างสรรค์สำหรับเด็ก และกลุ่มสวัสดิการสังคมและคุ้มครองพิทักษ์สิทธิ์ ดูแลเด็ก ผู้พิการ และผู้สูงอายุ และมีเจ้าหน้าที่ตามกฎหมาย ได้แก่ พมจ./บ้านพักเด็กและครอบครัว/อัยการ/ตำรวจภูธรจังหวัด/สาธารณสุข/สถานพินิจ/เขตพื้นที่การศึกษา/พัฒนาการ/แรงงาน/ศาลเยาวชนฯ/ศาลจังหวัด/นายกอบจ./ผู้ทรงคุณวุฒิ วิชาชีพละ 2 คน (ประชุมปี 2 ครั้ง)

1.2 สงเคราะห์ ช่วยเหลือ เด็กยากจน

นอกจากนั้นแล้วยังมี และยังมีหน้าที่ส่งเสริมการประพฤดี กำหนดวิธีดูแลโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการประพฤดี ร่วมกับเขตพื้นที่การศึกษา และดูแลกองทุนคุ้มครองเด็ก

2.พรบ.คุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พศ.2550 ดูแลครอบครัวที่ไม่จดทะเบียน และจดทะเบียน

3.พรบ.ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พศ.2551 ดูแลการหาผลประโยชน์จากเด็ก/สตรี/แรงงาน มีกลไก ได้แก่ คณะกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ จังหวัด ดำเนินงานโดยคณะกรรมการปฏิบัติงาน

4. พรบ. ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พศ.2550 จัดให้มีสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย/จังหวัด/อำเภอ กลไก มีผู้ว่าเป็นที่ปรึกษา/พมจ. ช่วยประสาน ทำหน้าที่ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของเด็ก ในด้านการศึกษา/สุขภาพ/การคุ้มครองสิทธิเด็ก

5. องค์การสหประชาชาติ มีแนวทางเมือง/ตำบลน่าอยู่สำหรับเด็ก ไว้ดังนี้ ด้านครอบครัว ด้านสุขภาพด้านความปลอดภัย ด้านการศึกษา ด้านนันทนาการ วัฒนธรรม ศาสนาและการมีส่วนร่วม ด้านส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของเด็ก ด้านการปกป้องคุ้มครองเด็กที่ต้องการคุ้มครองเป็นพิเศษ

และมีการพัฒนาและคุ้มครองเด็ก 4 เรื่องหลัก ได้แก่ ส่งเสริมคุณภาพชีวิต จัดการศึกษา ด้านการปกป้องคุ้มครองเด็กที่ต้องการคุ้มครองเป็นพิเศษ และต่อต้าน HIV/AIDS

6. พรบ. จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พศ.2534 คู่มือในส่วนของคดีแพ่ง(ครอบครัว)อาญา ศาลเยาวชนและครอบครัว ผู้พิพากษาสมทบ ผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัว สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจ.สงขลา ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 9 จ.สงขลา

7. พรบ. การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

สภาพปัญหาทั่วไป

1. ปัญหาจากปัจจัยเสี่ยงในวัยเด็ก เกิดจากพฤติกรรมในวัยเด็ก การเลี้ยงดูของพ่อแม่ การดูแลของศูนย์เด็กเล็ก และค่านิยมบริโภคของสังคมกระตุ้นผ่านสื่อโฆษณา ส่งผลทำให้เกิดโรคที่เกี่ยวข้องกับเด็กเล็ก เช่น โรคฟันผุ โรคอ้วน โรคไต

2. ปัญหาจากครอบครัว เยาวชนขาดต้นแบบที่ดี พ่อ แม่ ดิตยาเสพติด/อบายมุข พ่อแม่มีความลำเอียงรักลูกไม่เท่ากัน สร้างปมด้อยให้เด็ก ครอบครัวขาดความอบอุ่นมีความแตกแยก ถูกครอบงำด้วยวัตถุนิยมตามกระแสบริโภคนิยม พ่อแม่จำกัดทางเลือกในการศึกษา และสังคมเสื่อมถอยทางคุณธรรม จริยธรรม

3. ปัญหาจากพฤติกรรมของเด็ก เช่น รถซิ่ง เด็กสู้อยู่ไม่เท่าทันสื่อ ขาดทักษะชีวิต ขาดความมั่นคงทางจิตใจเรียนพิเศษ ดิตแพชั่น ฯลฯ มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร โดนทำร้ายร่างกาย จิตใจ พ่อแม่ใช้ความรุนแรงทางเพศสาเหตุมาจากสื่อกระตุ้นและเกิดจากวงจรพฤติกรรมและจิตสำนึก

4. ปัญหาการศึกษา

4.1 เด็กให้ความสำคัญกับการเรียนพิเศษมากเกินไป

-ปัญหาที่เกิดจากเด็ก เรียนตามค่านิยม/ตามเพื่อน พ่อแม่ไม่มีเงิน

-ปัญหาที่เกิดจากครู ไม่สอนหนังสือเต็มที่ ใช้การเรียนรู้ของเด็กมาเอื้อประโยชน์ทางธุรกิจเป็นแหล่งมั่วสุมใหม่

*โดยสรุป กรณีนี้มีทั้งประโยชน์และโทษ

4.2 ระบบการศึกษาไม่เอื้อต่อการสร้างคุณธรรม จริยธรรม

4.3 ปัญหาจากเด็ก เด็กขาดความผูกพันกับโรงเรียน เด็กไม่สนใจการเรียน หนีเรียน มีช่องว่างระหว่างเด็กเรียนเก่งและเรียนไม่ดี เด็กเรียนเก่งมีความเครียด เก็บกด เห็นแก่ตัว ขาดโอกาสทางการศึกษา

4.3 ปัญหาจากพ่อแม่ ผู้ปกครองกดดันให้เด็กก่อนการตัดสินใจ พ่อแม่ไม่ให้ความสำคัญกับการกระตุ้นลูกในเรื่องการศึกษา

4.4 เรียนไม่ทันเพื่อน

4.5 เด็กกิจกรรม ขาดกำลังใจ นโยบายไม่เอื้อให้เด็กทำกิจกรรม

5. ปัญหาขาดสภาพแวดล้อมที่ดี สังคมเมืองเป็นแหล่งมั่วสุมอย่างดี เช่น สถานบันเทิง พื้นที่รกร้าง

6. สื่อ ขาดพื้นที่นำเสนอเรื่องด้านบวก สื่อดี ๆ มีแต่ไม่มีการบริโภค ผู้บริโภคขาดความรู้เท่าทันสื่อ

7. ปัญหายาเสพติด มีช่องว่างระหว่างเด็กดีและเด็กในกลุ่มเสี่ยง สังคมไม่ให้โอกาส ปัจจุบันข้อมูลจากทางการระบุว่าเด็กประถมเป็นกลุ่มเสี่ยงมากที่สุด สาเหตุ ครอบครัวขาดความอบอุ่น ตามเพื่อน ขณะเดียวกันก็ซื้อหาได้ง่าย เช่น บุหรี่/กระท่อม/4X100 /กาว/แผ่นพลาสติกติดใต้ลิ้น

ข้อมูลสถานการณ์ปัญหาจากหน่วยงาน

1.พมจ.สงขลา

- การค้ามนุษย์ ปี 51 จำนวน 53 ราย(เด็ก 19 ราย)
- รั้งเด็กบุญธรรม ปี 49 จำนวน 15 ราย ปี 50 จำนวน 16 ราย
- การช่วยเหลือเด็ก ปี 49-50 จำนวน 78 ราย บ้านพักเด็กและครอบครัว ช่วยเหลือจำนวน 368 รายโดยเกิดจากปัญหาเพศสัมพันธ์ ปี 49 จำนวน 39 ราย ปี 50 จำนวน 32 ราย
- เขตพื้นที่การศึกษา/บ้านเด็กสงขลา/รพ.สงขลา ในส่วนเขต 1 และเขต 2 มีปัญหาเพศสัมพันธ์ 219 ราย

2.รพ.หาดใหญ่ โดยศูนย์ OSCC ประจำรพ. ดูแลเด็กที่ถูกทำร้ายแบบเบ็ดเสร็จ

- พบเด็กไม่ถึง 18 ปี มาตลอดที่พร.เฉลี่ยต่อเดือน 50 กว่าราย อายุต่ำที่สุด 13 ปี
- มีการทำแท้ง ปี 50 จำนวน 117 ราย อายุต่ำสุด 9 ปี(ถูกข่มขืน)
- มีปัญหาตลอดแล้วไม่ดูแล ประมาณ 20 กว่าราย ในส่วนนี้รพ.ดูแลเอง/สถานสงเคราะห์
- มีงบประมาณของตนเอง(กองทุนช่วยเหลือผู้ปวยด้อยโอกาสและกองทุนพลังศรัทธา)

3.สถานพินิจฯ

- ปี 47 เด็กทำความผิด 1057 เรื่อง เป็นเรื่องเกี่ยวกับทรัพย์สิน ความผิดต่อชีวิตและร่างกาย และความผิดทางเพศ
- ปี 48 เด็กทำความผิด 958 เรื่อง เป็นเรื่องเกี่ยวกับทรัพย์สิน ยาเสพติด ความผิดต่อชีวิตและร่างกาย
- ปี 49 เด็กทำความผิด 1174 เรื่อง เป็นเรื่องเกี่ยวกับทรัพย์สิน ยาเสพติด ความผิดทางเพศ
- ปี 50 เด็กทำความผิด 1253 เรื่อง เป็นเรื่องยาเสพติด เกี่ยวกับทรัพย์สิน ความผิดทางเพศ
- ปี 51 เด็กทำความผิด 1285 เรื่อง เป็นเรื่องยาเสพติด เกี่ยวกับทรัพย์สิน ความผิดทางเพศ

4.มูลนิธิเพื่อนหญิง

- การทำร้ายกันในครอบครัว เป็นเด็ก 20 คดี ผู้หญิง 10 ราย และพรากผู้เยาว์

5.สมัชชาเด็กและเยาวชนจ.สงขลา

- ปัญหาครอบครัว
- ปัญหาเด็กเรียนพิเศษ
- สถานบันเทิง

6.บ้านพักเด็กและครอบครัว

- มีเด็กตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์มาพักเพื่อรอคลอดทุกเดือน

7.รพ.สงขลานครินทร์

- พบเด็กตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์

สรุปข้อมูล(20 กพ.52) สถิติสถานการณ์เด็กและเยาวชนในจังหวัด ปี 2549-2551

- เด็กตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ 82 ราย
- เด็กทำแท้งอายุน้อย 254 ราย
- เด็กที่คลอดอายุน้อย 1474 ราย
- เด็กมีปัญหาเพศสัมพันธ์ 219 ราย
- เด็กรับการสงเคราะห์ 368 ราย
- เด็กเหยื่อการค้ามนุษย์ 53 ราย
- พรากผู้เยาว์ 10 ราย
- เด็กที่กระทำผิด 3712 ราย ในด้านยาเสพติด เกี่ยวกับทรัพย์สิน ความผิดทางเพศ
- ได้รับการคุ้มครองตามพรบ.78 ราย

ผลการปฏิบัติการสืบสวนอาชญากรรม จากสถานีตำรวจ(เด็กและสตรีที่เป็นกลุ่มเสี่ยง) พบปัญหาภายใน 4 อำเภอ ได้แก่ อ.สะเดา อ.หาดใหญ่ อ.เมือง อ.ปาดังเบซาร์

สงขลาตราตรีหมกมุ่นเพศ.....สู่ด้านมืด

คงไม่ต่างจากเมืองใหญ่ทั้งหลาย วัยรุ่นสงขลา พ.ศ.นี้ อยู่ในวังวนการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน การเริ่มมีเพศสัมพันธ์ตั้งแต่อายุยังน้อย การไม่นิยมใช้ถุงยางอนามัย ค่านิยมการเป็นกิ๊กที่มีเพศสัมพันธ์ได้โดยไม่เป็นเจ้าของกันและกัน ซึ่งเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ การติดกามโรคหรือโรคเอดส์ รวมทั้งปัญหาการทำแท้ง การทอดทิ้งบุตร การต้องหยุดพักการเรียน ความรุนแรงทางเพศ ครอบครัวที่ไม่สมประกอบเพราะแต่งงานกันด้วยความจำยอม หรือปัญหาสุขภาพจิตจากการที่ต้องเผชิญชะตากรรมด้วยวุฒิภาวะที่ไม่เพียงพอ

สาเหตุมาจากวัยรุ่นหมกมุ่นกับสื่อลามกอนาจาร หนังสือโป๊ วิดีโอ และคลิปวิดีโอ รวมถึงการใช้ยาเสพติด ต้มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ทำให้ขาดสติในการยับยั้งชั่งใจ และการอยู่ตามลำพังสองต่อสองระหว่างชายหญิง

หาดใหญ่ ถือเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่กลุ่มวัยรุ่นค่อนข้างให้ความสนใจและออกเที่ยวเตร่ในช่วงกลางคืนจำนวนมาก กลุ่มวัยรุ่นที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีที่หลบหนีผู้ปกครองมาท่องเที่ยวตามสถานบันเทิงต่าง ๆ และแหล่งมั่วสุมของวัยรุ่น เช่น ร้านสนุกเกอร์ ร้านอินเทอร์เน็ต ร้านน้ำชา กลุ่มวัยรุ่นยังอาจใช้สถานที่อื่น เช่น หอพัก หรือบ้านเช่าเป็นที่มั่วสุม

ยิ่งเทศกาลสำคัญอย่างวันวันเล่นไทน์ วันแห่งความรัก นำไปสู่การมีเซ็กส์ที่ไม่พึงประสงค์ บทคัดย่อการศึกษาเรื่อง “บทบาทหญิงชายกับการปฏิบัติตัวเกี่ยวกับอนามัยการเจริญพันธุ์ก่อนการแต่งงานของวัยรุ่นในจังหวัดสงขลา” ของสุทธิพร บุญมาก อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ทำการวิจัย ตั้งแต่ มีนาคม 2548 ถึง มีนาคม 2549 เกี่ยวกับบทบาทหญิงชายกับการปฏิบัติตัวเกี่ยวกับอนามัยการเจริญพันธุ์ พบว่าวัยรุ่นชายและหญิงมีการปฏิบัติตัวเกี่ยวกับอนามัยการเจริญพันธุ์ในเรื่อง พฤติกรรมทางเพศ การวางแผนครอบครัวเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์และการทำแท้งคล้ายคลึงกันระหว่างวัยรุ่นชายและหญิง

แสดงให้เห็นว่าวัยรุ่นชายและหญิงมีความเสมอภาคทางเพศ โดยวัยรุ่นหญิงมีสิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์ และวัยรุ่นชายมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่ออนามัยการเจริญพันธุ์ของวัยรุ่นหญิงระดับหนึ่ง ซึ่งผลการศึกษาได้ให้แนวทางเสนอแนะเพื่อการพัฒนาเชิงนโยบายว่า

- 1) การกำหนดนโยบายและกิจกรรมเกี่ยวอนามัยการเจริญพันธุ์ควรคำนึงถึงความต้องการของวัยรุ่น
- 2) การจัดบริการของรัฐด้านอนามัยเจริญพันธุ์ควรให้วัยรุ่นเข้าถึงการบริการมากขึ้น
- 3) การบริการอนามัยการเจริญพันธุ์ควรมุ่งเน้นบทบาทหญิงชาย

4)โครงการบริการต่างๆ ควรยึดชุมชนเป็นศูนย์กลาง ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ ได้แก่ 1) ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจอนามัยเจริญพันธุ์แก่วัยรุ่นเพิ่มขึ้น โดยให้แกนนำวัยรุ่นเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่วัยรุ่นต่อไป 2) ส่งเสริมบทบาทครูอาจารย์ ผู้ปกครอง และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในการให้ความเข้าใจแก่วัยรุ่นในเรื่องอนามัยเจริญพันธุ์ 3) ควรรณรงค์การใช้ถุงยางอนามัยในการมีเพศสัมพันธ์กับคนรักและเพื่อนมากขึ้น 4) ควรจัดสถานที่ให้บริการแก่วัยรุ่นโดยเฉพาะ

5) ควรจัดหลักสูตรเพศศึกษาให้แก่วัยรุ่นในชุมชน

6) ควรสร้างค่านิยมด้านเพศที่ถูกต้องในกลุ่มวัยรุ่น

7) ควรจัดหอพักให้แก่นักเรียนนักศึกษาในสถาบันการศึกษาเพื่อลดความสะดวกในการมีเพศสัมพันธ์

ผลการศึกษาดังกล่าวชี้ให้เห็นอย่างหนึ่งในพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นในจังหวัดสงขลา งานวิจัยจากหลายสำนัก หรือวงเสวนาทางวิชาการจากหลายสำนักระบุตรงกันว่า สาเหตุหลักที่วัยรุ่นมีพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ตั้งแต่อายุน้อยนั้น ส่วนใหญ่เกิดจากแรงผลักดันภายในตนเอง อันเนื่องมาจากการอยากรู้ อยากลอง ไม่ใช่เพราะครอบครัวไม่อบอุ่น นอกจากนี้ก็มีอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนและสภาพแวดล้อมเป็นปัจจัยเสริม

ค่านิยม“อยู่ก่อนแต่ง”

ไม่นานมานี้ เคยมีการหยิบยกประเด็น “อยู่ก่อนแต่ง” มาพูดคุยในกลุ่ม ตัวแทนนักศึกษาในจังหวัดสงขลา ตัวแทนจากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตหาดใหญ่มองว่าเป็นเรื่องของคนส่วนน้อย สาเหตุสำคัญหอพัก มหาวิทยาลัยที่มีอยู่ ไม่เพียงพอ

ประเด็นนักศึกษาหญิง-ชาย อยู่ด้วยกัน แกนนำนักศึกษา มอ. เห็นว่าแยกออกเป็น 2 ส่วน คือ ไม่เห็นด้วยถ้ามองในแง่วัฒนธรรมไทย แต่ก็มองเป็นเรื่องปกติธรรมดา เมื่อเทียบกับความเจริญของสังคมที่เปลี่ยนไป การชักจูงของสื่อ และการอยู่ด้วยกันก็ไม่ใช่อะไรผิด เพราะนักศึกษาถือว่าเป็นผู้ใหญ่แล้ว บางคู่ช่วยกันเรียนจนจบได้รับปริญญา คนอื่นไม่ควรยุ่งเกี่ยวสิทธิส่วนตัว เพราะไม่ได้สร้างปัญหาให้สังคม

ตัวแทน วิทยาลัยเมืองหาดใหญ่ เห็นว่า การที่นักศึกษาชายหญิงจะใช้ชีวิตคู่ ระหว่างเรียนถือว่าไม่เหมาะสม เพราะนักศึกษา ยังเป็นเด็ก ไม่ถึงเวลา ยังไม่มีวุฒิภาวะ ความรับผิดชอบ ที่เพียงพอ แต่บางคนอาจจะเห็นว่าเป็นเรื่องปกติ เพราะมีเพื่อนทำตัวอย่างนั้น

ตัวแทนมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา กล่าวว่า ปัญหาดังกล่าวเป็นเรื่อง ที่ควรแก้ไข วัฒนธรรมอยู่ก่อนแต่งเป็นสิ่งที่วัยรุ่นไทยรับมาจากตะวันตก ซึ่งขัดกับศีลธรรมไทย การอยู่ด้วยกันแน่นอนจะต้องมีเพศสัมพันธ์กัน ซึ่งผู้หญิงจะเป็นฝ่ายเสียหาย เพราะถือว่าเสียความบริสุทธิ์ ในสังคมไทยยังไม่ยอมรับหญิงที่เสียความบริสุทธิ์และนักศึกษา ที่เป็นแฟนระหว่างเรียน ก็มีน้อย คู่ ที่ออกไปแต่งงานกันในชีวิตจริง หรือถ้าเกิดท้องขึ้นมาก็ต้องไปทำแท้ง หรือถ้าจะเอาลูกก็ต้อง

เสียนาคทางการเรียนไป เรื่องนี้สมควรหาทางแก้ไข และผู้ใหญ่ก็ต้องดูแลลูกหลานตัวเอง โดยเฉพาะที่อยู่หอพัก ต้องเอาใจใส่ ขยันโทรมาคุย ว่ามีปัญหาอะไรบ้าง เด็กอยู่คนเดียวจะเหงา จะหาเพื่อน ถ้าเป็นเพื่อนเพศเดียวกันอาจไม่สามารถตอบสนองได้ทุกอย่าง จึงมักคบแฟน อาจารย์ที่ปรึกษาเองก็ต้องดูแล

ตัวแทนมหาวิทยาลัยทักษิณ กล่าวว่า เป็นเรื่องที่ไม่ควรทำ แต่ก็พบว่ามีบ้างในหมู่นักศึกษาของสถาบัน โดยนักศึกษาที่ประพฤติตัวเช่นนี้ มักพบว่า เป็นคนที่ อยู่ไกลบ้าน ไกลหูไกลตาผู้ปกครอง ประเด็นนี้ ได้มีการพูดถึง แต่ไม่พูดโดยตรง แต่จะเป็นการตั้งคำถามถึงประเด็นปัญหา

ตัวแทนสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตภาคใต้ กล่าวว่า เป็นเรื่องไม่เหมาะสม เพราะยังอยู่ในวัยเรียน แต่ก็ห้ามไม่ได้ เพราะเกิดจากความรักชอบพอกัน ซึ่งในสถาบันพบว่า มีนักศึกษาราว 30 % ที่ใช้ชีวิตแบบนี้ ซึ่งถ้าคนที่รู้จักก็เฉย ๆ คนที่เพิ่งอยู่ด้วยกันอาจจะมองด้วยสายตาแปลก ๆ แต่ระยะยาว ทุกคนก็จะมองเป็นเรื่องปกติไปเช่นกัน ชุมชนที่นักศึกษาไปอยู่กันหนาแน่น ที่สุดคือ ชุมชนชัยมงคล หน้าสถาบันนั่นเอง

เรื่องนี้ กำลังจะเป็นค่านิยมอย่างหนึ่งของนักศึกษา คือจะประพฤติตามกันไป

สถานการณ์โรคเอดส์สงขลา

สำนักงานสาธารณสุข จังหวัดสงขลา ได้รับรายงานจากสถานบริการสาธารณสุขต่าง ๆ ทั้งในจังหวัดสงขลา และรับส่งต่อจากต่างจังหวัด ตั้งแต่ปี พ.ศ.2531 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2550 พบว่ามีผู้ป่วยเอดส์จำนวน 4,538 ราย รายงานว่าเสียชีวิต 999 ราย เมื่อนำมาแจกแจงตามบุคคล สถานที่ จะสรุปได้ดังนี้

1. เพศ ผู้ป่วยเป็นชาย 3,323 ราย หญิง 1,215 ราย อัตราชายต่อหญิงอยู่ที่ 2.73 : 1
2. ปัจจัยเสี่ยง มีผู้ป่วยจากกรณีเพศสัมพันธ์สูงที่สุดร้อยละ 78.6 รองลงมาติดเชื้อจากมารดาร้อยละ 5.0 ยาเสพติดชนิดฉีดเข้าเส้น ร้อยละ 4.7
3. กลุ่มอายุ พบมากเป็นกลุ่มวัยทำงานที่มีอายุระหว่าง 25-29 ปี (กลุ่มอายุ 30-34 ปี มีผู้ป่วยสูงสุดคิดเป็นร้อยละ 24.6 รองลงมาอายุ 25-29 ปี ร้อยละ 23.8 กลุ่มอายุ 35-39 ร้อยละ 17.7 สำหรับเด็ก 0-4 ปี พบร้อยละ 4.1)
4. อาชีพ พบว่าผู้ป่วยทั่วไปส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปมากที่สุด รองลงมาคือเกษตรกรกรรม , ลูกจ้างประมง , ค้าขาย และงานบ้าน (ร้อยละ 44.9 , 10.4 , 7.4 , 6.1 และ 5.8 ตามลำดับ)
5. อำเภอที่อยู่ปัจจุบัน พบว่าผู้ป่วยส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาในอำเภอหาดใหญ่มากที่สุด ร้อยละ 29.5 รองลงมาอำเภอเมืองร้อยละ 29.1 อำเภอสะเดาร้อยละ 7.8 , อำเภอสิงหนครร้อยละ 6.2 , อำเภอระโนดร้อยละ 6.1

6.อัตราป่วยต่อประชากรแสนคน ตั้งแต่ปี 2543 ถึง 2549 พบว่ามีอัตราป่วยเอดส์ที่ต่อประชากรแสนคนเป็น 43.50 , 23.26, 22.12, 21.37, 17.95, 11.58 และ 6.82 ตามลำดับ

7.โรคติดเชื้อฉวยโอกาส ในผู้ป่วยเอดส์ ตั้งแต่ มกราคม 2531 ถึง 31 มีนาคม 2550 ที่ได้รับรายงานมากที่สุด 5 อันดับแรกคือ MYCOBACTERIUM TUBERCULOSIS , PULMONARY OR EXTRAPULMONARY 1,962 ราย (ร้อยละ 41.10) รองลงมา โรคปอดบวมจากเชื้อ PNEUMOCYSTIS CARINII 887 ราย (ร้อยละ 18.37) , WASTING SYNDROME (EMACIATION , SLIM DISEASE) 603 ราย (ร้อยละ 12.63) , CRYPTOCOCCOSIS 397 ราย (ร้อยละ 8.32 ราย) และ CANDIDIASIS ของหลอดอาหาร หลอดลม (TRACHEA , BRONCHI) หรือปอด 203 ราย (ร้อยละ 4.27)

สำหรับผู้ป่วยติดเชื้อที่มีอาการ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสงขลา ได้รับรายงาน จำนวน 1,477 ราย เสียชีวิตแล้ว 115 ราย

ข้อมูลทั่วไป

การศึกษา

จังหวัดสงขลามีนักเรียน (อนุบาล – อาชีวศึกษา) จำนวน 289,827 คน สังกัดการศึกษาของรัฐ 194,000 คน สังกัดเอกชน 95,827 คน โรงเรียนทั้งหมด 668 โรง ครู 14,191 คน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ข้อมูลบุคลากรทางการศึกษา ปี 2549 จังหวัดสงขลา

ท ว ง	สังกัด	สังกัด สพท.					สังกัดเอกชน/เอกชน สามัญ			พิเศษ
		โรง	ครู	พ น ง ร า ช ก า ร	ค ร ุ อ ั ต ร จ ำ ง	น ัก เร ี ย น	โรง	ครู	น ัก เร ี ย น	
1	สพท.สงขลา . เขต 1	163	3,0 23	N/A	N/A	69,8 08	29	1,01 6	19,24 4	1
2	สพท.สงขลา . เขต 2	148	2,9 68	39	76	50,0 64	67	2,73 6	60,09 0	2
3	สพท.สงขลา . เขต 3	208	2,6 45	159	275	56,4 49	44	682	160,4 93	-
4	อาชีวศึกษา	9	1,0 14	N/A	-	17,6 79	-	-	-	-
	รวม	528	9,6	198	351	194, 79	140	4,54	95,82	3

			50			000		1	7	
--	--	--	----	--	--	-----	--	---	---	--

ที่มา : สนง.เขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 1, 2, 3

จังหวัดสงขลา มีมหาวิทยาลัยจำนวน 5 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, มหาวิทยาลัยทักษิณ, มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย และมหาวิทยาลัยหาดใหญ่ (เอกชน)

5. สถานการณ์ปัญหา การจัดการสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ

ข้อมูลทั่วไปด้านทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรธรรมชาติของจังหวัดสงขลาที่สำคัญ ได้แก่

1. ทรัพยากรดิน เนื้อที่ทั้งหมดของจังหวัดสงขลา 7,393.889 ตารางกิโลเมตร กองสำรวจดิน กรมพัฒนาที่ดิน ได้จำแนกดินในจังหวัดสงขลา ไว้ 95 ชุด ดินส่วนใหญ่เป็นดินทราย และดินทรายปนดินร่วนและดินเหนียวบางส่วน

2. ทรัพยากรน้ำ มีทั้งแหล่งน้ำผิวดินและแหล่งน้ำใต้ดิน

2.1 แหล่งน้ำผิวดินที่สำคัญ ได้แก่

1) ทะเลสาบสงขลา เป็นแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีขนาดใหญ่ที่สุดของประเทศ มีพื้นที่ส่วนที่เป็นพื้นน้ำประมาณ 1,046.04 ตารางกิโลเมตร หรือ 650,000 ไร่ แบ่งออกเป็น 3 ช่วง คือ

- ทะเลน้อย พื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในเขตจังหวัดพัทลุง จะมีสภาพเป็นน้ำจืด
- ทะเลหลวง หรือ ทะเลสาบตอนบน เป็นบริเวณที่มีพื้นที่มากที่สุด สภาพน้ำส่วนใหญ่เป็นน้ำกร่อย เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำนานาชนิด
- ทะเลสาบตอนล่าง มีพื้นที่ตั้งแต่ปากทะเลสาบที่เปิดออกสู่อ่าวไทยลึกเข้าไปยังทะเลหลวง สภาพน้ำเป็นน้ำเค็มและน้ำกร่อย

2) คลองอุตะเกา ต้นน้ำเกิดจากเทือกเขาสันกาลาศีรี ในตำบลสำนักแก้ว อำเภอสระเดาไหลผ่านตำบลต่าง ๆ ในอำเภอสระเดา ผ่านอำเภอหาดใหญ่ลงสู่ทะเลสาบสงขลาที่บ้านคลองบางกล่ำมีความยาว ประมาณ 90 กิโลเมตร

3) คลองวาด มีต้นน้ำจากเทือกเขาบรรทัด ในอำเภอหาดใหญ่ ไหลไปลงคลองอุตะเกาความยาวประมาณ 37 กิโลเมตร

4) คลองเทพา มีต้นน้ำจากเทือกเขาสันกาลาศีรี ไหลผ่านอำเภอบางขัน และอำเภอเทพาไปลงอ่าวไทยที่ตำบลเทพา ความยาวประมาณ 80 กิโลเมตร

5) คลองรัตภูมิ ต้นน้ำเกิดจากเทือกเขาบรรทัดและเขาหลวง กั้นเขตแดนระหว่างอำเภอ รัตภูมิกับจังหวัดสตูล ไหลผ่านอำเภอรัตภูมิ อำเภอกวนเนียง ลงสู่ทะเลสาบสงขลาที่บ้านปากบาง ความยาวประมาณ 45 กิโลเมตร

6) คลองนาทวี ต้นน้ำเกิดจากเทือกเขาสันกาลาศีรีผ่านอำเภอนาทวี อำเภอจะนะ ไหลลงสู่อ่าวไทยที่ปากบางสะกอม ความยาวประมาณ 700 กิโลเมตร

3. ทรัพยากรป่าไม้

จังหวัดสงขลา ได้ประกาศเป็นป่าสงวนแห่งชาติ (ตั้งแต่ พ.ศ. 2507) รวม 41 ป่า เนื้อที่ 1,256,669.25 ไร่ หรือ 27.84% ของเนื้อที่จังหวัด จากการแปลภาพถ่ายดาวเทียมคงเหลือพื้นที่ป่าอุดมสมบูรณ์ ปี 2548 ทั้งจังหวัดเนื้อที่ 535,343.75 ไร่ หรือ 11.96% ของเนื้อที่จังหวัด โดยผืนป่าใหญ่ ๆ ของจังหวัดสงขลา ได้แก่

1. กลุ่มป่าในท้องที่อำเภอรัตภูมิ อำเภอหาดใหญ่ อำเภอคลองหอยโข่ง และอำเภอสระเดา ซึ่งเป็นบางส่วนของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาบรรทัด (อำเภอรัตภูมิ) และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าโตนงาช้าง (อำเภอ รัตภูมิและอำเภอหาดใหญ่) ทั้งนี้ยังมีพื้นที่บางส่วนเป็นพื้นที่เตรียมการผนวกกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าโตนงาช้าง (อำเภอคลองหอยโข่งและอำเภอสระเดา) ซึ่งเป็นแหล่งต้นน้ำสายสำคัญได้แก่ คลองภูมิ คลองกลอย คลองพรุพ้อ คลองเขาน้ำร้อน คลองจำไทร คลองหลา คลองวาด คลองแก้ว คลองรำ คลองต่ำ คลองสายวา คลองโตนงาช้าง คลองบางกล่ำ คลองท่าช้าง ฯลฯ

2. กลุ่มป่าในท้องที่อำเภอสระเดา และอำเภอนาทวี ซึ่งได้รับการจัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติเขาน้ำค้าง เป็นแหล่งต้นน้ำสายสำคัญได้แก่ คลองสระเดา คลองปริก คลองแจะ คลองพน คลองลำใหญ่ ไหลลงสู่คลองอุตะเกา และคลองกวาง คลองลำพุด คลองลำชิง คลองบอน ไหลลงรวมกันเป็นคลองนาทวี

3. กลุ่มป่าในท้องที่อำเภอหนองหาน อำเภอจะนะ และอำเภอหาดใหญ่ ซึ่งได้รับการจัดตั้งเป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาพระ เป็นแหล่งต้นน้ำสายสำคัญ เช่น คลองหะ และคลองประจำ

4. กลุ่มป่าในท้องที่อำเภอจะนะ อำเภอหาดใหญ่ และอำเภอสะเดา เป็นแหล่งต้นน้ำสายสำคัญ เช่น คลองลำพด คลองคล้า คลองพ้อแดง คลองดินแดง แล้วไหลรวมกันเป็นคลองสะกอม

5. กลุ่มป่าในท้องที่อำเภอจะนะ อำเภอเทพา และอำเภอนาทวี ซึ่งบางส่วนได้รับการจัดตั้งเป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขาปะช้าง – แผลมขาม

6. กลุ่มป่าในท้องที่ตำบลเปียน ตำบลบ้านโหนด ตำบลสะบ้าย้อย และตำบลธารคีรี อำเภอสะบ้าย้อย ซึ่งเป็นพื้นที่บางส่วนของพื้นที่เตรียมการอุทยานแห่งชาติน้ำตกทรายขาว ซึ่งเป็นแหล่งต้นน้ำสายสำคัญ คือคลองเปียน ซึ่งไหลรวมกับคลองเทพา

7. กลุ่มป่าในท้องที่ตำบลทุ่งพอ ตำบลเขาแดง ตำบลจะแหน ตำบลบาโฮย อำเภอสะบ้าย้อย ซึ่งเป็นพื้นที่บางส่วนของพื้นที่เตรียมการอุทยานแห่งชาติสันกาลาคีรี ซึ่งเป็นแหล่งต้นน้ำสายสำคัญ คือคลองเทพา คลองลำเปา คลองใหญ่ คลองตู่หยง ไหลรวมกันเป็นคลองเทพา

การดำเนินงานในปี 2549 มีพื้นที่ปลูกป่าตามมาตรการหรือแผนงาน / โครงการ ต่าง ๆ จำนวน 1,062 ไร่ และจากสถิติคดีป่าไม้ มีพื้นที่ป่าที่ถูกบุกรุก จำนวน 2,473-1-56 ไร่ (ที่มา : สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสงขลา)

สถานการณ์ปัญหา

1. ดิน มีการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างไม่เหมาะสม ทำให้ดินเปลี่ยนแปลงสภาพ กระทบต่อระบบนิเวศน์ มีการบุกรุกที่ดินสาธารณะ ทั้งบริเวณเขตสงวน เขตอนุรักษ์ และที่ดินริมคลอง

จังหวัดสงขลา ดินใช้ในการเกษตร 2 ใน 3 ปัญหาที่เจอคือดินเสื่อม ตัวชี้วัดคือผลผลิตการเกษตรต่ำ ยางพารามีผลผลิต 280 กก./ไร่/ปี ข้าว 300-400 กก./ไร่ ดินเค็ม ดินเปรี้ยวมากขึ้นเรื่อยๆ ประชาชน 9% ในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลามีความยากจน ปริมาณตะกอนที่เกิดขึ้นสร้างปัญหาใหญ่ เกิดผลกระทบทำให้น้ำในคลองหลักต้นเงิน

2. น้ำ มีปัญหาด้านคุณภาพน้ำ ทั้งจากน้ำแล้ง น้ำเสีย โดยเฉพาะลุ่มน้ำคลองอู่ตะเภา คลองลำโรง วิกฤตหนักที่สุดในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา อีก ๒๐ ปีข้างหน้าหากไม่ได้รับการแก้ไข จะไม่มีชีวิตอีกต่อไปแล้ว สาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากชุมชน/โรงงาน ลุ่มน้ำภูมิเกิดจากฟาร์มหมู การทำเกษตรใช้สารเคมี

จากรายงานสถานการณ์สิ่งแวดล้อม ภาคใต้ตอนล่างฝั่งตะวันออก ปี 2547-2549 ของสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16

ปี 2549 อยู่ในเกณฑ์พอใช้ โดยมีสัดส่วนคุณภาพน้ำที่อยู่ในเกณฑ์ดี พอใช้ และเสื่อมโทรมมาก คิดเป็น ร้อยละ 20,49 ,18 และ 13 ตามลำดับ โดยพบปริมาณโคลิฟอร์มแบคทีเรียเกินเกณฑ์มาตรฐานบริเวณปากคลองสำโรง สำหรับโลหะหนัก พบตะกั่วเกินเกณฑ์มาตรฐานฯ บริเวณคลองนางเรียม ปากคลองลำป้า ปากคลองสำโรง ปากทะเลสาบปริมาณทองแดงเกินเกณฑ์มาตรฐานฯ บริเวณหมู่บ้านทะเลน้อย คลองนางเรียม และปากคลองสำโรง ปริมาณสังกะสีเกินเกณฑ์มาตรฐานฯบริเวณปากคลองสำโรง

ลำคลองสาขาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาคุณภาพน้ำโดยรวมอยู่ในเกณฑ์พอใช้ โดยมีสัดส่วนอยู่ในเกณฑ์ดีพอใช้ เสื่อมโทรม และเสื่อมโทรมมาก คิดเป็นร้อยละ 17.39 ,32 และ 12 ตามลำดับ โดยพบปริมาณโคลิฟอร์มแบคทีเรียเกินเกณฑ์มาตรฐาน บริเวณสะพานคลองป่าพะยอม โรงเรียนวัดคลองใหญ่ บ้านปากพระ บ้านตลาดปากคลอง บ้านควนขนุน ฝายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 1 สะพานข้ามวัดคงคา ม.4 สะพานปากคลองป่าบอน วันควนเพ็ญ วัดพรุพ้อ สะพานกรมโยธาธิการ ม.12 สะพานคลองภูมิ วัดห้วยลาด สะพานวัดคูเต่า ทำน้ำวัดหาดใหญ่ใน คลองระโนด และคลองตะเครียะ

สำหรับโลหะหนักพบปริมาณแคดเมียมเกินมาตรฐานฯ บริเวณบ้านตลาดปากคลอง และสะพานมหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ปริมาณโครเมียมเกินมาตรฐานฯ บริเวณสะพานกรมโยธาธิการ ม.9 ทำเทียบเรือท่าสะพานและปากคลองปากพล ปริมาณตะกั่วเกินมาตรฐาน ฯบริเวณ โรงเรียนวัดคลองใหญ่ บ้านตลาดปากคลอง วัดควนเพ็ญ วัดห้วยลาด สะพานวัดคูเต่า สะพานมหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ทำเทียบเรือท่าสะพาน ปากคลองปากพล คลองมหากาฬ และคลองระโนด

เมื่อพิจารณาถึงบริเวณที่คุณภาพน้ำเสื่อมโทรมตลอดตั้งแต่ปี 2547-2549 ในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา มี 3 จุดสำคัญ คือ ปากคลองสำโรง อ.เมือง จ.สงขลา ปากคลองลำป้า อ.เมือง จ.พัทลุง และปากคลองบ้านโรง อ.กระแสสินธุ์ จ.สงขลา สำหรับลำคลองในสาขาของพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา มี 7 บริเวณ คือ 1. บ้านตลาดปากคลอง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง 2. บ้านควนขนุน อ.ควนขนุน จ.พัทลุง 3. สะพานปากคลองป่าบอน อ.ปากพะยูน จ.พัทลุง 4. สะพานวัดคูเต่า อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 5. ทำน้ำวัดหาดใหญ่ใน อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 6. สะพานมหาวิทยาลัยหาดใหญ่ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา และ 7. คลองตะเครียะ อ.ระโนด จ.สงขลา

สำหรับลุ่มน้ำย่อย คลองอู่ตะเภา ลุ่มน้ำย่อยคลองนาท่อม และลุ่มน้ำย่อยคาบสมุทรสติงพระ ซึ่งคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์เสื่อมกว่าลุ่มน้ำอื่นๆ พบว่าคุณภาพน้ำจากค่าออกซิเจนละลายและค่าความสกปรกในรูปบีโอดีเป็นหลัก คุณภาพน้ำโดยรวมของลุ่มน้ำย่อยคลองอู่ตะเภาในปี 2549 อยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรม โดยมีสัดส่วนคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี พอใช้ เสื่อมโทรม และเสื่อมโทรมมากคิดเป็นร้อยละ 21 ,20 ,31 และ 28 ตามลำดับ

ลุ่มน้ำย่อยคาบสมุทรสทิงพระ ในปี 2549 คุณภาพน้ำเสียรวมอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมมาก มีสัดส่วนคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์พอใช้ เสื่อมโทรม และเสื่อมโทรมมาก คิดเป็นร้อยละ 4,36 และ 60 ตามลำดับ

คุณภาพน้ำคลองเทพา ระหว่างปี 2547-2549 โดยรวมอยู่ในเกณฑ์พอใช้ มีสัดส่วนคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี พอใช้ และเสื่อมโทรมคิดเป็นร้อยละ 17,50 และ 33 ตามลำดับ พบปริมาณโคลิฟอร์มแบคทีเรียเกินมาตรฐานบริเวณบ้านเทพา อ.เทพา จ.สงขลา

จากภาพรวมข้างต้น แหล่งน้ำ ของสงขลา ที่อยู่ในภาวะวิกฤติ ต้องเฝ้าระวังและแก้ไขอย่างเร่งด่วน คือ

1. บริเวณปากคลองต่างๆ ในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา คือปากคลองสำโรง อ.เมืองสงขลา และปากคลองบ้านโรง อ.กระแสสินธุ์
2. ลำคลองสาขาในพื้นที่ลุ่มน้ำย่อยคลองอู่ตะเภา และลุ่มน้ำย่อย บริเวณเขตอำเภอระโนด

รายงานการประเมินความสกปรกเพื่อการฟื้นฟูพื้นที่ลุ่มน้ำย่อยคลองอู่ตะเภา ยังพบว่าแหล่งกำเนิดน้ำเสียที่สำคัญประกอบด้วย

1. น้ำเสียชุมชน เนื่องจากบ้านเรือนส่วนใหญ่ตั้งอยู่อย่างกระจัดกระจาย และมีระบบรวบรวมน้ำเสีย ซึ่งส่วนใหญ่มาจากกิจกรรมในครัวเรือน ถูกระบายลงพื้นที่ว่างโดยรอบอบต.บางแห่งอาจมีการตั้งบ้านเรือนอยู่กระจัดกระจายห่างๆ กันตามแนวริมคลอง บางส่วนน้ำเสียกระจายลงคลอง เช่น อบต.คลองอู่ตะเภา อบต.ฉลุง และอบต.บางกล่ำ บางพื้นที่มีการตั้งบ้านเรือนรวมกลุ่มหนาแน่น ปล่อยน้ำเสียลงแหล่งน้ำโดยตรง เช่น อบต.คูเต่า สำหรับการจัดการน้ำเสียในระดับเทศบาล แม้มีระบบท่อน้ำเสีย แต่ยังไม่สามารถรวมน้ำเสียได้ทั้งหมดครอบคลุมพื้นที่

ผลการสำรวจพื้นที่ลุ่มน้ำย่อยคลองอู่ตะเภา มีชุมชนขนาดใหญ่ระดับเทศบาล 8 แห่ง ชุมชนขนาดเล็ก ระดับ อบต. อีก 1 แห่งที่ระบายน้ำเสียลงคลองอู่ตะเภาและลำคลองสาขา โดยชุมชนขนาดใหญ่ 1 แห่งคือเทศบาลนครหาดใหญ่ระบายน้ำทิ้งหลังการบำบัดแล้วลงสู่คลองขุดซึ่งไหลออกทะเลสาบสงขลา ส่วนองค์กรส่วนท้องถิ่นที่เหลืออีก 32 แห่งเป็น อบต.(ยกเว้น อบต.คูเต่า)ไม่มีการระบายน้ำเสียลงคลอง หรือมีเพียงเล็กน้อย

ผลการประเมินบีโอดีในน้ำเสียที่ระบายลงสาลำคลองต่างๆ ในพื้นที่ลุ่มน้ำย่อยคลองอู่ตะเภา ยังสรุปอย่างหนึ่งว่าเทศบาลเมืองปาดังเบซาร์เป็นชุมชนที่มีการระบายน้ำเสียซึ่งมีความสกปรกในรูปบีโอดีสูง คือประมาณ 216 กก.บีโอดี/วัน น้ำเสียเหล่านี้ถูกระบายลงสู่คลองไม้ไผ่ ร่องลงมาคือคลองเล่ ร่องรับน้ำเสียชุมชนในเทศบาลเมืองสะเดาที่มีปริมาณบีโอดีในน้ำเสียประมาณ 62 กก.บีโอดี/วัน ขณะที่ อบต.คูเต่า ระบายน้ำเสียที่มีความสกปรกในรูป บีโอดีต่ำเพียง 0.3 กก. บีโอดี/วัน

2. น้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม ส่วนใหญ่เป็นโรงงานอาหารทะเลแปรรูปและแช่แข็ง และโรงงานยาง หรือผลิตภัณฑ์ยางพารา น้ำทิ้งถูกปล่อยลงสู่คลองอุตะเกา และคลองสาขาต่างๆ จากการสำรวจและเก็บตัวอย่างน้ำทิ้งโรงงานอุตสาหกรรม ในปี พ.ศ.2549 พบว่ามีโรงงานที่ก่อให้เกิดมลพิษทางน้ำที่สำคัญอยู่ในลุ่มน้ำย่อยคลองอุตะเกาประมาณ 101 โรง

3. น้ำเสียจากฟาร์มสุกร

ฟาร์มสุกรที่จัดให้เป็นแหล่งกำเนิดมลพิษ อยู่ 10 ฟาร์ม พื้นที่ ตำบลปริกอำเภอสะเดามีน่านักหน่วยปศุสัตว์มากที่สุด รองลงมาคือพื้นที่ตำบลคลองนกระทุง อำเภอบางกล่ำ ปริมาณน้ำเสียที่เกิดขึ้นวันละ 182,690 ลิตร/วัน ผลการวิเคราะห์คุณภาพน้ำบ่อสุดท้ายของฟาร์มสุกร พบว่าค่าความสกปรกในรูปบีโอดี 58.48 กก./วัน ซีโอดี 225.79 กก./วัน และทีเคเอ็น 7.1589 กก./วัน

4. น้ำเสียจากนาุ้ง การสำรวจเมื่อมกราคม 2548 มีพื้นที่นาุ้งในลุ่มน้ำย่อยคลองอุตะเกากระจุกอยู่ตามปากคลองที่ไหลลงทะเลสาบสงขลา รวม 2,568.75 ไร่ อยู่ในตำบลคูเต่า อำเภอหาดใหญ่ ตำบลน้ำน้อยอำเภอหาดใหญ่ น้ำทิ้งก่อให้เกิดความสกปรกในรูป บีโอดี ประมาณ 33.7 กก./ไร่ /การเลี้ยง 1 ครั้ง ผลการประเมินจึงคาดว่าถ้าการเลี้ยงกุ้งปีละ 2 ครั้งยังดำเนินอยู่ ค่าความสกปรกจากการเลี้ยงกุ้งน่าจะอยู่ที่ 173,133.75 กก./ปี

□ การอุตสาหกรรม

จังหวัดสงขลา เป็นที่ตั้งของนิคมอุตสาหกรรมภาคใต้ (ฉลุง) โรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดสงขลาส่วนใหญ่จะเป็นโรงงานที่ต่อเนื่องจากการเกษตรที่ผลิตเพื่อการส่งออก ได้แก่ อุตสาหกรรมอาหารทะเลบรรจุกระป๋อง อาหารทะเลแช่แข็งและห้องเย็น อุตสาหกรรมจากยางพาราทั้งจากน้ำยางพาราและไม้ยางพารา เช่น โรงงานผลิตถุงมือยาง ผลิตยางแผ่นรมควัน ยางแท่ง และโรงงานแปรรูปอัดอบน้ำยาไม้ยางพารา ผลิตชิ้นส่วนเครื่องเรือน/เฟอร์นิเจอร์ ผลิตแผ่นปาร์ติเกิลบอร์ด และผลิต/ไม้อัดประสาน เป็นต้น โรงงานส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในอำเภอหาดใหญ่ รองลงมาเป็นอำเภอเมือง อำเภอรัตภูมิ อำเภอระโนด และอำเภอจะนะ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2549 มีโรงงานอุตสาหกรรมที่ได้รับอนุญาต จำนวน 1,911 โรงงาน เงินลงทุนรวม 64,216,080 ล้านบาท และสามารถจ้างแรงงานได้ 76,704 คน

หมวดอุตสาหกรรม	จำนวน (โรงงาน)	เงินลงทุน (ล้านบาท)	คนงาน (ชาย)	คนงาน (หญิง)	รวม
1. อุตสาหกรรมเกษตร	541	157.157	982	33	1,015
2. อุตสาหกรรมอาหาร	177	6,659.492	5,723	20,230	25,953
3. อุตสาหกรรมเครื่องดื่ม	5	185.510	422	33	455

4. อุตสาหกรรมสิ่งทอ	2	11.00	27	47	74
5. อุตสาหกรรมเครื่องแต่งกาย	1	4.7	17	30	47
6. อุตสาหกรรมเครื่องหนัง	0	0	0	0	0
7. อุตสาหกรรมไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้	140	6,356.685	4,408	2,813	7,221
8. อุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์และเครื่องเรือน	71	962.135	1,848	1,506	3,354
9. อุตสาหกรรมกระดาษและผลิตภัณฑ์จากกระดาษ	10	907.620	219	43	262
10. อุตสาหกรรมสิ่งพิมพ์	20	560.908	201	165	366
11. อุตสาหกรรมเคมี	20	499.545	198	152	350
12. อุตสาหกรรมปิโตรเคมีและผลิตภัณฑ์	9	264.370	118	17	135
13. อุตสาหกรรมยาง	180	10,935.403	8,047	11,957	20,004
14. อุตสาหกรรมพลาสติก	42	1,348.973	657	590	1,247
15. อุตสาหกรรมอลูมิเนียม	90	1,331.914	1,434	475	1,909
16. อุตสาหกรรมโลหะ	6	243.230	154	31	185
17. อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์โลหะ	135	1,095.670	1,642	321	1,963
18. อุตสาหกรรมเครื่องจักรกล	56	818.898	844	138	982
19. อุตสาหกรรมไฟฟ้า	6	12.420	42	5	47
20. อุตสาหกรรมขนส่ง	103	1,549.523	1,237	97	1,334
21. อุตสาหกรรมอื่น ๆ	297	30,310.927	3,121	6,680	9,801
รวมทั้งสิ้น	1,911	64,216.080	31,341	45,363	76,704

น้ำท่วม

หมู่บ้าน 381 หมู่บ้านประสบปัญหาอุทกภัย ปี 42 ปริมาณน้ำฝน 2,963.3 มม./ ปี และ ปี 43 ปริมาณน้ำฝน 2,412.7 มม./ ปี เจออุทกภัยหนักกว่าทุกครั้ง แม้ว่าปริมาณน้ำฝนน้อย แต่มีปัจจัยอื่นอีกมาก โดยเฉพาะพื้นที่ป่าที่น้อย ความสามารถในการอุ้มน้ำจะน้อยลงด้วย และมีน้ำทะเลหนุน ผลักดันน้ำจืดไม่ให้ไหลลงทะเลสาบ ความเสียหาย 6,088 ล้านบาท

มีหมู่บ้านประสบภัยแล้งซ้ำซาก 346 หมู่บ้าน (45.40%) ปี 47 ปริมาณน้ำฝน 1,399 มม./ ปี น้ำเสียทั้งจังหวัดประมาณ 566,216 มม./วัน ความสามารถในการบำบัด 140,000 มม./วัน เกิดเหตุปลาตายที่คลองบางกล้า ได้ไปตรวจสอบ พบสาเหตุหลักคือ ปลาตายเนื่องจากขาดออกซิเจน สาเหตุมาจาก ความเค็มของน้ำทะเลสูง 20-30 ppt. ทำให้พืชน้ำตื้นต่างๆตาย เมื่อผักกะเจดมีมากในคลองบางกล้า ทำให้ตกอยู่ในท้องคลอง เกิดการย่อยสลายโดยธรรมชาติ ดึงออกซิเจนมาย่อยสลาย และเกิดแก๊สไข่เน่าขึ้น ในท้องคลองบางกล้าเกิดวัชพืชมาก มีแก๊สไข่เน่ารุนแรง ทำให้ออกซิเจนขาด และเกิดปัจจัยเสริมอีกตัว คือเกิดหมอกควันจากไฟฟ้า ฟาร์มปศุสัตว์ น้ำเหนือฝื่อน้ำไม่สามารถส่งเคราะห์แสงได้ ทำให้ขาดออกซิเจนมากขึ้น และในคลองมีน้ำจืดน้อยมาก เมื่อระบบนิเวศน้ำเค็ม น้ำกร่อย น้ำจืด ไม่เหมือนเดิมทำให้เกิดภาวะน้ำเค็มเรื่อยๆ ทำให้ออกซิเจนขาด ปลาจึงเกิดช็อกแล้วตาย การแก้ปัญหา ได้กำหนดแนวทางไว้หลายประการ ซึ่งต้องการมีส่วนร่วมจากประชาชนและทุกหน่วยงาน

จังหวัดสงขลาเมื่อเกิดฝนตกหนักขึ้นในพื้นที่ก็มักจะทำให้เกิดน้ำท่วมฉับพลันเนื่องจากน้ำป่าไหลหลาก และน้ำทะเลหนุนเอ่อท่วมบ้านเรือนของราษฎรทำให้ราษฎรได้รับความเดือนร้อน พื้นที่ทำการเกษตร ประมง ปศุสัตว์ สิ่งสาธารณประโยชน์ เศรษฐกิจและการท่องเที่ยวได้รับความเสียหายเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะการเกิดอุทกภัยอย่างรุนแรงในปี พ.ศ. 2543 โดยมีรายละเอียดของการเกิดอุทกภัยของแต่ละลุ่มน้ำ สรุปได้ดังนี้ (รายงานการศึกษาฉบับสุดท้ายโครงการวางและจัดทำผังเมืองรวมจังหวัดสงขลา ภาคผนวก, 2549)

คาบสมุทรสทิงพระ มีขอบเขตพื้นที่ถูกน้ำท่วม ดังนี้

1. อำเภอรโนด ได้แก่ บริเวณบ้านหัวป่า ตำบลบ้านขาว บ้านปากบาง บ้านปากเหมือง ตำบลตะเคียนะ บ้านใหม่ บ้านโคกทราย ตำบลบ้านใหม่ บ้านใหม่ บ้านมหากการ ตำบลตะเคียนะ
2. อำเภอกระแสดินธุ์ ได้แก่ บ้านเชิงแส หมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 4 ตำบลเชิงแส บ้านทุ่งบัว บ้านโตนดด้วน บ้านคลองโหนด และบ้านม่วงงาม ตำบลกระแสดินธุ์ บ้านทุ่งบก บ้านแหลมยาง บ้านไร่ บ้านแหลมหาด บ้านเกาะใหญ่ บ้านคูตา และบ้านแหลมชัน ตำบลเกาะใหญ่ บางส่วน
3. อำเภอสทิงพระ มีพื้นที่ถูกน้ำท่วมบริเวณริมทะเลสาบ ได้แก่ ตำบลคูขุด 9 หมู่บ้าน ตำบลท่าหิน 9 หมู่บ้าน ตำบลคลองรี 9 หมู่บ้าน

4. อำเภอสิงหนคร พื้นที่ลุ่มน้ำท่วม ได้แก่ บริเวณบ้านระฆัง บ้านใหญ่ ตำบลบางเจียด บ้านตากแดด ตำบลชะแล้ บ้านแหลม ตำบลปากกรอ บ้านป่าขาด ตำบลป่าขาด ลุ่มน้ำคลองรัตภูมิ มีขอบเขตพื้นที่ลุ่มน้ำท่วม ดังนี้

อำเภอรัตภูมิ มีพื้นที่ประสบอุทกภัยซ้ำซากประมาณ 20 หมู่บ้านใน 5 ตำบล ได้แก่ บริเวณบ้านคูหา บ้านโหละยาก บ้านไพรใหญ่ บ้านหนองเสาธง บ้านหนองโดน ตำบลควนรู บ้านม่วงใหญ่ บ้านดอกช้าง บ้านทุ่งคา ตำบลกำแพงเพชร บ้านลานควย บ้านเนินนิมิต บ้านทุ่งเคี่ยม ตำบลท่าชะมวง บ้านเขาพระ บ้านนาสิก บ้านสี่สอน บ้านคลองหิน ตำบลเขาพระ บ้านควนตน บ้านพรุพ้อ บ้านนาปราบ บ้านจ้งโหล่น ตำบลคูหาใต้ ส่วนในอำเภอควนเนียง จะมีพื้นที่ประสบอุทกภัยซ้ำซาก ประมาณ 22 หมู่บ้าน ใน 4 ตำบล ได้แก่ บ้านหัวไพร บ้านหัวป่า บ้านท่าหยี บ้านประท่า บ้านไม้ ตำบลห้วยลึก บ้านผลุง บ้านปากจำ บ้านกลาง บ้านใต้ บ้านบ่อหัว ตำบลควนดส บ้านปากบาง บ้านอ่าวถึงบ้านกรอบบ้ายสระ บ้านวังเนียน ตำบลรัตภูมิ บ้านยากหัก บ้านบางเหียงตก บ้านบางเหียงใต้ บ้านบางเหียงบน บ้านเกาะน้ำรอบ บ้านบางทิง บ้านโคกเมื่อ ตำบลบางเหียง

ลุ่มน้ำคลองอู่ตะเภา มีขอบเขตพื้นที่ลุ่มน้ำท่วม ดังนี้

เนื่องจากสภาพพื้นที่ของจังหวัดสงขลา ด้านทิศใต้มีลักษณะเป็นภูเขาในเขตอำเภอสะเดา อำเภอสะบ้าย้อย อำเภอเทพา และอำเภอนาทวี น้ำฝนจากอำเภอสะเดาและอำเภอนาหม่อมจึงไหลลงสู่อำเภอหาดใหญ่ ซึ่งมีลักษณะเป็นแอ่งกระทะรองรับน้ำ โดยด้านตะวันออก ถูกกั้นด้วยภูเขาคอหงส์และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 407 (ถนนกาญจนวนิช) นอกจากนี้ยังมีปริมาณน้ำจากคลองวาด คลองต่ำ และคลองหวัะไหลมาสมทบกับปริมาณน้ำในคลองอู่ตะเภาจะสามารถระบายได้ จึงเป็นเหตุให้น้ำไหลเข้าท่วมในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่และบริเวณใกล้เคียงอย่างรุนแรงและฉับพริ้ว

ลุ่มน้ำคลองนาทวี มีขอบเขตพื้นที่ลุ่มน้ำท่วม ดังนี้

1) ในเขตเทศบาล อำเภอนาทวี เกิดน้ำท่วมเนื่องจากน้ำหลากจากคลองนาทวีและคลองสาขา (เช่น คลองพลี หรือคลองลำซิง คลองสามราก คลองเคลียง เป็นต้น) ทำให้น้ำป่าเข้าท่วมพื้นที่ เช่น บริเวณบ้านทุ่งด่าน บ้านทุ่งน้ำขาว บ้านซองใต้ บ้านดงหมู่ บ้านปลักหนู บ้านใหม่ และบ้านทุ่งข่า เป็นต้น

2) พื้นที่ชลประทานฝายปลักลิง ซึ่งเกิดจากน้ำหลากจากด้านนอกพื้นที่ไหลเข้ามา เช่น บ้านปรัก บ้านโคกหมาก บ้านปลักชะเมาเหนือ บ้านนาหว้า บ้านนา โดยเฉพาะบ้านโพรงจระเข้ เกิดปัญหาน้ำท่วมขังอยู่เป็นประจำ

3) น้ำท่วมขังพื้นที่บริเวณริมทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4113 ช่วงตำบลสะทอนไปตำบลประกอบ และผลจากการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนของงานศึกษาวางแผนพัฒนา ลุ่มน้ำ โครงการแผนแม่บทลุ่มน้ำเทพา – นาทวี จังหวัดสงขลา พบว่าเกิดน้ำท่วมเป็นประจำ

เกือบทั้งอำเภอพื้นที่น้ำท่วมซ้ำซาก คือ ตำบลแค ตำบลคู ตำบลน้ำขาว และน้ำท่วมหนักที่ ตำบลนาหว้า ตำบลคลองเปี้ยะ ตำบลป่าชิง และตำบลบ้านนา

ลุ่มน้ำคลองเทพา มีขอบเขตพื้นที่ถูกน้ำท่วม ดังนี้

1) ในพื้นที่อำเภอเทพาโดยเกิดฝนตกหนักบริเวณตำบลวังใหญ่ ตำบลเกาะสะบ้า ตำบลสะกอม และตำบลลำไพล ทำให้เกิดน้ำท่วมฉับพลัน น้ำป่าไหลหลาก และน้ำทะเลหนุน ไหลผ่านท่วมบ้านเรือนราษฎรในพื้นที่ทุกหมู่บ้านทุกตำบลของอำเภอเทพา

2) พื้นที่อำเภอสะบ้าย้อย ในเขตเทศบาลตำบลสะบ้าย้อย บ้านชาว ตำบลทุ่งพอ บ้าน แลแบ หมู่ที่ 5 บ้านตาหงา ตำบลบาโหย บ้านปลักกระทะ

สรุปลักษณะหลักของอุทกภัยในจังหวัดสงขลาปัจจุบัน

1. การตั้งถิ่นฐานของชุมชนขนาดใหญ่และบุกรุกทำลายทางน้ำสาธารณะ

2. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่

2.1) ทางหลวงแผ่นดิน : มีทางหลวงสายหลักหมายเลข 4 (ถนนเพชรเกษม) ตัดผ่าน พื้นที่ลุ่มน้ำในแนวเหนือ – ใต้ เป็นเส้นทางขนานฝั่งขวาของคลองอู่ตะเภา จาก อำเภอหาดใหญ่ถึงอำเภอสะเดา ตัดข้ามลำน้ำสาขาของคลองอู่ตะเภาหลายสาย เช่น คลองเยน คลองหะ คลองพังงา คลองปรัก และคลองสะเดา เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีการพัฒนา ระบบโครงข่ายถนนแบบวงแหวนรอบเมืองใหญ่ และทางหลวงที่แยกจากทางหลวงสายหลัก คือ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 42 แยกจากถนนเพชรเกษมตัดผ่านกลางพื้นที่ลุ่มน้ำในแนวตะวันตก – ตะวันออก จากบ่ารคลองแงะไปทางอำเภอนาทวี ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 407 ขึ้น ไปทางเหนือจากอำเภอหาดใหญ่ไปอำเภอเมืองสงขลา ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 414 (ลพบุรีรามесวรร) เชื่อมต่อบ้านน้ำกระจ่าย อำเภอเมืองสงขลา ไปบรรจบทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 43 ที่บ้านควนลัง อำเภอหาดใหญ่

2.2 ทางรถไฟสายใต้ตัดข้ามคลองอู่ตะเภาเข้ามาที่ชุมทางหาดใหญ่ และแยก เป็น 2 สาย คือ สายใต้ไปทางป่าดงเบซาร์ ตัดผ่านกลางพื้นที่ลุ่มน้ำในแนวเหนือ – ใต้ ขนาน ฝั่งขวาคลองอู่ตะเภา และตัดข้ามคลองอู่ตะเภาเลียบบคลองรำใหญ่ – คลองรำน้อยไปสู่ศ ชายแดนที่ป่าดงเบซาร์ และสายตะวันออกจากหาดใหญ่ไปยะลาและนราธิวาสที่อำเภอสุไหงโก- ลก

3. การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินด้านป่าไม้

4. ระบบระบายน้ำและป้องกันอุทกภัยในปัจจุบันของลุ่มน้ำคลองอู่ตะเภา (อำเภอ หาดใหญ่) ได้แก่

4.1 โครงการขุดลอกคลองธรรมชาตินอกตัวเมืองหาดใหญ่ คลองธรรมชาติ ที่ทำการขุดลอกจนแล้วเสร็จ เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการระบายน้ำลงสู่ทะเลสาบสงขลาได้ เร็วยิ่งขึ้น ได้แก่ คลองอู่ตะเภา และคลองท่าช้าง – บางกล้า

4.2 โครงการคลองระบายน้ำสายใหม่ในปัจจุบัน กรมชลประทานได้ทำการขุดคลองระบายสายใหม่เพิ่มเติมขึ้นอีก 5 สาย พร้อมอาคารประกอบเพื่อผันน้ำไม่ให้อันตัวเมืองจนเกินความสามารถในการรองรับของระบบป้องกันน้ำท่วมของเทศบาลนครหาดใหญ่ โดยมีคลองระบายน้ำสายต่าง ๆ ได้แก่ คลองระบายน้ำ ร. 1 คลองระบายน้ำ ร.3 คลองระบายน้ำ ร.4 คลองระบายน้ำ ร.5 และคลองระบายน้ำ ร.6 คลองระบายน้ำทั้ง 5 สาย นอกจากจะช่วยแบ่งน้ำจากคลองอู่ตะเภาเพื่อบรรเทาปัญหาอุทกภัยในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่และพื้นที่ใกล้เคียงแล้ว ยังช่วยรับน้ำจากคอกหงส์เพื่อลดปริมาณน้ำที่ไหลลงสู่เทศบาลนครหาดใหญ่ และระบายน้ำในทุ่งน้ำน้อยและลงสู่ทะเลสาบได้เร็วขึ้น ยังจะเป็นแหล่งสำรองน้ำจัดเพื่อการเกษตรให้ประชาชนในพื้นที่ตำบลคลองแห ตำบลน้ำน้อย ตำบลคูเต่า และบริเวณใกล้เคียงได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังจะได้รับประโยชน์จากแหล่งน้ำในกาจับปลาหรือปลุกผักและพืชต่าง ๆ ภูมิทัศน์ริมคลองที่สวยงามเกิดเป็นแหล่งท่องเที่ยว

4.3 ระบบคาดการณ์และเตือนภัยของกลุ่มน้ำคลองอู่ตะเภาในปัจจุบันมีการพัฒนาติดตั้งระบบคาดการณ์และเตือนภัยไว้แล้ว โดยหน่วยงานกรมชลประทานและกรมอุตุนิยมวิทยา ยังพบว่า สามารถใช้ประโยชน์ในการเฝ้าระวังและเตือนภัยล่วงหน้า จากการไหลของน้ำในคลองอู่ตะเภาจากทางเหนือบริเวณพื้นที่อู่ตะเภา สะเดา ลงมาทางท้ายตำจนถึงอำเภอหาดใหญ่ได้อย่างทันเวลาโดยมีส่วนช่วยให้การบริหารจัดการน้ำในคลองอู่ตะเภาในช่วงฤดูฝนมีความปลอดภัยยิ่งขึ้นกว่าในอดีตโดยมีโครงข่ายการสื่อสารของระบบคาดการณ์เตือนภัยในคลองอู่ตะเภา

จากระบบการป้องกันอุทกภัยของจังหวัดสงขลาที่กล่าวมาแล้วข้างต้น พบว่า พื้นที่เสี่ยงอุทกภัยของจังหวัดสงขลาในอนาคตหลักจากมีการดำเนินงานตามแผนผังการพัฒนาด้านแหล่งน้ำแล้วจะยังคงมีพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดน้ำท่วมขังอยู่เฉพาะในพื้นที่ลุ่มน้ำริมทะเลสงขลาและพื้นที่ปากน้ำด้านทะเลอ่าวไทยซึ่งเป็นพื้นที่ที่อยู่ในอิทธิพลการขึ้นลงของน้ำทะเล ซึ่งขนาดพื้นที่ท่วมที่ปรากฏอยู่จะมีขนาดที่ลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับขนาดพื้นที่น้ำท่วมที่เคยเกิดอย่างรุนแรงในปี พ.ศ. 2543

น้ำบาดาล

น้ำบาดาลในจังหวัดสงขลา มีการขุดเจาะอย่างกว้างขวางและมากขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากน้ำผิวดินขาด ทำให้ต้องนำน้ำใต้ดินมาใช้ประโยชน์ เวลานี้มีบ่อที่ได้รับอนุญาต 900 กว่าบ่อ จากหน่วยงานภาครัฐ กว่า 3 พันบ่อ สิ่งที่น่าเป็นห่วง คือบ่อน้ำบาดาลที่แอ่งหาดใหญ่ ที่ใช้มากที่สุด ชั้นน้ำบาดาล 20-100 เมตร ต่ำกว่าระดับน้ำทะเล ปัญหาน้ำทะเลจะรุกเข้ามาแทนที่ชั้นน้ำบาดาลในอนาคต

หาดใหญ่ สงขลา มีปริมาณน้ำในคลองอู่ตะเภาลดลงเรื่อย ๆ น้ำต้นทุนน้อย จะกระทบการผลิตน้ำประปา และทำให้ความเค็มรุกเข้าสู่อู่ตะเภาเพิ่มขึ้น

ปัญหาขยะ ที่มีอยู่ประมาณ 1053.33 ตัน/วัน ขณะที่ขีดความสามารถกำจัดขยะ ได้เพียง 445 ตัน/วัน ไม่ได้เกิดแค้นมลพิษทางอากาศ แต่ทำให้เกิดมลพิษทางน้ำตามมา หากมีการนำไปทิ้งในน้ำ

นอกจากนั้นพบปัญหาการตื่นเงินของสายน้ำจากตะกอนดินทับถม พื้นที่ตำบลอุตุต/เกาะโคบ มีความตื่นเงินมาก

3. *ป/* จังหวัดสงขลามีเนื้อที่ป่าประมาณ 4,513,343 ไร่ ได้ประกาศเป็นป่าสงวนแห่งชาติรวม 41 ป่า เนื้อที่ 1,256,669 ไร่ หรือ 27.84% ของเนื้อที่จังหวัด และจากการแปลภาพถ่ายดาวเทียม ปี 2547 พื้นที่ป่าไม้ลดน้อยลง ปัจจุบันเหลือ 557,150 ไร่ หรือ 12.34% ของเนื้อที่จังหวัด โดยเฉพาะพื้นที่ป่าอุดมสมบูรณ์ในเขตลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา 12 อำเภอ ของจังหวัดสงขลา มีเนื้อที่ป่าเหลือเพียง 300,150.51 ไร่ หรือ 6.65% ของเนื้อที่จังหวัด หรือ 4.90% ของพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ทำให้ขาดความสมดุลทางธรรมชาติ

ป่าต้นน้ำบริเวณเขาแก้ว อ.คลองหอยโข่ง พบปัญหาการบุกรุกทำลายป่า มีการเผชิญหน้าระหว่างกลุ่มชุมชนอนุรักษ์และกลุ่มผู้บุกรุกอยู่เนื่อง ๆ

ปัจจุบันป่าต้นน้ำเหลือเพียง ๑๒%(บางข้อมูลบอกว่าเหลือเพียง ๗%) พบปัญหาการบุกรุกทำลายป่ามากที่ลุ่มน้ำอู่ตะเภาและลุ่มน้ำภูมี บางแห่งพบผู้บุกรุกใช้เลื่อยเก็บเสียงตัดโค่นต้นไม้ การบุกรุกส่วนใหญ่จะเข้าไปปรับถาง/ปลูกไม้ผล จากยอดเขาด้านบนลงสู่ด้านล่าง แล้วขายที่ดิน

4. *มลภาวะทางอากาศ* ชุมชนใหญ่ ๆ เช่นหาดใหญ่ เริ่มมีปัญหา เรามีสถานีตรวจวัดอากาศคอยวัดสภาพอากาศ ที่ยังอยู่ในเกณฑ์ดี เว้นในช่วงเกิดหมอกจากอินโดนีเซีย

5. *คนเมืองสร้างขยะ* โดยเฉพาะในพื้นที่เขตเมือง ปัจจุบันหาดใหญ่ประสบปัญหาวิกฤตหนักเรื่องไม่มีที่ทิ้งขยะ ขณะที่ขยะล้นเมือง ท้องถิ่นหรืออบต.รอบนอกไม่สามารถจัดการขยะในพื้นที่ได้

สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16 สรุปรายงานสถานการณ์สิ่งแวดล้อม ภาคใต้ตอนล่างฝั่งตะวันออก (สงขลา พัทลุง ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) ระหว่างปี 2547-2549 เกี่ยวกับขยะมูลฝอยชุมชน พบว่าในการแบ่งกลุ่มเทศบาลตามปริมาณขยะ อันดับ 1 และ 2 ล้วนอยู่ในจังหวัดสงขลา

กลุ่มที่ 1 มีปริมาณขยะมากกว่า 100 ตัน/วัน คือเทศบาลนครหาดใหญ่

กลุ่มที่ 2 มีปริมาณขยะ อยู่ในช่วงมากกว่า 50 -100 ตันต่อวัน คือเทศบาลนครสงขลา และเทศบาลนครยะลา

กลุ่มที่ 3 มีปริมาณขยะอยู่ในช่วง 25-30 ตันต่อวัน คือเทศบาลเมืองปัตตานี เทศบาลเมืองเบตง เทศบาลเมืองนราธิวาส เทศบาลเมืองสุไหงโก-ลก และเทศบาลเมืองพัทลุง

กลุ่มที่ 4 มีปริมาณขยะน้อยกว่า 25 ตันต่อวัน คือเทศบาลที่เหลือจำนวน 57 แห่ง

กรณีของจังหวัดสงขลา อัตราการผลิตขยะมูลฝอยโดยเฉลี่ย ในเขตเทศบาลนับเป็นอัตราสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 0.92 กิโลกรัม/คน/วัน ขณะที่อัตราการผลิตขยะมูลฝอยโดยเฉลี่ยของภาค คือ 0.85 กิโลกรัม/คน/วันการศึกษาองค์ประกอบของขยะจากบ้านเรือนทั่วไป พบว่ามีองค์ประกอบ ดังนี้ขยะอินทรีย์ 41.82 % ขยะรีไซเคิล 34.66 % และขยะทั่วไป 23.52 %

ย้อนไปเมื่อ พ.ศ.2548 จังหวัดสงขลามีปริมาณมูลฝอยเกิดขึ้น 506.60 ตันต่อวัน ซึ่งเป็นปริมาณสูงสุด เมื่อเทียบกับจังหวัดอื่น ๆ ในภาคใต้ เนื่องจากจังหวัดสงขลาเป็นจังหวัดที่มีความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจ และเป็นแหล่งท่องเที่ยวอีกแหล่งหนึ่งของภาคใต้ ประกอบกับความหนาแน่นของประชากรต่อพื้นที่ค่อนข้างสูง และนอกจากนี้ปริมาณมูลฝอยที่เกิดขึ้นอาจเกิดจากประชากรแฝงที่อาศัยอยู่ในจังหวัด

นั่นเป็นภาพของเมืองใหญ่ หากลองดูข้อมูลระดับชุมชน ปัญหาขยะกำลังก่อรูปขึ้นทั่วทุกแห่งหนไม่ต่างกัน กรณีศึกษาบ้าน หอนงบัว ตำบลท่าข้าม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำนวนครัวเรือน 224 ครัว ประชากร 1,143 คน เป็นชุมชนที่มีบ้านเรือนหนาแน่น แออัด เป็นหย่อม ๆ บริเวณรอบบ้านมีขยะ เช่น ถุงพลาสติก เปลือกผลไม้ ซองขนมตามถนนและคูระบายน้ำ ประชาชนส่วนใหญ่ยังมีพฤติกรรมทิ้งขยะไม่เป็นที่ ขาดความตระหนักถึงพิษภัยของขยะ ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะ ขณะที่ ข้อมูลจาก ตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร มี 2,258 หลังคาเรือน จำนวนประชากร 12,650 กว่าคน มีการจัดเก็บขยะเฉลี่ยวันละ 2,400 กิโลกรัม ปีละ 840 ตัน

สถานการณ์มูลฝอยติดเชื้อ

เตาเผามูลฝอยติดเชื้อขนาด 5 ตัน/วัน ซึ่งดำเนินการโดยเทศบาลนครหาดใหญ่ ก่อสร้างแล้วเสร็จให้บริการตั้งแต่ปี 2541 โดยระยะเริ่มดำเนินการเทศบาลนครหาดใหญ่ให้บริการเก็บขนและกำจัดขยะมูลฝอยติดเชื้อจากโรงพยาบาลและคลินิกในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ จึงมีปริมาณมูลฝอยติดเชื้อเข้าสู่ระบบต่ำกว่าประมาณการไว้มาก คือวันละ 200 -250 กิโลกรัม จึงทำการเผาสัปดาห์ละ 2 วันเท่านั้น ต่อมาในเดือนพฤษภาคม 2543 ได้ขยายบริการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนราชการ และภาคเอกชน ทั้งภายในและภายนอกจังหวัด โดยแต่ละแหล่งจะต้องรวบรวมและขนส่งเอง

ปี 2547-2548- 2549 มีปริมาณมูลฝอยติดเชื้อเข้าสู่เตาเผาประมาณ 342.5 ,371 และ 437.7 ตัน ตามลำดับ เฉลี่ยวันละ 0.94 ,1.02 และ 1.20 ตันตามลำดับปี ดังกล่าว

ปริมาณมูลฝอยติดเชื้อเหล่านั้นมาจากผู้ใช้บริการในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ 10 แห่ง นอกเขตเทศบาล 28 แห่ง ปัจจุบันทำการเผาสัปดาห์ละ 5 วัน

6. *พลังงาน* ผู้ประกอบการโรงงานมีแนวคิดการใช้พลังงานจากถ่านหิน มีการลักลอบใช้ถ่านหินลิกไนต์ของโรงงานกระจายในหลายพื้นที่

ก๊าซธรรมชาติ

1) ท่อส่งก๊าซธรรมชาติและโรงแยกก๊าซฯ ไทย-มาเลเซียซึ่งให้บริการขนส่งและแยกก๊าซธรรมชาติ จากแหล่งพื้นที่พัฒนาร่วมไทย – มาเลเซีย (JDA) มาใช้ประโยชน์ในพื้นที่ภาคใต้โดยวางท่อก๊าซฯ จากแหล่ง JDA มายังจังหวัดสงขลา และก่อสร้างโรงแยกก๊าซฯ ในบริเวณใกล้กับจุดที่ท่อก๊าซฯ ขึ้นฝั่ง ประกอบด้วย โรงแยกก๊าซฯ ที่อำเภอจะนะ มีขนาดแยกก๊าซฯ 425 ล้านลูกบาศก์ฟุต/วัน ท่อก๊าซฯ ในทะเล เริ่มจากแหล่งผลิตก๊าซฯในพื้นที่พัฒนาร่วม มาขึ้นบกที่อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ผ่านพื้นที่พัฒนาตามแผนแม่บทการพัฒนาพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ของสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ไปเชื่อมกับระบบท่อของมาเลเซียทางภาคเหนือ ที่เมืองจันโหลน ในรัฐ Kedah โดยผ่านจุดชายแดนที่อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา รวมระยะทาง 97 กิโลเมตร (ส่วนที่อยู่ในประเทศไทย 89 กิโลเมตร และมาเลเซีย 8 กิโลเมตร) ซึ่งจะสร้างศักยภาพให้ภาคใต้มีความพร้อมด้านพลังงานสะอาด ราคาถูกสามารถนำไปเป็นปัจจัยพื้นฐานในการกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจ และอุตสาหกรรมภาคใต้

2) แหล่งลิกไนต์สะบ้าย้อย สามารถนำมาใช้ในการผลิตกระแสไฟฟ้า ซึ่งกระจายอยู่ในพื้นที่ตำบลทุ่งพอ จากการสำรวจ พบว่า มีแหล่งที่เหมาะสมในการที่จะพัฒนามาใช้ประโยชน์ต่อไปในอนาคต จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ แหล่งลิกไนต์บ้านขาว แหล่งลิกไนต์บ้านโคกตก แหล่งลิกไนต์บ้านโคกออก และแหล่งลิกไนต์บ้านขาว

3) ก๊าซธรรมชาติสำหรับรถยนต์ (NGV) การใช้ก๊าซธรรมชาติสำหรับยานยนต์ในจังหวัดสงขลาสามารถทำได้โดยการตั้งปั๊มตัวอย่างในบริเวณท่อก๊าซ JDA ผ่าน เพื่อจะต่อท่อก๊าซเข้าปั๊มน้ำมันได้ โดยเริ่มต้นรัฐบาล และ/หรือจังหวัด สนับสนุนโครงการนำร่อง โดยการออกค่าใช้จ่ายบางส่วนในการติดตั้งอุปกรณ์สำหรับรถยนต์ส่วนบุคคลที่มีระยะทางวิ่งประมาณ 100 กิโลเมตร/วัน จะมีระยะเวลาคืนทุนประมาณ 1.4 ปี เมื่อใช้อุปกรณ์ Multipoint injection ส่วนการดัดแปลงรถที่ใช้เครื่องยนต์ดีเซลให้ใช้กับก๊าซฯ นั้น จะต้องลงทุนสูง คือประมาณ 400,000 บาท/คัน

4) พลังงานแสงอาทิตย์ จังหวัดสงขลามีความเข้มแสงอาทิตย์เฉลี่ยเท่ากับ 18.24 MJ/M²-day ซึ่งมีค่าค่อนข้างสูงโดยเฉพาะในแถบชายฝั่งตะวันออกของจังหวัด มีศักยภาพสูงในการนำไปใช้งานทั้งในแง่ความร้อนและไฟฟ้า โดยกรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงานได้สนับสนุนโครงการจัดตั้งระบบประจุแบตเตอรี่ด้วยเซลล์แสงอาทิตย์ ในปี 2536-2545 ในอำเภอสะบ้าย้อย ของหมู่ที่ 8 บ้านทับยาง ตำบลคูหา หมู่ที่ 2 บ้านไร่เหนือ และบ้านคลองคุด ตำบลบาโฮย ขนาดติดตั้งหมู่บ้านละ 3 กิโลวัตต์

7. *การกัดเซาะชายฝั่ง* ที่เกิดจากการรुक้าสายน้ำและเกิดจากภาวะโลกร้อน

จังหวัดสงขลา ความยาว 160 กิโลเมตร อยู่ใน 6 อำเภอ คือ อำเภอระโนด อำเภอสติงพระ อำเภอสิงหนคร อำเภอเมือง อำเภอจะนะ และอำเภอเทพา มีตำบลที่ติดทะเลจำนวน

28 ตำบล ลักษณะชายฝั่งสงขลา เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างคลื่นกับตะกอนและการเปลี่ยนแปลงของระดับน้ำทะเลในอดีต โดยมีลักษณะขนาดใหญ่ หรือทะเลสาบสงขลาเป็นหลัก

ฐานมีการถอยร่นของน้ำทะเล จนพัฒนาเป็นแนวสันดอนจะงอยด้านตะวันออกของทะเลสาบ หาดทรายยาวทอดตัวในแนวเกือบเหนือ-ใต้ ตั้งแต่อำเภอระโนดลงมาจนถึงหัวเขาแดงซึ่งเป็นภูเขาหินทรายตั้งอยู่บริเวณปากทะเลสาบดานเหนือ ส่วนปากทะเลสาบดานใต้มีลักษณะเป็นสันดอนจะงอยจนถึงเก้าเส้ง ซึ่งเป็นภูเขาหินแกรนิตอยู่ริมทะเล จากนั้นจะเป็นแนวหาดทรายต่อเนื่องไปจนถึงเขตจังหวัดปัตตานี

จากรายงานของสิน สิ้นสกุล และคณะ (2545)พบว่า ชายฝั่งจังหวัดสงขลา มีการเปลี่ยนแปลงชายฝั่งเกิดขึ้นหลายบริเวณ โดยเป็นชายฝั่งที่มีการกัดเซาะรุนแรง 4 กิโลเมตร กัดเซาะปานกลาง 33 กิโลเมตร ส่วนชายฝั่งสะสมตัวประมาณ 31.5 กิโลเมตร ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงไม่มาก ชายฝั่งที่มีการเปลี่ยนแปลงส่วนมากจะอยู่ทางตอนเหนือของจังหวัดตั้งแต่อำเภอเมืองขึ้นไป ซึ่งเกิดจากกิจกรรมมนุษย์เป็นหลัก ในปัจจุบันการพังทลายของชายหาดเกิดขึ้นทั่วไป

จากการสำรวจพื้นที่กัดเซาะชายฝั่งทะเล จังหวัดสงขลา โดยส่วนการจัดการที่ดินชายฝั่งร่วมกับศูนย์อนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 3 จังหวัดสงขลา และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จำนวน 3 ครั้ง ในระหว่างวันที่ 29-30 ธันวาคม 2549 วันที่ 6-10 และ 19 - 22 มกราคม 2550 โดยเน้นการสำรวจทั้งทางบกและทางอากาศทำให้เห็นภาพการกัดเซาะในภาพกว้าง และผลจากสิ่งก่อสร้างชายฝั่งที่มีผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงแนวชายฝั่งทุก ๆ บริเวณที่มีการก่อสร้างโดยเฉพาะบริเวณปากทะเลสาบ ซึ่งเป็นที่ตั้งของท่าเรือน้ำลึกสงขลา นอกจากนี้เป็นเขื่อนกันทรายและคลื่นบริเวณปากคลองต่าง เช่นคลองนาทับ คลองสะอมและคลองเทพา เป็นต้น

สภาพคลื่นลม ในช่วงที่สำรวจ มีความรุนแรง คลื่นสูงประมาณ 2-3 เมตร พบพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากการกัดเซาะชายฝั่งทะเลรุนแรง 7 พื้นที่

1. ชายหาดตำบลปอตรู อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา

พบลักษณะเป็นจุดสูบน้ำทะเลเข้าบ่อกึ่งของเอกชน ในชุมชนบ่อโพธิ์พัฒนา โดยสร้างเป็นรอดักทรายแบบหินทิ้ง ขนาดกว้างประมาณ 10 เมตรยื่นลงไปในทะเลประมาณ 30 เมตร จากโครงสร้างดังกล่าว ทำให้เกิดการกัดเซาะชายฝั่งอย่างรุนแรงทางด้านเหนือเป็นระยะทางประมาณ 200 เมตร ลักษณะการกัดทรายไว้ทางด้านใต้ของโครงสร้าง ลักษณะขาดตะกอนทรายบริเวณด้านเหนือของโครงสร้าง ทำให้ชายฝั่งพยายามปรับตัวและเกิดการกัดเซาะชายฝั่งขึ้น

2. หาดทรายแก้ว ตำบลหัวเขา อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา

เขื่อนกันทรายและคลื่นบริเวณปากทะเลสาบสงขลา เป็นส่วนหนึ่งของโครงการทำเทียบเรือน้ำลึกสงขลา ซึ่งมีการก่อสร้างขยายเพิ่มเติมเขื่อนกันทรายและคลื่นออกมาในทะเล พบการ

กัดเซาะชายฝั่งด้านเหนือโครงสร้างประมาณ 3 กิโลเมตร บริเวณวัดหาดทรายแก้ว พื้นที่หายไปมากกว่า 80 ไร่

ตลอดแนวชายฝั่งด้านเหนือเขื่อนกันทรายและคลื่นบริเวณปากทะเลสาบสงขลา พบการกัดเซาะชายฝั่งโดยมีพื้นที่ชายฝั่งสูญหายเป็นระยะทางลึกเข้ามากกว่า 200 เมตร ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา

3.บ้านเก้าเส้ง ตำบลบ่อยาง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

การก่อสร้างรอดักทรายรูปตัวทีที่ชุมชนชาวประมงเก้าเส้ง พบการกัดเซาะอย่างรุนแรงด้านเหนือที่เขตป่าชายหาด การป้องกันและแก้ไขการกัดเซาะชายฝั่งบริเวณหาดบ้านเก้าเส้งเทศบาลนำกระสอบทรายมาถมเพิ่มเติมทุกปี รวมทั้งเทหินเพิ่มเติมในบริเวณแนวต้นสน แม้ว่ารอดักทรายรูปตัวทีที่หาดเก้าเส้ง สามารถป้องกันชายฝั่งในบริเวณพื้นที่ที่ตั้งได้ แต่ส่งผลกระทบต่อกรกัดเซาะชายฝั่งในพื้นที่ถัดไปเป็นระยะทางยาวมากกว่า 200 เมตร

4.บ้านเกาะถ้ำ ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

เป็นพื้นที่ต่อเนื่องจากเขาเก้าเส้งลงมาทางใต้ พบการกัดเซาะชายฝั่งตลอดแนวชายฝั่งบริเวณถนนเลียบทะเลไปทาง อบต.เขารูปช้าง โดยมีรายงานของ TUDelgt ที่ศึกษาในปีค.ศ. 1999 ระบุว่าสาเหตุมาจากการลักลอบขุดทรายจำนวนมากออกไปจากชายฝั่ง โครงสร้างป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งที่พบในบริเวณนี้ เป็นแนวป้องกันการกัดเซาะและท่อระบายน้ำบริเวณหน้าโรงงานปลาป่นลักษณะการกัดเซาะชายฝั่งที่เกิดขึ้น พบด้านเหนือของโครงสร้างป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งและท่อระบายน้ำบริเวณโรงงานปลาป่น การป้องกันและแก้ไขการกัดเซาะชายฝั่งในบริเวณบ้านเกาะถ้ำ ตำบลเขารูปช้างนั้น อบต.เขารูปช้างเริ่มนำหินมากองริมชายฝั่ง เพื่อเตรียมการปรับถมทะเลเพื่อป้องกันแนวถนน

5.ตำบลนาทับ อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

การกัดเซาะชายฝั่งด้านเหนือของเขื่อนกันทราย และคลื่นปากคลองนาทับ พบการกัดเซาะเป็นทางยาว ส่งผลกระทบต่อถนนเลียบชายฝั่งไปนาทับขาดเสียหายไม่สามารถใช้สัญจรได้ ถนนที่ใช้เดินทางจากตำบลเขารูปช้างไปตำบลนาทับขาดเสียหายไม่สามารถสัญจรไปมาได้ สภาพการกัดเซาะถนนถึงรากฐานดินเดิม

ชุมชนบ้านปึกเป็นชุมชนชายทะเล มีมัสยิดบ้านปึกและกุโบอยู่ริมทะเล ซึ่งถูกกัดเซาะมาอย่างต่อเนื่อง จนเข้ามาถึงเขตกุโบ สภาพแนวเขื่อนคอนกรีตยาว 10 เมตร ที่กั้นกุโบเสียหาย ความรุนแรงของคลื่นที่ปะทะแนวเขื่อนคอนกรีตที่กุโบชุมชนบ้านปึก และผลกระทบบริเวณเหนือของแนวเขื่อน ทำให้เกิดการกัดเซาะชายฝั่งในพื้นที่ถัดไป

6.บ้านป้อไซน ตำบลสะกอม อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา

ลักษณะการกัดเซาะชายฝั่งด้านเหนือเขื่อนกันทราย และคลื่นปากสะกอม พบการสูญเสียดินที่ชายฝั่งทะเลตลอดแนว พื้นที่ที่ถูกกัดเซาะด้านเหนือของเขื่อนกันทราย และคลื่นปากคลอง

สะกอม ทำให้สูญเสียพื้นที่ชายฝั่งเป็นทางยาวหลายกิโลเมตร ลักษณะการกัดเซาะตลิ่งลึก ประมาณ 12 เมตรตลอดแนวชายฝั่ง

7.บ้านปากน้ำเตา ตำบลเตา อำเภอกงหรา จังหวัดสงขลา

เขื่อนกันทรายและคลื่นปากคลองเตา มีลักษณะเช่นเดียวกับปากคลองอื่น ๆ พบพื้นที่กัดเซาะด้านเหนือขึ้นไป

รายงานจากกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระบุว่าสาเหตุหลักของการกัดเซาะชายฝั่ง มาจากกิจกรรมมนุษย์ในบริเวณพื้นที่ชายฝั่งเป็นสาเหตุหลัก โดยมีผลจากธรรมชาติเป็นปัจจัยเสริม โดยเฉพาะช่วงที่สำรวจ เป็นปีที่ลมมรสุมรุนแรง และชายฝั่งได้ถูกกัดอย่างต่อเนื่องติดต่อกันมาเป็นเวลานาน ให้แนวชายฝั่งขยับเข้ามาติดกับพื้นที่ชุมชนและแนวถนนโดยตลอดชายฝั่ง

กิจกรรมของมนุษย์ที่มีผลต่อการกัดเซาะชายฝั่งมี 2 สาเหตุ

1 การพัฒนาพื้นที่ โดยใช้ประโยชน์พื้นที่ที่ไม่เหมาะสม เช่นการบุกรุกพื้นที่บริเวณชายฝั่งเพื่อปรับพื้นที่เป็นพื้นที่เพื่อการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เป็นการทำลายเสถียรภาพของดินชายฝั่ง ปีใดที่มีคลื่นลมรุนแรงจะทำลายขอบบ่อด้านที่ติดต่อกับทะเล และรุกเข้ามาตามบ่อทำให้สูญเสียพื้นที่โดยง่าย และจำนวนมากตลอดแนวชายฝั่ง

2.การก่อสร้างโครงสร้างชายฝั่ง เช่น รอดักทราย (Groyne) เขื่อนกันคลื่น (Offshore Breakwater) กำแพงกันคลื่น (Seawall) โดยเฉพาะเขื่อนกันทรายและคลื่นตามปากคลองต่าง ๆ (Jetty) ซึ่งพบได้โดยตลอดในแนวเขตนี้

ลักษณะการกัดเซาะที่เกิดจากโครงสร้างชายฝั่งจะพบพื้นที่กัดเซาะชายฝั่งบริเวณด้านเหนือของโครงสร้างนั้น ๆ ซึ่งเป็นไปตามแนวทิศของกระแสน้ำชายฝั่ง อันเป็นลักษณะเฉพาะของพื้นที่ ที่มีทิศทางไหลพัดพาน้ำและตะกอนชายฝั่งไปทางเหนือ โดยกระแสจะพัดพาทรายมาทับถมด้านต้นน้ำ ขณะที่อีกด้านหนึ่งจะเกิดการกัดเซาะอย่างรุนแรง เนื่องจากขาดตะกอนมาทดแทนและอยู่ในสภาวะเสียสมดุล จากนั้นการกัดเซาะจะลุกลามไม่มีจุดสิ้นสุด เพราะชายฝั่งด้านหลังพยายามปรับตัวเพื่อหาสมดุลใหม่ ลักษณะชายฝั่งที่สูญเสียสมดุลแล้วจะมีความลาดชันเพิ่มขึ้น ซึ่งทำให้ง่ายต่อการพังทลาย

ลักษณะการสร้างโครงสร้างฯ เกิดจากความพยายามป้องกันชายฝั่ง ที่ประสบปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งในอดีตติดต่อกันมาเป็นเวลานานของเจ้าหน่วยงานเจ้าของพื้นที่ ซึ่งได้มีการก่อสร้างแบบเฉพาะพื้นที่ของตนเองโดยไม่มีการศึกษาผลกระทบในภาพรวม ทำให้การกัดเซาะชายฝั่งขยายออกไปจำนวนมากในขณะนี้

ลักษณะที่ควรพิจารณาจากนี้ คือโครงสร้างแบบกำแพงกันคลื่นที่สร้างบนชายฝั่ง เนื่องจากกำแพงนี้จะก่อให้เกิดการสะท้อนของคลื่นที่เข้ามากระทบชายฝั่ง ทำให้คลื่นเพิ่มขนาดความรุนแรงแบบทวีคูณแล้ว ยังเป็นการพัดพาตะกอนออกไป เนื่องจากไม่มีพื้นที่ให้เกิดการ

สะสมของตะกอน ดังนั้นจะมีผลให้เกิดการสูญเสียของพื้นที่ชายหาดด้านหน้าโครงสร้างแบบ
กำแพงกันคลื่นอย่างถาวร และมีผลต่อโครงสร้างกำแพงกันคลื่นนั้น ๆ เนื่องจากขาดพื้นดิน
รองรับฐานรากและจะพังทลายลงอย่างรวดเร็วในที่สุด

ยังมีปัญหาอื่นที่น่าจับตา เช่น สิ่งก่อสร้างขนาดใหญ่ ที่จะกระทบต่อการกัดเซาะ
สำคัญในอนาคตอันใกล้อันหนึ่งคือ โครงการก่อสร้างท่าเรือน้ำลึกชายฝั่งทะเลอ่าวไทยตอนล่าง
ซึ่งกำหนดจุดเหมาะสม เหลือ 3 แห่งคือ

1.พื้นที่สาธารณะ ประมาณ 94 ไร่ บริเวณตำบลวัดจันทร์ อำเภอสติงพระ จังหวัดสงขลา
ถ้ามีการก่อสร้าง ต้องถมทะเล และสร้างเขื่อนกันทรายและคลื่น 2.พื้นที่สาธารณประโยชน์ 60 ไร่
ที่ตำบลนาทับ อำเภอจะนะจังหวัดสงขลา 3.บริเวณตำบลสะกอม อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา
เป็นที่ดินสาธารณะและเอกชน ใกล้โครงการท่อส่งแก๊ส

นอกจากการกัดเซาะ น่าจับตาว่าโครงการนี้ ทั้งหมดกระทบทั้งชุมชนและสิ่งแวดล้อม
อีกประการหนึ่ง

อีกหนึ่งปัญหา...

การพังทลายป่าสนทรายชายหาด

เมื่อพูดถึงการกัดเซาะชายฝั่งป่าสนทรายชายหาดจึงเป็นเรื่องหนึ่งที่ต้องให้ความสำคัญ
สำคัญอย่างจริงจัง แพทย์หญิงรัชนี บุญโสภณ จากกลุ่มศึกษาการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่าง
ยั่งยืนจังหวัดสงขลา เป็นผู้สนใจศึกษาเรื่องป่าชายหาดอย่างลึกซึ้ง ได้นำเสนอข้อมูลว่า หากป่า
ชายเลนและป่าชายหาดยังสมบูรณ์จะช่วยให้เกิดความปลอดภัยจากแรงกระแทก จากทั้งคลื่นและ
ลมพายุขนาดใหญ่ได้มากพอสมควรแต่ปัจจุบันเราใช้ชายฝั่งทะเลทำกิจกรรมมากมาย จนเหลือ
พื้นที่ปลอดภัยน้อยเต็มที

แพทย์หญิงรัชนีได้ทำการศึกษาป่าสนทรายชายหาดที่จะนะทั้งสนทราย แแนวสนทราย ลำ
ราง พรุ ป่าสนทรายชายหาด และป่าพรุ ที่บ้านโนไไร่ ต.ตลิ่งชัน และบ้านโคกสัก ต.สะกอม
อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ก่อนการบุกรุกเข้ามาของโครงการขนาดใหญ่ (และจะมีอีกหลาย
โครงการตามเข้ามาอีก) เป็นธรรมชาติที่สมบูรณ์แบบ คล้ายกับที่คาบสมุทรสทิงพระ ที่มีแนว
สนทรายขนานไปกับชายฝั่ง และมีลำรางยาวตลอดคาบสมุทรที่เรียกว่า “แควกลาง” ที่ปัจจุบัน
เหลือแต่ร่องรอยพอให้สังเกตเท่านั้นแต่ที่จะนะ

ทั้งป่าและลำรางยาวใหญ่ยังเห็นได้และยังมีผู้คนใช้ประโยชน์นานาประการได้อยู่ จนเมื่อ
ปีสองปีที่โครงการใหญ่เข้ามาไถ่สนทราย ถมพรวนเล็กพรวนน้อย รวมทั้งบางส่วนของลำรางหรือพรุ
ขนาดใหญ่ของพื้นที่นั้น จนน้ำตาดกเนื่องจากเป็นป่าเก่าป่าใหญ่ (ชาวบ้านเรียก “ป่าแก่”) ความหลากหลาย
ของพรรณพืชมีมาก ตั้งแต่ มอส ไล่เค่น เห็ด รา เฟิน กาฝาก ไปจนถึงไม้สูงใหญ่ จนมี

แนวป่าดงยาง (Dipterocarpus Forest) เกิดขึ้นชัดเจน ถ้าป่าสนทรายชายหาดยังอยู่สมบูรณ์ พี่น้องเราที่ชายทะเลจะแนะนำจะปลอดภัยจากคลื่นลมอีกทางหนึ่ง

8. ปัญหาคลื่นลมแรงพัดชายฝั่ง ตามที่ได้เกิดสภาวะความกดอากาศสูงและลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือมีกำลังแรง ทำให้คลื่นในทะเลอ่าวไทย มีคลื่นสูง 2-4 เมตร พัดชายฝั่งจังหวัดสงขลาเมื่อปลายปีที่ผ่านมาได้รับความเสียหาย 3 อำเภอ คือ จะนะ เมือง และระโนด เสียหาย 10 ตำบล 17 จุด บ้านเรือนเสียหาย 5 หลัง สิ่งก่อสร้าง/ทรัพย์สินทางราชการเสียหาย 14 แห่ง

9. ผลกระทบจากนโยบายภาครัฐ มีแนวคิดที่จะก่อสร้างอ่างเก็บน้ำในจังหวัดจำนวน 12 แห่ง มีโครงการสะพานเศรษฐกิจ Land Bridge สงขลา-สตูล โครงการยางเอื้ออาทร การเพิ่มพื้นที่ปลูกยางทำให้มีการบุกรุกป่าเพิ่มขึ้น มีการบุกรุกที่ดินบนเขตป่าสงวนเขตอนุรักษ์ ชุมชนถูกแย่งชิงทรัพยากรน้ำ เช่น โรงไฟฟ้าจะนะ โรงงาน/โรงยาง โรงแยกก๊าซ

อนาคตความเจริญ ?

เมื่อ 19 ก.ค. 2550 ที่โรงแรมกรีนเวิลด์พาเลส สงขลา กรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย จัดสัมมนาเรื่องการระดมความคิดเห็นจัดทำผังร่างแนวคิดการพัฒนาจังหวัดสงขลา – สตูล โครงการวางผังพัฒนาเชิงพื้นที่จังหวัดสงขลา – สตูล ครั้งที่ 2 การนำเสนอแนวคิดการพัฒนาจังหวัดสงขลาสตูลว่า มี 2 รูปแบบ คือการพัฒนาแบบหลายศูนย์กลาง เช่น ศูนย์กลางการบริการ ศูนย์การค้าชายแดน และแบบพัฒนาพื้นที่ตามแนวแกนการพัฒนา โดยเสริมศักยภาพของพื้นที่รองรับโอกาสทางเศรษฐกิจ ส่วนแนวคิดในการวางผังระบบโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ ด้านคมนาคมขนส่ง จะผลักดันให้มีท่าเรือน้ำลึกปากบารา จังหวัดสตูลและท่าเรือน้ำลึกสงขลาแห่งที่ 2 สร้างแนวเส้นทางเชื่อมโยงท่าเรือทั้ง 2 แห่ง ทั้งทางถนนและระบบราง กำหนดสถานีหรือศูนย์รวบรวมและกระจายสินค้า ซึ่งมี 4 แห่งคือ บริเวณท่าเรือทั้งสองแห่ง ที่อำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล ที่อำเภอหาดใหญ่ และอำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

ด้านการพัฒนาแหล่งน้ำ ได้แก่การจัดการจัดหาแหล่งน้ำ เพื่อชลประทานเพิ่มเติม ในพื้นที่ที่มีปัญหาขาดแคลนน้ำ และเพิ่มศักยภาพแหล่งกักเก็บน้ำที่มีอยู่ ได้แก่ที่จังหวัดสตูล 4 แห่ง คือโครงการอ่างเก็บน้ำลำโลน คลองย่าบน เขาใคร และคลองช้าง จังหวัดสงขลาอีก 3 แห่งคือโครงการอ่างเก็บน้ำคลองลำชัน อำเภอรัตนภูมิ โครงการอ่างเก็บน้ำตำบลสำนักขาม อำเภอสะเดา และโครงการอ่างเก็บน้ำนาปรัง อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา

ส่วนด้านการกำจัดขยะ ได้แก่การจัดการหาสถานที่และกำหนดวิธีการกำจัดขยะที่ไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม แบ่งพื้นที่ย่อยเพื่อจัดตั้งศูนย์กำจัดขยะ เป็นต้น นอกจากนี้ผู้ประชุมมีข้อเสนอให้กำหนดอำเภอหาดใหญ่และอำเภอเมือง จังหวัดสงขลาเป็นศูนย์กลางการค้าและบริการ ส่วนด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม มีการเสนอให้กำหนดพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมรองรับท่าเรือทั้ง 2 แห่ง และส่งเสริมการเพาะปลูกยางพาราและปาล์มน้ำมันอย่างครบวงจร

อุตสาหกรรมที่มีอยู่แล้ว

จังหวัดสงขลาเป็นที่ตั้งของนิคมอุตสาหกรรมภาคใต้ (ฉลุงและโรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่ในจังหวัดสงขลา) ส่วนใหญ่จะเป็นโรงงานประเภทแปรรูปสัตว์น้ำและโรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์ยาง ได้แก่ โรงงานอาหารทะเลบรรจุกระป๋อง โรงงานห้องเย็น โรงงานปลาป่น และโรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์ยาง ได้แก่ โรงงานผลิตถุงมือยาง โรงงานเฟอร์นิเจอร์ (ไม้ยาง) โรงงานทำยางแผ่น ยางแท่ง เป็นต้น ส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ และอำเภอเมืองสงขลา อำเภอรัตภูมิ อำเภอจะนะและอำเภอนาหม่อม ณ สิ้นเดือนธันวาคม 2543 จังหวัดสงขลามีโรงงานอุตสาหกรรมที่ได้รับอนุญาตและเปิดประกอบ จำนวน 1,667 โรงงาน เงินลงทุน 27,865,280 บาท คนงาน 63,236 คน จำนวนโรงงาน สามารถจำแนกเป็นขนาดต่าง ๆ ดังนี้

- โรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ จำนวน 49 โรงงาน
- โรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลาง จำนวน 257 โรงงาน
- โรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็ก จำนวน 822 โรงงาน
- โรงสีข้าว จำนวน 539 โรงงาน

สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสงขลารายงานว่า ปัจจุบันจังหวัดสงขลามีโรงงานอุตสาหกรรมที่ได้รับอนุญาตประกอบกิจการ ทั้งสิ้น 1,869 โรงงาน (ในจำนวนนี้เป็นโรงสีข้าว 536 โรงงาน) ใช้เงินลงทุนรวมทั้งสิ้น 49,331,828,000 บาท และสามารถจ้างแรงงาน 76,667 คน โดยแยกเป็นแรงงานชาย 30,524 คน และแรงงานหญิง 46,143 คน (สถิติ ณ วันที่ 31 พฤษภาคม 2549)

ขนาดของโรงงานส่วนใหญ่เป็นโรงงานขนาดเล็กซึ่งใช้เงินลงทุนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ล้านบาท มีจำนวน 936 โรงงาน (ไม่รวมโรงสีข้าว 536 โรงงาน) เช่น โรงกลึง-เชื่อมโลหะ อยู่อู่ซ่อมรถยนต์ และจักรยานยนต์ ทำอิฐซิเมนต์บล็อกทำวงกบประตู-หน้าต่างจากไม้ และโรงงานผลิตน้ำดื่ม ฯลฯ ต่อมาเป็นโรงงานขนาดกลาง ใช้เงินลงทุนมากกว่า 10 ล้านบาท ถึง 100 ล้านบาท มีจำนวน 326 โรงงาน เช่น โรงงานแปรรูป อัด อบน้ำยาไม้ยางพารา ยางแผ่นรมควัน ทำน้ำยางข้น ทำชิ้นส่วนเครื่องเรือนและเฟอร์นิเจอร์จากไม้ยางพารา และทำปลาป่น ฯลฯ และโรงงานขนาดใหญ่ ใช้เงินลงทุนมากกว่า 100 ล้านบาท มีจำนวน 71 โรงงาน เช่น โรงงานผลิตอาหารทะเลบรรจุกระป๋อง อาหารทะเลแช่แข็ง ทำถุงมือยาง ทำแผ่นปาร์ติเกิลบอร์ด และทำน้ำอัดลม เป็นต้น

อัตราการกระจาย โรงงานส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในอำเภอหาดใหญ่ มีจำนวน 556 โรงงาน รองลงมาได้แก่ อำเภอเมืองสงขลา มีจำนวน 189 โรงงาน และอำเภอรัตภูมิ อำเภอระโนด อำเภอสะเดาและอำเภอจะนะ มีจำนวน 168 , 163, 127 และ 127 โรงงาน ตามลำดับอุตสาหกรรมที่สำคัญของจังหวัดสงขลาเป็นอุตสาหกรรมที่ต่อเนื่องจากการเกษตรเกือบทั้งสิ้น และส่วนใหญ่เป็น

อุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก ได้แก่ อุตสาหกรรมอาหารทะเลบรรจุกระป๋อง อุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งและห้องเย็น อุตสาหกรรมจากยางพาราและผลิตภัณฑ์ยาง

โรงงานอุตสาหกรรมนับว่าเป็นสาเหตุหนึ่งของปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะในพื้นที่หลายอำเภอ ที่เป็นแหล่งอุตสาหกรรม และหลายอำเภอกำลังเป็นพื้นที่แห่งใหม่ ที่จะมีการเพิ่มขึ้นของอุตสาหกรรมขนาดใหญ่

อำเภอจะนะ

ชาวจะนะได้เผชิญกับปัญหากลิ่นเหม็นและน้ำเน่า จากโรงงานอุตสาหกรรม ในตำบลบ้านนา ซึ่งอยู่รายรอบโรงเรียนจะนะวิทยา มานานเกือบสองทศวรรษ ยังหาทางออกไม่ได้ ขณะที่ปัญหาใหม่เข้ามาเมื่อ 9 ปี ที่ผ่านมา ก็คือ โครงการท่อส่งก๊าซและโรงแยกก๊าซไทย-มาเลเซีย เฉพาะในปีนี้มีผู้คนเคลื่อนไหวของชุมชนต่อเรื่องนี้อย่างต่อเนื่อง

18 กรกฎาคม 2550

ปริมาณสารเบนโทไนด์จำนวนมากที่ทะลักออกมาจากบริเวณที่ปตท.ทำการเจาะลวดใต้ผิวดิน แต่ปตท.ไม่มีมาตรการการป้องกันยังคงปล่อยให้สารดังกล่าวไหลออกมาชาวบ้านถูกน้ำดังกล่าวปรากฏว่ามีอาการผื่นแดงและเกิดอาการคันบริเวณผิวหนัง กังวลว่าจะซึมเข้าสู่แหล่งน้ำกินและที่ดินของชาวบ้านในหมู่บ้าน

29 กรกฎาคม

ชาวบ้านในพื้นที่บ้านป่าหาม ต.ตลิ่งชัน อ.จะนะ พบปลาตายลอยขึ้นมาเป็นจำนวนมาก ห่างจากจุดที่ก่อสร้างจากที่ดูคนน้ำหล่อเย็นของโครงการโรงไฟฟ้าจะนะไปเพียง 500 เมตร บางช่วงมีปลาตายมีลักษณะเป็นกลุ่มๆ ความยาวกว่า 1 กิโลเมตร น้ำขุ่น และมีคราบน้ำสีแดงลอย

27 สิงหาคม 2550

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ได้จัดสัมมนาวิชาการเรื่อง “ปัญหา ‘ที่ดินวะกัฟ’ กับโครงการขนาดใหญ่ของรัฐ” โดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติร่วมกับมูลนิธิเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน มีผู้ทรงคุณวุฒิและผู้รู้ทางศาสนาอิสลามเป็นวิทยากร และมีคณะครูและนักเรียนจากโรงเรียนสอนศาสนาในพื้นที่ พร้อมทั้งประชาชนผู้นับถือศาสนาอิสลาม รวมถึงชาวบ้านจากชุมชนต่าง ๆ ในอ.จะนะซึ่งคัดค้านโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซียเข้าร่วมรับฟังเป็นจำนวนมาก

นอกจากนั้นก็มีกิจกรรมเกี่ยวเนื่องน่าสนใจอื่น ๆ เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง อย่างกิจกรรมการร่วมเรียนรู้ เสวนาเรื่อง “สงขลาจะถูกครอบงำด้วยมนต์ดำแบบมาบตาพุด” ในวิทยาลัยวันศุกร์

วิทยากรผู้นำเรียนรู้ โดยตัวแทนกลุ่มคัดค้านโครงการท่อส่งก๊าซและโรงแยกก๊าซธรรมชาติ ไทย-มาเลเซีย และอุตสาหกรรมต่อเนื่อง อ.จะนะ จ.สงขลา

จะนะกำลังถูกรุมเร้าด้วยการยึดพื้นที่ทางอุตสาหกรรม ไม่รวมถึงการที่อาจจะถูกเลือกเป็นท่าเรือน้ำลึกแห่งที่ 2

หาดใหญ่

นอกจากจะเป็นแหล่งเศรษฐกิจสำคัญ ในด้านอื่นแล้ว ตามข้อมูลของสำนักงานอุตสาหกรรมยังระบุว่า เป็น แหล่งรวมของโรงงานอุตสาหกรรมอยู่มากที่สุดกว่า 550 แห่ง และโดยเฉพาะเป็นที่ตั้งของนิคมฉลุง

สถานภาพผู้ใช้ที่ดินจากข้อมูลล่าสุด พบว่า ประกอบด้วย 9 บริษัท

ในปริมาตรของหาดใหญ่ เคยมีปัญหา สารเคมีอันตรายจากโรงงานที่ถูกนำแอบทิ้ง เอาไว้ในป่าละเมาะแห่งหนึ่ง สงขลายังติดอันดับอุบัติเหตุจากสารเคมี สงขลาในระดับรองของประเทศ ด้านของเสียอันตรายจากอุตสาหกรรม ปัญหาการลักลอบทิ้งกากอุตสาหกรรมจึงยังปรากฏในพื้นที่ต่าง ๆ หาดใหญ่ยังติดอันดับมลพิษทางเสียงอีกด้วยถึงแม้จะไม่ใช่อันดับต้น

12 ตุลาคม 2549 เครือข่ายผังเมืองสงขลา จัดระดมความคิดเห็นทิศทางการพัฒนาหาดใหญ่ - สงขลา สู่การเป็นศูนย์กลางของภาคใต้ การปรับปรุงผังเมืองรวมเมืองหาดใหญ่ ได้มีการขยายพื้นที่ครอบคลุมเขตปริมาตร รวม 808 ตร.กม.จัดทำผังเมืองรวมจังหวัดสงขลา และเมืองหาดใหญ่ ในรูปแบบทวินซิตี

เมือง, สะเตา ,นาทวี ,รัตภูมิ ,นาหม่อม

อำเภอเหล่านี้ มีโรงงานอุตสาหกรรม เป็นซังกติดหลัง เพียงแต่จะไหลออกมาเป็นข่าวันไหน แล้วก็เงียบหายไป จนกว่าจะสร้างปัญหาใหม่ขึ้นมาอีก

ปัญหาพื้น ๆ ของโรงงานในเมืองสงขลาที่ปล่อยแก๊สแอมโมเนียออกมา ทำให้ชุมชนแตกตื่น ปัญหากลิ่นโรงงานแปรรูปสัตว์น้ำที่ชาวบ้านอยู่กันจนชินจมูกไปแล้ว ฯลฯ

อำเภอนาทวี ต้องสู้รบปรบมือกับโรงงานน้ำยางที่ปล่อยน้ำเสียออกมา กระทบวงกว้าง ในเขต อ.นาทวี ถึง อ.จะนะ ได้แก่ อบต.ฉาง อบต.นาหม่อมศรี อบต.น้ำขาว ต.คลองทราย อบต.ขุนตัดหวาย น้ำเสียไหลลงคลองมา

ผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง และองค์การบริหารส่วนตำบลคลองทราย(อบต.คลองทราย) ที่ตระหนักถึงปัญหาและให้ความสำคัญ ที่จะต้องช่วยกันปลูกฝังสร้างจิตสำนึกที่ดี ให้กับชาวบ้านในชุมชน ให้ตระหนักถึงผลเสียที่เกิดขึ้นจากการปล่อยน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม และคิดหาวิธีป้องกันไม่ให้สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติที่มีอยู่ได้รับความเสียหายมากไปกว่านี้ จึงได้จัดทำโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมคลองลำพดขึ้น และรวมถึงโครงการจัดการสิ่งแวดล้อมในครัวเรือน

รัตภูมิเป็นอำเภอในกลุ่มคลองภูมิ ที่มีโรงงานอุตสาหกรรมอยู่ หลายแห่งเช่นเดียวกัน ข้อมูลพื้นฐานทางราชการระบุว่าโรงงานอุตสาหกรรมที่สำคัญ ข่าวใหญ่ ช่วงที่ผ่านมา เช่นการที่

ชุมชนมุสลิมออกมาร้องเรียนว่าฟาร์มหมูของบริษัทยักษ์ใหญ่แห่งหนึ่ง ส่งผลกระทบต่อชุมชนมุสลิมในพื้นที่มานาน เป็นต้น ในเว็บไซต์ของ <http://www.rattaphumcity.com> มีการร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาโรงงาน การดูแลรักษา

อำเภอหนองบัวได้รับผลกระทบจากฝุ่นควันที่ปล่อยมาจากโรงงานแปรรูปไม้ยาง กลิ่นเหม็นจากโรงงานรับซื้อน้ำยาง และน้ำเสียจากโรงงานหลายแห่ง เพียงแต่ไม่ปรากฏเป็นข่าวมากนัก

พื้นที่เสี่ยงภัยธรรมชาติ

1. ธรณีพิบัติภัยหรือแผ่นดินไหว

จากรายงานการศึกษาฉบับสุดท้าย รายงานหลักโครงการวางและจัดทำผังเมืองรวมจังหวัดสงขลาเกี่ยวกับผลกระทบของเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัย เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2547 ส่งผลโดยตรงต่อ 6 จังหวัดชายฝั่งตะวันตกของไทย ซึ่งได้แก่ จังหวัดสตูล จังหวัดตรัง จังหวัดภูเก็ต จังหวัดพังงา จังหวัดกระบี่ และจังหวัดระนอง แต่เนื่องจากจังหวัดสงขลา ตั้งอยู่ทางฝั่งตะวันออก ติดกับทะเลอ่าวไทย จึงไม่ได้รับความเสียหายจากคลื่นสึนามิโดยตรง และเมื่อพิจารณาพื้นที่เสี่ยงภัยแผ่นดินไหวของกรมทรัพยากรธรณี ปี พ.ศ. 2548 พบว่าพื้นที่จังหวัดสงขลาที่มีความเสี่ยงภัยแผ่นดินไหวในระดับความรุนแรง ตั้งแต่ 3-7 เมอร์คัลลี ซึ่งมีความเสี่ยงในการเกิดความเสียหายในระดับน้อยถึงปานกลาง โดยความรุนแรงของแผ่นดินไหวทำให้รู้สึกได้ และสิ่งก่อสร้างที่ออกแบบไม่แข็งแรงจะปรากฏความเสียหาย พื้นที่เขตนี้ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลเขาพระ อำเภอรัตภูมิ

2. ภัยแล้ง

ผลการศึกษาลักษณะของปัญหาการใช้น้ำในปัจจุบันของจังหวัดสงขลา จากรายงานการศึกษาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และการประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในทุกอำเภอของแต่ละลุ่มน้ำ พบว่า ปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภคจะมีมากที่สุด โดยเฉพาะแหล่งน้ำดิบเพื่อใช้ในการผลิตน้ำประปาของชุมชนต่าง ๆ ในช่วงฤดูแล้ง สำหรับในลุ่มน้ำคาบสมุทรมหาสมุทรจะมีปัญหาการขาดแคลนน้ำเป็นผลเนื่องจากมีข้อจำกัด ของการพัฒนาแหล่งเก็บกักน้ำขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ที่ไม่สามารถดำเนินการได้ในพื้นที่ต้นน้ำ เนื่องจากจะเกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมสูงในพื้นที่ลุ่มน้ำคลองรัตภูมิ และลุ่มน้ำคลองอู่ตะเภามีปัญหาการขาดแคลนน้ำดิบเพื่อใช้ในการผลิตน้ำประปาของชุมชนต่าง ๆ ในลุ่มน้ำในช่วงฤดูแล้งข้าง นอกจากนี้ มีการระบายน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมและแหล่งชุมชนลงสู่คลองสาขาต่าง ๆ ของคลองรัตภูมิและคลองอู่ตะเภา อย่างไรก็ตาม ในลุ่มน้ำคลองอู่ตะเภาได้มีการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ

ขนาดกลางไว้แล้ว 3 แห่ง ได้แก่อ่างเก็บน้ำคลองสะเดา อ่างเก็บน้ำคลองหอยโข่ง และอ่างเก็บน้ำคลองหลา ดังนั้น จึงมีน้ำดิบเพียงพอสำหรับการประปาของชุมชนต่าง ๆ ในลุ่มน้ำได้ สำหรับในปี 2549 พื้นที่แหล่งแล้งซ้ำซากในเขตจังหวัดสงขลา จะมีขนาดพื้นที่อยู่ไม่มาก โดยพบว่า มีเพียงบางหมู่บ้านในอำเภอจะนะ อำเภอนาหม่อม อำเภอเมืองสงขลา และอำเภอหาดใหญ่ รายละเอียดตามตาราง ตาราง แสดงจำนวนหมู่บ้านที่เป็นพื้นที่แห้งแล้งซ้ำซากของจังหวัดสงขลา

อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน
จะนะ	คลองเปี้ยะ	บ้านช่องเขา
	น้ำขาว	บ้านคลองแงะ
นาหม่อม	คลองหรั่ง	บ้านคลองหลัง, บ้านแม่เปี้ยะ
	ทุ่งขม้น	บ้านทุ่งขม้น, บ้านโพธิ์, บ้านนา, บ้านนาทองสุข, บ้านสวนไพร
	นาหม่อม	บ้านเกาะชะพลู, บ้านควนจง, บ้านชายนา, บ้านตีนวัด, บ้านทุ่งโตนด, บ้านทุ่งพระเคียน, บ้านนาหม่อม
	พิจิตร	บ้านทุ่งนาหวาน, บ้านพลีควาย
เมืองสงขลา	ทุ่งหวัง	บ้านชายควน,บ้านทรายขาว,บ้านไตรครอบ, บ้านไส
หาดใหญ่	คองหงส์	บ้านในไร่
	ทุ่งใหญ่	บ้านทุ่งงาย, บ้านนายด่าน, บ้านพรเตาะโน
	บ้านพรุ	บ้านไร่
	พะตง	บ้านควนขี้แรด

(ที่มา : บริษัท ปัญญา คอนซัลแตนท์ จำกัด)

3. แผ่นดินถล่ม

1) กรมทรัพยากรธรณีได้ศึกษาและพบว่าพื้นที่ที่มีโอกาสเกิดดินถล่ม รวมทั้งสิ้น 51 จังหวัดในประเทศและได้ดำเนินการจัดตั้งเครือข่ายอาสาสมัครเฝ้าระวัง ป้องกัน และเตือนภัยล่วงหน้าเรื่องดินถล่ม ซึ่งเป็นการดำเนินงานเชิงป้องกันล่วงหน้า เมื่อมีภัยเกิดขึ้น ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่เสี่ยงก็จะสามารถ เข้าใจสถานการณ์และสามารถหลีกเลี่ยงและบรรเทา ความรุนแรงของการเกิดภัยพิบัติทางธรณีชนิดดินถล่มนี้ได้ เสี่ยงต่อการเกิดดินถล่มในกรณีที่ผ่านมา 100 มิลลิเมตรต่อวัน ขึ้นไป จะอยู่ในพื้นที่ที่เป็นเขาสูง และที่ลาดเชิงเขาบริเวณแนวเทือกเขาฝั่งตะวันตก ตอนกลางและตอนใต้ของสงขลา ได้แก่ ตำบลท่าชะมวง และตำบลเขาพระ อำเภอรัตภูมิ ตำบลฉลุง ตำบลทุ่งตำเสา อำเภอหาดใหญ่ ตำบลคลองหลา อำเภอคลองหอยโข่ง ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา ตำบลคลองขวาง ตำบลทับช้าง และตำบล

ประกอบ อำเภอนาทวี ตำบลทุ่งขี้มัน และตำบลคลองหรั่ง อำเภอnahม่อม ตำบลคลองเปี้ยะ และตำบลนาหว้า อำเภอนะจะ ตำบลบ้านโหนด ตำบลธารคีรี อำเภอสะบ้าย้อย ซึ่งเป็นพื้นที่ป่าไม้ที่มีการบุกรุกทำลายบางส่วน

2) เสี่ยงต่อการเกิดดินถล่มในกรณีที่ฝนตก 200 มิลลิเมตรต่อวันขึ้นไป พื้นที่เสี่ยงในกรณีนี้จะพบในแนวเทือกเขาสันกาลาศีรี และเทือกเขาบรรทัด ที่มีสภาพพื้นที่เป็นเขาสูง โดยจะครอบคลุมพื้นที่ส่วนใหญ่ของตำบลปริง ตำบลสำนักเต๊ว อำเภอสะเดา ตำบลคลองทราย ตำบลคลองขวาง ตำบลนาทวี ตำบลท่าประดู่ และตำบลสะท้อน อำเภอนาทวี ตำบลคูหา ตำบลเขาแดง ตำบลบาโฮย ตำบลทุ่งพอ ตำบลจะแหน ตำบลสะบ้าย้อย และตำบลนาหม่อม อำเภอnahม่อม โดยพื้นที่เสี่ยงภัยกรณีนี้จะอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับพื้นที่เสี่ยงภัยในกรณีแรก แต่จะมีสภาพพื้นที่ที่เสี่ยงน้อยกว่า

3) เสี่ยงต่อการเกิดดินถล่มในกรณีที่ฝนตก 300 มิลลิเมตร ต่อวันขึ้นไป พื้นที่เสี่ยงในกรณีนี้จะเป็พื้นที่ในแนวสูงเช่นกันแต่จะมีสภาพพื้นที่ที่มีความมั่นคงและแข็งแรงมากกว่าพื้นที่เสี่ยงในสองกรณีแรก ยากต่อการกัดเซาะของน้ำและมีสภาพดินที่คงทน ได้แก่แนวเขาบางส่วนในพื้นที่ตำบลเขาพระ อำเภอรัตภูมิ ตำบลพิจิตร อำเภอnahม่อม และตำบลคูหา ตำบลบ้านโหนด ตำบลเป็ยน อำเภอสะบ้าย้อย

นอกจากพื้นที่เสี่ยงภัยดินถล่มในสามกรณีทีกล่าวมาแล้ว พื้นที่ราบส่วนใหญ่ของจังหวัดสงขลาจะถือเป็นพื้นที่ปลอดภัยหรือไม่เสี่ยงต่อการเกิดดินถล่มแลอุทกภัยรุนแรง ยกเว้นพื้นที่ราบตอนบนของจังหวัด บริเวณกลุ่มคาบสมุทรสทิงพระ ได้แก่ อำเภอระโนด อำเภอกะแสสินธุ์ อำเภอสทิงพระ และอำเภอลิงหนคร เนื่องจากบริเวณดังกล่าวเป็ที่ราบลุ่ม ซึ่งแม้ไม่เสี่ยงต่อการเกิดดินถล่ม แต่หากมีฝนตกในบริเวณมากอาจเกิดปัญหาตามมาได้

6. สถานการณ์ปัญหาเกษตรและอาหารที่เอื้อต่อสุขภาพ

1. การทำเกษตรที่ใช้สารเคมี และมีสารปนเปื้อนในอาหาร จนนำมาสู่ปัญหาโรคเรื้อรังที่คุกคามต่อสุขภาพ
2. ประชาชนส่วนใหญ่ขาดความตระหนักและความรู้ในด้านโภชนาการ
3. เด็กเล็กมีปัญหาเป็นโรคช่องปาก จากพฤติกรรมกรกินขนม เช่น ขนมถุง ลูกอม น้ำอัดลม เป็นโรคอ้วน บางพื้นที่มีเด็กเป็นโรคขาดสารอาหาร(เด็กไม่ชอบกินผัก) น้ำหนักแรกเกิดไม่ถึงเกณฑ์
4. ประชากรวัยแรงงานป่วยเป็นโรคกล้ามเนื้ออักเสบ,ปวดเมื่อย,โรคสายตา, เกิดจากการใช้สารเคมี(ยาฆ่าแมลง ยาฉีดหญ้า)
5. สภาพปัญหาที่ดินไม่ได้อยู่ในมือชุมชน เกิดจากทุนใหญ่รุกราน และกระแสบริโภคนิยม ชาวบ้านขายที่ดินให้นายทุน หรือเปลี่ยนที่นาเป็นสวนยางหรือสวนปาล์ม
6. มีการใช้ถุงพลาสติก ใช้โฟมในการบรรจุอาหาร มีการผลิตโฟมสีดำมาขาย
7. เกษตรกรส่วนใหญ่ฐานะยากจน มีหนี้สิน ขาดความรู้ การรวมกลุ่มในการผลิต
8. การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์พื้นที่จากนโยบายภาครัฐ เช่น การส่งเสริมการปลูกปาล์มในแปลงนา

โซนคาบสมุทรสทิงพระ

สถานการณ์ ปัญหาในพื้นที่ น้ำท่วม/พืชผัก/นาเสียหาย/ผลผลิตทางการเกษตรเสียหาย คนหนุ่มสาวออกนอกพื้นที่ทำงานโรงงาน นาร้าง ระบบชลประทานไม่ดี ค่าขนส่งแพง
โซนเหนือ(เทพา นาทวี จะนะ สะบ้าย้อย สะเดา)

สถานการณ์ ปัญหาในพื้นที่ เป็นพื้นที่เขตสีแดง (มีปัญหาความมั่นคง ความปลอดภัยในชีวิต) ความต้องการผลผลิตไร้สารพิษมีมาก จนผลิตไม่เพียงพอ ผลิตไม่ทัน ชุมชนแบ่งกลุ่มจากความขัดแย้งบางเรื่อง(ท่อก๊าซ จะนะ) พื้นที่ต้นน้ำส่วนใหญ่ยังปลูกยางพาราชนิดเดียว
โซนควน(คลองหอยโข่ง บางกล่ำ ควนเนียง รัตภูมิ)

สถานการณ์ ปัญหาในพื้นที่ การบุกรุกป่าต้นน้ำเพื่อนำพื้นที่มาใช้ในการปลูกยางพารา การเปลี่ยนพื้นที่เกษตรผลิตอาหารสู่การทำสวนยางพารา
ความต้องการหนุนเสริม

1.การสร้างผู้นำเกษตรกรวิถีธรรมชาติเพื่ออาหารปลอดภัยและสุขภาพชุมชนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นผู้นำ เรื่องปัญหา วิธีการ ขยายการเรียนรู้ การสร้างองค์ความรู้/ชุดเอกสาร/cd หนุนเสริมปัจจัยการผลิต และมีการประสานงานกับโรงเรียน/เด็ก

2. การสนับสนุนตลาดเกษตรและอาหารที่เอื้อต่อสุขภาพในระดับท้องถิ่น เพื่อสร้างความมั่นใจผู้ผลิต/มีความยั่งยืน ให้ตลาดมีความชัดเจน ส่งเสริมเกษตรกรทำเพื่อกิน เหลือกินแล้วจึงขาย ให้ขายผลผลิตในตลาดชุมชนที่มีอยู่ มีผู้ประสานตลาด และมีจุดรวมผลผลิตของแต่ละตำบล

3. การเสริมสร้างเครือข่าย เกษตรวิถีไทเพื่ออาหารปลอดภัย มีเวทีแลกเปลี่ยน
เกษตรกรในระดับโซน/อำเภอ

4. การเสริมการจัดการสารสนเทศและสื่อสารณะโดยชุมชน มีการทำสื่อโดยชุมชน
มีคณาทำงานข้อมูล/ความเคลื่อนไหว/สถานการณ์ในพื้นที่ เรื่องผลผลิต ราคาผลผลิต
ประชาสัมพันธ์สินค้า ประสานกับสื่อส่วนกลาง

5. การสังเคราะห์และจัดการชุดความรู้ด้านเกษตรและอาหารที่เอื้อต่อสุขภาพ อาหาร
พื้นบ้าน: คุณค่า การฟื้นฟู สรรพคุณ

6. เวทีเรียนรู้และติดตามเกษตรและอาหารที่เอื้อต่อสุขภาพ ระดับพื้นที่/โซน มีการ
สัญจรลงแปลงพื้นที่

7. การศึกษาดูงาน การผลิตอาหารที่เอื้อต่อสุขภาพ ภายในจังหวัด
ข้อมูลการเกษตรที่สำคัญ

□ การเกษตรกรรม ปี 2549 จังหวัดสงขลามีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งสิ้น 3,076,754
ไร่ คิดเป็นร้อยละ 66.58 ของพื้นที่ทั้งหมด มีผู้ประกอบการเกษตร 968,507 คน
155,894 ครัวเรือน พืชเศรษฐกิจที่สำคัญได้แก่

ที่	อำเภอ	พื้นที่ปลูกพืช (ไร่)							ตาล โตนด (ตัน)
		ทานา	ยางพา รา	ไม้ผล	ไม้ ยืนต้น	พืชไร่	พืชผัก	ไม้ ดอก	
1	สะบ้าย้อย	8,335	208,61 6	5,448	-	-	-	-	-
2	นาหม่อม	1,083	42,047	2,687	2,023	220	84	16	-
3	กระแสสินธุ์	32,54 3	6,805	1,774	3,199	1,194	999	-	55,625
4	จะนะ	57,47 7	196,06 0	7,614	4,506	146	2,693	52	-
5	รัตภูมิ	37,84 4	189,63 6	14,21 0	10,42 0	5,197	2,919	24	5,750
6	บางกล่ำ	6,141	38,783	2,058	-	814	1,802	27	75
7	คลองหอย โข่ง	5,727	116,15 8	704	3,258	518	518	4	-
8	เมือง	6,145	22,209	4,341	8,016	960	855	12	-
9	นาทวี	10,25 4	266,42 5	17,05 9	-	-	131	-	-
1	สติงพระ	48,51	-	3,529	3,500	977	646	-	681,00

0		8							0
1	หาดใหญ่	30,66	268,25	33,89	20,20	930	1,067	167	-
1		8	3	4	0				
1	ระโนด	124,2	5	3,319	962	519	1,366	-	494,31
2		32							6
1	ควนเนียง	27,71	27,016	6,732	8,541	1,417	3,955	205	3,000
3		8							
1	สิงหนคร	50,41	-	5,567	3,744	1,544	603	20	23,005
4		5							
1	สะเดา	215	402,54	10,03	1,496	1,956	1,660	-	-
5			7	8					
1	เทพา	4,084	280,83	1,809	7,729	4,049	1,027	-	-
6			9						
	รวม	451,3	2,065,	121,1	77,57	20,44	20,32	527	1,262,7
		99	399	83	6	1	5		71

(ที่มา : สนง.เกษตรจังหวัดสงขลา)

□ การประมง

จังหวัดสงขลาเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ติดต่อกับชายฝั่งทะเล 2 ด้าน คือ ด้านตะวันออกติดต่อกับ อ่าวไทย มีความยาว 154.60 กิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่อำเภอชายทะเล 6 อำเภอ คือ อำเภอระโนด อำเภอสทิงพระ อำเภอสิงหนคร อำเภอเมือง อำเภอจะนะ และอำเภอเทพา และด้านตะวันตกติดต่อกับทะเลสาบสงขลา ทำให้อาชีพการประมงเป็นอาชีพที่สำคัญและสร้างรายได้ให้กับจังหวัดสงขลาเป็นอย่างมาก ซึ่งการประมงในจังหวัดสงขลาสามารถแบ่งออกได้เป็น

1. การประมงในทะเลสาบสงขลา

การทำประมงของชาวประมงรอบ ๆ ทะเลสาบสงขลา มีความแตกต่างกันบ้างขึ้นอยู่กับสภาพพื้นที่ โดยชาวประมงส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่ดั้งเดิมและทำการประมงในทะเลสาบสงขลา มาตั้งแต่รุ่นบรรพบุรุษ ซึ่งโดยภาพรวมสามารถแบ่งชาวประมงตามลักษณะประกอบอาชีพออกได้ 3 ประเภท คือ

1.1 ประเภทที่มีอาชีพหลักทำการประมงอย่างเดียว ซึ่งแต่ละครัวเรือนจะทำการประมงด้วย เครื่องมือหลายชนิด เช่น ลอบยื่น โพงพางและอวนลอย กลุ่มนี้จะเป็นชาวมุสลิมเสียส่วนใหญ่ อาศัยอยู่บริเวณทะเลสาบตอนนอก และทะเลหลวงตอนล่างมาก เนื่องจากเป็นบริเวณ

ที่มีทรัพยากรสัตว์น้ำที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจหลายชนิด เช่น กุ้งชนิดต่างๆ ปลากระบอก ปลากะพง เป็นต้น

1.2 ประเภทที่ทำการประมงเป็นอาชีพหลักและมีอาชีพรองร่วมด้วยหลังเสร็จจากภารกิจทางด้านการประมง โดยอาชีพรองที่พบทั่วไป เช่น การรับจ้าง

1.3 ประเภทที่มีอาชีพประมงร่วมกับอาชีพอื่น โดยทำไปด้วยกันและมีรายได้จากทั้ง 2 ทางใกล้เคียงกัน เช่นทำการประมงคู่กับค้าขาย การประมงคู่กับรับจ้าง การประมงคู่กับทำสวน และ การประมงคู่กับหัตถกรรม โดยจะพบมากบริเวณทะเลน้อย และทะเลหลวง

2. การประมงทะเล

จังหวัดสงขลาเป็นจังหวัดที่มีท่าเทียบเรือที่มีขนาดใหญ่ทำให้เรือประมงจำนวนมาก หมุนเวียนเข้ามาเทียบท่า เพื่อขนถ่ายสินค้า โดยในปี 2549 จังหวัดสงขลา มีเรือประมงที่มาจอดเทียบเรือเครื่องมือประมงทั้งสิ้น 932 ลำ เป็นเครื่องมือประเภทอวนลากแผ่นตะเฒ่า จำนวน 520 ลำ เรืออวนลากคู่ จำนวน 16 ลำ เรืออวนครอบปลาตะกัก 150 ลำ เรืออวนล้อมปลาตะกัก 6 ลำ เรือไคน์หมึก 50 ลำ เรืออวนล้อมจับ 3 ลำ และเรืออวนลอย 187 ลำ

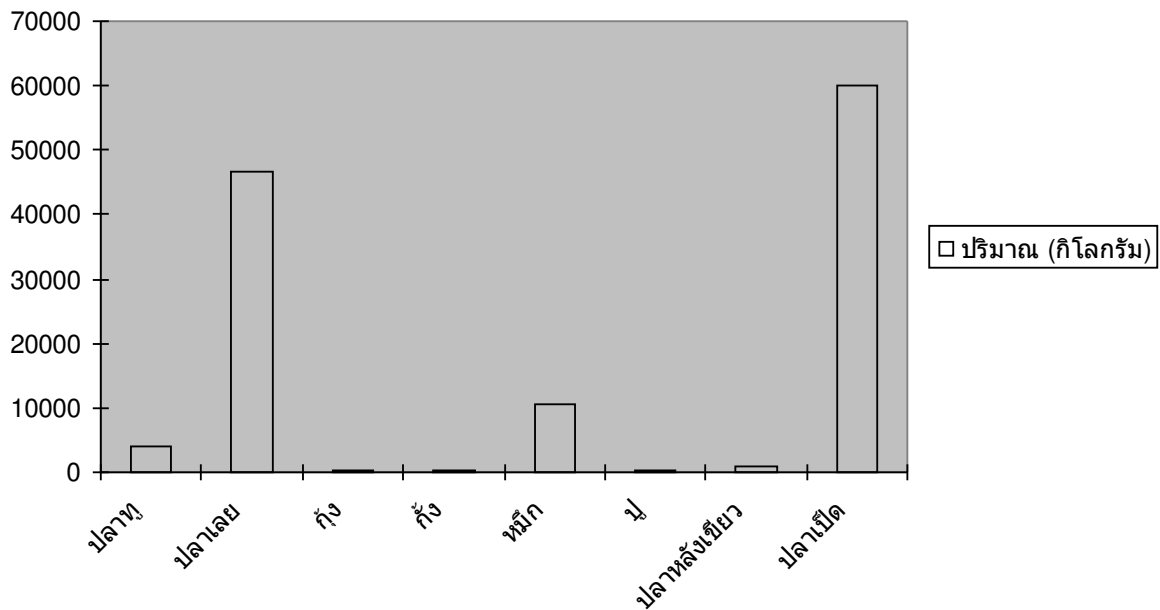
ผลผลิตจากการประมงทะเลในปี 2549 เฉพาะที่ขึ้นที่ท่าเทียบเรือประมงจังหวัดสงขลา มีปริมาณ 123,064,729 กิโลกรัม คิดเป็นมูลค่า 3,599,108,503.25 บาท ประกอบด้วย ชนิดสัตว์น้ำที่สำคัญ คือ ปลาทู 4,054,288 กิโลกรัม ปลาเคย 46,694,655 กิโลกรัม กุ้ง 182,304 กิโลกรัม กุ้ง 209,825 กิโลกรัม หมึก 10,458,348 กิโลกรัม ปู 289,919 กิโลกรัม ปลาหลังเขียว 1,087,380 กิโลกรัม และปลาเป็ด 60,028,010 กิโลกรัม โดยเมื่อเปรียบเทียบผลผลิตจากการประมงทะเลในปี 2549 กับปี 2548 พบว่าผลผลิตจากการประมงทะเลในปี 2549 ลดลงจำนวน 1,203,908 กิโลกรัม ทั้งนี้เนื่องมาจากเรือประมงจำนวนหนึ่งหยุดทำการประมงเพราะราคาน้ำมันซึ่งต้นทุนทำการประมงมีราคาสูงขึ้น (ตารางที่ 1) ตารางที่ 1 แสดงปริมาณและมูลค่าสัตว์น้ำที่ขึ้นท่าเทียบเรือประมงสงขลา ปี 2549

ชนิดสัตว์น้ำที่จับได้	ปริมาณ (กิโลกรัม)	มูลค่า (บาท)
ปลาทู	4,054,288	81,402,749
ปลาเคย	46,694,655	2,424,732,074
กุ้ง	182,304	50,755,544
กุ้ง	269,825	58,348,958
หมึก	10458348	534,906,571
ปู	289,919	19,586,279

ปลาหลังเขียว	1,087,380	18,985,335
ปลาเปิด	60,028,010	410,370,992
รวม	123,064,729	3,599,108,503.25

แผนภูมิแสดงปริมาณสัตว์น้ำที่จับได้แต่ละชนิด

นอกจากนี้ จังหวัดสงขลายังมีธุรกิจต่อเนื่องเกี่ยวกับการประมงทะเลที่สำคัญ ประกอบด้วยโรงน้ำแข็ง 23 โรง โรงงานผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำแช่เยือกแข็ง 21 โรง โรงงานปลากระป๋อง 6 โรง และโรงงานปลาป่น 14 โรง ซึ่งตั้งกระจายตัวอยู่ในเมืองใหญ่ คือ อำเภอเมืองและอำเภอหาดใหญ่

3. การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง

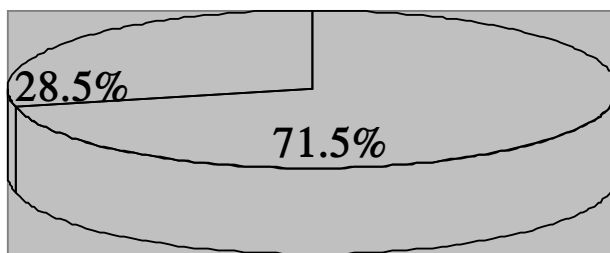
การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง จังหวัดสงขลามีสัตว์น้ำเศรษฐกิจที่สำคัญที่เกษตรกรนิยมเลี้ยง ได้แก่ กุ้งทะเล และปลากะพงขาว โดยมีรายละเอียดดังนี้

อำเภอ	กุ้งทะเล			ปลากะพงขาว		
	ราย	บ่อ	ไร่	ราย	กระชัง	
เทพา	122	398	2,516	-	-	-
เมือง	8	52	210	317	1,652	25.89
กระแสสินธุ์	69	125	456.5	-	-	-

ควนเนียง	96	265	1,459.5	240	640	9.79
จะนะ	258	430	1,937	235	1,465	23.23
ระโนด	2,329	4,983	21,431	-	-	-
สติงพระ	128	312	1,075.5	-	-	-
สิงหนคร	300	837	3,560	722	4,004	77.24
หาดใหญ่	199	602	3,218	-	-	-
รวม	3,509	8,004	35,863.50	1,514	7,121	136.15

4. การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด

จังหวัดสงขลามีการเลี้ยงปลาน้ำจืดกันกระจัดกระจายเกือบทุกอำเภอ ซึ่งส่วนมากแล้วเป็นการเลี้ยงเพื่อใช้บริโภคภายในครัวเรือน โดยในปี 2548/2549 มีผู้เลี้ยงปลาน้ำจืดทั้งสิ้น 5,716 ราย พื้นที่ 5,787.2 ไร่ ส่วนใหญ่เป็นการเลี้ยงปลากินพืช เช่น ปลาตะเพียน ปลานิล ปลาไน เพราะเป็นปลาที่เลี้ยงง่าย และโตเร็ว มีจำนวน จำนวน 4,089 ราย 4,830.9 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 71.5 ที่เหลืออีกร้อยละ 28.5 เป็นการเลี้ยงปลาดุก และ ปลาหมอ

- ปลากินพืช (ปลาตะเพียน, ปลานิล, ปลาไน)
- ปลาดุกและปลาหมอ

สำหรับสัตว์เศรษฐกิจน้ำจืดชนิดอื่น ๆ ที่มีการเลี้ยงอยู่บ้างในจังหวัดสงขลาคือจระเข้ โดยในปี 2549 มีผู้เลี้ยงทั้งหมด 114 ราย จำนวน 19,194 ตัว

(ที่มา : สนง.ประมงจังหวัดสงขลา)

7. สถานการณ์ปัญหา แรงงาน(แรงงานนอกระบบ)

1. แรงงานนอกระบบมีความเสี่ยงด้านสุขภาพและความปลอดภัยในการทำงาน
2. แรงงานนอกระบบขาดหลักประกันทางสังคม (งานไม่มั่นคง รายได้ค่าจ้างต่ำ/ค่าแรงไม่เป็นธรรม /ขาดสวัสดิการ/เข้าไม่ถึงทรัพยากรของภาครัฐ/ขาดกฎหมายคุ้มครอง)
3. ขาดการรวมกลุ่ม/องค์กรที่เข้มแข็ง
4. มีปัญหาเป็นโรคปวดเมื่อย อันเกิดจากการทำงาน

จำนวนประชากร จำแนกตามสถานภาพแรงงาน และเพศ พ.ศ.

สถานภาพแรงงาน	พ.ศ. 2549		
	รวม Total	ชาย Male	หญิง Female
ยอดรวม	1,333,614	670,081	663,533
ผู้มีอายุ 15 ปี ขึ้นไป	1,092,220	543,368	548,852
กำลังแรงงานรวม	750,634	407,224	343,411
1. กำลังแรงงานปัจจุบัน	750,634	407,224	343,411
1.1 ผู้มีงานทำ	739,079	401,168	337,911
1.2 ผู้ว่างงาน	11,556	6,056	5,500
2. กำลังแรงงานที่รอดูกาล	-	-	-
ผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงานอายุ 15 ปี ขึ้นไป	261,268	93,952	167,315
1. ทำงานบ้าน	73,486	1,839	71,648
2. เรียนหนังสือ	104,193	47,470	56,724
3. อื่น ๆ	83,588	44,644	38,945
อายุต่ำกว่า 15 ปี	321,712	168,905	152,807
อัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงาน	68.7	74.9	62.6
อัตราการมีงานทำ	98.5	98.5	98.4
อัตราการว่างงาน	1.5	1.5	1.6

ที่มา : สำนักงานสถิติจังหวัดสงขลา

ในปี 2549 ข้อมูลจากการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร พบว่าประชากรจังหวัดสงขลา มีผู้มีอายุ 15 ปีขึ้นไป จำนวน 1,092,220 คน เป็นชาย 543,368 คน เป็นหญิง 548,852 คน มีกำลังแรงงานรวม 750,634 คน คิดเป็นร้อยละ 68.7 ของผู้มีอายุ 15 ปีขึ้นไป ผู้มีงานทำ จำนวน 739,079 คน คิดเป็นร้อยละ 98.5 ของกำลังแรงงาน ผู้ว่างงานจำนวน 11,556 คน คิดเป็นร้อยละ 1.5 ของกำลังแรงงาน ผู้ไม่อยู่ในกำลัง

แรงงานอายุ 15 ปีขึ้นไป จำนวน 261,268 คน ซึ่งแบ่งเป็นผู้ทำงานบ้าน จำนวน 73,486 คน เรียนหนังสือ 104,193 คน และอื่น ๆ จำนวน 83,588 คน ในขณะที่ผู้มีอายุต่ำกว่า 15 ปีจำนวน 321,712 คน

สถานการณ์ด้านแรงงาน

ประชากรและกำลังแรงงาน

จากการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร ของสำนักงานสถิติจังหวัดสงขลา ณ ไตรมาส 4 ปี พ.ศ. 2549 (ตุลาคม – ธันวาคม 2549) จังหวัดสงขลามีประชากร 1,339,966 คน เป็นผู้มีอายุ 15 ปี ขึ้นไปที่อยู่ในกำลังแรงงาน 745,970 คน หรือคิดเป็นอัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงาน ร้อยละ 73.28

ภาวะการมีงานทำ

ในไตรมาส 4 ปี พ.ศ. 2549 จังหวัดสงขลา มีกำลังแรงงานรวม 745,970 คน เป็นผู้มีงานทำจำนวน 736,523 คน (ร้อยละ 98.73 ของกำลังแรงงาน) ชาย 402,674 คน หญิง 333,849 คน เป็นผู้มีงานทำในภาคเกษตรกรรม จำนวน 246,043 คน (ร้อยละ 35.85 ของผู้มีงานทำทั้งหมด) และผู้มีงานทำ นอกภาคเกษตรกรรม จำนวน 472,480 คน (ร้อยละ 64.15 ของผู้มีงานทำทั้งหมด) ผู้ว่างงาน 9,447 คน (ร้อยละ 1.27 ของกำลังแรงงาน) ชาย 3,900 คน หญิง 5,547 คน อัตราการว่างงาน 1.27 %

ผลการดำเนินงานด้านแรงงานที่สำคัญ ดังนี้

(1) แรงงานได้รับการพัฒนาสมรรถนะฝีมือแรงงานให้มีทักษะและศักยภาพรองรับการแข่งขัน โดยดำเนินการพัฒนาฝีมือแรงงาน 54,612 คน พัฒนาศักยภาพสู่ระดับมาตรฐานฝีมือแรงงาน 2,552 คนและโครงการพัฒนาบุคลากรสู่ความเป็นนานาชาติ ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด 267 คน

(2) ส่งเสริมขยายโอกาสและเพิ่มทางเลือกในการประกอบอาชีพและการมีงานทำของประชากร รวมทั้งจัดระบบการทำงานของแรงงานต่างด้าวและคุ้มครองคนหางาน ได้ดำเนินการส่งเสริมการมีงานทำรวม 14,532 คน คนหางานได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย จำนวน 31,272 คน ให้บริการข้อมูลข่าวสารตลาดแรงงาน จำนวน 6,416 คน แนะนำอาชีพ จำนวน 21,190 คน การจัดระบบการทำงานของคนต่างด้าว ออกใบอนุญาตทำงานคนต่างด้าวถูกต้องกฎหมาย จำนวน 3,741 คน และคนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา โดยจำแนกเป็นนายจ้าง 3,159 ราย และแรงงานต่างด้าวรวม 17,453 คน ได้แก่สัญชาติ พม่า 16,023 คน ลาว 629 คน และกัมพูชา 801 คน

นอกจากนี้ยังมีการจ้างแรงงานต่างด้าวสัญชาติลาวตามบันทึกความ เข้าใจ MOU จากสถาน ประกอบการ 6 แห่ง เป็นแรงงานลาว จำนวน 1,693 คน

(3) ขยายความคุ้มครองแรงงานทั้งในระบบและนอกระบบให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีความมั่นคง ส่งเสริมระบบแรงงานสัมพันธ์ให้แก่ลูกจ้างรวม 38,796 คน สถานประกอบ กิจการ 1,388 แห่ง แรงงานนอกระบบ 52 แห่ง ผู้ใช้แรงงาน 621 คน ดำเนินการให้มี ความปลอดภัยในการทำงาน อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน โดยตรวจสอบสภาพ การทำงานให้สถานประกอบกิจการ 438 แห่ง ด้านการประกันสังคม ได้ให้ความคุ้มครอง ประกันสังคมแก่ลูกจ้าง/ผู้ประกันตน จำนวน 168,296 คน นายจ้าง/สถานประกอบกิจการ 7,712 แห่ง สถานพยาบาลที่ให้บริการในระบบประกันสังคมของรัฐบาลจำนวน 4 แห่ง เอกชน จำนวน 1 แห่ง

อัตราค่าจ้างขั้นต่ำจังหวัดสงขลา ปี 2550 วันละ 152 บาท (บังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2550)

* รวบรวมข้อมูลโดย : สำนักงานแรงงานจังหวัดสงขลา

8.สถานการณ์สุขภาพผู้พิการ

1.การสังคมสงเคราะห์

จังหวัดสงขลา มีส่วนราชการในสังกัด จำนวน 10 แห่ง ได้แก่ สำนักงานส่งเสริมและ สนับสนุนวิชาการ 12, สถานสงเคราะห์เด็กบ้านสงขลา, นิคมสร้างตนเองรัตภูมิ, นิคมสร้างตนเอง เทพา, ศูนย์พัฒนาสังคมหน่วยที่ 56, ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดสงขลา, ศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรีภาคใต้, สำนักงานการเคหะชุมชนขนาดใหญ่ การเคหะแห่งชาติ, บ้านพักเด็กและครอบครัว และสำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการจังหวัดสงขลา ในปี 2549 การสงเคราะห์ให้ความช่วยเหลือ มีผลการดำเนินงานดังนี้

1) งานสงเคราะห์เด็กและเยาวชน	จำนวน 9,643 ราย
2) งานสงเคราะห์สตรี	จำนวน 625 ราย
3) งานสงเคราะห์คนพิการ	จำนวน 9,868 ราย
4) งานสงเคราะห์ครอบครัวผู้มีรายได้น้อย	จำนวน 8,515 ราย
5) งานสงเคราะห์ครอบครัวผู้สูงอายุ	จำนวน 2,012 ราย
6) งานสงเคราะห์ผู้ติดเชื่อเอดส์	จำนวน 167 ราย
7) งานสงเคราะห์คนไทยผู้ตกทุกข์ได้ยากในต่างประเทศกลับภูมิลำเนาเดิม	จำนวน 520 ราย
8) งานสงเคราะห์บุคคลเร่ร่อน ขอดทาน	จำนวน 110 ราย

(ที่มา : สนง.พัฒนาสังคมและสวัสดิการจังหวัดสงขลา)

ในปี 2550 จังหวัดสงขลามีจำนวนประชากรที่พิการและทุพพลภาพหรือป่วยเรื้อรังทั้งหมด จำนวน 11,279 คน จำนวนคนชราที่มาขอความช่วยเหลือ จำนวน 162 คน จำนวนประชากรที่เป็นโรคเอดส์ จำนวน 75 คน โดยได้รับการช่วยเหลือทั้งหมด (สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา, 2550)

2. สถานการณ์และแนวโน้มด้านคนพิการจังหวัดสงขลา

2.1 สรุปภาพรวมสถานการณ์คนพิการจังหวัดสงขลา

สรุปจำนวนผู้พิการ ตั้งแต่ ปี 2537 - 30 กันยายน 2551				
1	ทางการมองเห็น	จำนวน	974	คน
2	ทางการได้ยิน/หรือสื่อความหมาย	จำนวน	2,767	คน
3	ทางกาย / การเคลื่อนไหว	จำนวน	5,624	คน
4	ทางจิต / พฤติกรรม	จำนวน	529	คน
5	ทางสติปัญญา / การเรียนรู้	จำนวน	2,006	คน
6	พิการซ้ำซ้อน	จำนวน	1,598	คน
7	ไม่ระบุประเภท	จำนวน	6	คน
รวม		จำนวน	13,504	คน
	ชาย	จำนวน	7,506	คน
	หญิง	จำนวน	5,998	คน

2.2 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง สรุปผลการศึกษาตามแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้พิการทุกประเภทจังหวัดสงขลา ตามโครงการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการจังหวัดสงขลา โดยคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการประจำจังหวัดสงขลา

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ในการสำรวจครั้งนี้มีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 371 ราย ซึ่งได้สำรวจในพื้นที่ ตำบลนำร่อง 4 ตำบล ของจังหวัดสงขลาได้แก่ตำบลม่วงงาม อำเภอสิงหนคร จำนวน 96 ราย (ร้อยละ 25.9) ตำบลท่าข้าม อำเภอหาดใหญ่ จำนวน 95 ราย (ร้อยละ 25.6) ตำบลควนเนียง อำเภอควนเนียง จำนวน 95 ราย (ร้อยละ 25.6) และตำบลลำไพล อำเภอเทพา จำนวน 85 ราย (ร้อยละ 22.9)

พบว่ากลุ่มตัวอย่างเกินครึ่งหรือร้อยละ 60.4 เป็นเพศชาย ที่เหลือร้อยละ 39.6 เป็นเพศหญิง ส่วนใหญ่มีเชื้อชาติและสัญชาติไทย มีเพียงร้อยละ 1.2 ที่เป็นสัญชาติจีน

สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างเกินกว่าครึ่งยังเป็นโสด (ร้อยละ 57.4) และมีคนพิการกลุ่มใหญ่ผ่านการสมรสมาแล้ว (ร้อยละ 42.6) โดยในสถานภาพนี้กลุ่มสมรสอยู่ด้วยกันเป็นกลุ่มใหญ่ที่สุด (ร้อยละ 27.0) รองลงมาเป็นหม้ายคู่สมรสเสียชีวิต (ร้อยละ 9.6) สมรสแยกกันอยู่ (ร้อยละ 3.8) หม้ายหย่าร้าง (ร้อยละ 2.7) และอยู่ด้วยกันโดยไม่จดทะเบียน (ร้อยละ 0.3)

ด้านการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างกลุ่มใหญ่ที่สุดไม่ได้รับการศึกษา (ร้อยละ 43.53) รองลงมาคือการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น (ร้อยละ 34.8) และไม่ได้ศึกษาต่อใด ๆ เลย (ร้อยละ 93.0) มีเพียงร้อยละ 7.0 เท่านั้นที่ได้ศึกษาต่อ

2. ข้อมูลด้านครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง

2.1 พบว่าครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในปัจจุบันมีเป็นบ้านของตนเองเกินกว่าครึ่ง (ร้อยละ 52.6) อาศัยอยู่ในบ้านของพ่อแม่เป็นกลุ่มรองลงมา (ร้อยละ 39.4) อาศัยอยู่กับคนอื่น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นวงศ์าคณาญาติ (ร้อยละ 7.3) และอยู่อาศัยในบ้านเช่า (ร้อยละ 0.8) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการแยกครอบครัวออกมาเพื่อการประกอบอาชีพ กลุ่มตัวอย่างอาศัยอยู่ร่วมกันกับครอบครัวกลุ่มใหญ่ที่สุดอาศัยอยู่กับพ่อและแม่ (ร้อยละ 33.2) อาศัยอยู่กับพ่อหรือแม่, สามเณร/ภรรยา และอยู่กับบุตรชาย/บุตรสาว มีจำนวนที่ใกล้เคียงกัน คือร้อยละ 17.3, 17.5 และ 12.1 ตามลำดับ)

2.2 การอยู่ร่วมกันในปัจจุบันของสมาชิกในครอบครัวกลุ่มใหญ่ที่สุดมีสมาชิกในครอบครัว 4 คน (ร้อยละ 27.9) รองลงมา มีสมาชิกอยู่ร่วมกัน 3 คน (ร้อยละ 23.9) ส่วนอายุของสมาชิกในครอบครัวกลุ่มอายุมากที่สุดคืออายุต่ำกว่า 20 ปี (ร้อยละ 25.2) รองลงมาอายุระหว่าง 40 - 49 ปี (ร้อยละ 16.2) กลุ่มที่น้อยที่สุดมีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 10.4) การอยู่ร่วมกันในครอบครัวพบว่าครอบครัวที่พ่อยังมีชีวิต (ร้อยละ 45.6) พ่อเสียชีวิต (ร้อยละ 53.1) แม่ยังมีชีวิต (ร้อยละ 56.1) แม่เสียชีวิต (ร้อยละ 43.4) แม่ยังมีชีวิตอยู่เป็นกลุ่มใหญ่

นอกจากนี้ยังมีสมาชิกที่เป็นองค์ประกอบในครอบครัวเช่น มีพี่ยังมีชีวิต (ร้อยละ 54.2) น้องยังมีชีวิต (ร้อยละ 51.2) ลูกยังมีชีวิต (ร้อยละ 35.6) เป็นต้น แต่ปู่/ตา, ย่า/ยาย กลุ่มใหญ่ที่สุดเสียชีวิตแล้ว (ร้อยละ 88.9 และ 85.4 ตามลำดับ)

2.3 กลุ่มตัวอย่างจะมีผู้ดูแลหลักเป็นบุคคลในครอบครัวของตนเองเป็นกลุ่มใหญ่ที่สุดคือ แม่ (ร้อยละ 36.9) สามี/ภรรยา (ร้อยละ 14.8) และพ่อ (ร้อยละ 10.5) ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาถึงผู้ดูแลรองกลุ่มตัวอย่างให้ความไว้วางใจในการดูแลและใน 3 ลำดับแรกไว้กับ ญาติ (ร้อยละ 16.2) พ่อ (ร้อยละ 13.2) และพี่น้อง (ร้อยละ 11.1) โดยที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีภาระในการดูแลผู้อื่น (ร้อยละ 83.3) มีภาระต้องดูแลผู้ (ร้อยละ 16.7) ซึ่งส่วนใหญ่มีภาระต้องดูแลบุตรที่ยังเล็กหรือที่กำลังศึกษา สามี/ภรรยา และพ่อแม่

2.4 การมีหลักฐาน คนพิการส่วนใหญ่ในจังหวัดสงขลาจดทะเบียนคนพิการและมีบัตรประจำตัวคนพิการแล้ว (ร้อยละ 85.4) มีบัตรประจำตัวประชาชน (ร้อยละ 65.3) บัตรของคนพิการ (ท.74) (ร้อยละ 57.4) แต่ยังมีหลักฐานการแสดงผลบางอย่างที่กลุ่มตัวอย่างมีน้อยมาก เช่น บัตรประกันสังคม (ร้อยละ 3.2) บัตรทหารผ่านศึก (ร้อยละ 2.2) และในส่วนของความเป็นสมาชิกของสมาคมหรือชมรมอื่นมีเพียงร้อยละ 6.7 เท่านั้น

3. ข้อมูลด้านการประกอบอาชีพและสภาพเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่าง

3.1 การประกอบอาชีพ พบว่ากลุ่มตัวอย่างกลุ่มใหญ่ที่สุดไม่มีอาชีพ (ร้อยละ 78.7) มีอาชีพ (ร้อยละ 21.0) อาชีพหลักส่วนใหญ่เป็นอาชีพอิสระ/ส่วนตัว (ร้อยละ 10.8) รองลงมาคืออาชีพรับจ้าง (ร้อยละ 8.9) ส่วนการมีอาชีพรองหรืออาชีพเสริมมีบ้างแต่น้อยมาก (ร้อยละ 0.5) และรายได้ของครอบครัวกลุ่มใหญ่ที่สุดได้มากจากตัวคนพิการเอง (ร้อยละ 52.8) พ่อและแม่ (ร้อยละ 29.9) และจากบุตร (ร้อยละ 20.2) ส่วนรายได้กลุ่มน้อยที่สุด 3 ลำดับแรกได้มาจากพี่หรือน้อง (ร้อยละ 13.5) สามี/ภรรยา (ร้อยละ 12.4) และพ่อหรือแม่ (ร้อยละ 12.1) ตามลำดับ โดยที่ครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างเหล่านี้ไม่มีภาระหนี้สิน (ร้อยละ 69.8) ที่มีหนี้สิน (ร้อยละ 30.2) จะเป็นหนี้สินในระบบ (ร้อยละ 26.1) และหนี้สินนอกระบบ (ร้อยละ 4.0)

3.2 ภาระค่าใช้จ่ายในครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มใหญ่ที่สุด 3 ลำดับแรกมีค่าร้อยละที่ใกล้เคียงกันโดยจะใช้จ่ายไปในเรื่องของค่าอาหารและเครื่องดื่ม (ร้อยละ 78.7) ค่าน้ำค่าไฟ (ร้อยละ 77.6) และค่าของใช้ในครัวเรือน (ร้อยละ 75.5) แต่เมื่อถามถึงการดำรงชีพโดยรวมของครอบครัวกลุ่มตัวอย่างพบว่าส่วนใหญ่ตอบว่าครอบครัวสามารถดำรงชีพอยู่ได้ (ร้อยละ 74.7) ส่วนที่ตอบว่าไม่ได้และไม่แน่ใจมีเพียงร้อยละ 11.3 และ 0.5 ตามลำดับ

3.3 ลักษณะความช่วยเหลือที่ผู้พิการได้รับจากบุคคลในครอบครัวและในชุมชน พบว่าใน 3 ลำดับแรกได้รับความช่วยเหลือจาก

3.3.1 พ่อแม่ เป็นด้านการเงินหรือค่าใช้จ่ายต่าง ๆ (ร้อยละ 47.2) ด้านเครื่องอุปโภคบริโภค (ร้อยละ 45.8) เป็นกำลังใจหรือเป็นที่ปรึกษา (ร้อยละ 47.7)

3.3.2 จากสามีหรือภรรยา เป็นด้านการเงินหรือค่าใช้จ่ายต่าง ๆ และด้านดูแลในกิจวัตรประจำวันมีค่าร้อยละที่เท่ากัน (ร้อยละ 23.2) ด้านเครื่องอุปโภคบริโภค (ร้อยละ 22.1) เป็นกำลังใจหรือเป็นที่ปรึกษา (ร้อยละ 21.0)

3.3.3 จากพี่น้อง เป็นด้านกำลังใจหรือเป็นที่ปรึกษา (ร้อยละ 29.1) ด้านเครื่องอุปโภคบริโภค (ร้อยละ 24.8) ด้านข้อมูลข่าวสาร (ร้อยละ 21.3)

4. ข้อมูลลักษณะความพิการและสาเหตุความพิการ

4.1 ประเภทความพิการของกลุ่มตัวอย่าง พบว่ากลุ่มตัวอย่างอันดับแรกเป็นกลุ่มพิการทางกายและการเคลื่อนไหว (ร้อยละ 46.1) กลุ่มที่สองมีค่าร้อยละที่เท่ากันคือกลุ่มพิการทางการมองเห็น และกลุ่มพิการทางการได้ยิน (ร้อยละ 10.5) กลุ่มพิการทางสติปัญญาและการเรียนรู้ (ร้อยละ 18.6) และกลุ่มพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม (ร้อยละ 6.5) ตามลำดับ

4.2 สาเหตุส่วนใหญ่ของความพิการมาแต่กำเนิด (ร้อยละ 32.6) จากความเจ็บป่วย (ร้อยละ 28.3) จากอุบัติเหตุในการทำงาน (ร้อยละ 4.9) จากสาเหตุอื่น ๆ (ร้อยละ 3.8) จากอุบัติเหตุภายในบ้าน (ร้อยละ 3.2) ตามลำดับ

5. ข้อมูลความต้องการและสภาพปัญหาผู้พิการในปัจจุบัน

5.1 ข้อมูลการได้รับความช่วยเหลือ

5.1.1 การได้รับการช่วยเหลือด้านการแพทย์ กลุ่มตัวอย่างได้รับการช่วยเหลือในการรักษาพยาบาลฟรีจากสิทธิคนพิการเป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 79.2) เช่น ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในกิจกรรมบำบัด กายภาพบำบัด (ร้อยละ 18.0) และได้รับการช่วยเหลือด้านเครื่องช่วยความพิการประเภทต่าง ๆ (ร้อยละ 17.4) เช่น ขาเทียม/แขนเทียม (ร้อยละ 4.0) รถเข็น (ร้อยละ 6.5) ไม้เท้า (ร้อยละ 1.3) ไม้ค้ำยัน (ร้อยละ 1.3) รวมทั้งกายอุปกรณ์อื่น ๆ (ร้อยละ 4.3) รวมทั้งวัสดุ อุปกรณ์ทางการแพทย์ (ร้อยละ 1.9) ส่วนการเข้ารับบริการที่จดทะเบียนคนพิการแบบเบ็ดเสร็จ (ร้อยละ 66.3) ส่วนใหญ่เพื่อจดทะเบียนคนพิการและให้การคำปรึกษาเรื่องสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ และเกินกว่าครึ่งไม่มีอาสาสมัครหรือพยาบาลมาดูแลที่บ้าน (ร้อยละ 56.6) มีอาสาสมัครหรือพยาบาลมาดูแลที่บ้านส่วนใหญ่เป็น อพม.ก.(ร้อยละ 28.3) และ อสม. (ร้อยละ 14.0) กลุ่มตัวอย่างกลุ่มใหญ่ไม่ค่อยได้รับการบริการอื่น ๆ ที่ได้รับจากสถานบริการสาธารณสุข (ร้อยละ 97.6)

5.1.2 การได้รับการช่วยเหลือด้านการศึกษา ได้รับการยกเว้นค่าเล่าเรียน (ร้อยละ 3.8) ได้รับความคุ้มครองการศึกษา (ร้อยละ 1.4) เรียนร่วมกับเด็กปกติ (ทุกวิชา) (ร้อยละ 2.7) สื่อการเรียนการสอน (ร้อยละ 1.6)

5.1.3 การได้รับการช่วยเหลือด้านอาชีพ ได้รับการฝึกอาชีพ (ร้อยละ 3.1) ได้ทุนประกอบอาชีพจากกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ (ร้อยละ 1.6) ได้รับการสนับสนุนพื้นที่ในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มคนพิการ (ร้อยละ 0.8)

5.1.4 การได้รับการช่วยเหลือและการดำรงชีวิต โดยได้รับเงินช่วยเหลือประเภทต่าง ๆ จากหน่วยงานภาครัฐ เช่น ได้รับเงินเบี้ยยังชีพคนพิการ (ร้อยละ 70.0) ได้รับเงิน

สงเคราะห์และฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ (ร้อยละ 3.8) เป็นต้น ส่วนการได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อผู้พิการกลุ่มใหญ่ได้รับจากอาสาสมัคร อพม.ก. /อสม./อพม. (ร้อยละ 42.9) จากเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ร้อยละ 34.0) สื่อโทรทัศน์ และวิทยุ (ร้อยละ 28.8 และ 18.9) ตามลำดับ

6. ข้อมูลสภาพปัญหาผู้พิการในปัจจุบัน

6.2 ข้อมูลปัญหา

6.2.1 ด้านการแพทย์

กลุ่มตัวอย่างกลุ่มใหญ่มีปัญหา การไม่ทราบ ไม่เข้าใจสิทธิในการรักษาพยาบาล (ร้อยละ 28.3) ไม่ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ เช่น กิจกรรมบำบัด กายภาพบำบัด เป็นต้น (ร้อยละ 27.8) ไม่มีเครื่องช่วยความพิการ (ร้อยละ 20.2) และไม่ได้รับการรักษาพยาบาลที่เหมาะสม (ร้อยละ 15.9) ตามลำดับ

6.2.2 ด้านการศึกษา กลุ่มตัวอย่างกลุ่มใหญ่มีปัญหา 5 อันดับแรก ได้แก่ ไม่มีโอกาสได้รับการศึกษา (ร้อยละ 17.3) ไม่สามารถเข้าเรียนในโรงเรียนปกติได้ (ร้อยละ 17.3) ขาดแคลนค่าใช้จ่ายในการศึกษา (ร้อยละ 8.9) ไม่มีโอกาสศึกษาต่อ (ร้อยละ 8.6) และโรงเรียนการศึกษาพิเศษสำหรับเด็กพิการมีไม่เพียงพอ (ร้อยละ 5.9) ตามลำดับ

6.2.3 ด้านอาชีพและการดำรงชีวิต กลุ่มตัวอย่างกลุ่มใหญ่มีปัญหา 5 อันดับแรก ได้แก่ ด้านความพิการมากจนไม่สามารถประกอบอาชีพได้ (ร้อยละ 34.2) ไม่ได้รับการฝึกอาชีพ (ร้อยละ 21.0) ไม่เคยได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐ/เอกชนด้านอาชีพ (ร้อยละ 15.1) ไม่มีทุนประกอบอาชีพ (ร้อยละ 7.8) และไม่สามารถยืมเงินประกอบอาชีพจากกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ (ร้อยละ 5.7) ตามลำดับ

การประเมินศักยภาพทางยุทธศาสตร์

ภาคีภาครัฐและองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้องด้านคนพิการ ตลอดจนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในจังหวัดสงขลาได้ร่วมกันประเมินศักยภาพทางยุทธศาสตร์ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกของการดำเนินงานด้านคนพิการ เพื่อทราบถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัด ที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ดังนี้

4.1 จุดแข็ง

จากการจัดเวทีประชาคมระดับจังหวัด	จากการเก็บแบบสอบถาม 4 ตำบลนำร่อง
1. มีกลุ่มองค์กร ชมรมต่างๆมากมาย มีการรวมตัวอย่างเข้มแข็ง เช่น สมาคมคนตาบอด ฯลฯ	1. มีสถานภาพที่มีการสมรสแล้ว และมีครอบครัวดูแล
2. ผู้พิการมีความรู้และศักยภาพ เป็นวิทยากร	2. ผู้พิการมีบ้านเป็นของตนเอง และบางส่วนอยู่ร่วมกับพ่อแม่ โดยกลุ่มที่อยู่ร่วมกับพ่อแม่มี

<p>ช่วยเหลืองานสังคม</p> <p>3. ผู้พิการบางคนสามารถเลี้ยงชีพ ดูแลตนเอง และครอบครัวได้</p> <p>4. มีอาสาสมัครช่วยเหลือผู้พิการในพื้นที่ เช่น อสม. อพม.ก.(3 อำเภอ)</p> <p>5. มีศูนย์จดทะเบียนระดับอำเภอ 13 อำเภอ</p> <p>6. มีชมรมผู้พิการในบางอำเภอและบางตำบล</p> <p>7. มีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลอำเภอควนเนียง/บางกล้า/เทพา</p> <p>8. ท้องถิ่นบางแห่งมีแผนงานและงบประมาณสนับสนุนผู้พิการที่ชัดเจน (รวมถึงแผนสุขภาพจังหวัด/อบจ.)</p> <p>9. ผู้บริหารโรงพยาบาลบางแห่งสนับสนุนงานด้านผู้พิการ</p> <p>10. มีโรงเรียนเฉพาะทางทางตา หู สติปัญญาในพื้นที่</p>	<p>ปริมาณมากที่สุด ร้อยละ 33.2</p> <p>3. ไม่มีภาระในการดูแลผู้อื่น ร้อยละ 88.3</p> <p>4. มีการจดทะเบียนคนพิการและมีบัตรประจำตัวคนพิการร้อยละ 85.4</p> <p>5. ประกอบอาชีพอิสระ ร้อยละ 10.8</p> <p>6. ไม่มีหนี้สิน ร้อยละ 69.8</p> <p>7. สามารถดำรงชีพอยู่ในได้ในสังคม ร้อยละ 74.7</p> <p>8. มีพ่อแม่ช่วยเหลือด้านการให้กำลังใจมากที่สุด รองลงมาเป็นการช่วยเหลือด้านการเงิน ค่าใช้จ่ายต่างๆ</p> <p>8. ได้รับความช่วยเหลือด้านการแพทย์ การรักษาจากสิทธิของความเป็นผู้พิการ</p> <p>9. ได้รับความฟื้นฟูสมรรถภาพ ร้อยละ 18.0 ได้</p> <p>เครื่องช่วยความพิการ ร้อยละ 17.4</p> <p>10. มีอาสาสมัครไปดูแลที่บ้าน ที่อ.สิงหนคร</p>
--	--

4.2 จุดอ่อน

จากการจัดเวทีประชาคมระดับจังหวัด	จากการเก็บแบบสอบถาม 4 ตำบลนำร่อง
<p>1. ภาครัฐและกลุ่มองค์กรขาดการประสานงานอย่างเป็นระบบ</p> <p>2. ขาดระบบการเฝ้าระวังและการป้องกันความพิการ</p> <p>3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจ ให้ความสำคัญกับผู้พิการน้อย</p> <p>4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดความต่อเนื่องและความจริงจังในการแก้ปัญหาผู้พิการ</p> <p>5. ระบบข้อมูล ยังไม่ครอบคลุมผู้พิการและขาดการเชื่อมต่อข้อมูลระหว่างหน่วยงาน</p> <p>6. ครอบครัวผู้พิการไม่มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา</p> <p>7. ผู้พิการขาดความรู้ เข้าไม่ถึงสิทธิของผู้พิการ</p> <p>8. หน่วยงานที่ให้บริการไม่สามารถปฏิบัติการ</p>	<p>1. ไม่มีสวัสดิการทางสังคมอื่นๆดูแล นอกจากสิทธิของความเป็นผู้พิการ</p> <p>2. ไม่มีอาชีพ ร้อยละ 78.7</p> <p>3. มีหนี้สินร้อยละ 30.2</p> <p>4. ค่าใช้จ่ายหลักได้แก่เรื่องในชีวิตประจำวัน ด้านอาหารร้อยละ 78.7 ค่าน้ำค่าไฟ ร้อยละ 77.6 ค่าของใช้ในครัวเรือน ร้อยละ 75.5</p> <p>5. ไม่สามารถดำรงชีพอยู่ได้ ร้อยละ 11.3</p> <p>6. ไม่มีอาสาสมัครมาดูแลผู้พิการ</p> <p>7. การรักษาพยาบาลมีผลสำรวจดังนี้</p> <p>1. ไม่ทราบและเข้าใจสิทธิ ร้อยละ 28.3</p> <p>2. ไม่ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพ ร้อยละ 27.8</p> <p>3. ไม่มีเครื่องช่วยความพิการ ร้อยละ 20.2</p> <p>4. ไม่ได้รับการรักษาที่เหมาะสม ร้อยละ</p>

<p>รบ.ได้เป็นรูปธรรม</p> <p>9.ขาดบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะส่วนเกี่ยวกับผู้พิการ</p> <p>10.ผู้รับผิดชอบขาดความรู้ด้านนโยบายและระบบงาน</p> <p>11.การทำงานขององค์กรผู้พิการขาดความต่อเนื่อง</p> <p>12. สิ่งอำนวยความสะดวกของผู้พิการในชุมชนไม่ได้รับการพัฒนา</p> <p>13.การจัดสรรอุปกรณ์ผู้พิการไม่ต่อเนื่อง</p> <p>14.ครอบครัวผู้พิการดูแลปกป้องผู้พิการจนช่วยตนเองไม่ได้</p> <p>15.ผู้พิการที่มีฐานะดี มีศักยภาพไม่ได้ลงมาช่วยเหลือองค์กรผู้พิการ</p>	<p>15.9</p> <p>5.ไม่สามารถใช้สิทธิจากบัตรผู้พิการ ร้อยละ 12.4</p> <p>6.ไม่สามารถใช้สิทธิบัตรทอง ร้อยละ 11.1</p> <p>7.รพ.ไม่มีแพทย์เฉพาะทางและเจ้าหน้าที่ฟื้นฟูสมรรถภาพ</p> <p>8. ไม่มีโอกาสได้รับการศึกษา ร้อยละ 8.6 ไม่ได้เรียนในโรงเรียนปกติ ร้อยละ 17.3</p> <p>ขาดแคลนค่าใช้จ่ายในการศึกษา ร้อยละ 8.9</p> <p>ขาดแคลนทุนการศึกษา ร้อยละ 8.1</p> <p>9.โรงเรียนสำหรับเด็กพิเศษมีไม่เพียงพอ คนที่เข้าเรียนได้ต้องมีฐานะการเงินดี</p> <p>10.ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารด้านสิทธิประโยชน์ด้านการศึกษา</p> <p>11. ไม่ได้รับการฝึกอาชีพ ร้อยละ 21.0 และไม่ทราบว่ามีศูนย์ฝึกอาชีพ ร้อยละ 13.5</p> <p>12. ไม่ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ร้อยละ 15.1</p> <p>13. ไม่ได้รับเบี้ยยังชีพ ร้อยละ 17.5</p> <p>14. ไม่ได้รับการช่วยเหลือจากเงินสงเคราะห์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ร้อยละ 25.1</p> <p>15. ไม่มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกับสังคม</p>
--	--

4.3 โอกาส

จากการจัดเวทีประชาคมระดับจังหวัด	จากการเก็บแบบสอบถาม 4 ตำบลนำร่อง
<p>1.หน่วยงานทุกภาคส่วนพร้อมให้ความร่วมมือ</p> <p>2.มีแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้พิการระดับจังหวัด/ตำบล</p> <p>3.มีพรบ.2550</p> <p>4.ประเทศไทยร่วมกับสหประชาชาติลงนามความร่วมมืออนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ</p> <p>5.ท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ผู้พิการเข้าร่วมทำงาน</p>	<p>1.มีศูนย์บริการผู้พิการแบบเบ็ดเสร็จ 4 รพ. สำหรับการจดทะเบียนและให้คำปรึกษาสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ</p> <p>2.ท้องถิ่นมีนโยบายให้ความสำคัญกับผู้พิการ</p> <p>3. ได้รับข่าวสารจากอปท.</p>

<p>6.สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้พิการมีการเรียนร่วมกับนักเรียนปกติ</p> <p>7.มีรัฐธรรมนูญ กฎหมาย นโยบายรัฐวางพื้นฐานพัฒนาคนพิการ</p> <p>8.มีแหล่งเงินทุนสนับสนุนอุปกรณ์ เครื่องช่วยความพิการ</p>	
--	--

4.4 ข้อจำกัด

จากการจัดเวทีประชาคมระดับจังหวัด	จากการเก็บแบบสอบถาม 4 ตำบลนำร่อง
<p>1.หน่วยงานรัฐเลือกปฏิบัติต่อผู้พิการ</p> <p>2.ภาครัฐมีการทำงานซ้ำซ้อน</p> <p>3.ไม่สามารถนำแผนสู่การปฏิบัติ</p> <p>4.หน่วยงานภาครัฐเข้าไม่ถึงผู้พิการจากความห่างไกล</p> <p>5.ผู้พิการขาดการศึกษา</p> <p>6.บุคลากรและงบประมาณสนับสนุนมีน้อย</p> <p>7.ผู้พิการไม่เปิดตัวสู่สังคม ขาดทักษะทางสังคม</p> <p>8.ภาครัฐมีบุคลากรรับผิดชอบไม่ใช่บุคลากรประจำ</p> <p>9.ในพื้นที่เสี่ยงภัยขาดการช่วยเหลือจากภาครัฐอย่างต่อเนื่อง</p> <p>10.ความเชื่อ เจตคติเชิงลบของสังคมที่มีต่อผู้พิการและความพิการ</p> <p>11.ผู้พิการมีรายได้ไม่เพียงพอ ขาดสิ่งอำนวยความสะดวก</p> <p>12.ศาสนา ความเชื่อ ทำให้ผู้พิการขาดการพัฒนา</p> <p>13.เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการมีความรู้ในด้านสิทธิประโยชน์ไม่เท่ากัน</p> <p>14.ทัศนคติของนายจ้างที่มีต่อผู้พิการว่าเป็นภาระ</p> <p>15. สถานประกอบการขาดสิ่งอำนวยความสะดวก</p>	<p>1.คนพิการส่วนใหญ่พิการด้านร่างกายและความเคลื่อนไหว ร้อยละ 46.1 พิการด้านการมองเห็นและการได้ยิน ร้อยละ 10.5 พิการทางสติปัญญาและการเรียนรู้ 18.6 ทางจิตและพฤติกรรม ร้อยละ 16.5</p> <p>2.สาเหตุความพิการ มีความพิการมาแต่กำเนิด ร้อยละ 32.6 ความเจ็บป่วย ร้อยละ 28.3 อุบัติเหตุ ร้อยละ 4.9</p> <p>3.การรักษาพยาบาล</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. รพ.ไม่มีเครื่องช่วยความพิการ 2. รพ.ไม่จ่ายยานอกบัญชี 3. คนพิการไม่สามารถจ่ายเงินค่ายานอกบัญชีได้ 4. เครื่องช่วยความพิการคุณภาพไม่ดี 5. รพ.มีเครื่องช่วยความพิการไม่พอ <p>4.ผู้พิการไม่สามารถประกอบอาชีพได้ ร้อยละ 34.2</p> <p>5.ไม่มีทุนประกอบอาชีพ ร้อยละ 7.8</p>

สะดวกให้ผู้พิการทำให้ไม่สามารถรับผู้พิการเข้าทำงาน	
--	--

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.ภาครัฐ

- สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) สนับสนุนกิจกรรม/พัฒนาศักยภาพของผู้พิการ พัฒนาศักยภาพผู้พิการ ตรวจประเมินการจดทะเบียนคนพิการ และพัฒนาระบบบริการในหน่วยบริการ รวมถึงสนับสนุนอุปกรณ์เครื่องช่วยคนพิการและชดเชยค่าบริการ
- พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา (พมจ.) สนับสนุนเงินสงเคราะห์ครอบครัว/อุปกรณ์(รถเข็น/รถโยก)/เงินกู้จากกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ การจ้างงานให้ผู้พิการ ข้อมูลคนพิการ/ จดทะเบียนศูนย์จดทะเบียนผู้พิการเบ็ดเสร็จ 15 แห่ง(ระบบฐานข้อมูลคนพิการแบบออนไลน์) การฝึกอาชีพอิสระและการจ้างงานคนพิการ (การฝึกอาชีพดำเนินการโดยศูนย์ฟื้นฟูและฝึกอาชีพคนพิการภาคใต้ จ.นครศรีธรรมราช) ส่งเสริมกิจกรรมในการส่งเสริมงานด้านคนพิการ เช่น งานวันคนพิการสากล ส่งเสริมด้านสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น การประกวดสถานที่ดีเด่น การสนับสนุนโครงการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชน
- สาธารณสุขจังหวัดสงขลา (สสจ.) งานประกันสุขภาพถ้วนหน้า และฝ่ายควบคุมโรคไม่ติดต่อ
- สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 12 (สสว.12) สนับสนุนอุปกรณ์(รถโยก/รถเข็น/ไม้เท้า)
- ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 3 ฟื้นฟูเตรียมความพร้อมเด็กพิการวัยเรียน บริการสื่อ/อบรมนิตะศิวัยของบุคลากร
- โรงเรียนเฉพาะทาง สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ(สังกัดส่วนกลาง)
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา สนับสนุนแผนสุขภาพจังหวัดประเด็นผู้พิการ พื้นที่เด่น เช่น ตำบลท่าข้าม
- จัดหางานจังหวัด กระทรวงแรงงาน
- ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน
- กศน. มีครูไปสอนรายบุคคลในสายสามัญ และเรียนรู้สายอาชีพ

- ศูนย์การศึกษาพิเศษ ม.ราชภัฏสงขลา ผลิตครูการศึกษาพิเศษ อุปกรณ์ช่วยความพิการ มีโรงเรียนสำหรับเด็กพิเศษ
- คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พัฒนาอุปกรณ์ช่วยเหลือคนพิการ
- สถาบันวิจัยระบบสุขภาพภาคใต้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สนับสนุนงานวิจัย/ฐานข้อมูล กิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพ และงานขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ(โดยการสนับสนุนของ สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติและสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ)
- ศอบต. สนับสนุนอุปกรณ์ให้ผู้พิการ 4 อำเภอ อบรมแพทย์แผนโบราณเฉพาะคนตาบอด
- จังหวัดสงขลา มุ่งพัฒนาจังหวัดสนับสนุนการอบรมวาดแผนโบราณ/ให้คนตาบอด/หญิงหม้าย 850,000 บ.

2.ภาคเอกชน/ประชาชน ได้แก่

- 11 องค์กรผู้พิการ ได้แก่ ชมรมศรีตรัง สถานสัมพันธ์ ชมรมรุ่งอรุณสัมพันธ์ ชมรมทำข้ามใจดีสัมพันธ์(ชมรมคนพิการทุกประเภท ต.ทำข้าม) ชมรมหัวใจยิ้มได้ ชมรม.....คุหาได้ ชมรม....จะนะ เครือข่ายผู้ปกครองเด็ก เพื่อนคนพิเศษ รพ.หาดใหญ่ (โครงการเพื่อนช่วยเพื่อน) - สมิหลาเพื่อบุคคลออทิสติก – ชมรมอรุณสมิหลา กลุ่มคนหูหนวกภาคใต้ (ฝึกอาชีพ จากสำนักงานใหญ่ ภาษามือ คนหูหนวก คนปกติ อบรมคนหูหนวกเป็นแกนนำ AIDS)
- สมาคมคนตาบอดสงขลา/สมาคมคนตาบอดภาคใต้ สอนการวาดแผนโบราณ อบรมการใช้ไม้เท้า
- สโมสรโรตารี สนับสนุนรถเข็น
- สโมสรไลออนส์ สนับสนุนรถเข็น
- มูลนิธิมิตรภาพสามัคคี
- บ.หาดทิพย์
- บ.โชติวัฒน์/บ.เซฟสกิน
- สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์
- มูลนิธิเพื่อคนตาบอดธรรมสากล

- โรงเรียนสอนคนตาบอด
- มูลนิธิสงเคราะห์บุคคลปัญญาอ่อนภาคใต้
- มูลนิธิในสังกัดปตท.(โรงเรียนกั๊กาชไทย-มาเลเซีย)
- สื่อ ได้แก่ วิทยุชุมชนและวิทยุกระแสหลัก FM 89.75 MHz ,FM 108.00 MHz, FM 101.00MHz, FM 88.00 MHz รายการบินหลาหาข่าว สวท.97.50 MHz จดหมายข่าว เว็บไซต์ และหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น
- สัจจะวันละ 1 บาทเพื่อจัดสวัสดิการภาคประชาชนจังหวัดสงขลา จัดสวัสดิการให้ผู้พิการ

ศักยภาพบุคคล

ผู้พิการดีเด่น ทางกายและความเคลื่อนไหว
ทางจิต มีจำนวน 5 คน(ได้รับรางวัลระดับชาติ)

โครงการเด่น

- 1.โครงการผู้นำเยาวชนเพื่อความเปลี่ยนแปลง ทำให้เกิดผู้นำเยาวชนระดับอำเภอ
- 2.โครงการขยายเครือข่ายของผู้ดูแลผู้พิการทางจิต ของชมรมศรีตรังฯ
- 3.โครงการจัดตั้งชมรมผู้พิการระดับอำเภอ/ระดับตำบล
- 4.โครงการอาสาสมัครล่ามภาษามือ
4. โครงการติเกสุลूर.สอนคนตาบอด
- 5.โครงการอบรมนวดเพื่อนช่วยเพื่อน

จำนวนผู้พิการจังหวัดสงขลา 13,504 คน

งบประมาณของจังหวัดในการสนับสนุนผู้พิการ

1. จังหวัดสงขลา จากงบพัฒนาจังหวัด เป็นจำนวนเงิน 850,000 บ. สนับสนุนผ่านสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทยสาขาภาคใต้ตอนล่าง สำหรับอบรมการนวดแผนโบราณให้กับผู้พิการและสตรีหม้าย
2. พมจ.สงขลา สนับสนุนเงินสงเคราะห์ครอบครัวคนพิการ 100,000 บ. สนับสนุนผ่านกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพผู้พิการ 1,000,000 บ. สนับสนุนเงินค่าอุปกรณ์ 9000 บ. เงินสนับสนุนงานวันผู้พิการ 50,000 บ.
3. บ.เอกชน สนับสนุนอุปกรณ์ 200,000 บ.
4. สอบต. สนับสนุนอุปกรณ์ 500,000 บ.
5. กษาดจังหวัด สนับสนุน 100,000 บ.

6. อปท.

6.1 องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา จำนวน 300,000 บ. สนับสนุนผ่านแผนสุขภาพจังหวัดสงขลาประเด็นส่งเสริมสุขภาพผู้พิการ

6.2 สนับสนุนผ่านเบี้ยยังชีพ ซึ่งแบ่งเป็นงบคงที่(ได้รับมาจากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น 2496 คน x 500 บ.x12 เดือน เป็นจำนวนเงิน 14,976,000 บ. และอปท.สมทบ 2233 คน x 500 บ.x12 เดือน เป็นเงิน 13,398,000 บ. (มีจำนวนสำรองเบี้ยยังชีพ 1324 คน เป็นจำนวนเงิน 1,944,000 บ.)

6.3 งบประมาณจากกองทุนต่างๆ เช่น สปสช. ในส่วนของเงินส่งเสริมสุขภาพ 37.50 บ. ต่อหัวประชากร สามารถขอการสนับสนุนผ่านทาง อปท.ได้

7. เครือข่ายสร้างสุขภาพจังหวัดสงขลา สถาบันวิจัยระบบสุขภาพภาคใต้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ และสำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ ตามคุณภาพของโครงการ (30,000-200,000 บ.)

8. งานกีฬาและนันทนาการ มอบผ่านไปยังโรงเรียนแห่งละ 30,000 บ.

9. ศูนย์พัฒนาสังคมที่ 56 จ.สงขลา สนับสนุนเงินสงเคราะห์ครอบครัว พัฒนาคุณภาพชีวิตให้ผู้พิการ (หน่วยงาน องค์กรต่างๆ ส่งแผนงานความต้องการไปได้ที่นิคมสร้างตนเอง.รัตภูมิ)

10. กีฬาสำหรับผู้บกพร่องทางสติปัญญา ได้รับการสนับสนุนจากการบริจาค เช่น กระทิงแดง สมาคม มูลนิธิ

11. รพ.เทพา ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ 600,000 ทำศูนย์พัฒนาระบบบริการสุขภาพคนพิการแบบครบวงจร จะแล้วเสร็จในปี 2552

12. ช่วยดูแลสุขภาพทุกภาคประชาชนในพื้นที่(ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส) ผ่านมาทาง สส.คนละ 200,000 บ. รวม 1,600,000 บ.

13. เงินส่งเสริมการจัดสวัสดิการและสังคมจังหวัด 6 ล้านบาท(จำนวนไม่แน่นอน) สนับสนุนหน่วยงาน องค์กรสาธารณะ งบประมาณไม่เกิน 200,000 บาทต่อครั้ง เปิดรับทุก 4 เดือน

14. แผนงานสร้างเสริมสุขภาพให้กับสังคมไทย สนับสนุนการอบรม การขยายเครือข่ายผู้พิการ

9. สถานการณ์ปัญหา วัฒนธรรมที่เอื้อต่อสุขภาพ

1. การปลูกฝังจิตสำนึกเชิงวัฒนธรรม รองรับวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปอันเนื่องจากสังคมทุนนิยมครอบงำ กระแสการพัฒนาที่มุ่งเน้นความเจริญด้านวัตถุ นำแนวทางของโลกตะวันตกเข้ามา ทำให้ละเลย มองข้ามขนบธรรมเนียมประเพณี ประวัติศาสตร์ วิถีชุมชนดั้งเดิมที่สืบทอดกันมา
2. ความจริงจังกังในการส่งเสริม และพัฒนาบุคลากรด้านวัฒนธรรมให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง สามารถที่จะสร้างสรรค์ผลงานให้เป็นที่ยอมรับ
3. ขาดการจัดการความรู้เดิม นำมาประยุกต์ใช้ในสังคมใหม่ โดยนำคุณค่าที่มีอยู่ในประเพณี วัฒนธรรมที่อยู่ในวิถีชีวิตนำมาประยุกต์ให้เข้ากับยุคสมัย
4. ขาดการสื่อสารสาธารณะ สร้างพื้นที่ทางสังคมให้กับภูมิปัญญาท้องถิ่นเหล่านี้

10.สถานการณ์ปัญหาการจัดการระบบบริการสุขภาพและหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า

1.ประชาชนไม่รู้สิทธิหน้าที่และการจัดการปัญหาในการใช้บริการสุขภาพทำให้มีประชาชนบางส่วนประสบปัญหาและเข้าไม่ถึงบริการสุขภาพ

2.ประชาชนไม่รู้ช่องทางและขาดความตระหนักต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบหลักประกันสุขภาพและมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อระบบหลักประกันสุขภาพ

3.ขาดการเชื่อมประสานภาคีเครือข่ายต่างๆในระบบหลักประกันสุขภาพ ทั้งในส่วนของผู้ให้บริการ ผู้รับบริการ และผู้จัดบริการ

4. ข้อมูล ความรู้ในระบบหลักประกันสุขภาพมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

11. สภาพปัญหาด้านสุขภาพโดยรวมของชุมชน(ข้อมูลจากการทำแผนสุขภาพตำบล 14 แห่ง)

สุขภาพเด็ก 1-12 ปี	สุขภาพเยาวชน 13-20 ปี	สุขภาพวัยแรงงาน 21-55 ปี	สุขภาพผู้สูงอายุ 55 ปีขึ้นไป
<ul style="list-style-type: none"> - เด็กขาดความอบอุ่นจากพ่อแม่ (ฝากตายายเลี้ยง) ดูแลไม่ทั่วถึงเนื่องจากข้อจำกัดเรื่องอาชีพ(อาชีพหลัก เกษตรกร กรีดยาง รับจ้าง) - เด็กย้ายที่อยู่เข้า-ออก ตามผู้ปกครองไม่ได้ฉีดวัคซีน - ไข้เลือดออก(มีข้อจำกัดด้านงบประมาณ),ยุงในป่ายาง - โรคช่องปาก จากพฤติกรรมกรกินขนม เช่น ขนมถุง ลูกอม น้ำอัดลม - เด็กอ้วน/เด็กขาดสารอาหาร(เด็กไม่ชอบกินผัก) - น้ำหนักแรกเกิดไม่ถึงเกณฑ์ - เป็นออทิสติก,ดาวน์ซินโดรม,ธาลัสซีเมีย 	<ul style="list-style-type: none"> - ยาเสพติด เช่น เหล้า บุหรี่ กัญชา ยาบ้ากระท่อม โดยเฉพาะ 4x100 - อยู่ร่วมกันก่อนวัยอันควร ขาดการป้องกัน(มีปัจจัยเอื้อสถานที่/พ่อแม่แตกแยก ฯลฯ) - มีครอบครัวเร็ว มีลูกแล้วไม่เลี้ยง,หย่าร้าง - มั่วสุม รวมกลุ่มในร้านซอมรถ ร้านเสริมสวย ร้านคาราโอเกะ โต๊ะสนู้กร้านเกมส์ - ค่านิยมฟุ่มเฟือย(รถ,มือถือ),รักสบาย - ลักขโมย - รถซิ่ง - การพนัน 	<ul style="list-style-type: none"> - ขาดวิตามิน M(หนี้สิน)หนี้พืดหนี้(หนี้นอกระบบมาก) - รายจ่ายมาก รายได้น้อย เนื่องจาก ส่งลูกเรียน,หนี้พืดหนี้,การผลิตไม่ได้ผล - อนามัยสิ่งแวดล้อม(ฝุ่น,จี้ว้าว,จี้โก,แมลงวัน) - ปวดเมื่อย - ความดัน/เบาหวาน - ใช้สารเคมีในการเกษตร - การพนัน ตู้ม้า หวยไฟ - ครอบครัวแตกแยก - ฆ่าตัวตาย(การพนัน,คิดมาก) - โรคเครียด - เป็นโรคเอดส์ จากพฤติกรรมเสี่ยง - โรคกล้ามเนื้อ 	<ul style="list-style-type: none"> - ถูกทอดทิ้ง ลูกหลานไม่ดูแล - เครียด ซึมเศร้า(คิดถึงลูกหลาน) - โรคซึมเศร้า(ความดันเบาหวาน เครียด ปวดเมื่อย มะเร็ง ฯลฯ) - ขาดกิจกรรมเสริม มีเวลาว่างมาก - มีจำนวนมากกว่าทุกวัย มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น - ปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมยาก ในกรณีที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ - ไม่สามารถดูแลสุขภาพด้วยตนเอง - ขาดการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกับชุมชน - ขาดความเข้าใจในสุขภาพช่องปาก(ใส่ฟัน

- แม่เป็นโรคเอดส์ -โรคติดต่อบางประเภท เช่น ตาแดง คางทูม หวัด - ตัวเหลือง -ภูมิแพ้ จากอากาศมี มลพิษและพฤติกรรม การนอนเปิดพัดลม	- เกมส์	อักเสบ,ปวด เมื่อย,สายตา, เกิด จากการใช้สารเคมี(ยา ฆ่าแมลง ยาฉีดหญ้า) -มีอาชีพไม่แน่นอน ขาดการสนับสนุนจาก หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อย่างจริงจังและไม่มี ความตั้งใจจริงในการ ประกอบอาชีพ	ปลอดภัย,นอนหลับ(แท้)
--	---------	--	----------------------

ปัญหาอื่น ๆ ที่ค้นพบอีก อาทิเช่น

- ปัญหาด้านสังคม ขาดการบูรณาการการทำงานต่างคนต่างทำ มีกลุ่ม/องค์กรเฉพาะกิจเพื่อรองรับฯ ยังมีผู้ด้อยโอกาสถึง 80% ภายในชุมชนที่ภาครัฐสนับสนุนไม่ทั่วถึง เป็นสังคมบริโภคนิยม มีการใช้สินค้าฟุ่มเฟือย มือถือ แฟชั่น คุณธรรมจริยธรรมเสื่อม คนมีความเห็นแก่ตัวมากขึ้น ขาดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
- ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม จากแนวนโยบายการส่งเสริมอุตสาหกรรม การจัดการขยะธรรมชาติถูกทำลายเพราะความไม่เข้าใจ มีกลิ่นเหม็นภายในชุมชนจากการเลี้ยงสัตว์ อากาศเป็นพิษ น้ำท่วมทุกปี พื้นที่ทางการเกษตรเสียหายเปลี่ยนสภาพจากที่นาเป็นสวนยาง/สวนปาล์ม สัตว์เลี้ยงเสียหาย และไม่มีที่อยู่อาศัย ขาดแคลนน้ำในการอุปโภค บริโภค น้ำมีสารปนเปื้อน
- ปัญหาด้านวัฒนธรรม ประเพณีวัฒนธรรมขาดการสืบทอด ขาดการสานต่อ หรือนำสิ่งดี ๆ เหล่านั้นมาต่อยอดการพัฒนาอย่างจริงจัง

บทที่ 3 ต้นทุนทางสังคม

กระบวนการขับเคลื่อนเรื่องสุขภาพในจังหวัดสงขลา¹

สงขลาเป็นพื้นที่ที่มีความโดดเด่นในแง่ของการมีเครือข่ายภาคประชาสังคมที่เข้มแข็งที่ผ่านกระบวนการเติบโตเรียนรู้ร่วมกันอย่างยาวนานกว่าสองทศวรรษ คือตั้งแต่ประมาณพ.ศ.2523-2524 โดยเป็นการรวมตัวจากกลุ่มคนจากหลากหลายภาคส่วน ทั้งภาคประชาชน นักวิชาการ องค์กรพัฒนาเอกชน สื่อ ศิลปิน นักรูทกิจ ฯลฯ นอกเหนือจากประเด็นปัญหาร่วมในพื้นที่จะเป็น

¹ ผลการศึกษากระบวนการเรียนรู้ของสมัชชาสุขภาพกับการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ:กรณีศึกษาจังหวัดสงขลา โดยอรรุมา โภคาพานิชวงศ์

ปัจจัยสำคัญให้เกิดการรวมกลุ่มขับเคลื่อนในเรื่องต่างๆ ตามวาระ ยังมีเวทีเรียนรู้เกี่ยวกับนโยบาย สาธารณะด้านสุขภาพที่หน่วยงานต่างๆ ได้เข้าไปสนับสนุน สิ่งเหล่านี้ถือเป็นต้นทุนทางสังคมและ วัฒนธรรม เป็นศักยภาพของพื้นที่ในการบูรณาการทางความคิดเพื่อต่อยอดกับต้นทุนทางสังคมที่มี อยู่เดิม ปัจจัยผลักดันให้เกิดการรวมกลุ่มภาคประชาสังคมในสงขลา มี 2 ประการใหญ่ๆ คือ

ประการแรก ปัญหาจากการพัฒนาสงขลาให้เป็นเมืองศูนย์กลางเศรษฐกิจและการลงทุนใน พื้นที่ภาคใต้ตอนล่างโดยปราศจากการคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นและมาตรการรองรับที่ดี รวมทั้ง ผลจากการพัฒนาเศรษฐกิจเชิงเดี่ยว ก่อให้เกิดปัญหาทับซ้อนทั้งในด้านสังคม สิ่งแวดล้อมและ สุขภาพ ประเด็นที่เป็นเงื่อนไขสำคัญคือ การเผชิญกับวิกฤติการณ์หรือปัญหาพร้อมในพื้นที่ อาทิ โครงการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา และการพัฒนาโครงการลงทุนขนาดใหญ่ เช่น โครงการ ก่อสร้างอุโมงค์ลอดทะเลสาบสงขลา โครงการก่อสร้างท่อก๊าซและโรงแยกก๊าซไทย-มาเลเซีย เป็นต้น

ประการที่สอง สงขลาเป็นที่ตั้งของสถานศึกษาสำคัญหลายแห่งในภาคใต้ อาทิ มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ และมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา สถาบันเหล่านี้เป็นฐาน สำคัญของการผลิตนักวิชาการและบุคลากรที่มีความตระหนักรู้ปัญหาส่วนรวม ส่วนหนึ่งเป็น นักพัฒนาเอกชนที่จบการศึกษาจากที่นี่แล้วออกมาทำงานเคลื่อนไหว

โดยภาพรวมแล้ว กลุ่ม/เครือข่ายในระยะแรกส่วนใหญ่เติบโตจากประเด็นร่วมในเรื่อง ทะเลสาบสงขลา เกษตรและสิ่งแวดล้อม ส่วนหนึ่งมีโครงสร้างเป็นองค์กรพัฒนาเอกชน และ องค์กรชาวบ้านที่รวมกลุ่มอย่างไม่เป็นทางการ ขณะที่อีกหลายกลุ่มมีลักษณะเป็นกลุ่มอิสระและ กลุ่มที่รวมตัวกันหลวมๆ ของนักวิชาการและคนชั้นกลางที่มีสนใจความเป็นไปของสังคม ลักษณะ การทำงานของกลุ่มนักพัฒนาเอกชนจะเน้นการลงลึก ใกล้ชิดถึงชุมชนโดยตรง และมีขอบเขต ประเด็นที่ค่อนข้างชัดเจน จำเพาะและต่อเนื่อง ขณะที่กลุ่มองค์กรชาวบ้านมีลักษณะเฉพาะ ประเด็น และกลุ่มอิสระมีการรวมตัวที่ข้ามหรือซ้อนทับกันไปมา ทั้งในแง่ประเด็น และตัวบุคคล โดยมีเวทีเฉพาะกิจในการรวมกลุ่มกัน ลักษณะการทำงานเน้นในเชิงข้อมูลมากกว่าเชิงพื้นที่ ลักษณะการก่อตัวของภาคประชาสังคมสงขลาแบ่งออกเป็น 3 ช่วงใหญ่ๆ ดังนี้

ช่วงที่ 1 การก่อตัวของกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนและองค์กรชาวบ้าน

การพัฒนาพื้นที่บริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาให้เอื้อต่อการทำนาปีละหลายครั้งของ เกษตรกรในช่วงตั้งแต่ปี พ.ศ.2492-2520 เป็นที่มาของการก่อสร้างประตูระบายน้ำบริเวณปากกระ วะและปากน้ำอีกหลายแห่ง ซึ่งเป็นปากน้ำที่เปิดออกสู่ทะเลอ่าวไทยเพื่อแก้ปัญหาน้ำกร่อยในช่วง น้ำทะเลหนุนหรือช่วงมรสุม รวมทั้งการขุดลอกคลองธรรมชาติเพื่อสูบน้ำจากทะเลสาบตอนบนไป ใช้เพื่อการเกษตรในโครงการชลประทานทุ่งระโนด ได้ส่งผลต่อระบบนิเวศน์ของทะเลสาบอย่าง มากมาย ทั้งการทำให้ระบบการไหลเวียนของน้ำเค็มหมดไป ส่งผลให้สัตว์น้ำลดลงอย่างรวดเร็ว

ทะเลสาบต้นเงิน ชุมชนชาวประมงล่มสลายและกลายเป็นแรงงานอพยพ ทั้งก่อให้เกิดความขัดแย้งต่อกันระหว่างชาวนาและชาวประมง

ในช่วงประมาณปีพ.ศ.2524 บัณฑิตกลุ่มหนึ่งจากคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ มีความตระหนักต่อปัญหาด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมได้ริเริ่มงานพัฒนาชุมชนรอบทะเลสาบในชื่อ “โครงการพัฒนาชุมชนประมงบ้านปากบางนาทับ” (2524)² จากนั้นพัฒนาเป็น “โครงการพัฒนาชุมชนประมงขนาดเล็ก” (2528) ต่อมาแกนนำโครงการคือ บรรจจนะแส ได้ออกมาก่อตั้งเป็น “โครงการการจัดการทรัพยากรชายฝั่งภาคใต้” (2539) ดำเนินงานเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน สำหรับองค์กรพัฒนาเอกชนอื่นๆ ได้แก่ งานพัฒนาชุมชนแออัดที่มูลนิธิพัฒนาที่อยู่อาศัยขยายพื้นที่ลงมาในเมืองสงขลาแล้วขยายเป็น “โครงการพัฒนาชุมชนแออัดภาคใต้” (2531) มีพื้นที่ทำงานในชุมชนแออัดเก้าสี่ง ซึ่ง เป็นชาวประมงส่วนหนึ่งกับชาวจีนที่ถูกรัฐบาลอพยพย้ายจากแหลมสนก่อนมาตั้งถิ่นฐานริมคลองสำโรงตั้งแต่ปี 2503 รวมทั้งแรงงานอพยพที่เข้ามาทำงานในโรงงานที่อยู่โดยรอบ จนกระทั่งกลายเป็นชุมชนแออัดขนาดใหญ่

ในส่วนขององค์กรชุมชนเริ่มมีการรวมกลุ่มไม่เป็นทางการจำนวนมาก ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเกษตรและกลุ่มออมทรัพย์ ที่เกิดขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาจากหนี้สินและผลกระทบจากการปลูกพืชเศรษฐกิจเชิงเดี่ยว เช่น กลุ่มออมทรัพย์คลองหวะ (2520) กลุ่มออมทรัพย์คลองเปี้ยะ (2523) กลุ่มออมทรัพย์ประชาคมทุ่งหวัง (2528-2529) กลุ่มพี่ร่วมยาง/กลุ่มเกษตรปายาง/กลุ่มเกษตรกรร่ง/กลุ่มผักพื้นบ้าน (2528-2529) ที่ค่อยๆ พัฒนาเป็นเครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือกและเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ในระยะ 10 ปีต่อมา นอกจากนั้น ยังมีกลุ่มอาชีพ กลุ่มตลาดโตนด กลุ่มภูมิปัญญาท้องถิ่นที่กระจุกกระจายกันอยู่ อาทิ ลุงเคดำ แก้วเพชร ลุงถักย์ หนูประดิษฐ์ ครูชบ ยอดแก้ว กำนันอัมพร ค้างปาน และกลุ่มหมอพื้นบ้าน และ “สมาพันธ์ครูภาคใต้” (2527) เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม การรวมกลุ่มของคนชั้นกลางและนักวิชาการก็เริ่มก่อตัวขึ้นบ้าง โดยเริ่มมีกลุ่มสนใจด้านสุขภาพเกิดขึ้นคือ “ชมรมส่งเสริมสุขภาพและความเป็นอยู่ของประชาชน” (2524) เกิดจากการรวมตัวของกลุ่มแพทย์ พยาบาลและนักธุรกิจที่เกิดความตระหนักว่า ประชาชนในสงขลามีความเสี่ยงจากอาหารเป็นพิษจากผู้ประกอบการที่ไม่รู้หรือไม่สนใจ โดยมีการเปิดเวทีบรรยายเรื่องอาหารและสุขภาพ จัดทำเอกสารเผยแพร่รายเดือนโดยระดมทุนทรัพย์จากสมาชิก และให้ความรู้ผ่านสื่อวิทยุของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยสัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง ชมรมดังกล่าวได้ยุติไปในปี 2530 เนื่องจากสมาชิกมีการแยกย้ายกันไป แต่ยังคงมีการรวมกลุ่มหลวมๆ อย่างต่อเนื่องและถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการเกิด *สงขลาประชาคม* ในช่วงต่อมา เหล่านี้เป็นตัวอย่างของการเคลื่อนไหวที่ก่อให้เกิดกลุ่มแกนนำเข้มแข็งตามประเด็น โดยในระยะนี้กลุ่มต่างๆ ยังมีลักษณะต่างคนต่างทำในประเด็นเฉพาะของตน

² ตัวเลขในวงเล็บหมายถึง ช่วงปีที่ก่อตั้งกลุ่ม/องค์กร สำหรับรายละเอียดเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของกลุ่ม/เครือข่ายที่สำคัญบางส่วนปรากฏอยู่ในภาคผนวก

ช่วงที่ 2 การเปิดพื้นที่สาธารณะและการแตกตัวของเครือข่าย

ในช่วงนี้ ทิศทางการทำงานของกลุ่มต่างๆ ที่เน้นปฏิบัติการในชุมชนเริ่มขยายมาสู่การเปิดพื้นที่ทางสังคมกว้างขึ้นและเริ่มมีการเชื่อมโยงการทำงานร่วมกัน โดยกลุ่มกิจกรรมด้านสื่อวิทยุชุมชนที่ช่วยเปิดพื้นที่สื่อสาธารณะทางสังคมอย่างกว้างขวางชื่อว่า “CORE Radio กลุ่มสื่อวิทยุสร้างสรรค์” (2530) ซึ่งแกนนำเป็นข้าราชการในสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) มองเห็นว่า การเปิดพื้นที่สื่อเพื่อท้องถิ่นในขณะนั้นยังมีน้อยมาก ทั้ง ๆ ที่สื่อเป็นช่องทางสื่อสารสำคัญและพลังเพื่อการเปลี่ยนแปลงควรอยู่ที่ประชาชน กลุ่ม Core Radio จึงริเริ่มที่จะประสานภาคีทั้งภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการ และภาคธุรกิจ ให้เข้ามาร่วมจัดเวทีสาธารณะพูดคุยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะประเด็นการฟื้นฟูทะเลสาบสงขลาผ่าน “เวทีโลกสดใสในบ้านเกิด” เป็นครั้งแรกในปี 2534 จากนั้นในปีต่อๆ มาสามารถเชื่อมต่อกับเครือข่ายต่างๆ ได้มากขึ้น ความยอมรับจากหลายภาคส่วนทำให้ Core Radio พัฒนาเป็นกลุ่ม “สงขลาฟอรั่ม” (2536) โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา (LDI.)

การจัดเวทีโลกสดใสในบ้านเกิดอย่างต่อเนื่องระหว่างปี 2534-2540 มีส่วนกระตุ้นให้ผู้คนในสงขลาเกิดความตระหนักต่อปัญหาทะเลสาบเสื่อมโทรมมากขึ้น กลุ่มเคลื่อนไหวต่างๆ ได้ทยอยก่อเกิดเพิ่มขึ้นจำนวนมากในลักษณะการรวมตัวหลวมๆ และร่วมกันจัดกิจกรรมตามประเด็นสนใจ เช่น *กลุ่มรักคูซูด* (2536) *มูลนิธิรักบ้านเกิดภาคใต้* (2536) *เครือข่ายธรรมชาติเพื่อทะเลสาบสงขลา* (2538) กลุ่มเหล่านี้นำโดยปัญญาชนและนักวิชาการซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนชั้นกลางในเมือง อาจกล่าวได้ว่า สงขลาฟอรั่มช่วยกระตุ้นให้ท้องถิ่นเกิดความตื่นตัวเรื่องสื่อสาธารณะ รวมทั้งเป็นปัจจัยเอื้อให้เกิดการเติบโตและจุดประกายของเครือข่ายสื่อวิทยุชุมชนในพื้นที่ เช่น *เครือข่ายบินหลา* (2539) และรายการวิทยุในรูปแบบฟอรั่มหรือสภากาแฟอีกหลายกลุ่มในปัจจุบัน ระหว่างนี้ยังเกิดเครือข่ายในเชิงประเด็นอื่นๆ อีกมาก อาทิ *เครือข่ายสิทธิกรรมไร้สารพิษ* (2538) *เครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือก* (2539) *เครือข่ายคุ่มน้ำภาคใต้* (2539) *กลุ่มรักษ์คลองอู่ตะเภา* (ตอนล่าง) (2538) รวมถึง *เครือข่ายเกษตรอินทรีย์* ซึ่งเป็นเครือข่ายเกษตรชีวภาพที่มีผู้นำชาวบ้านเป็นแกนนำ และ *กลุ่มสทิงพระสร้างสรรค์* ซึ่งมีแกนนำเป็นปัญญาชนในท้องถิ่นที่สนใจเรื่องสิ่งแวดล้อมและสุขภาพก็เกิดในช่วงเวลาใกล้เคียงกันนี้ ขณะเดียวกัน การเกิดกลุ่มเคลื่อนไหวเรื่องการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองท้องถิ่นเนื่องจากการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นครั้งแรก เช่น *กลุ่มบางเหรียงสัมพันธ์* (2536)

ช่วงที่ 3 การตื่นตัวและการจัดขบวนเคลื่อนไหวในภาคประชาชน

การตื่นตัวเคลื่อนไหวทางสังคมในประเด็นสิ่งแวดล้อมและการเมือง

เหตุการณ์สำคัญที่นำมาสู่การขยายตัวและช่วยจัดขบวนของกลุ่มเครือข่ายต่าง ๆ ในสงขลา อย่างขนานใหญ่เกิดขึ้นในช่วงระหว่างปี 2539-2544 มีการจัดเวทีพูดคุยถึงการรวมตัวภาคประชาสังคมร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติหรือสภาพัฒน์ และ ศ.นพ.ประเวศ วะสี เพื่อร่วมระดมความเห็นจากทุกภาคส่วนต่อทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 โดยใช้ชื่อร่วมกันเป็นครั้งแรกว่า “สงขลาประชาคม” (2539) จากนั้นเกิด “ขบวนการธงเขียว” หรือ “สมัชชาจังหวัดสงขลาเพื่อการปฏิรูปทางการเมือง” (2540) เพื่อเคลื่อนไหวเรียกร้องรัฐธรรมนูญฯ ฉบับ พ.ศ.2540 ซึ่งช่วยขยายความร่วมมือระหว่างกลุ่มคนภาคต่าง ๆ มากขึ้น ทั้งองค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการ สื่อ ภาคประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะช่วยร้อยเครือข่ายจากภาคธุรกิจและภาคราชการได้มากขึ้น การรวมตัวมีลักษณะเป็นเครือข่ายหลวม ๆ โดยแต่ละกลุ่มคนมักเป็นแกนนำการพัฒนาหรือกิจกรรมเชิงสังคมในประเด็นเฉพาะด้านแล้วมารวมตัวกันเฉพาะกิจในประเด็นร่วมสำคัญ ๆ ของสงขลาและเปลี่ยนชื่อเรียกองค์กรตามประเด็นที่เคลื่อนไหว

ต่อมาในช่วง พ.ศ.2539-2540 เกิดประเด็นถกเถียงเรื่องความเหมาะสมของการก่อสร้างอุโมงค์ลอดทะเลสาบฯ นักวิชาการจำนวนหนึ่งจึงได้รวมกลุ่มกันในนาม *กลุ่มศึกษาการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน* (2540) เพื่อศึกษาผลกระทบจากโครงการสาธารณะ มีการนำเสนอข้อมูลในเชิงยืนยันต่อภาครัฐในเวทีประชาพิจารณ์เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2540 ที่จังหวัดสงขลา เป็นผลให้โครงการนี้ต้องถูกระงับไว้อย่างไม่มีกำหนด จากนั้นในช่วง พ.ศ. 2541-2542 เกิดปัญหากรณีประมงพื้นบ้านปลากะตักและโครงการก่อสร้างท่าก๊าซไทย-มาเลเซีย กลุ่มเครือข่ายได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นในนามของ *เครือข่ายพลเมืองสงขลา* (2542) ถือเป็นช่วงที่เริ่มมีการเปิดประเด็นเรื่องสุขภาพอย่างชัดเจนอีกครั้ง ปัญหาที่เกิดขึ้นต่อเรื่องนี้ ก่อให้เกิดการเชื่อมต่อระหว่างกลุ่มที่ขยายไปสู่การเปิดเวทีเรียนรู้ การศึกษาวิเคราะห์ปัญหาสังคม ซึ่งช่วยดึงคนรุ่นใหม่เข้ามาร่วมขบวนมากขึ้น ได้แก่ *วิทยาลัยวันศุกร์* (2542) ทำหน้าที่เป็นเวทีเสวนาประเด็นปัญหาต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องทุกสัปดาห์ หลายประเด็นช่วยจุดประกายให้เกิดการขับเคลื่อนต่อในกลุ่มสนใจ แกนนำบางท่านกล่าวว่า วิทยาลัยวันศุกร์ถือเป็น “หัวใจของการขับเคลื่อน” ประเด็นสาธารณะซึ่งเข้ามาแทนที่สงขลาประชาคมที่เริ่มซบเซาลงไปในช่วงเวลานั้น

ช่วงระหว่างปี 2541-2543 *กองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม (SIF) พอช. และ LDI.* ได้เข้ามาสนับสนุนการพัฒนาชุมชนเพื่อบรรเทาปัญหาจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ รวมทั้งเกิด *node สกว.ภาคใต้* ที่สงขลาในปี 2543 เน้นการทำวิจัยเพื่อชุมชน ส่วนใหญ่เป็นประเด็นเกษตรและภูมิปัญญาท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม หลังการเข้ามาของแหล่งทุนต่าง ๆ สมาชิกใน “สงขลาประชาคม” เริ่มแยกย้ายกันไปทำงานขับเคลื่อนตามประเด็นที่ตนเองสนใจมากขึ้น รวมทั้งเครือข่ายที่เคยมีบทบาทโดดเด่นอย่าง “สงขลาฟอรั่ม” อันเนื่องจากความแตกต่างทางความคิดและวัฒนธรรมการทำงาน โดยเฉพาะในช่วงตั้งแต่ปี 2543-2544 เป็นต้นมา แม้ปัจจุบันสงขลาฟอรั่ม

จะยังคงทำงานด้านสื่อท้องถิ่นโดยเน้นกลุ่มเป้าหมายเด็กและเยาวชน แต่บทบาทของสงขลา อร์มในฐานะแกนนำเคลื่อนไหวในภาคพลเมืองก็ไม่ชัดเจนนัก ในด้านหนึ่ง ความคิดเห็นที่แตกต่าง กันเรื่องท่อก๊าซฯ ระหว่างแกนนำประชาคมบางส่วนและองค์กรพัฒนาเอกชนที่คัดค้านการก่อสร้าง เป็นประเด็นอ่อนไหวที่ทำให้พื้นที่การทำงานของเครือข่ายในระยะหลังแยกย่อยกันออกไป “ สงขลาประชาคม” จึงรวมตัวกันได้ยากขึ้น และการระดมคนทำงานในเวทีอื่น ๆ มีลักษณะ ระมัดระวังการเผชิญหน้าระหว่างกัน

การตื่นตัวเคลื่อนไหวทางสังคมในประเด็นเรื่องสุขภาพ

การคัดสรรตัวแทนภาคประชาชนเข้าสู่ คณะกรรมการสุขภาพระดับพื้นที่ (กสพ.) ในช่วง ปลายปี 2543 ถึงต้นปี 2544 ตามโครงการนำร่องการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นด้านสุขภาพ อัน เป็นผลจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พ.ศ.2542 ถือเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญที่นำมาสู่ความตื่นตัวและการขับเคลื่อนเรื่องสุขภาพโดยภาคประชาชน สงขลาอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรมชัดเจน โครงสร้างคณะกรรมการดังกล่าว กำหนดให้มีผู้แทน ทั้งหมด 20 คน ประกอบด้วยตัวแทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 9 คน กระทรวง สาธารณสุขในพื้นที่ 5 คน และตัวแทนภาคประชาชน 6 คน โดยแบ่งเป็น ภาคประชาสังคม 3 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน เครือข่ายส่วนหนึ่งที่เคยรวมตัวกันในนาม “สงขลาประชาคม” จึงได้ร่วม กันคัดสรรตัวแทนภาคประชาชนอย่างเข้มข้นและเป็นกระบวนการตั้งแต่ระดับรากหญ้าจาก ตัวแทนระดับตำบลสู่ระดับอำเภอ แล้วจัดเวทีระดับจังหวัดเพื่อคัดเลือกตัวแทนระดับเขต โดยมี โครงการบริโภคเพื่อชีวิตสงขลา มูลนิธิรักบ้านเกิดภาคใต้ และ ศูนย์ประสานงานองค์กรภาคประชาชน สงขลา (ศปส.) เป็นแกนหลักในการประสานงาน กระบวนการดังกล่าวสามารถเชื่อมร้อยเครือข่าย และแกนนำจากองค์กรพัฒนาเอกชน กลุ่มอิสระ องค์กรชาวบ้าน สื่อ นักวิชาการ ภาคธุรกิจและ ข้าราชการส่วนหนึ่ง (ได้แก่ ข้าราชการบางคนของสสจ. ซึ่งปัจจุบันยังคงเข้าร่วมในเวทีสมัชชา สุขภาพและเวทีอื่น ๆ อย่างต่อเนื่อง) มีการรวมตัวเป็น ประชาคมสุขภาพสงขลา ประกอบด้วย แกนนำที่เข้าร่วมเวที ตัวแทนระดับอำเภอ 16 อำเภอ และตัวแทนระดับเขต 3 เขตจากสงขลา ตอนบน ตอนกลางและตอนล่าง

การจัดกระบวนการคัดสรรตัวแทนอย่างเข้มข้นนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างเงื่อนไขร่วมเรียนรู้ถ่ายทอดข้อมูลสู่กระบวนการที่มีการจัดการโดยโครงสร้างการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นในอนาคต คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถือเป็นจุดเริ่มต้นของการมองโจทย์ใหม่เรื่องสุขภาพที่ให้ความสำคัญ กับการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน กระบวนการในครั้งนี้นี้ยังช่วยปรับวิถีคิดและแนวทางการ ทำงานของภาคราชการและองค์กรพัฒนาเอกชนให้เข้ามาสู่ภาคประชาสังคมอย่างเปิดกว้างขึ้น อย่างไรก็ตาม ความคาดหวังว่าภาคประชาชนจะได้เข้ามามีบทบาทในการกำหนดนโยบายด้าน สุขภาพด้วยตนเอง ซึ่งเดิมเป็นอำนาจหน้าที่หลักของ กสพ.ได้เนิ่นๆไปในปี 2545 เนื่องจาก

รัฐบาลชุดใหม่มีนโยบายจังหวัด CEO และมีคำสั่งปรับเปลี่ยนบทบาทของ กสพ.ลงเป็นเพียงที่ปรึกษาด้านนโยบาย

พัฒนาการภาคประชาสังคมในระยะหลังนี้เป็นช่วงที่กลุ่ม/เครือข่ายต่าง ๆ มีความตื่นตัวสนใจในประเด็นหลากหลายออกไปจากเดิม เริ่มมีการรวมตัวกันในนามภาคประชาชนอย่างชัดเจน และมีการเชื่อมโยงภาคีหลายภาคส่วน รวมถึงเป็นช่วงที่เริ่มมีการเชื่อมต่อกับหน่วยงานและแหล่งทุนภายนอกมากขึ้น

กล่าวได้ว่า ลักษณะอันโดดเด่นของภาคประชาสังคมสงขลาที่ช่วยให้การขับเคลื่อนประเด็นต่าง ๆ เป็นไปอย่างมีพลัง คือการที่แต่ละกลุ่มเครือข่ายต่างทำงานเคลื่อนไหวในประเด็นเฉพาะแล้วมารวมตัวกัน หลวม ๆ ตามวาระที่ต้องการขับเคลื่อน แต่ละเครือข่ายจึงไม่ได้มีความรับรู้เฉพาะงานของตนเอง (จากการสังเกตพบว่า แม้จะมีระยะห่างกันระหว่างบางกลุ่มแกนหรือเครือข่ายที่มีรูปแบบการเคลื่อนไหวต่างกัน แต่มักจะมีบางเวทีหรือบางพื้นที่ที่มีตัวกลางเชื่อมต่อได้เป็นกรณี ๆ ไป) จนอาจกล่าวได้ว่า *ประชาคมเป็นการรวมตัวหลวม ๆ ไม่ได้มีองค์กรชัดเจน แต่มีลักษณะการประสานกันโดยสมัครใจ ไม่เน้นว่าต้องทำเหมือนกัน ต่างคนต่างรู้ว่าใครทำอะไรอยู่บ้าง พอกลุ่มไหนจะทำประเด็นอะไรก็ชวนกันมาจัดเวที เป็นไปโดยธรรมชาติ เป็นลักษณะเครือข่ายประสานงาน*

ปัจจัยหนุนเสริมการขับเคลื่อนเรื่องสุขภาพในพื้นที่

(1). การเข้ามาของแหล่งทุนและเวทีเรียนรู้ที่เป็นปัจจัยหนุนเสริมหรือต่อยอดสำคัญในการขับเคลื่อนกิจกรรมทางสังคมและนโยบายสาธารณะ

ในช่วงปลายปี 2544 สสส.ได้เข้ามาสนับสนุนให้จังหวัดสงขลาเป็น 1 ใน 10 จังหวัดนำร่อง เข้าร่วม “โครงการการพัฒนาเครือข่ายสร้างเสริมสุขภาพ” ก่อให้เกิดเวทีเรียนรู้และระดมความคิดในพื้นที่ในลักษณะต่อยอดกับเวทีกสพ. เพื่อพัฒนาระบบการจัดทำโครงการตั้งแต่เริ่มเขียนโครงการให้สอดคล้องกับปัจจัยต่าง ๆ ในพื้นที่ โดยมุ่งเน้นรวบรวมองค์ความรู้ในท้องถิ่นที่มีอยู่เพื่อนำมาต่อเนื่องเชื่อมโยงในการสร้างเสริมสุขภาพในชุมชน มีทีมประสานงานหลักคือ “ศูนย์ประสานงานองค์กรภาคประชาชนจังหวัดสงขลา” (ศปส.) และ “คณะทำงานเพื่อนสงขลา” ซึ่งเป็นฐานการทำงานเดิมของกองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม (SIF.) และพอช. (ต่อมาเป็นกลุ่มหลักที่รับผิดชอบจัดสมัชชาสุขภาพปี 2545-2546) โดยเชื่อมกับกองกลางวิจัยลุ่มน้ำที่สกว.ภาคเข้ามาสนับสนุน ตั้งแต่ช่วงประมาณปี 2543 เครือข่ายเกษตรและกลุ่มออมทรัพย์ในชุมชน เป็นต้น และมีกสพ.ภาคประชาชนและเครือข่ายงานพัฒนาในพื้นที่เป็นที่ปรึกษา

กระบวนการจัดเวทีเรียนรู้แยกตามโซนพื้นที่ตามสภาพภูมิศาสตร์และวิถีชีวิต รวม 6 เวิร์ได้แก่ โซนคาบสมุทรา โซนลุ่มน้ำ โซนต้นน้ำ โซนชายแดน โซนควน-เล และโซนเมือง มีผู้ประสานงานหลักในแต่ละโซนพื้นที่ดำเนินงานร่วมกับทีมประสานงานกลาง ผลจากการจัดเวทีเรียนรู้ก่อให้เกิดเป็น “ชุดโครงการสร้างเสริมสุขภาพจังหวัดสงขลา” ประกอบด้วย 5 ส่วนคือ ชุด

อบรมความรู้ ชุดโครงการสร้างเสริมสุขภาพรวม 39 โครงการ ชุดผลิตสื่อ ชุดเวทีนำเสนอผลงาน โครงการ และชุดจัดกระบวนการจัดเวทีเรียนรู้ ซึ่งมีนัยสำคัญที่จะพยายามต่อยอดให้กับกสพ. ผลจากการจัดเวทีครั้งนี้เป็นที่มาของการเกิดกลไกหน่วยประสานระดับจังหวัดหรือ node สสส. ในปีพ.ศ.2546 (ภายใต้ความรับผิดชอบของ อ.พิชัย ศรีใส)

ในช่วงต้นปีพ.ศ.2545 สวรส.ภาคใต้ ซึ่งมีเครือข่ายคณะทำงานวิชาการพัฒนาระบบการประเมินผลกระทบสุขภาพในภาคใต้ (HPP-HIA ภาคใต้) ร่วมกับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และสวรส.ส่วนกลางได้ประสานความคิดกับประชาคมสุขภาพในจังหวัดต่าง ๆ จัดเวทีย่อยรวม 471 เวที เพื่อจัดทำข้อมูลนำเสนอเพื่อการร่างพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติและประชาพิจารณ์ โดยแยกตามรายหมวด ในส่วนของจังหวัดสงขลา จัดเวทีประชาพิจารณ์ใน *หมวดกลไกการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพโดยภาคประชาชน (HIA)* โดยใช้ชื่อว่า “เวทีประชาคมสุขภาพสงขลาระดมความคิดเห็นภาคประชาชนเรื่อง กลไกนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ” เมื่อวันที่ 25 เมษายน 2545 ถือเป็นเวทีแรกในสงขลาที่เริ่มพูดถึงร่างพ.ร.บ.สุขภาพฯ และสมัชชาสุขภาพอย่างเป็นทางการและมีความชัดเจน ผู้เข้าร่วมเวทีในครั้งนั้นมาจากหลากหลายภาคส่วน และโดยมากเป็นเครือข่ายเดิมที่เคยร่วมเวทีกสพ. และเวทีพัฒนาชุดโครงการ node สสส. ส่วนทีมประสานการทำงานใช้ชื่อเฉพาะกิจว่า “ทีมเลขานุการมูลนิธิรักษ์บ้านเกิดภาคใต้” ซึ่งเป็นกลุ่มคนทำงานเดียวกันกับสปส.

ปลายปีพ.ศ.2545 ประชาคมสุขภาพสงขลา มองเห็นว่า จากการร่วมกันระดมความเห็นในเวทีต่าง ๆ หลายครั้งนับแต่ปีพ.ศ.2543 เป็นต้นมา หากแต่กระบวนการเรียนรู้ของคนในพื้นที่ยังขาดความต่อเนื่องพอที่จะก่อให้เกิดการประสานเชื่อมโยง จนเกิดกระบวนการแก้ไขปัญหาโดยคนในพื้นที่เองได้อย่างยั่งยืนโดยไม่ขึ้นกับงบประมาณจัดกิจกรรมเป็นครั้งคราว จึงขอรับการสนับสนุนจากสสส. จัดเวทีประชาคมสุขภาพสงขลาเพื่อระดมความเห็นเรื่อง “ทิศทางการจัดการสร้างเสริมสุขภาพคนสงขลา” โดยมี “ศูนย์ประสานงานองค์กรภาคประชาชนสงขลา (ศปส.)” เป็นแกนประสานข้อสรุปจากการระดมในเวทีคือ “ยุทธศาสตร์สุขภาพคนสงขลา” 3 ด้าน ได้แก่ การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการจัดการสุขภาพในทุกระดับ การพัฒนาองค์ความรู้/สร้างทางเลือกการสร้างเสริมสุขภาพ และการประสานภาคีความร่วมมือ และมีความเห็นร่วมกันว่าควรมีกลไกหน่วยประสานที่มีคนทำงานต่อเนื่องเกาะติดความเคลื่อนไหวและประสานส่วนต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่ ทำให้การเกิดขึ้นของ node สสส.ในเวลาต่อมาสามารถมีบทบาทรองรับในส่วนนี้ได้

เวทีต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นต่อเนื่องกันนับตั้งแต่ กสพ. เวทีพัฒนา node สสส. เวที HIA จนถึงเวทีกำหนดยุทธศาสตร์สุขภาพ กล่าวได้ว่าเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่ช่วยให้ประชาคมสุขภาพสงขลาเกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ช่วยให้การขับเคลื่อนเรื่องสุขภาพมีความชัดเจนเป็นระบบไปในทิศทางเดียวกัน อันเป็นต้นทุนทางสังคมที่ช่วยให้การเชื่อมโยงสมัชชาสุขภาพเข้ามาใน

พื้นที่เป็นไปโดยง่ายขึ้น หรือกล่าวได้ว่าเป็นการเข้ามาต่อยอดงานเดิมที่ประชาคมฯ ได้ขับเคลื่อนอยู่

(2). โครงการสำคัญที่เข้ามาสนับสนุนการขับเคลื่อนในพื้นที่และก่อให้เกิดการเชื่อมโยงคนทำงานและแนวคิด

ส่วนใหญ่เป็นโครงการที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสสส. โดยกลุ่มเครือข่ายที่เข้ามาทำงาน มีขอบเขตกว้างขวางกว่ากลุ่มแกนจัดสมัชชาสุขภาพ ได้แก่

2.1 โครงการพัฒนาชุมชนเป็นสุขที่ภาคใต้ (หรือดับบ้านดับเมือง) เป็นโครงการที่ได้รับงบประมาณจาก สสส. เมื่อปีพ.ศ.2545-2548 ดำเนินงานในพื้นที่ 14 จังหวัดภาคใต้ มีคณะกรรมการบริหารโครงการจากผู้นำชาวบ้าน นักวิชาการและองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) รวม 18 คน โดยมีรศ.เริงชัย ตันสกุล คณะการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ และอยู่ในเครือข่ายกลุ่มศึกษาการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน และวิทยาลัยวันศุกร์ เป็นประธานคณะกรรมการบริหาร และนพ.บัญชา พงษ์พานิช เป็นผู้จัดการโครงการ ทำงานร่วมกับองค์กรภาคประชาชน 13 เครือข่าย ในส่วนของจังหวัดสงขลาเป็นการทำกิจกรรมภายใต้เครือข่ายเกษตรชีวภาพใน 6 ชุมชน มุ่งเน้นเรื่องเกษตรพึ่งตนเองและเกษตรชีวภาพ ในลักษณะการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่ม การฝึกอบรม ทดลองปฏิบัติในแปลงสาธิต และการนำมาปฏิบัติอย่างสอดคล้องในวิถีชีวิต เช่น “โรงเรียนริมเล” ในชุมชนซึ่งได้รับผลกระทบจากโครงการก่อสร้างท่าอากาศยาน อำเภोजะนะ และพื้นที่อื่น ๆ เช่น โครงการปุ๋ยหมักและเกษตรอินทรีย์โดยองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม อ.หาดใหญ่ เป็นต้น

2.2 เครือข่ายสร้างเสริมสุขภาพ หรือ node สสส. ก่อตั้งในปี 2546 โดยสงขลาเป็น 1 ใน 15 จังหวัดนำร่องที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสสส. จังหวัดละ 3 ล้านบาทต่อปี สนับสนุนกิจกรรมสร้างสุขผ่านโครงการย่อยๆ ในพื้นที่ โดยมีระยะเวลาดำเนินการ 3 ปี คือ มีนาคม 2547-มีนาคม 2550 node สสส.มีบทบาทเป็นองค์กรที่ช่วยเร่งพัฒนาองค์กรอื่น ๆ โดยใช้เงินทุนเป็นเครื่องมือเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพ กล่าวโดยตรงก็คือ เป็นหน่วยงานลูกของ สสส.ที่ทำหน้าที่พิจารณาร่วมกับส่วนกลางในการจัดสรรงบประมาณแก่เครือข่ายในพื้นที่ในการทำงานเรื่องสุขภาพ สนับสนุนให้เกิดการพัฒนาเครือข่ายด้านสุขภาพ และสร้างกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน การก่อตัวของ Node สสส. เกิดจากความต่อเนื่องในการทำงานของประชาคมสุขภาพ นำผลการค้นหายุทธศาสตร์ของการทำงานด้านสุขภาพของภาคประชาชนในจังหวัดจัดตั้งคณะทำงานรับการสนับสนุนงบประมาณจาก สสส. โดยมีแนวทางสนับสนุนโครงการย่อยเป็นไปตามยุทธศาสตร์เชิงประเด็นที่ผ่านการระดมความเห็นจากเวทีดังกล่าว

จากช่วงปี 2546 ที่ Node สสส.ได้มีการนำร่องสนับสนุนโครงการย่อยในพื้นที่โดยมี อ.พิชัย ศรีใส รับผิดชอบ ต่อมาในปี 2547 ได้พัฒนามาสู่การเป็น “ศูนย์ประสานงานกลางเพื่อสุขภาพคนสงขลา(ศสส.)” อาศัยฐานเดิมจากศูนย์ประสานงานองค์กรภาคประชาชนจังหวัดสงขลา (ศปส.)

และประชาคมสุขภาพ รับผิดชอบงานโดย อ.ชโลม เกตุจินดา จัดวางโครงสร้างคณะกรรมการตามแนวทางที่ประชาคมสุขภาพสงขลาแนะนำ ในปีแรกให้น้ำหนักการสนับสนุนโครงการในการพัฒนาเครือข่ายเชิงประเด็น ประกอบด้วย โครงการประจำปี 2547 จำนวน 9 โครงการ

อย่างไรก็ตามในช่วงรอยต่อการดำเนินงานจากปีที่ 1 สู่ปีที่ 2 มีการปรับเปลี่ยนคณะกรรมการอีกครั้งจาก อ.ชโลม เกตุจินดา มาเป็น นพ.สุภัทร ฮาสุวรรณกิจ ผลความเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยยะสำคัญในช่วงเวลาดังกล่าว ด้านหนึ่งเป็นการสานต่อเจตนารมณ์การทำงานอย่างต่อเนื่องของภาคประชาชนจังหวัดสงขลา อีกด้านหนึ่งขยับมาสู่การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ขณะเดียวกัน ก็ได้เข้ามาเชื่อมโยงกับสวรส.ภาคใต้(ภายใต้บทบาทที่ติดตามและหนุนเสริมโครงการ) มีการสรุปบทเรียนการทำงานร่วมกัน โดยปรับโครงสร้างคณะกรรมการ ในส่วนของคณะกรรมการบริหาร ให้ประกอบไปด้วยตัวแทนของภาคส่วนต่างๆ ได้แก่ 1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (องค์การบริหารส่วนจังหวัด ตัวแทนเทศบาล และอบต.) 2. นักวิชาการ 3. ประชาคม 4. ตัวแทนหน่วยงานราชการ คณะกรรมการบริหารชุดดังกล่าวนอกจากจะเป็นกลไกควบคุมและกำหนดนโยบายแล้วยังเป็นการสานต่อ โครงสร้างของ กสพ.เดิมในบางส่วนด้วย และเป็นรากฐานที่ทำให้การทำงานสร้างสุขภาพของจังหวัดมีทิศทางการทำงานร่วมกันในเวลาต่อมา

ขณะเดียวกันยุทธศาสตร์การทำงานของคณะกรรมการชุดใหม่ มีทิศทางในการประสานความร่วมมือ เน้นการทำงานเชิงบูรณาการมากขึ้น โดยอาศัยรากฐานหรือต้นทุนเดิมของจังหวัดที่มีอยู่ มาก เสริมกับกลุ่มองค์กรและวิธีการทำงานที่ปรับเปลี่ยนให้เหมาะสม เท่ากับเป็นการขยับก้าวจากการทำงานลำพังเฉพาะในส่วนของภาคประชาชนหรือประชาสังคม มาเชื่อมร้อยการทำงานกับภาคส่วนอื่นๆในจังหวัดมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากโครงการที่ได้รับการสนับสนุนประจำปี 2548 จำนวน 7 โครงการ โครงการเด่นๆ ได้แก่

1. *โครงการประสานภาคีจัดทำแผนสุขภาพจังหวัดสงขลา* โดยเครือข่ายสร้างเสริมสุขภาพ จ.สงขลา (Node สสส.) สถาบันวิจัยระบบสุขภาพภาคใต้ (สวรส.ภาคใต้) องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสงขลา และจังหวัดสงขลา ร่วมมือกันเพื่อให้เกิดแผนสุขภาพจังหวัดสงขลา (แผน 3 ปี) แบบมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในจังหวัดสงขลา

2. *โครงการวัฒนธรรมพื้นบ้านประสานวัดเพื่อความอยู่เย็นเป็นสุขของชุมชนคลองแห ปีที่ 1* โดยคณะกรรมการวัดคลองแห ที่เป็นการบูรณาการระหว่างหน่วยงานสนับสนุนด้วยกัน คือ Node สสส.และโครงการปฏิบัติการชุมชนและเมืองน่าอยู่ ร่วมกับชุมชนวัดคลองแหนำเอาประเพณีวัฒนธรรม งานศาสนา และงานพัฒนาผสมผสานเพื่อร่วมกันสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน

3. *โครงการพัฒนาเครือข่ายเพลงเรือลอดอุบัติเหตุศูนย์นักเรียนจังหวัดสงขลา* รับผิดชอบโดยนาย นครินทร์ ชาทอง รองประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดสงขลา สร้างความเข้าใจและความคิดของเยาวชนกลุ่มเป้าหมายให้คำนึงถึงความเสี่ยงอันตรายและผลเสียความรุนแรงจากความไม่คำนึงถึงความปลอดภัยที่อาจเกิดขึ้นขณะใช้ถนน และร่วมกันรณรงค์ลดอุบัติเหตุในพื้นที่โดยนำวัฒนธรรม

พื้นบ้านได้แก่ เพลงเรือมาเป็นเครื่องมือ สร้างเครือข่ายนักเรียนเพลงเรือจังหวัดสงขลาตลอดอุบัตินเหตุ เพื่อช่วยในการรณรงค์ป้องกันและลดอุบัติเหตุในกลุ่มโรงเรียนและชุมชน

2.3 โครงการปฏิบัติการชุมชนและเมืองน่าอยู่ ภาคใต้ มูลนิธิชุมชนไท เริ่มดำเนินการในช่วงปี 2546-2547 ได้รับงบประมาณสนับสนุนจาก สสส.และสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) โดยมีสำนักงานตั้งอยู่ที่อำเภอหาดใหญ่ ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ของคนในเมือง การมีส่วนร่วมในการจัดการบ้านเมืองของคนเมือง โดยพยายามเชื่อมโยงกับผู้ที่ทำกิจกรรมทางสังคม และจัดเวทีให้เกิดการร่วมกันคิดร่วมกันทำ ในส่วนของจังหวัดสงขลาเน้นประเด็นเรื่องสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิต โดยต่อยอดจากกลุ่มกิจกรรมที่มีอยู่เดิม เช่น สนับสนุนกิจกรรมของเครือข่ายรักษ์คลองอู่ตะเภา ผ่านกลุ่มกิจกรรมและองค์กรต่าง ๆ เช่น โรงเรียนวัดโคกสมานคุณ สร้างธนาคารบูรณาการมูลฝอย มีกิจกรรมการทำน้ำหมักชีวภาพหรือ EM เพื่อลดปัญหาน้ำเสีย ช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม โรงเรียนพะตงประธานศิรีวัฒน์ การทำหลักสูตรท้องถิ่นรักษ์คลองอู่ตะเภาในโรงเรียนกลุ่มมานีมานะผลิตละครเวทีเนื้อหาณรงค์สร้างจิตสำนึกรักษ์คลองอู่ตะเภา เป็นต้น

และต่อมาได้มีการขยายพื้นที่การทำงานไปในเมืองปรีก อ.สะเตกา โดยประสานความร่วมมือกับเทศบาลตำบลปรีก และเมืองคลองแห เมืองบ้านพรุ รวมทั้งโครงการบ้านมั่นคงในชุมชนแออัดที่เก้าเส้ง ซึ่งได้รับงบประมาณจากพอช.

2.4 โครงการยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนกระบวนการนโยบายสาธารณะระดับพื้นที่ภาคใต้ ภายใต้มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ (มสช.) และสวรส.ภาคใต้ เป็นลักษณะงานวิจัยกึ่งปฏิบัติการสนับสนุนงบประมาณโดยสสส. มีเป้าหมายเพื่อสร้างภาคีที่มีความเข้าใจและมีทักษะในกระบวนการนโยบายสาธารณะ รวมทั้งสนับสนุนและถ่ายทอดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประเด็นและทางเลือกของนโยบายสาธารณะในพื้นที่ โครงการนี้เริ่มดำเนินงานเมื่อต้นปี 2548 ในพื้นที่จังหวัดสงขลา โครงการเด่น ๆ คือ

โครงการปฏิบัติการนโยบายสาธารณะระดับพื้นที่ กรณีศึกษา: สัจจะวันละ 1 บาทเพื่อทำสวัสดิการภาคประชาชน มี ครูชบ ยอดแก้ว เป็นผู้รับผิดชอบโครงการ

2.5 มูลนิธิเพื่อการพัฒนาแรงงานและอาชีพภาคใต้ (Homenet Thailand) มีลักษณะเป็นองค์กรพัฒนาเอกชนที่ขยายตัวมาจาก “ศูนย์ศึกษาและพัฒนาผู้รับงานไปทำที่บ้าน” ภายใต้มูลนิธิเพื่อการพัฒนาแรงงานและอาชีพ ซึ่งก่อตั้งในปี 2539 ได้รับงบประมาณจากองค์การแรงงานระหว่างประเทศหรือ ILO ต่อมาได้รับงบประมาณจาก สสส. จึงขยายงานลงมาจัดตั้งมูลนิธิที่จังหวัดสงขลาในปลายปี 2547 มุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบใน 11 กลุ่มอาชีพ อาทิ กลุ่มแม่บ้าน แรงงานห้องแถว ประมงขนาดเล็ก เกษตรกร ฯลฯ เพื่อสร้างกลไกการดูแลสร้างเสริมสุขภาพแก่แรงงานนอกระบบ รวมทั้งสร้างเครือข่ายคนทำงาน โดยมูลนิธิได้เชื่อมโยงฐานแกนนำชุมชนกับเครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนภาคใต้และอสม.ผ่านกลไกสปสช. ซึ่งมูลนิธิเข้าไปทำงานร่วมในคณะอนุกรรมการฯ บางชุดด้วย

นอกจากนี้ ยังมีการขับเคลื่อนเรื่องสุขภาพในจังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญและส่ง อานิสงส์แรงกระเพื่อมเชิงบวกมาถึงปัจจุบัน ได้แก่

การสำรวจเพื่อรับฟังเสียงสะท้อนจากประชาชนของคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพถ้วน หน้าจังหวัดสงขลาครบทั้ง 16 อำเภอ สืบเนื่องจากการดำเนินนโยบายหลักประกันสุขภาพถ้วน หน้าได้กำหนดวางรูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการในระดับจังหวัดให้มีคณะกรรมการ หลายภาคส่วนที่มีตัวแทนของภาคประชาชน ผู้ทรงคุณวุฒิและตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้เข้าร่วมเป็นกรรมการด้วย จึงเสมือนการฟื้นคืนคณะกรรมการสุขภาพระดับพื้นที่ (กสพ.) ขึ้นมา แม้จะไม่เต็มรูปแบบก็ตาม และในปี 2548 ที่ผ่านมา คณะกรรมการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ได้จัดกิจกรรมเวทีสัญจรเพื่อพบปะรับฟังปัญหาและความคิดเห็นจากกลุ่มตัวแทนองค์กรในชุมชน และประชาชนทั่วไปครบทั้ง 16 อำเภอ

สมัชชาสุขภาพกับการขับเคลื่อนประเด็นระดับรากหญ้าอย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มต้นจาก กระแสการขับเคลื่อนร่างพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ ซึ่งให้การสนับสนุนกระบวนการสมัชชา สุขภาพ โดยสำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ(สปรส.) ทำให้เกิดเวทีการเรียนรู้และการนำ เสนอปัญหาในพื้นที่เชิงประเด็น รวมทั้งการแก้ปัญหาสุขภาพในพื้นที่ แม้ว่าจะมีลักษณะการ เคลื่อนไหวที่ไม่ต่อเนื่องนัก แต่ก็สามารถสร้างฐานเชื่อมต่อผู้คนโดยเฉพาะในระดับรากหญ้าที่ สนใจประเด็นด้านสุขภาพได้จำนวนหนึ่ง

ประเด็นร่วมอื่นๆ ที่มีการขับเคลื่อนกันอย่างกว้างขวาง ได้แก่ เกษตรพอเพียง/เกษตร ชีวภาพ/ เกษตรกรรมทางเลือก การพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ประมงพื้นบ้าน การฟื้นฟูลุ่มน้ำ คลองอู่ตะเภา ประเด็นเหล่านี้ส่วนใหญ่มีการเคลื่อนไหวทำงานกันมายาวนานนับ 10 ปี และมีแนว ร่วมตั้งแต่ระดับชุมชน องค์กรพัฒนาเอกชน กลุ่มอิสระ โรงเรียน วัด เครือข่ายที่ได้รับงบประมาณ จาก สสส. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จนถึงนักวิชาการ นอกจากนี้ การขับเคลื่อนเรื่องหลัก ประกันสุขภาพพร้อมกับ สปสช.ที่กลุ่มแกน กสพ.ใช้เป็นช่องทางขับเคลื่อนเรื่องสุขภาพใน ปัจจุบันก็กำลังเป็นประเด็นที่มีการเคลื่อนไหวอย่างจริงจัง โดยร่วมกับอบต.จัดตั้งกองทุนสุขภาพ ระดับตำบล ในพื้นที่ 7 ตำบล

ปัจจุบัน สปรส.ได้ยกสถานะองค์กรกลายเป็น คสช.(คณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ) จัด โครงสร้างตาม พรบ.สุขภาพแห่งชาติ พศ.2550 ทำให้การจัดสมัชชาสุขภาพทั้งระดับพื้นที่/ ประเด็น และสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ได้รับการรับรองอย่างถูกต้องตามกฎหมาย

การจัดงานสร้างสุขประจำภาค ที่เกิดจากการสนับสนุนของ สสส. ได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดงานที่เคยจัดปีละ 1 ครั้งในส่วนกลาง มากระจายให้เกิดการจัดงานระดับภาค ในส่วน ของภาคใต้ จังหวัดสงขลาได้รับโอกาสได้เป็นเจ้าภาพหลักในปีแรก ทำให้เพิ่มช่องทางในการผลักดัน งานเชิงประเด็นและการเพิ่มภาคีการทำงานที่มากกว่าระดับจังหวัด โดยในปีแรก คณะทำงานได้ใช้ โอกาสของงานผลักดันให้มีการทำ MOU ข้อตกลงสร้างสุขภาพระดับจังหวัดระหว่าง ภาค

ประชาชน องค์การบริหารส่วนจังหวัด จังหวัดสงขลา และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และผลักดันงานขับเคลื่อนเชิงประเด็น ได้แก่ การจัดการสุขภาพโดยชุมชนพึ่งตนเอง การจัดการสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ วัฒนธรรมวิถีใต้ที่เอื้อต่อการสร้างสุขภาพ และเกษตรและอาหารที่เอื้อต่อสุขภาพ

การทำแผนชีวิตชุมชนของเครือข่ายชุมชนเพื่อการฟื้นฟูลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา โดยเครือข่ายที่มีภาคประชาชนกระจายอยู่ใน 7 โซนของ 3 จังหวัด ร่วมมือกับทาง ศตจ. เฉพาะในพื้นที่จังหวัดสงขลาได้มีการดำเนินงานทำแผนชีวิตชุมชนในพื้นที่ 65 อบต. ส่วนหนึ่งเท่ากับเป็นการสร้างรากฐานการทำงานของภาคประชาชนและภาคีในระดับตำบลกระจายไปในหลายพื้นที่

ต่อมาเครือข่ายเหล่านี้ส่วนใหญ่ได้มาผนึกกำลังขับเคลื่อนงานร่วมกัน กระทั่งพัฒนากลายมาเป็นเครือข่ายหลักในแผนสุขภาพจังหวัดสงขลาในที่สุด

การขับเคลื่อนในการทำแผนสุขภาพจังหวัดสงขลา

เนื่องจากการขับเคลื่อนแผนสุขภาพจังหวัดสงขลาในครั้งนี้ ต้องการการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนอย่างมาก เพื่อให้เกิดแผนสุขภาพจังหวัดสงขลาที่ทุกฝ่ายให้การยอมรับ

ในเบื้องต้นกองเลขานุการชุดริเริ่มในการทำแผนสุขภาพสุขภาพอันประกอบด้วย เครือข่ายสร้างเสริมสุขภาพจังหวัดสงขลา (Node สสส.สงขลา) และสถาบันวิจัยระบบสุขภาพภาคใต้ (สวรส.ใต้) ได้มีการประสานกับผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา ซึ่งได้ให้แนวทางในการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาคูณภาพชีวิตประชาชนในสงขลาขึ้น และให้ความสำคัญกับการมองภาพอนาคตสงขลาในอีก 10-20 ปีข้างหน้า และได้แนะนำให้มีคณะทำงานที่มีสัดส่วนในความหลากหลายของภาคี มาทำงานและเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อคิดภาพรวมระบบสุขภาพของจังหวัด ภายใต้กรอบการมีส่วนร่วมในทุกเรื่อง และมีความยั่งยืนในอนาคต

ผลของการหารือ ผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา นายสมพร ใช้บางยาง ได้ลงนามในคำสั่งที่ 3160/2548 ลงวันที่ 23 พฤศจิกายน 2548 แต่งตั้งคณะกรรมการสร้างสุขภาพจังหวัดสงขลาแบบบูรณาการ ซึ่งเป็นคณะกรรมการหลายภาคส่วนเพื่อผลักดันให้เกิดแผนสุขภาพจังหวัดสงขลา และติดตามการสร้างสุขภาพแก่คนสงขลาในระยะยาว คำสั่งดังกล่าวมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างการยอมรับจากหลายภาคส่วนโดยเฉพาะส่วนของหน่วยงานราชการในการเข้ามาร่วมทำแผนสุขภาพอย่างจริงจัง เพราะเป็นนโยบายหนึ่งของจังหวัดสงขลา

ในส่วนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา นั้น นายกองการบริหารส่วนจังหวัดสงขลา นายนวนพล บุญญามณี เองก็ได้ให้ความสำคัญกับการทำแผนสุขภาพจังหวัดสงขลาแบบมีส่วนร่วมเพื่อใช้เป็นทิศทางในการขับเคลื่อนขององค์กรทุกภาคส่วนในจังหวัด ทั้งในส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคประชาสังคม ที่ผ่านมา อบจ.เองก็ประสบปัญหาการขอทุนสนับสนุนการทำโครงการด้านสุขภาพต่าง ๆ จากองค์กรชมรมกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ ในจังหวัดอย่างหลากหลาย

ทำให้การจัดสรรงบประมาณเป็นไปในลักษณะที่มีโครงการ แต่ไม่มีพลังเพียงพอในการเปลี่ยนแปลงสังคมสู่สุขภาวะได้

ประกอบกับการทำงานขับเคลื่อนด้านสุขภาพในส่วนของภาคประชาสังคมที่ผ่านมานั้น รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา นายพีระ ตันติเศรณี ได้เข้าร่วมคิดร่วมเคลื่อนกับภาคประชาสังคมอย่างสม่ำเสมอทั้งในฐานะส่วนตัวและในบทบาทของการเป็นรองนายก อบจ.จังหวัดสงขลา สิ่งเหล่านี้ทำให้การทำแผนสุขภาพจังหวัดสงขลาดังกล่าวได้กลายมาเป็นความเห็นร่วมที่ทาง อบจ.จะร่วมผลักดันให้เป็นจริง จึงได้มีการสนับสนุนงบประมาณส่วนใหญ่ของการจัดทำแผนสุขภาพและยินดีที่จะนำรายละเอียดในแผนไปตั้งเป็นข้อบัญญัติทางงบประมาณสำหรับปี 2550- 2553 ต่อไปด้วย

หลักคิดในการดำเนินงาน

1. ปรับกระบวนทัศน์เรื่องสุขภาพ ปรับเปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อเรื่องสุขภาพว่าไม่ใช่เป็นเพียงเรื่องสาธารณสุข ไม่ได้เป็นหน้าที่ของบุคลากรทางการแพทย์เท่านั้น แต่เป็นเรื่องสุขภาวะ เป็นเรื่องคุณภาพชีวิต ในมิติทั้งกาย จิต สังคม จิตวิญญาณ และ ปัญญา โดยครอบคลุมไม่เพียงเฉพาะปัจเจกบุคคล แต่ครอบคลุมไปถึงครอบครัว ชุมชน และสาธารณะ การดำเนินงานเพื่อนำไปสู่สุขภาวะ จึงเป็นบทบาทของทุกคน ทุกภาคี ทุกหน่วยงาน

2. ขับเคลื่อนสังคมด้วยพลัง INN

I คือ Individual หรือพลังแห่งความเป็นปัจเจกชน ที่ทุกคนมีพลังของสองมือที่สามารถสร้างสรรค์ที่งดงามเพื่อเปลี่ยนโลกรอบ ๆ ตัวเราให้เหลือเพียงด้านดีด้านเดียวได้ ซึ่งในจังหวัดสงขลามีปัจเจกชนที่มีความรู้ความเข้าใจต่อปัญหาสังคมจำนวนมาก

N คือ Node หรือการรวมตัวเป็นกลุ่มชมรม องค์กรอาสาต่าง ๆ ที่มีวัตถุประสงค์ร่วมกันที่จะสร้างสังคมที่ดีกว่าในมิติด้านต่าง ๆ ตามที่ตนเองถนัด ให้เกิดเป็นหน่ออ่อนแห่งความดีงามที่พร้อมจะผุดขึ้นทั่วทุกพื้นที่ในสังคม จะช่วยให้เกิดกัลยาณมิตรและพลังในการทำสิ่งดี ๆ ให้สังคมมากขึ้น อย่างต่อเนื่อง สะสมองค์ความรู้ ประสบการณ์ มุมมองต่อการแก้ปัญหา ลงทำงานจริงต่อประเด็นที่สนใจ ด้วยหัวใจของจิตอาสาสมัคร

N คือ Network หรือหากมีการรวมตัวเป็นเครือข่ายของหน่ออ่อนแห่งการทำความดีทั่วไปในสังคม เชื่อมต่อระหว่างกลุ่ม นำพลังแห่งเครือข่ายไปขับเคลื่อนให้เกิดนโยบายสาธารณะที่ดี สร้างวัฒนธรรมค่านิยมใหม่ในสังคมที่เหมาะสม สร้างระบบตาข่ายแห่งมนุษยธรรมรองรับผู้ที่ด้อยโอกาสหรือยากลำบากกว่า ความเป็นเครือข่ายจะเป็นพลังแนวราบที่ยืดหยุ่นแต่ทรงพลัง ไม่ติดกรอบแห่งอำนาจเช่นพรรคการเมือง ไม่ติดกรอบของระเบียบและสายการบังคับบัญชาเช่นระบบราชการ ไม่ติดกรอบแห่งผลประโยชน์เช่นองค์กรทางธุรกิจ เป็นพลังที่พร้อมรวมตัวอย่างเหนียวแน่น หรือแยกกันสร้างสรรค์ตามแต่สถานการณ์จะเรียกร้อง

3.เติบโตต่อยอดจากรากฐานของตน จังหวะก้าวใหญ่ในอดีตที่ผ่านมาในการขับเคลื่อนเรื่องสุขภาพในจังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญและส่งอันนิสงค์แรงกระเพื่อมเชิงบวกมาถึงปัจจุบัน ได้แก่

1. การขับเคลื่อนของสงขลาประชาคมอย่างต่อเนื่อง
2. การเกิดขึ้นของประชาคมสุขภาพสงขลา
3. การสำรวจเพื่อรับฟังเสียงสะท้อนจากประชาชนของคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพ
ถั่วหน้าจังหวัดสงขลาครบทั้ง 16 อำเภอ
4. สมัชชาสุขภาพกับการขับเคลื่อนประเด็นระดับรากหญ้าอย่างต่อเนื่อง
5. การที่รัฐบาลประกาศยุทธศาสตร์เมืองไทยสุขภาพดี (Healthy Thailand) ในปี พ.ศ. 2548 –
2550 และโครงการอาหารปลอดภัย (Food Safety)
6. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลาได้เห็นความสำคัญในการสร้างสุขภาพให้กับ
ประชาชน
7. ในมิติด้านวิชาการจังหวัดสงขลามีสถาบันวิจัยระบบสุขภาพภาคใต้ มหาวิทยาลัยสงขล
นครินทร์ (สวรส.ภาคใต้ มอ.) เป็นองค์กรหลักในการขับเคลื่อนประเด็นด้านสุขภาพผ่านงาน
วิชาการและงานวิจัย
8. การผลักดันโครงการสร้างสุขภาพผ่านเครือข่ายสร้างเสริมสุขภาพจังหวัดสงขลาหรือ
Node สสส.

9. การมีต้นทุนองค์กร กลุ่ม ชมรม สร้างเสริมสุขภาพในพื้นที่จำนวนมาก

4. จัดองค์ประกอบที่เหมาะสมผลักดันนโยบายสาธารณะ

องค์ประกอบภาควิชาการ ได้แก่ การใช้กระบวนการจัดการความรู้ ใช้อยู่ใน
กระบวนการนโยบายตั้งแต่ขั้นตอนการก่อตัวของนโยบาย ขั้นตอนการตัดสินใจเลือกนโยบาย ขั้นตอน
การแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ขั้นตอนการประเมินผล และขั้นตอนการปรับเปลี่ยน
นโยบาย

องค์ประกอบภาคประชาสังคม ได้แก่ การขับเคลื่อนของทุกภาคีในสังคม กระบวนการมี
ส่วนร่วมทั้งจากรัฐ เอกชน ประชาสังคม ในลักษณะต่างๆ โดยเฉพาะการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ

องค์ประกอบภาครัฐและการเมืองขณะที่โครงสร้างของสังคมไทยเป็นสังคมอำนาจและ
สังคมอุปถัมภ์ และรัฐมีอำนาจมากกว่าประชาชน การขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะจำเป็นต้องทำ
ให้องค์ประกอบภาครัฐและการเมือง เข้ามาเรียนรู้กระบวนการนโยบายสาธารณะในรูปแบบที่
ต่างจากกระบวนการสร้างนโยบายแบบเดิม

5. สืบสี่ประเด็นหลักเพื่อสุขภาพะคนสงขลา

ประเด็นหลักที่มีความสำคัญสูงและเป็นที่สนใจของภาคส่วนต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนได้ มี
ทั้งสิ้น 4 กลุ่มเนื้อหา รวม 14 ประเด็น ได้แก่

1 กลุ่มเนื้อหาด้านการจัดระบบบริการสุขภาพ ซึ่งมี 3 ประเด็นย่อยคือ

- ประเด็นการจัดระบบบริการสุขภาพของสถานบริการและหลักประกันสุขภาพถั่วหน้า

- ประเด็นกองทุนชุมชนหรือกองทุนออมทรัพย์ที่เอื้อต่อการสร้างสุขภาพ
  - ประเด็นบทบาท อสม.กับการสร้างเสริมสุขภาพ
- 2 กลุ่มเนื้อหาด้านการสร้างเสริมสุขภาพตามกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งมี 5 ประเด็นย่อยคือ
- ประเด็นการส่งเสริมสุขภาพเด็กและเยาวชน
  - ประเด็นการดูแลผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส
  - ประเด็นสุขภาพวัยแรงงาน: แรงงานนอกระบบ
  - ประเด็นการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ
  - ประเด็นการส่งเสริมสุขภาพผู้บริโภคร
- 3 กลุ่มเนื้อหาด้านปัญหาสุขภาพที่เป็นประเด็นเฉพาะ ซึ่งมี 4 ประเด็นย่อยคือ
- ประเด็นเกษตรเพื่อสุขภาพ และอาหารปลอดภัย
  - ประเด็นการป้องกันและลดอุบัติเหตุการจราจร
  - ประเด็นการสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ
  - ประเด็นวัฒนธรรมกับการสร้างสุขภาพ
- 4 กลุ่มกลไกการบริหารจัดการและการหนุนเสริม ซึ่งมี 2 ประเด็นย่อยคือ
- ประเด็นการจัดการข้อมูลข่าวสารและความรู้ด้านสุขภาพ
  - ประเด็นการสื่อสารสาธารณะเพื่อสุขภาพ

6. โครงสร้างการทำงานเพื่อรองรับการดำเนินงานตามแผนสุขภาพจังหวัดสงขลาจากเครือข่ายความสัมพันธ์แนวราบ ยกฐานะเป็นสถาบันการจัดการเครือข่าย

บทเรียนการทำงานที่ผ่านมา ค้นพบว่ารูปแบบการทำงานเชิงเครือข่ายสุขภาพภาคประชาชนที่เหมาะสมกับบริบทของจังหวัดสงขลา โดยสรุป ควรมีลักษณะเป็นเครือข่ายความสัมพันธ์แนวราบ ที่มีความยืดหยุ่น หลากหลาย ไม่ตายตัว อาศัยการประสานงานที่มีประสิทธิภาพ เป็นหัวใจในการเชื่อมเครือข่าย แต่รูปแบบดังกล่าวเมื่อต้องการเชื่อมประสานกับหน่วยงานรัฐ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และแหล่งทุนที่ให้การสนับสนุน อาจจะยังไม่สอดคล้องกับระบบระเบียบที่มีอยู่ จำเป็นต้องปรับโครงสร้างการจัดการให้เกิดความเหมาะสมมากขึ้นทั้งในเรื่องระบบการบริหารจัดการเชิงโครงสร้าง เชิงประเด็นการขับเคลื่อน เชิงงบประมาณ เพื่อบูรณาการไปสู่จุดหมาย

การจัดความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง โดยยกฐานะเป็นมูลนิธิหรือสถาบันในช่วงระยะเวลาเริ่มต้นของการทำงานเชิงบูรณาการเช่นนี้ อาจจะกลายเป็นข้อจำกัดในการทำงานและอาจทำให้เกิดความคิดแปลกแยกเชิงอำนาจในพื้นที่ได้ ดังนั้นข้อสรุปเบื้องต้นของภาคีในจังหวัดในเรื่องการจัดการความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง เพื่อเตรียมความพร้อมและค้นหารูปแบบโครงสร้างองค์กรที่เหมาะสม จึงควรมี 2 ระยะ ดังนี้

ในระยะแรก อาศัยความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์โดยเข้าไปเป็นแผนงานหนึ่งของสถาบันวิจัยระบบสุขภาพภาคใต้ (สวรส.ภาคใต้) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีจุดแข็งในเรื่องการจัดการ

เชิงระบบและการเชื่อมประสานงานกับภาคีเครือข่าย ทั้งภาครัฐ ภาคการเมือง ภาควิชาการและ แหล่งทุน เพื่อใช้กลไกการบริหารจัดการของสถาบันฯ รองรับและวางรากฐานเพื่อเตรียมความพร้อมยกฐานะเป็นสถาบันการจัดการสุขภาพในจังหวัดในอนาคต

แผนพัฒนาสุขภาพระดับตำบล

แผนสุขภาพตำบลของเครือข่ายสร้างสุขภาพจังหวัดสงขลา ได้รับการสนับสนุนจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) นำแนวทางการขับเคลื่อนแผนสุขภาพ จังหวัดย้อยส่วนลงมาทำงานระดับตำบล โดยมีเป้าหมายบูรณาการงานสร้างสุขโดยเอาพื้นที่เป็นตัวตั้ง ต้องการให้แผนเป็นเครื่องมือที่ใช้พลังของชุมชนหลังจากที่ถูกปล่อยให้หลับใหลมา ยาวนาน อย่างไรก็ตาม กระบวนการฟื้นฟูพลังของชุมชน จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีความร่วมมือร่วมแรงของคนในชุมชนและภาคีพัฒนาเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างถูกจังหวะและสอดคล้องประสานไปด้วยกัน

พื้นที่เป้าหมาย ปี 2550 14 ตำบล ได้แก่ 1. ตำบลบ้านใหม่ อำเภอระโนด 2. ตำบลกระ แสสินธุ์ อำเภอกระแสดินธุ์ 3. ตำบลคลองรี อำเภอสติงพระ 4. แผนสุขภาพตำบลคูชูด อำเภอ สติงพระ 5. ตำบลชะแล้ อำเภอสิงหนคร 6. ตำบลแม่ทอม อำเภอบางกล่ำ 7. ตำบลรัตภูมิ อำเภอกวนเนียง 8. ตำบลกำแพงเพชร อำเภอรัตภูมิ 9. ตำบลโคกม่วง อำเภอคลองหอยโข่ง 10. ตำบล พิจิตร อำเภอนาหม่อม 11. ตำบลจะโหนง อำเภอจะนะ 12. ตำบลคลองทราย อำเภอนาทวี 13. ตำบลสะกอม อำเภอเทพา 14. ตำบลปรึก อำเภอสะเดา

จังหวัดสงขลา ยังมีอีกองค์กรหนึ่งที่มีการทำงานสร้างสุขภาพระดับตำบลได้แก่ สมาคม อสม.จังหวัดสงขลา ที่มีฐานการก่อตัวจากกลุ่ม อสม. ทั่วทั้งจังหวัดทำงานร่วมกับสาธารณสุข จังหวัด ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา นอกจากกิจกรรมของ สมาคมแล้วยังมีพื้นที่ดำเนินการในตำบลต้นแบบ การดำเนินงานได้มีการจัดทำแผนโดยใช้แกนนำ ประสานคือ อสม. ประสานแกนนำ/ผู้นำ/ภาคีทุกภาคส่วน โดยมี อบต.เป็นหุ้นส่วนความร่วมมือ สนับสนุนแผนสู่การปฏิบัติ

ปี 2549-50

แผนสุขภาพจังหวัดที่ขับเคลื่อนโดย อสม. ประยุกต์แนวทาง 6 อ.(ออกกำลังกาย อาหาร อารมณ์ อโรควา อนามัยสิ่งแวดล้อม อนามัย)ของกระทรวงสาธารณสุขร่วมกับองค์การบริหาร ส่วนตำบล มีพื้นที่ปฏิบัติการตำบลต้นแบบ 16 ตำบล(เลือกอำเภอละ 1 ตำบล)

โครงการความร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาความยากจน พัฒนาสังคม และสุขภาพะจังหวัดสงขลา บนความร่วมมือระหว่าง สกว. สสส. พม. ธกส.และอปท. จากพื้นที่ 20 จังหวัดทั่วประเทศ และ 5 จังหวัดในภาคใต้ ได้แก่ สงขลา สตูล ตรัง พัทลุง นครศรีธรรมราช จัดทำแผนชุมชน บูรณาการ การทำงานระหว่างภาคีหลักทั้ง 5 ดังกล่าว

การจัดทำแผนชุมชน เป็นกระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้าน และชุมชน เริ่มจากการกระตุ้นจิตสำนึกและความรับผิดชอบของประชาชนในชุมชนให้มีจิต

สาธารณะ แล้วร่วมกันคิด ร่วมกันจัดหา ร่วมกันเรียนรู้/วิเคราะห์ เพื่อให้รู้และเข้าใจตนเอง โดยใช้กระบวนการชุมชน สืบหาข้อมูลปัญหาและศักยภาพของชุมชน การวิเคราะห์สาเหตุ/แนวทางแก้ไข แล้วกำหนดอนาคตและทิศทางการพัฒนาตนเอง/ หมู่บ้านและชุมชนในลักษณะ จากชุมชน โดยชุมชน และเพื่อชุมชนซึ่งเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็ง และพึ่งตนเองอย่าง ยั่งยืนของชุมชน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนและให้การสนับสนุนของส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นทางการ

กองทุนหลักประกันสุขภาพระดับตำบล เจ้าภาพหลักที่ดำเนินการคือสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สป.สช.) สำหรับ สป.สช.สาขาเขตพื้นที่สงขลา รับผิดชอบดำเนินงาน 7 จังหวัด ประกอบด้วย สงขลา สตูล ตรัง พัทลุง ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส

การดำเนินงานระบบหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น หรือกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นนั้น เพื่อให้เป็นไปตาม พ.ร.บ. หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545 มาตรา 18 (9) และมาตรา 47 ซึ่งสนับสนุนและกำหนดหลักเกณฑ์ให้องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน และภาคเอกชนที่ไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการแสวงหาผลกำไร ดำเนินงานและบริหารจัดการกองทุนในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ได้ตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการของชุมชน โดยส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วม เพื่อสร้างหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ให้แก่ประชาชนในพื้นที่ ในรูปแบบคณะกรรมการกองทุนสุขภาพระดับท้องถิ่น ประกอบด้วยตัวแทนทั้งทางภาคเอกชน บุคลากรทางสาธารณสุข ในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ กองทุนนี้ได้รับการสนับสนุนงบประมาณส่วนหนึ่งจากสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ และท้องถิ่นต้องร่วมจัดสรรงบประมาณมาเพื่อการนี้ด้วยเช่นกัน

กองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น ของจังหวัดสงขลาส่วนใหญ่ มีแผนงานและกิจกรรมที่สอดคล้องกับแนวนโยบายการสร้างเสริมสุขภาพของ สป.สช. มีโครงการเฉลี่ย ประมาณ 10 โครงการต่อกองทุน โครงการมีการอนุมัติเพิ่มขึ้นเป็นระยะๆ ตามความต้องการของประชาชน และเจ้าหน้าที่ สาธารณสุขในพื้นที่ และวงเงินงบประมาณที่คงเหลืออยู่ การได้มาของแผนงาน และกิจกรรมส่วนใหญ่ได้มาจากการทำประชาคมของประชาชนในพื้นที่ ตัวอย่างแผนงานโครงการที่กองทุนดำเนินงาน เช่น โครงการสื่อเสริมสร้างพัฒนาการเด็ก โครงการเฝ้าระวังโรคเบาหวาน และความดันโลหิตสูง โครงการพัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุ โครงการเสริมสร้างสุขภาพร่างกาย และจิตใจ โครงการเยี่ยมบ้านผู้พิการและด้อยโอกาส โครงการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ โครงการอาหารปลอดภัยใส่ใจผู้บริโภค โครงการเฝ้าระวังมะเร็งปากมดลูก โครงการห่างไกลความดันโลหิตสูงเบาหวาน โครงการสร้างจิตวิญญาณจัดการออกกำลังกาย เป็นต้น

ปัจจุบันในความรับผิดชอบของ สป.สช. เขตพื้นที่สงขลา มีกองทุนสุขภาพระดับตำบลอยู่ 172 กองทุน เฉพาะจังหวัดสงขลามี 29 กองทุน

องค์กรเครือข่ายในพื้นที่

1. ด้านการกุศล บรรเทาสาธารณภัย สาธารณกุศล สังคมสงเคราะห์ และสวัสดิการชุมชน

ประกอบไปด้วยประเด็นการกุศล บรรเทาสาธารณภัย สาธารณกุศล และสังคมสงเคราะห์

1.1 ด้านการกุศล และบรรเทาสาธารณภัย

1.2 ด้านการทำสาธารณกุศล และสังคมสงเคราะห์

1.3 ด้านสวัสดิการชุมชน

ได้รับความช่วยเหลือจาก สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา (คุณชมฤดี นาทะศิริ คุณยมาพร ธรรมรัตน์) เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล มูลนิธิมิตรภาพสามัคคี (ท่งเขียยเขียงตั้ง) (นายวันชัย ลีละศิธร นายกิตติชัย ธรรมศิริพงษ์ คุณกัญญนันท์ สุวิชาญ พงศ์เกษม) ชมรมสมาคมมูลนิธิ 19 สมาคม (นายนิคม ปรีชาวีรกุล) และ สมาคมสตรีประสานมิตร (นางมณฑนา สุขานนท์สวัสดิ์) มหาวิทยาลัยชาวบ้าน มูลนิธิ ดร.ครูชบ-ครูปราณี ยอดแก้ว กองทุนชุมชนหรือกองทุนการเงิน กลุ่มออมทรัพย์หมู่บ้านต่าง ๆ กองทุนสัจจะลดรายจ่ายวันละ 1 บาท เพื่อจัดสวัสดิการภาคประชาชน สงขลา (ดร.ครูชบ ยอดแก้ว และ นายเกล้าแก้วเพชร)

2. ด้านทรัพยากรมนุษย์

ประกอบไปด้วยประเด็นเด็ก เยาวชน ครอบครัว ผู้หญิง ผู้สูงอายุ และคนพิการ

2.1 ด้านเด็ก เยาวชน และครอบครัว

ประเด็นเด็ก เยาวชน ครอบครัว ได้รับความช่วยเหลือจากหลายองค์กรในสงขลา อาทิเช่น สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา เทศบาล องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น โสสะมูลนิธิแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชินูปถัมภ์ (นายพงษ์ศักดิ์ พิบูลย์) สงขลาฟอรัม (อ.พรรณนิภา โสคติพันธ์) ศูนย์ส่งเสริมพลเมืองเด็กสงขลา แผนสุขภาพฯประเด็นเด็กและเยาวชน (อ.รัชนิภา ชนวรรณโณ นางนงลักษณ์ ศรีชยาภิวัฒน์ นายเทพรัตน์ จันทพันธ์) กลุ่มมานีมานะ ศูนย์การเรียนรู้เพื่อสุขภาพ (ชุมชนสันติราษฎร์) และ กลุ่มอาสาสมัครนานาชาติเพื่อการพัฒนาสังคม (ดาหลา) (นายศักรินทร์ สีมะ) เป็นต้น

กลุ่ม องค์กร ภาศึเครือข่าย

- กลุ่มต้นกล้าเพื่อการอนุรักษ์คลองอยู่ตะเกา
- โรงเรียนบ้านสุเหร่า
- อย.น้อย รร.สทิงพระวิทยา
- สภาเยาวชนกำแพงเพชร
- เครือข่ายเยาวชนบ้านทะเล
- รร.มหาวชิราวุธ
- ก้าวอย่างเข้าใจเรื่องเพศศึกษา รร.พะตง
- เยาวชนเพลงเรือ

- เยาวชนอาสาประชาเป็นสุข
- กลุ่มเด็กคิด
- ศูนย์เด็กเล็กบางदान
- สวีทจูเนียร์

2.2 ด้านบทบาทหญิง-ชาย และผู้หญิง

ได้รับความช่วยเหลือจาก สภาสตรี สมาคมสตรีนักธุรกิจและวิชาชีพแห่งประเทศไทย จังหวัดสงขลา มูลนิธิเพื่อนหญิง (คุณพัชรี ไหมสุข) สโมสรไลออนส์ฮาโมนี หาดใหญ่ และ องค์การพิทักษ์สตรีแห่งประเทศไทย เป็นต้น

2.3 ด้านผู้สูงอายุ

ได้รับความช่วยเหลือจาก สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา เทศบาล องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สมาคมเครือข่ายสุขภาพผู้สูงอายุ (นางเสาวนีย์ ประทีปทอง) ชมรมสร้างเสริมสุขภาพไทเก๊ก-เอวียนจี และ มูลนิธิจิงฮั่วสงเคราะห์คนชราอนาถา (นายธงชัย ยงวิทยากุล) เป็นต้น

2.4 ด้านคนพิการ

ได้รับความช่วยเหลือจาก สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา เทศบาล องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อ.เนตรนภา คู่พันธ์วี ชมรมคนพิการจังหวัดสงขลา กลุ่มคนหูหนวกภาคใต้ สมาคมคนตาบอดจังหวัดสงขลา มูลนิธิธรรมิกชนเพื่อคนตาบอดในประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ โรงเรียนการศึกษาคนตาบอดธรรมสากล หาดใหญ่ (นายอุดมศักดิ์ ข้าวหอม) ชมรมศรีตรังสายสัมพันธ์ เครือข่ายพ่อแม่เพื่อเด็กออทิสติก ชมรมผู้ปกครองเด็กพิเศษ-สถานฝันปันรัก ชมรมเพื่อนผู้บาดเจ็บไขสันหลัง และ ชมรมกีฬาคนพิการจังหวัดสงขลา (นายคณิต อนุสาร นายมารุต) เป็นต้น

เครือข่ายผู้พิการ จ.สงขลา

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสงขลา พมจ. และแกนนำชมรมคนพิการ

1. one stop service 13 อำเภอ (ร่วมกับ พมจ. รพ.มอ. รพ.สงขลา รพ.ใหญ่.) ยกเว้น สะบ้าย้อย กระแสสินธุ์ สทิงพระ ประกอบด้วย อปท. + สสอ. + รพ. + ชมรมคนพิการ

2. ชมรมศรีตรัง สายสัมพันธ์
3. ชมรมรุ่งอรุณสัมพันธ์
4. ชมรมทำข้ามใจดีสัมพันธ์ (ชมรมคนพิการทุกประเภท ต.ทำข้าม)
5. ชมรมหัวใจยิ้มได้
6. ชมรม.....คูหาใต้
7. ชมรม....จะนะ
8. เครือข่ายผู้ปกครองเด็ก
9. เพื่อนคนพิเศษ รพ.หาดใหญ่ (โครงการเพื่อนช่วยเพื่อน)

- สมิหลาเพื่อบุคคลออทิสติก
- ชมรมอรุณสมิหลา

10.กลุ่มคนหูหนวกภาคใต้

- อาชีพ จากสำนักงานใหญ่
- ภาษามือ คนหูหนวก คนปกติ
- อบรมคนหูหนวกเป็นแกนนำ AIDS

11.สมาคมคนตาบอด

12.สมาคมคนตาบอดภาคใต้ตอนล่าง

- อาชีพนวด
- ไม้เท้าขาว

13. สปสช.

3. ด้านการต่อสู้ชีวิต

ประกอบไปด้วยประเด็นปัญหาด้านความยากจน ความหิวโหย ที่อยู่อาศัย และอาชีพ

3.1 ด้านอาชีพ

3.2 ด้านความยากจน

3.3 ด้านความหิวโหย

3.4 ด้านที่อยู่อาศัย

ด้านการต่อสู้ชีวิต ความยากจน ความหิวโหย ที่อยู่อาศัย ส่งเสริมอาชีพ ได้รับความช่วยเหลือจาก สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) เทศบาล องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และ มูลนิธิชุมชนไท (นางพิชยา แก้วขาว) เป็นต้น

4. ด้านการศึกษา และศาสนา

ประกอบไปด้วยประเด็นการศึกษา ศาสนา การพัฒนามนุษย์ การยกระดับจิตใจ การเรียนรู้ ภูมิปัญญา

4.1 ด้านทุนการศึกษา

4.2 ด้านการยกย่อง การสนับสนุนครู

4.3 ด้านการสนับสนุนการศึกษาพระภิกษุสามเณร

4.4 ด้านการสนับสนุนเด็ก เยาวชนด้านธรรมศึกษา

4.5 ด้านการสนับสนุนสถาบันส่งเสริมการศึกษาด้านศาสนา

4.6 ด้านการสนับสนุนการศึกษาทางเลือก

4.7 ด้านการสนับสนุนการศึกษา วิจัย และพัฒนาศักยภาพชุมชน

4.8 ด้านการสนับสนุน ส่งเสริมศักยภาพทางการคิด และการเรียนรู้

ได้รับความช่วยเหลือจาก เทศบาล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มูลนิธิในเครือพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ (นายชัยรัตน์ เสถียร อาจารย์คนตรี แก้วมาก อาจารย์สมบัติ เหมทานนท์) มูลนิธิในเครือประธานราษฎรนิกร (ดร.คุณรัตน์ ประธานราษฎรนิกร นายกฤษณ์ ประธานราษฎรนิกร) สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสงขลา (นายวิสุทธิ บิลล่าเต๊ะ) มูลนิธิเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาสังคม (นายสมศักดิ์ จิหมัง) มูลนิธิเพื่อการศึกษาและพัฒนาสังคม ของสหกรณ์ออมทรัพย์อัสศิดดิก (นายยูซุฟ นิมะ) สมาคมครูสัมพันธ์แห่งประเทศไทย หน่วยสอบอำเภอเทพา (นายหมัดอุเส็น สามารถ นายสัน เถลิมแหละ) และ วัดถาวราราม ซึ่งประกอบไปด้วย มหาปัญญาวิทยาลัย และโรงเรียนมหาปัญญา (คุณสวัสดิ์ บุญยะเวศ) เป็นต้น

5. ด้านสาธารณสุข

ประกอบไปด้วยประเด็นด้านสุขภาพทางกาย ทางจิต แพทย์ทางเลือก สุขภาพองค์กรรวม โรคภัย อุบัติภัย

5.1 ด้านโรคภัย

5.2 ด้านการดูแลสุขภาพ

5.3 ด้านการป้องกันอุบัติเหตุ

5.4 ด้านสุขภาพจิต การให้คำปรึกษา เยียวยา ฟื้นฟูจิตใจ

ได้รับความช่วยเหลือจาก เทศบาล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มูลนิธิโรงพยาบาลสงขลานครินทร์ (ผศ.นพ.วิรัช วุฒิภูมิ) มูลนิธิรักษ์ไทย (คุณนาตยา เพชรรัตน์) กลุ่มไทรงาม (นางสมจิต พึ่งทศธรรม) ศูนย์อภิบาลผู้เดินทางทะเล (บ้านสุขสันต์) (นายสุชาติ จันทลักขณา) มูลนิธิศุภนิมิต สำนักสงฆ์วิเวกวนาศรมพรหมรังษี (พระทวีป ปญฺญาธิโช) สมาคมแพทย์แผนไทยหาดใหญ่ (ประเสริฐ สังข์กุล) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) (คุณกัลยา มณีรัตน์ นายนิมิตร แสงเกต) แผนสุขภาพจังหวัดสงขลา-ประเด็นอุบัติเหตุ (นางอัจฉิมา พรรณนา) และ ชมรมลดอุบัติเหตุบนท้องถนนเมืองหาดใหญ่ (นส.ปฐมพร ชี้อานวงศ์) เป็นต้น

กลุ่มองค์กรด้านหลักประกันและบริการสุขภาพ

1. เครือข่ายผู้ติดเชื้อ เอชไอวี จังหวัดสงขลา
2. เครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนจังหวัดสงขลา
3. เครือข่ายแรงงานนอกระบบจังหวัดสงขลา
4. สมาคมผู้สูงอายุจังหวัดสงขลา
5. เครือข่ายชุมชนแออัด
6. เครือข่ายผู้พิการจังหวัดสงขลา
7. เครือข่ายผู้หญิงจังหวัดสงขลา
8. กลุ่มกิจกรรมเด็กและเยาวชน

9. สมาคม อสม.จังหวัดสงขลา
- 10.สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสงขลา
11. สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติสาขาเขตพื้นที่(สงขลา)
12. ศูนย์ประสานงานหลักประกันสุขภาพประชาชนจังหวัดสงขลา
13. มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค
14. เครือข่ายศิลปินพื้นบ้านจังหวัดสงขลา

กลุ่ม องค์กร ภาคิเครือข่ายป้องกันและลดอุบัติเหตุ

1. สถานศึกษาและเครือข่าย ที่เข้าร่วมโครงการ
2. เครือข่ายสถานศึกษา โรงเรียนคู่พัฒนา เครือข่ายชุมชน 33 ชุมชน ของโรงเรียน

มหาวิทยาลัยราชว

จังหวัดสงขลา

3. ชมรมเหยื่อเมาแล้ว โรงพยาบาลหาดใหญ่
4. หน่วยงานราชการที่กำกับและดำเนินงานตาม ยุทธศาสตร์การดำเนินงานป้องกันและ

ลดปัญหา

อุบัติเหตุจราจรจังหวัดสงขลา อาทิตำรวจภูธรจังหวัดสงขลา สำนักงานขนส่ง

จังหวัดสงขลา

เทศบาลนครสงขลา มหาวิทยาลัยทักษิณ โรงพยาบาล

5. หน่วยงานภาคเอกชน เช่น บริษัทวิริยะประกันภัย บริษัทพิธานพานิชย์

6. เครือข่ายจากแผนสุขภาพจังหวัดสงขลา ประเด็น

- ประเด็นเด็กและเยาวชน
  - ประเด็นการสื่อสารสาธารณะ
  - ประเด็นผู้พิการ (เหยื่อเมาแล้วขับ)
  - ประเด็น อสม.
  - ประเด็นคุ้มครองผู้บริโภค
- ประเด็นอื่น ๆ เป็นต้น

6. ด้านยาเสพติด

ประกอบไปด้วยประเด็นด้านบุหรี่ สุรา ยาเสพติด

6.1 การเฝ้าระวังในชุมชน

6.2 การส่งเสริมการเรียนรู้ให้เด็ก เยาวชนและครอบครัว

6.3 การสร้างภูมิคุ้มกันให้เด็ก และเยาวชน

ด้านยาเสพติด ได้รับความช่วยเหลือจากมูลนิธิช่วยเหลือผู้ติดยาเสพติดในประเทศไทย และ ศูนย์บำบัดรักษา ยาเสพติดสงขลา เป็นต้น

7. ด้านสิ่งแวดล้อม

ประกอบไปด้วยประเด็นด้านการอนุรักษ์ ฟื้นฟู คุ้มครอง รักษา และการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม

- 7.1 ด้านการอนุรักษ์ ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม
- 7.2 สิ่งแวดล้อมเมือง
- 7.3 ด้านน้ำเสียและขยะ
- 7.4 ด้านพลังงาน

ได้รับความช่วยเหลือจาก สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด มุทนิธิ ชุมชนไท โครงการปฏิบัติการชุมชนและเมืองน่าอยู่ (นางพิชยา แก้วขาว) กลุ่มอนุรักษ์คลองแห นายณฤทธิ์ ดวงสุวรรณ นางพิกุล บุรีภักดี และ กองทุนอนุรักษ์คลองอุตะเถา (นายประโชติ อินทร์ถาวร) เป็นต้น

กลุ่ม องค์กร ภาคีเครือข่าย

1.เครือข่ายสิ่งแวดล้อมภาคประชาชน 4 กลุ่มน้ำ ได้แก่ กลุ่มน้ำอุตะเถา กลุ่มน้ำภูมี กลุ่มน้ำคาบสมุทรสทิงพระ กลุ่มน้ำเทพานาทวี

กลุ่มน้ำคลองอุตะเถา

1. เครือข่ายอนุรักษ์คลองอุตะเถา
ผู้ประสานงาน นายประโชติ อินทร์ถาวร
กลุ่มต้นกล้าเพื่อการอนุรักษ์คลองอุตะเถา
ผู้ประสานงาน ประธานกลุ่ม
  - 1.1 โรงเรียนพะตงประธานศิรีวัฒน์ เป็นแกนนำ
ผู้ประสานงาน อ.เบญจมาศ นาคหลง
  - 1.2 โรงเรียนวัดโคกสमानคุณ
  - 1.3 โรงเรียนสะเดาขรรค์ชัยฯ
2. คณะวิทยาศาสตร์ มอ.หาดใหญ่
ผู้ประสานงาน นายประโชติ อินทร์ถาวร
3. คณะการจัดการสิ่งแวดล้อม มอ.หาดใหญ่
ผู้ประสานงาน คณบดี
4. คณะวิศวกรรมศาสตร์ มอ.หาดใหญ่
5. สถาบันวิจัยระบบสุขภาพภาคใต้
6. ชมรมรวบรวมเรื่องเมืองหาดใหญ่

- ผู้ประสานงาน อ.พิชัย ศรีใส
7. โครงการปฏิบัติการชุมชนและเมืองนำอยู่(เปลี่ยนชื่อแล้ว สอบถามจากอ้อย)
ผู้ประสานงาน พิชยา แก้วขาว
  8. แผนงานสื่อสารสาธารณะ พื้นที่ลุ่มน้ำคลองอู่ตะเภา
ผู้ประสานงาน ชาคริต โภชะเรือง
  9. เครือข่ายชุมชน พื้นที่พุทะเลสาบสงขลา โชนเมือง
ผู้ประสานงาน ดาบนิกม ทองมุณี
  10. ชุมชนบางโหนด
ผู้ประสานงาน เจียร
  11. ชมรมไก่อเลื้อน
ผู้ประสานงาน สุพจน์ แสงจันทร์
  12. กลุ่มธรรมชาติเพื่อลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
ผู้ประสานงาน อิศรา
  13. ชมรมคนรักเมืองหาดใหญ่
ผู้ประสานงาน สิทธิศักดิ์ ตันมงคล
  14. กลุ่มศึกษาการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนจังหวัดสงขลา
ผู้ประสานงาน อ.ประสาท มีแต้ม
  15. กลุ่มผู้บริโภคเข้มแข็ง
ผู้ประสานงาน จุฑา สังขชาติ
  16. กลุ่มมานี่-มานะ
ผู้ประสานงาน ไตมร อภิวันทนากร
  17. กลุ่มหมื่นส้อง หอศิลป์สยาม ร่มรื่นในลานเมือง ลานบ้านริมควน
ผู้ประสานงาน ชาคริต โภชะเรือง
  18. กลุ่มสวีท จูเนียร์ และกลุ่มเด็กคิด
ผู้ประสานงาน ชัยวุฒิ เกิดชื่น
  19. กลุ่มประชาคมอนุรักษ์ป่าผาดำ
ผู้ประสานงาน ประวิทย์ ทองประสม
  20. เครือข่ายสร้างเสริมสุขภาพจังหวัดสงขลา
ผู้ประสานงาน ชาคริต โภชะเรือง
  21. ชมรมสามัญชนคนรักป่า ต.ทุ่งใหญ่
ผู้ประสานงาน วิศรุต สังข์ศิลป์ชัย
  22. สวนสืบสาน
ผู้ประสานงาน ดาบนิกม ทองมุณี

23. ธนาคารชีวิต วัดคอน
ผู้ประสานงาน เจ้าอาวาสวัดคอน
24. ชมรมธรรมรักษ์บ้านควนเสม็ด
ผู้ประสานงาน
25. ห้างสรรพสินค้าไดอานา
ผู้ประสานงาน ปัญญา ศิริวัฒน์
26. ธนาคารขวด รร.วัดบางหยี
ผู้ประสานงาน อ.นิยม
27. ชุมชนบางหัก
ผู้ประสานงาน
28. ร้านล็อกเทอร์เรส
ผู้ประสานงาน สมศักดิ์
29. กลุ่มอนุรักษ์คลองแห
ผู้ประสานงาน อุดม เพ็ชรธนู
30. วัดคลองแห
ผู้ประสานงาน ท่านพระครูปลัดสมพร
31. แผนสุขภาพตำบลแม่ทอม
ผู้ประสานงาน พญ.กฤษดา
32. แผนสุขภาพตำบลปรึก
ผู้ประสานงาน สุนทร
33. กลุ่มอนุรักษ์คลองจำไทร
ผู้ประสานงาน ก้อง(หาชื่อจริง)

เครือข่ายศึกษาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและท่องเที่ยวเชิงนิเวศลุ่มน้ำกุ่มมี

- ผู้ประสานงาน นายวรัณ สุวรรณโณ
- กลุ่มเดินไปคุยไปเสาะหาของดีอำเภอรัตนภูมิ
- ผู้ประสานงาน นายเยื้อง สมถวิล
- กลุ่มเกษตรชุมชนบ้านห้วยโอน
- ผู้ประสานงาน นายหะเส็ม โอะหมาน
- กลุ่มปฎิบัติอินทรีย์ชีวภาพบ้านไนไร่ หมู่ที่ ๖
- ผู้ประสานงาน นายดิษฐ์ เพชรปาน
- กลุ่มเกษตรธรรมชาติพิภย์คีรี
- ผู้ประสานงาน นายบรรจง ทองเอื้อย

สภาวัฒนธรรมอำเภอรัษฎามิ
ผู้ประสานงาน นายเนียม ชุนเพชร
คณะกรรมการเครือข่ายทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้านลุ่มน้ำภูมี
ผู้ประสานงาน นายสมาน หมุดยะฝา
วิทยาลัยและเทคโนโลยีสงขลา
ผู้ประสานงาน อาจารย์สุพจน์
โรงเรียนสิริวัลลภ
ผู้ประสานงาน ผู้อำนวยการมานพ คงยะฤทธิ
โรงเรียนบ้านโคกค้าย ตำบลควนรู อำเภอรัษฎามิ
ผู้ประสานงาน
วัดเจริญฤๅผา
ผู้ประสานงาน
สมาคมเกิดมาต้องตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน
ผู้ประสานงาน อาจารย์สามารถ รอดสันเทียะ

ฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ ๓ ชะมวง
ผู้ประสานงาน นายสมนึก หนูเงิน
เครือข่ายวิฑูชุมชนสงขลา
ผู้ประสานงาน นายสุจิน แก้วบุญส่ง
เครือข่ายบิณฑลหาข่าว
ผู้ประสานงาน ผู้อำนวยการสุรัชย์ เหล่าสิงห์
เครือข่ายอนุรักษ์ป่าต้นน้ำและกล้วยไม้ป่ารองเท้านารีเขาแก้ว
ผู้ประสานงาน นายสมสิน โกสินทร์
เครือข่ายเกษตรอาสา ตำบลท่าชะมวง
ผู้ประสานงาน นายมานพ มีงาม
กลุ่มสัจจะลดรายจ่ายวันละ ๑ บาท ตำบลเขาพระ
ผู้ประสานงาน นายอภิรัตน์ ชนะคช
กลุ่มป่าชุมชนจังโกลน
ผู้ประสานงาน นายสมศักดิ์
กลุ่ม อสม.หมู่ที่ ๑๔ คูหาใต้
ผู้ประสานงาน นายอนันต์ สุวรรณโณ
องค์การบริหารส่วนตำบลท่าชะมวง
ผู้ประสานงาน นายกอบต. ท่าชะมวง

เทศบาลนาสีทอง

ผู้ประสานงาน นายกเทศมนตรีนาสีทอง

กองประสานงานกลางงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเครือข่ายลุ่มน้ำ

ผู้ประสานงาน

2.หน่วยงาน ได้แก่ เทศบาลพะตง เทศบาลปรีก เทศบาลหาดใหญ่ อบต.ในพื้นที่ 4
ลุ่มน้ำ / ทสจ./กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม/สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค 16

3.บริษัทเอกชน ได้แก่ บ.หาดทิพย์ จำกัด ห้างสรรพสินค้าไดอานา

ภาพรวมการดำเนินงานในพื้นที่ลุ่มน้ำคาบสมุทรมหานคร

ปี พ.ศ.	กิจกรรมโครงการที่ทำ
2544	<ul style="list-style-type: none"> □ ศูนย์ประสานงานสงขลา/คาบสมุทรมหานคร □ ได้ข้อมูลองค์กร 333 องค์กร □ ผู้นำคาบสมุทรมหานครเป็นแกนนำประเด็นจังหวัดประสาน พอช. เกษตร อาชีพ พัฒนาองค์กร ฯลฯ □ ก่อนปี 2544 มีเครือข่ายประมงชมรมชาวประมงมหานคร ปล่อยปลา/กุ้ง/แนวเขต
	<ul style="list-style-type: none"> □ โซนคาบสมุทรมหานคร □ เครือข่ายเกษตรอินทรีย์สงขลา □ คณะทำงานลุ่มน้ำทะเลสาบ □ ได้งบประมาณจาก พอช.สนับสนุนประเด็น เกษตรสร้างเครือข่ายประชุม □ เกิดเครือข่ายการท่องเที่ยววิถีไหนต นา เล 3 ตำบล คือ ต.คลองรี ต.ท่าหิน ต.คูขุด □ ธรรมนูญรารอบลุ่มน้ำเริ่มจากคลองแห- ท่าหิน ม.ราช มงคลทำแผน
2547-2548	<ul style="list-style-type: none"> □ เกิดสำนักงานประสานงานลุ่มน้ำ (คูขุด) □ สำรวจแหล่งน้ำได้งบ CEO UNDP งบ 10 ล้านบาท □ แผนชุมชน 40 พื้นที่ (โกเมศ) ศตจ. ได้ 19 พื้นที่ □ แกนนำร่วมทำแผนแม่บท/กรอบพัฒนาทะเลสาบ

	<ul style="list-style-type: none"> ▫ เครื่องข่าย รร.เกษตรอินทรีย์ทำกินทำใช้ (วัดจันทร์ บ่อแดง กระจดงา) ▫ วัดสน พังยาง บ่อตรุ ระวะ ทำนารวม
2549-2550	<ul style="list-style-type: none"> ▫ เกิดแปลงต้นแบบ 29 แปลง <ul style="list-style-type: none"> วัดจันทร์ 10 กระจดงา 4 บ่อแดง 5 ดีหลวง 2 ระโนด 4 ▫ ประชุมประจำทุกเดือน ▫ ได้ทำประเด็นงาน 13 ประเด็น <ul style="list-style-type: none"> เครือข่ายเกษตร (ผู้รับผิดชอบ น้ำแก้ว น้ำสิบ พี่พร พี่เรื่องวิทย์) สวัสดิการ (ผู้รับผิดชอบ พี่พร พี่ชา พี่เรื่องวิทย์ พี่ชัย) สิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยว ▫ นารวม (ต.บ่อแดง ต.คูขุด) ▫ สวนป่าชุมชน ▫ พลังงานทดแทน (ทต.กระเสลินธุ์ แผนสุขภาพ) ▫ แผนสุขภาพตำบล 5 ตำบล (ต.บ้านใหม่ ต.ต.คูขุด ต.กระเสลินธุ์ ต.คลองรี ต.ชะแล้) ▫ แผนชุมชนในความร่วมมือ 18 ตำบล ▫ โครงการเสริมพลังชุมชน (ต.บ่อแดง ต.ชะแล้ ต.คูขุด) ▫ ภัยพิบัติ 5 ตำบล (ต.ท่าบอน ต.แดนสงวน ต.โรง ต.เกาะใหญ่ ต.กระเสลินธุ์ งบ 150,000 บาท) ▫ ได้รับงบจากมูลนิธิรักษ์ไท สนับสนุนการทำเครื่องกรองน้ำ (ต.ท่าหิน ต.คูขุด)

<p>ปี 2550-2551</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▣ โครงการจัดกร สิ่งแวดล้อม (งบไค้ก) 16 จุด <ul style="list-style-type: none"> แก๊สชีวภาพ 16 จุด อบต.คลองรีขยาย 18+54 (กำลังดำเนินการ) รำแดง 7 ปอดาน SML 10 เตาเผาถ่าน 4 จุด ปลูกต้นไม้ชายทะเล (ต.วัดจันทร์) ▣ ทำงานวิจัยการท่องเที่ยวยุบรวมกับ มอ. เพื่อทำแผนการตลาด ▣ เกิดเครือข่ายนักวิจัยชุมชน เศรษฐกิจชุมชนพอเพียง ▣ ด้านวัฒนธรรมเรื่องโนราห์ตัวอ่อน ครูไทร ▣ สภาพอาหารปลอดภัย ▣ สัมมนาเกษตรได้ข้อตกลงร่วมคือ การอนุรักษ์พันธุกรรมข้าว ▣ เกิดสภาองค์กรชุมชน 11 ตำบล ▣ แผนสุขภาพ (ต.วัดจันทร์(ถอดบทเรียน/ศูนย์เรียนรู้เตาเผาถ่าน) ต.เชิงแส ต.รำแดง ต.ม่วงงาม)
<p>ปี 2551-2552</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▣ แผนสุขภาพจังหวัดสงขลา <ul style="list-style-type: none"> ป่าชุมชน (ต.ชิงโค) ถ่านอัดแท่ง (เชิงแส ม่วงงาม รำแดง) ศูนย์เรียนรู้แก๊สชีวภาพขยายผล การท่องเที่ยว (หนังตะลุงน้ำ ต.คูขุด) สภาพอาหารปลอดภัย 4 อำเภอ ▣ แผนสุขภาพตำบล สสส.,สกว <ul style="list-style-type: none"> แผนโครงการความร่วมมือ เชิงแส วัดจันทร์ ทำหิน รำแดง วัดสน แผนสุขภาพ (ชะแล้ คลองรี คูขุด กระแสสินธุ์) ▣โครงการเสริมสร้างจิตสำนึกนิเวศน์วิทยา <ul style="list-style-type: none"> สำรวจข้อมูลพลังงาน (บ่อแดง วัดจันทร์ กระดั่งงา ระ

	<p>วะ คลองรี ทำหิน ชิงโค)</p> <p>เตาเผาถ่าน (ทำหิน บ้านขาว)</p> <p>แก๊สชีวภาพ (ทำหิน บ้านขาว)</p> <p>กัณฑ์นม (คลองรี/บ้านขาว)</p>
ปี 2552	<ul style="list-style-type: none"> □ ถอดบทเรียนชุมชนสลักกับหมู่บ้าน (รำแดง เชียงแส บ่อแดง วัดจันทร์ วัดสน พังยาง ชิงโค ม่วงงาม) □ เกษตรถอดบทเรียนพื้นที่ 4 ตำบล (กระดังงา รัตจันทร์ บ่อแดง ม่วงงาม) □ กัณฑ์นมผลิตไฟฟ้าแก๊สชีวภาพ ต.เชียงแส ได้รับงบจากกระทรวงพลังงาน □ ธนาคารต้นไม้ (ชะแล้ รำแดง บ่อตรู เชียงแส ชิงโค กระแสสินธุ์) □ ปากรอ ป่าขาด กำลังเกิดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โหนดนา เล □ สมัชชาสุขภาพตำบล (ชะแล้ เชียงแส กระแสสินธุ์ คลองรี รำแดง) มีงบสนับสนุนเพื่อให้เกิดกิจกรรม □ เครือข่าย 22 ตำบล ในคาบสมุทรมี (เชียงแส ทำหิน ชิงโค รำแดง ชะแล้ คลองรี)

เป้าหมายการดำเนินงานสิ่งแวดล้อม ปี 2553

□ ระดับชุมชน

เกษตร (การท่องเที่ยวเชิงเกษตร , ชุมชนนาอินทรีย์ ข้าวพื้นบ้าน , ครอบวงจรระดับครัวเรือน)

ประมง

ภัยพิบัติ (ค้นหาภูมิปัญญาทางออก/การแก้ไขปัญหา , ฟื้นนาร้าง เปิดปากคลองย่อย ๆ)

การท่องเที่ยว

พลังงานทดแทน (ขยายความสำเร็จ)

สิ่งแวดล้อม

แหล่งน้ำ

▣ ระดับเครือข่าย

การท่องเที่ยว (เชื่อมประสานเครือข่ายการท่องเที่ยว , เทศกาลท่องเที่ยวคาบสมุทร , เป้าแผนพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบ)

วาระคนคาบสมุทร

▣ งานบริหารจัดการกลาง

สรุปบทเรียนการขับเคลื่อน

พัฒนาศักยภาพแกนนำ

พัฒนางานกลาง

ระบบฐานข้อมูล/เอกสาร/ความรู้

▣ ระดับนโยบาย

พื้่นาร้าง

เกษตรครบวงจร/พึ่งตนเอง

เปิดปากคลองสู่อ่าวไทย

การท่องเที่ยว

ภาพรวมการทำงานในลุ่มน้ำคลองอู่ตะเภา

ปี พ.ศ.	กิจกรรมโครงการที่ทำ
2544	<ul style="list-style-type: none"> ▣ จัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์ตรวจวัดคุณภาพน้ำ/เทศบาลตำบลปริก ▣ ตั้งประชากลุ่มอนุรักษ์ผาดำ ▣ จัดค่ายผู้นำและเฝ้าระวังป่าผาดำ ▣ เกิดเครือข่ายครูสิ่งแวดล้อมศึกษา ▣ มีการอบรมตรวจวัดคุณภาพน้ำ ▣ โรงเรียนพะตงประธานศิรีวัฒน์จัดกระบวนการบูรณาการคลองอู่ตะเภา
2545	<ul style="list-style-type: none"> ▣ ค่ายเรียนรู้เพื่อออบกู้สายน้ำ ▣ นักสืบสายน้ำโรงเรียนพะตงประธานศิรีวัฒน์

2546	<ul style="list-style-type: none"> ▣ เครือข่ายโรงเรียนรักษัคลองอุตะเกา ▣ ทำแผนสุขภาพ ▣ โรงเรียนพะตงประธานศิรีวัฒน์เปิดสอนวิชารักษัคลอง
2547	<ul style="list-style-type: none"> ▣ จัดกิจกรรมแข่งเรือยาวที่วัดคลองแห ▣ โยน EM ball ▣ โครงการฟายเนี้ยะดักขะ ▣ ทำหลักสูตรเพื่อคูงานสารทอ้งถิ้นคลองอุตะเกา ▣ ค่ายบูรณาการ ▣ ศึกษาคูงานประเด็นการจัดการเรียนรู้โดยอาศัยชุมชน พัฒนาการทำหลักสูตรทอ้งถิ้น ▣ สิ่งแวดลอมภาคที่ 16 สนับสนุนอุปกรณ์ตรวจวัดคุณภาพน้ำ ▣ ทสม.ขยายเครือข่ายอาสาฯ
2548	<ul style="list-style-type: none"> ▣ เกิดธนาคารขยะเทศบาลปริก ▣ เกิดเครือข่ายครูเทศบาลปริก ▣ เกิดเครือข่ายโรงเรียน ▣ เมืองนำอยู่สนับสนุนกิจกรรมวังบูรณาการงบ 200,000 บาท ▣ งานวิจัยกระบวนการเรียนรู้การจัดการขยะในครัวเรือน โรงเรียนวัดโคกสมานคุณ ▣ งานเฝ้าระวังคลอง ▣ สื่อตัวเล็กเต็กกับคลอง ▣ อบรมเชิงปฏิบัติการ CLOBE อนุรักษ์คลองอุตะเกา ▣ โรงเรียนกอบกุลวิทยาทำค่ายกับครูเอียด
2549	<ul style="list-style-type: none"> ▣ เครือข่ายโรงงาน ช.ย. ▣ แผนงานสื่อสารณะคลองอุตะเกา ▣ จัดตั้งกลุ่มต้นกล้า ▣ ค่ายต้นกล้า “อนุรักษ์คลองสัญจร”

	<ul style="list-style-type: none"> □ จัดตั้งกองทุนดูแลผาค่า □ โครงการคลองสวย น้ำใส เทศบาลตำบลปริก □ คลอง ร โรงเรียนสมบูรณ์กุลกันยาตรวจวัดคุณภาพน้ำ □
2550	<ul style="list-style-type: none"> □ จัดตั้งกลุ่มดูแลคลองจำไทร □ จัดตั้งชมรมธรรมรักษ์ควนเสม็ด □ เยาวชนอาสาประชาเป็นสุขเทศบาลตำบลปริก □ จัดโครงการค่ายต้นกล้าสัญจร □ โรงเรียนกอบกุลวิทยาจัดค่ายสมุนไพรริมคลอง □ โรงเรียนพะตงประธานศิรีวัฒน์จัดค่ายสิ่งแวดล้อมรุ่น 1,2
2551	<ul style="list-style-type: none"> □ โครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อม

8. ด้านการเกษตร และอาหาร

ประกอบไปด้วยประเด็นอันเกี่ยวเนื่องมาจากประเด็นสุขภาวะ คือการเกษตร การผลิตอาหารปลอดภัย

- 8.1 การผลิตอาหารปลอดภัยในชุมชน
- 8.2 การผลิตผักปลอดสารพิษ
- 8.3 การเกษตรเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจในครัวเรือน
- 8.4 การฟื้นฟูทรัพยากรทางการเกษตร
- 8.5 การส่งเสริมให้มีกลุ่ม มีสภา

ได้รับความช่วยเหลือจาก สมาคมเกษตรอินทรีย์วิถีไท (อ.ภาณุ พิทักษ์เผ่า) เครือข่ายเกษตรทางเลือก เครือข่ายเกษตรวิถีธรรม เครือข่ายโหนด นา เล กลุ่มปลูกผักปลอดสารพิษบ้านยางงาม เครือข่ายกสิกรรมไร้สารพิษ เครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนสงขลา โครงการโรงเรียนริมเล และ นายกำราบ พานทอง เป็นต้น

กลุ่ม องค์กร

- ศูนย์เรียนรู้คุณธรรมเพื่อเศรษฐกิจพอเพียง สมาคมเกษตรอินทรีย์วิถีไท
ผู้ประสานงาน นายภาณุ พิทักษ์เผ่า
- เครือข่ายเกษตรกรรมยั่งยืนสงขลา
ผู้ประสานงาน นายระนอง ชื่นสุวรรณ
- ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ม.3 ต.เขาพระ อ.รัตภูมิ

- ผู้ประสานงาน นายชิต ขวัญคำ
- ศูนย์เรียนรู้เกษตรธาตุ 4
ผู้ประสานงาน นายประทรน หมัดหลี
- ศูนย์การเรียนรู้โรงเรียนเกษตรอินทรีย์ทำกินทำใช้
ผู้ประสานงาน นายระนอง ชื่นสุวรรณ
- ศูนย์การเรียนรู้การแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางทะเลบ้านบ่อแดง
ผู้ประสานงาน นางลลิตา บุญช่วย
- กลุ่มนารวมร่วมเรียนรู้ บ้านดอนคั้น
ผู้ประสานงานนางปราณี มณีคุณย์
- กลุ่มเกษตรธรรมชาติพิพิธคีรี
- ห้องเรียนสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อสุขภาพ
นายกำราบ พานทอง
- แผนสุขภาพตำบล
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสงขลา
ผู้ประสานงาน นายประเทือง ทองเจือเพชร (ฝ่ายคุ้มครองผู้บริโภค)
- สมาคมอสม.
ผู้ประสานงาน นายนิมิตร แสงเกตุ
- ชมรมผู้ประกอบการร้านอาหารปลอดภัยจังหวัดสงขลา
ผู้ประสานงาน นายโกสินทร์ อุดมทรัพย์ศิริ
- รพ.หาดใหญ่
คุณสุดี ทองคั้น หัวหน้าฝ่ายโภชนาการ
คุณมารุต ลอยผา ผู้ประสานงานโครงการกลุ่มพัฒนาระบบบริการสุขภาพ
- รพ.สงขลา
ผู้ประสานงาน คุณมานพ กาเลี้ยง(ฝ่ายโภชนาการ)
- รพ.ระโนด
นายสมชาย ละอองพันธ์ เกสัชกร
- รพ.สต.ทิงพระ
น.ส.ชูศรี รัตแสง เกสัชกร
- โรงเรียนวัดไทรคดด้วน
ผู้ประสานงาน นายบุรณ์ นั้คเร
- โรงเรียนบ้านสุเหว่า
ผู้ประสานงาน นางเอกจิตรา จันท์จิตรจริงใจ
- ศูนย์เด็กเล็กบ้านบางदान

- คุณนงลักษณ์ ศรีชยาภิวัดณ์
- กลุ่มธรรมชาติบำบัดนครหาดใหญ่
ผู้ประสานงาน คุณเสาวพรรณ ชูรังสฤษดิ์
- สมัชชาสุขภาพประเด็นเกษตรยั่งยืนและอาหารเพื่อสุขภาพ
ผู้ประสานงาน นายระนอง ชื่นสุวรรณ

การเกษตรในคาบสมุทรสทิงพระของเครือข่ายประเด็นเกษตรในกลุ่มน้ำคาบสมุทรสทิงพระ

- ฟื้นน้ำร้าง
- ชุมชนนาอินทรีย์ข้าวพื้นบ้าน (ทุ่งนาปลาคลัก)
- เกษตรครบวงจรระดับครัวเรือนหมู่บ้านสู่ตำบล
- การท่องเที่ยวเชิงเกษตร
- แปลงต้นแบบ

ไร่นาสวนผสม

บ้านสวน

นาอินทรีย์

แปลงผัก

แปลงเกษตรยั่งยืน

9. ด้านศิลปวัฒนธรรม

ประกอบไปด้วยประเด็นการอนุรักษ์ ฟื้นฟู พัฒนาศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น

9.1 การส่งเสริมและฟื้นฟูประเพณีประจำถิ่น

ได้รับความช่วยเหลือจาก สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ศูนย์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มูลนิธิทักษิณคดีศึกษา ชมรมโนราโรงครู ชมรมโนรา สมาพันธ์หนังตะลุงจังหวัดสงขลา และ วัดคลองแห (พระครูปลัดสมพร ฐานธมฺโม)

กลุ่ม องค์กร ภาควิชาเครือข่าย

- สมาคมศิลปินพื้นบ้านจังหวัดสงขลา
นายชัย เหล่าสิงห์ นายกสมาคมศิลปินพื้นบ้านจังหวัดสงขลา
นายประเสริฐ รัชชวงศ์ เลขาธิการสมาคมศิลปินพื้นบ้านจังหวัดสงขลา
- สมาพันธ์หนังตะลุงพื้นบ้านจังหวัดสงขลา
นายนครินทร์ ชาทอง เลขาธิการสมาพันธ์หนังตะลุงพื้นบ้านจังหวัดสงขลา
- ชมรมโนราโรงครูจังหวัดสงขลา

- ผู้ประสานงาน นายชัย เหล่าสิงห์
- ศูนย์ฝึกศิลปินพื้นบ้านระดับอำเภอ

อ.หาดใหญ่

- วัดคลองแห ติดต่อท่านพระครูปลัดสมพร ฝึกโนรา / กาทลอ
- ทำข้ามติดต่อ อบต.ท่าข้าม ฝึกโนรา / ร่องแจ้ง
- บ้านพรุติดต่อหนังประพันธ์ ไฟเส็ง ฝึกหนัง ฝึกลูกคู่ แกะรูป / ศูนย์โนรา บ้านบางศาลา ฝึกโนรา
- ศูนย์วัฒนธรรม ติดต่อ โนราละมัยศิลป์ ฝึกโนรา
- ศูนย์ฝึกโนราคณะแพทยศาสตร์ ติดต่อ คุณมาลัยวรรณ เพชรพยาบาล

อ.ควนเนียง 4 ศูนย์

- ศูนย์หนังสง ศรีทวีกุล ฝึกหนัง แกะรูป
- ศูนย์หนังจิต รัตนพงศ์ ฝึกหนัง ลูกคู่
- ศูนย์หนังวัน ฝึกหนัง ลูกคู่
- ศูนย์หนังจุกิม ประทุมวรรณ ฝึกหนัง ลูกคู่

อ.รัตภูมิ

- ศูนย์อ.รัตภูมิ วัดเขาดกน้ำหนังตะลุง โนรา ลูกคู่ เพลงบอก คนตรีไทย
- ผู้ประสานงาน ครูชัย เหล่าสิงห์

อ.บางกล่ำ

- ศูนย์ฝึกศิลปินพื้นบ้านอ.บางกล่ำ ฝึกหนังตะลุง โนรา ลูกคู่ แกะรูป
- ผู้ประสานงาน นายควน อารมณฤทธิ

อ.คลองหอยโข่ง

- ฝึก หนังตะลุง ลูกคู่ แกะรูป โนรา
- ผู้ประสานงาน นายจักรพรรดิ ชัยรัตน์

- โนราตัวอ่อน

- ครูไทรประพร รร.ศรีไชย
- โรงเรียนเทศบาล 4 วัดคลองเรียน
- ศูนย์โนราบางศาลาบ้านพรุ

- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสงขลา
- สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติสาขาเขตพื้นที่สงขลา
ผู้ประสานงาน คุณนิธินาถ ศิริเวช
- สถาบันทักษิณคดีศึกษา
- ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด
  - ศูนย์วัฒนธรรม ม.ราชภัฏสงขลา
ผู้ประสานงาน อ.รจนา ศรีใส
  - ศูนย์วัฒนธรรม รร.หาดใหญ่วิทยาลัย
ผู้ประสานงาน อ.พิชัย ศรีใส
- เครือข่ายวัด ที่ทำกิจกรรมด้านวัฒนธรรม
เช่น วัดคลองแห วัดบางกล่ำ วัดท่าช้าง วัดเอก วัดเขาดกน้ำ วัดท่าข้าม วัดบาง
ศาลา วัดโพธิ์ วัดใหม่ทุ่งคา วัดโคกนาว
- เครือข่ายโรงเรียน
เช่น โรงเรียนบางกล่ำวิทยา รัชมังคลาภิเษก โรงเรียนบางกล่ำวิทยา โรงเรียน
วัดท่าเมรุ โรงเรียนหาดใหญ่วิทยา โรงเรียนพะตงประธานคีรีวัฒน์ โรงเรียนธรรมโฆษิต
โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย 2

10. ด้านความดีงาม

ประกอบไปด้วยประเด็นการส่งเสริมให้ทำความดี ยกย่องคนดี ต้นแบบคนดี อาสาสมัคร
และจิตอาสา

10.1 กระบวนการค้นหา ยกย่อง เชิดชูคนดี

10.2 การส่งเสริม สร้างโอกาสให้ทำความดี

10.3 อาสาสมัคร

ได้รับความช่วยเหลือจาก มูลนิธิเรารักสงขลาเฉลิมพระเกียรติ (คุณวัชรี กาญจนโนภาส)

11. ด้านการท่องเที่ยว และกีฬา

ประกอบไปด้วยประเด็นการท่องเที่ยว และกีฬา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และเศรษฐกิจ

11.1 กองทุนนักกีฬาอาชีพระดับจังหวัด

11.2 การส่งเสริมกีฬาพื้นบ้าน

ด้านการท่องเที่ยว ได้รับความช่วยเหลือจาก สำนักงาน ททท.ภาคใต้ เขต 1 และ สมาพันธ์
ธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดสงขลา (นายนิมิตร ชัยจีระธิกุล)

ด้านการกีฬา ได้รับความช่วยเหลือจาก เทศบาล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ มูลนิธิ
เพื่อการพัฒนากีฬาจังหวัดสงขลา (นายจ๋านงค์ เสนาจิตร)

12. ด้านสิทธิผู้บริโภค

ประกอบไปด้วยประเด็นการรักษา และคุ้มครองสิทธิผู้บริโภค

12.1 การกระตุ้นให้ผู้บริโภครักษาสิทธิ

ได้รับความช่วยเหลือจาก โครงการบริโภคเพื่อชีวิตสงขลา กลุ่มผู้บริโภคเข้มแข็ง (นส.จุฑา
สังขชาติ อ.ช.โลม เกตุจินดา) และ นายวรรณชัย สุวรรณกาญจน์

13. ด้านสิทธิมนุษยชน

ประกอบไปด้วยประเด็นการปกป้องสิทธิมนุษยชน ชุมชน ในด้านต่างๆ

13.1 การละเมิดสิทธิชุมชน

ได้รับความช่วยเหลือจาก นพ.อนันต์ บุญโสภณ และวิทยาลัยวันศุกร์

14. ด้านแรงงาน

ประกอบไปด้วยประเด็นคุ้มครองแรงงาน และแรงงานข้ามชาติ

14.1 การเอารัดเอาเปรียบแรงงาน

14.2 ด้านแรงงานข้ามชาติ

ได้รับความช่วยเหลือจาก กลุ่มกอไฟ่ คลองเป๊ะ กลุ่มสตรีอาสาพัฒนาบ้านเขารักเกียรติ
กลุ่มรับซื้อน้ำยาง โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานสำหรับแรงงานนอกระบบภาคการ
ผลิต มูลนิธิรักษ์ไทย นส.พันธ์ วรรณบริบูรณ์ และ มูลนิธิเพื่อการพัฒนาแรงงานและอาชีพภาคใต้
กลุ่ม องค์กร ภาคีเครือข่าย

1.หน่วยงานภาครัฐ ระดับกระทรวงและระดับจังหวัด ได้แก่ กรมสวัสดิการและคุ้มครอง
แรงงาน สำนักงานประกันสังคม กรมการจัดหางาน กระทรวงการคลัง (สำนักงานเศรษฐกิจการ
คลัง) กระทรวงสาธารณสุข สำนักโรค สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สาขาจังหวัด
สงขลา และเขตสาขาใต้ตอนล่างศูนย์ความปลอดภัยในการทำงานพื้นที่ 12 สำนักงานป้องกัน
ควบคุมโรค พื้นที่ 12 เป็นต้น

2. เครือข่ายภาคประชาชน ได้แก่ เครือข่ายหลักประกันสุขภาพ 9 ด้าน เครือข่าย
องค์กรด้านแรงงาน เครือข่ายสุขภาพจังหวัดสงขลา เครือข่ายศูนย์หลักประกันสุขภาพ
ประชาชนสงขลา เป็นต้น

3. ภาควิชาการ ได้แก่ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ เศรษฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มธ.

คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาฯ (ส่วนของภาคใต้ ได้แก่ คณะแพทยศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มอ. หาดใหญ่ เป็นต้น)

4.องค์กรภาคีต่างประเทศ ได้แก่ มูลนิธิฟรีดริค เอแบร์ท (FES) / UNIFEM / FNV / ACILs / CAW / WEIGO / CCC

15. ด้านสื่อสารสาธารณะ

2517-19 นักศึกษาแผนกช่างอิเล็กทรอนิกส์ เริ่มก่อตั้งสถานีวิทยุเพื่อการศึกษา เป็นช่วงเวลาที่นักศึกษาตื่นตัวทางการเมือง วิทยุถูกสั่งปิด

2518-2536 คุณชัยวุฒิ เกิดขึ้น จัดรายการอยู่ในวิทยุกระแสหลัก สวท./สทร.6/มอ.88.00MHz(ปี 2525)/ตชด./อสมท. เริ่มมีการทำงานกับชุมชน แต่ภาพรวมรายการวิทยุหนักไปทางงานธุรกิจ มีไม่กี่คลื่น จึงเป็นที่รู้จัก

2538 ชุมชนเริ่มมีหอกระจายข่าว เกิดอบต.ท่าข้าม ต้องการการประชาสัมพันธ์เชิงรุก เนื่องจากหอกระจายข่าวทำได้ไม่ครอบคลุม ในช่วงแรกเน้นการออกวารสาร/จดหมายข่าว จนพบว่ามีการผลิตสูง และเริ่มมีกระแส INTERNET มีการจัดทำเว็บไซต์ เช่น

www.hadyai.com

2540-2545 หลังรัฐธรรมนูญ เริ่มมีความตื่นตัวในการใช้สื่อวิทยุของภาคพลเมือง(รายบุคคล) แต่เข้าไปดำเนินการผ่านวิทยุกระแสหลัก เช่น อสมท. มีโควต้าภาคประชาสังคม จัดรายการคนละ 1 วัน ทั้งหมดนี้เป็นไปตาม พรบ.องค์กรจัดสรรความถี่ 2543

2544-2545 เริ่มมีการปฏิรูปสื่อ มีการเปิดเวทีในพื้นที่จังหวัดสงขลา ทำให้หลักการวิทยุชุมชนเริ่มเผยแพร่ เริ่มมีแนวคิดก่อตั้งวิทยุชุมชน และเครือข่ายวิทยุชุมชนภาคใต้ โดยการสนับสนุนของ พอช.(สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน) ในช่วงเวลาเดียวกัน นสพ.โพกัสภาคใต้เริ่มทำเว็บไซต์

2546 คุณชัยวุฒิเริ่มทำวิทยุเพื่อเด็ก ทำร่วมกับอสมท. และห้างโอเดียนชอปปิงมอลล์ เริ่มอบรมเยาวชนจัดรายการ

2546-47 มีการก่อตั้งวิทยุชุมชน ที่ต.บางเหริยง อ.ควนเนียง ต.นาหว้า อ.จะนะ ต.ลำไพล อ.เทพา

อ.เมือง เริ่มมีวิทยุต่อต้านนโยบายของกลุ่มท่อก๊าซ ขณะเดียวกัน กรมประชาสัมพันธ์เริ่มกดดัน มีการรวมตัวกันที่ส่วนกลาง รัฐบาลมีมติกรม.ให้กรมประชาสัมพันธ์จัดระบบ มีการอนุมัติออกอากาศได้จนเกิดความตื่นตัวของภาคเอกชนเข้ามาก่อตั้งวิทยุชุมชน

เริ่มก่อตั้งวิทยุมวลชน อ.หาดใหญ่ ทางเครือข่ายสร้างเสริมสุขภาพจังหวัดสงขลา สนับสนุนโครงการสื่อสารสาธารณะให้กับกลุ่มบินหลาหาข่าว ก่อให้เกิดผู้สื่อข่าวชุมชนอย่างกว้างขวาง

คุณชัชวาลย์ เกิดขึ้น เข้าร่วมโครงการปฏิบัติการชุมชนและเมืองน่าอยู่ และเครือข่ายรักษ์คลองอู่ตะเภา สนับสนุนเยาวชนร่วมจัดรายการวิทยุที่มีเนื้อหาอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม คุณชาคริต โกชะเรื่อง จัดทำเว็บไซต์ www.khlong-u-taphao.com มีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารในเว็บไซต์ วิทยาลัยวันศุกร์ และ www.songkhlahealth.org โดยเครือข่ายสร้างเสริมสุขภาพจังหวัดสงขลา 2548 เริ่มเกิดวิทยุธุรกิจภายใต้ชื่อวิทยุชุมชน ซึ่งวิทยุชุมชนนั้นโดยภาพรวมมีแนวทางของวิทยุ 3 ประเภท ได้แก่

1. วิทยุชุมชน เกิดจากชาวบ้านรวมตัวกันเพื่อประโยชน์ชุมชน มีเนื้อหาเพื่อชุมชน 70% ห้ามโฆษณา/ไม่แสวงหากำไร

2. วิทยุสาธารณะ ดำเนินการโดยอปท./สมาคม/มูลนิธิ/สถาบันอุดมศึกษา/วัด มีเนื้อหาเพื่อชุมชน 70% และห้ามโฆษณา/ไม่แสวงหากำไร

3. วิทยุธุรกิจ

ขณะเดียวกัน วิทยุกระแสหลักเริ่มทบทวนบทบาทตัวเอง เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามา มีบทบาทมากขึ้น และพรบ.องค์การจัดสรรคลื่น จัดสรรเวลาให้ภาคประชาชน 20% จัดสรรให้ภาคธุรกิจ/เอกชน 80%

คุณชัชวาลย์ เกิดขึ้น ทำวิทยุชุมชน คลื่นความคิด FM.101.00 MHz

ทางมูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ สนับสนุนโครงการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะภาคสื่อมวลชนท้องถิ่น จ.สงขลา มีกิจกรรมเด่นคือ ข่าวเจาะเชิงลึกโดยความรับผิดชอบของ นสพ. โฟกัสภาคใต้ เฝ้าติดตามแผนพัฒนาภาคใต้ www.khlong-u-taphao.com โดย คุณชาคริต โกชะเรื่อง ขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะในพื้นที่คลองอู่ตะเภา รายการสภากาแฟช่วงวันศุกร์ FM.88.00 MHz อ.จตุรนต์ วิทยุทอง ให้ความรู้และติดตามนโยบายสาธารณะทั่วไป วิทยุคลื่นความคิด รายการห้องปัญญาทางอากาศ โดยคุณชัชวาลย์ เกิดขึ้น พัฒนาระบบการนโยบายสาธารณะกับกลุ่มเยาวชนเกิดเว็บไซต์ www.southhpp.org ติดตามนโยบายสาธารณะภาคใต้

เกิดวิทยุชุมชนด.ท่าข้าม FM 101.50 MHz พบปัญหาแรงส่งไม่พอ จึงเพิ่มความสูงของเสา พัฒนาระบบ ช่วงก่อตั้งใช้งบประมาณ 700,000 บ. ในช่วงปี 2550 ชุมชนเริ่มรับช่วงบริหาร ต่อ มีการถ่ายทอดสดในพื้นที่/นอกพื้นที่

เกิดวิทยุชุมชนคลองแห ปลัดอคติศักดิ์ รัตนะ ไปร่วมจัด(ในนามอบต.น้ำน้อย)

2549 เกิดแผนสุขภาพจังหวัดสงขลา มีประเด็นสื่อสารสาธารณะเพื่อสุขภาพเป็น 1 ใน 14 เครือข่าย และเครือข่ายแผนสุขภาพจังหวัดร่วมกันจัดรายการใน FM.101.00 MHz

เกิดวิทยุสาธารณะเทศบาลนครสงขลา FM106.25MHz

ชุมชน อสม. กับเจ้าหน้าที่ไปเข้าจัดรายการ ไม่มีโฆษณา

2550 เครือข่ายสร้างสุขภาพจังหวัดสงขลา สถาบันวิจัยระบบสุขภาพภาคใต้สนับสนุนโครงการพัฒนาเครือข่ายสื่อสารสาธารณะเพื่อสุขภาพจ.สงขลา

เริ่มคิดทำวิทยุ online

2551 พรบ.องค์กรจัดสรรคลื่น ออกใบอนุญาตชั่วคราวให้วิทยุชุมชนที่มีทั้ง 3 ประเภท
พรบ.การประกอบกิจการกระจายเสียงวิทยุและโทรทัศน์ 2551

เกิดวิทยุสาธารณะเทศบาลเมืองบ้านพรุ FM 93.25 MHz ทำในนามของเทศบาล มีเครือข่ายคนเฝ้าเมืองรายงานข่าวสาร

เกิดวิทยุสาธารณะเทศบาลตำบลปริง FM 101.50 MHz ร่วมกับชุมชน ยกเว้นข้าราชการ/นักการเมืองดำเนินการ มีการจัดตั้งคณะกรรมการชุมชนในการบริหารจัดการ เริ่มทำวิทยุ online เชื่อมโยงวิทยุชุมชน/อินเทอร์เน็ต สร้างเครือข่าย online บ้านเรดิโอ/healthty radio

มีโครงการสมัชชา ONAIR ขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะประเด็นเด็ก/เกษตร/ผู้บริโภค/ผู้พิการ มีเครือข่ายสร้างสุขภาพได้ ขยายผล/สร้างฐานข้อมูลระดับภาค

จะทำอะไรต่อไป? ภายใต้สถานการณ์ สื่อท้องถิ่นปัจจุบันยังต่างคนต่างทำ ไม่มีเป้าร่วม ในขณะที่มีทุนในพื้นที่มากมาย

แนวทางหลักที่จะดำเนินการร่วมกัน ได้แก่

1.พัฒนาคน จัดทำหลักสูตรการจัดการวิทยุเพื่อชุมชน เพิ่มทักษะการจัดรายการ
2.พัฒนาเครือข่าย เชื่อมเครือข่ายสื่อสุขภาพ ค้นหาภารกิจร่วม ประสานงานคนทำสื่อ จัดทำฐานข้อมูลสื่อแต่ละชุมชน สร้างเครือข่ายผู้สื่อข่าวชุมชน ศิลปินพื้นบ้าน อสม. กลุ่มบิณฑบาต

3.เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้/พัฒนาศักยภาพ ให้เกิดศูนย์เรียนรู้/มหาวิทยาลัยชีวิต

4.พัฒนาเทคนิค นำร่องทางเทคนิค เช่น ทีวี.ชุมชน โดย อบรม.ทำข้าม TV.Online, sound bank ที่บ้านบ้าน เรดิโอ มีศูนย์ประสานบริการเครือข่าย link เครือข่าย การถ่ายทอดสด การพัฒนาอุปกรณ์บันทึกเสียง มีการจัดตั้งสถานีร่วมในบางพื้นที่ที่อยู่ใกล้เคียงกัน เช่น เขาคอหงส์

5.เชื่อมเครือข่าย ขับเคลื่อนสื่อเพื่อความเปลี่ยนแปลง เช่น สมัชชา On air ดำเนินการร่วมกับแผนสุขภาพตำบล แผนสุขภาพจังหวัด ประเด็นเด็ก ผู้พิการ ฯลฯ พัฒนาความรู้เชิงประเด็น ฐานข้อมูลความรู้ไฟล์/CD ช่องทางเก็บข้อมูล ให้มี 1 สถานี 1 รายการคุณภาพ จัดรายการ/ทำงานเป็นทีม ให้มีสภาผู้ฟัง

รายชื่อสถานีวิทยุ

1.สถานีวิทยุกระจายเสียง (วิทยุฯหลัก)

รายชื่อสถานี	ระบบ FM.	ระบบ AM.	โทรศัพท์
สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่ง	89.5 MHz	1404 KHz	0-7433-3220-1

ประเทศไทยจังหวัดสงขลา	90.5 MHz 102.25 MHz		0-7433-4499 fax 0-7433-3555
สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เพื่อการศึกษา จังหวัดสงขลา	-	558 KHz	0-7433-3590 fax 0-7433-3590
สถานีวิทยุกระจายเสียง อ.ส.ม.ท. หาดใหญ่	96.5 MHz	-	0-7423-5668-9 fax 0-74235-668
สถานีวิทยุกระจายเสียง วปถ.5 หาดใหญ่	-	738 KHz	0-7421-1555 0-7421-2929
สถานีวิทยุกระจายเสียง ทท.4 สงขลา	107.75 MHz	-	0-7421-1080 07421-1980 fax 0-7421-1081
สถานีวิทยุกระจายเสียง สทร.6 สงขลา	94.5 MHz	1431 KHz	0-7431-1722
สถานีวิทยุกระจายเสียง ทหารอากาศ 011 หาดใหญ่	107 MHz	1512 KHz	0-7425-1040 0-7425-1222 fax 0-7425-1047
สถานีวิทยุกระจายเสียงพิทักษ์สันติราษฎร์ (สวพ.3) สงขลา	-	1098 KHz	0-7421-0444 fax 0-7421-0444

2.รายชื่อสถานีวิทยุชุมชนในจังหวัดสงขลา

ที่	ความถี่ (MHz)	ชื่อสถานี/วิทยุชุมชน	ที่อยู่/เบอร์ติดต่อ	ประเภท
1.	87.50	คนทักษิณ	โรงเรียนพัฒนศึกษา ซ.10 ถ.ราษฎร์อุทิศ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา โทร. 074 – 255551	SME
2.	87.75	สายชลเรดิโอ	195 นิพัทธ์ภักดี อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา โทร. 074 - 420544	SME
3.	88.25	มหาวิทยาลัยทักษิณ	140 ม.4 มหาวิทยาลัยทักษิณ ถ.กาญจนวณิช อ.เมือง จ.สงขลา	PUBLIC
4.	88.50	HCC Radio (เพื่อการ	โรงเรียนพณิชยการหาดใหญ่ (4 ซ.5)	SME

		ศึกษา)	ถ.เพชรเกษม อ.หาดใหญ่ โทร. 074-225574	
5.	88.75	เสียงประชาชน	794 ถ.เพชรเกษม อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา	SME
6.	88.75	We are radio สงขลา	ต.บ่อยาง อ.เมือง จ.สงขลา	SME
7.	88.75	ก้าวหน้า (จะนะ)	1 ถ.เอเชีย ต.บ้านนา อ.จะนะ จ.สงขลา โทร.0 81-1384138	SME
8.	89.00	ตำบลคลองแห	ศาลาประชาคม เทศบาลตำบลคลองแห อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา โทร.074-223399	PUBLIC
9.	89.25	Happy ร่วมด้วยช่วยกัน	136 ถ.โชติวิริยะกุล 5 อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา	SME
10.	89.75	คลื่นความสุขของทุกคน	2/6-2/7 ซอย 11 ถ.ปาดังเบซาร์ ต.สะเดา อ.สะเดา	SME
11.	90.00	รถไฟทุ่งเสา	58 ถ.ภาสว่าง ต.คอหงส์ อ.หาดใหญ่	SME
12.	90.00	โอเคสเตรชั่น	36 ม.1 ต.นาทวี อ.นาทวี โทร.081-2779904	SME
13.	90.26	มวลชนคนชายแดน	โรงแรมควีนปาร์ก ชั้นใต้ดิน ถ.กาญจน วนิช ต.สำนักขาม อ.สะเดา	SME
14.	91.00	กองทุนชุมชนเมืองนคร หาดใหญ่	ซ.16 ถ.ราษฎร์อุทิศ อ.หาดใหญ่	PUBLIC
15.	91.25	วัดแหลมทราย	วัดแหลมทราย อ.เมือง จ.สงขลา โทร. 081-5404067	PUBLIC
16.	91.50	มหานครหาดใหญ่และ ชุมชนด้านยาเสพติด	ทวีรัตน์ ถ.กาญจนวนิช ต.คอหวงส์ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา โทร.074-438338	SME
17.	91.75	อ่อนสันต์เรดิโอ	47 ถ.เทพประชาเหนือ ต.บ้านพรุ อ.หาดใหญ่ โทร.081-5985744	SME
18.	92.00	We Love Hatyai	218-9 ถ.ศุภสารรังสรรค์ อ.หาดใหญ่ โทร. 081-3281711	SME

19.	92.25	ชวาทองเรดิโอ	19 ถ.ราษฎร์อุทิศ ต.บ้านนา อ.จะนะ จ.สงขลา โทร.074-206901	SME
20.	92.50	เพื่อการเรียนรู้จังหวัด สงขลา	18 บ.ไทยคอมมอฟฟิศ เซ็นเตอร์ ถ. โชติวิริยะกุล 2 อ.หาดใหญ่ โทร. 081 – 6788809	PUBLIC
21.	92.75	ตำรวจภูธรภาค 9 อ.หาดใหญ่	สภ.เมืองหาดใหญ่ ถ.เพชรเกษม อ.หาดใหญ่	SME
22.	93.00	คลื่นไท Mass Radio	203 ถ.ประชายินดี อ.หาดใหญ่ โทร. 074-225577	SME
23.	93.50	บ้านใหม่เรดิโอ	บนเขาคอหงส์ ต.คอหงส์ อ.หาดใหญ่ โทร. 074-221591	SME
24.	93.50	บ้านโคกเมา	236/5 ม.7 ถ.ลพบุรีรามเสวี ต.ท่าช้าง อ.บางกล่ำ	SME
25.	93.75	ทูซี่เรดิโอ	94/10 ม.1 ถ.สงขลา–ระโนด ต.ปาก แตรระ อ.ระโนด	SME
26.	93.75	Hallam F.M.	114 ถ.โชติวิริยะกุล 3 อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา โทร.074 - 559189	SME
27.	94.00	เครือข่ายชุมชนบ้านจำ ชุมชนเมืองหาดใหญ่	187 ถ.คลองเรียน อ.หาดใหญ่ โทร.081 – 6901123	SME
28.	94.00	วิทยุท้องถิ่น อ.สะบ้าย ย้อย	27 ม.1 ถ.ราษฎร์บำรุง ต.สะบ้าย้อย อ.สะบ้าย้อย โทร. 081-6083851	PUBLIC
29.	94.25	หรรษาเวฟ	22 ถ.ราษฎร์อุทิศ อ.หาดใหญ่ โทร. 074 – 254877	SME
30.	94.75	เอฟ.เอ็ม. 93.750 MHz	199 ม.3 ต.นาทวี อ.นาทวี	SME
31.	94.75	Your F.M.	อาคารโมบายอีซี ถ.นิพัทธ์สงเคราะห์ 1 อ.หาดใหญ่ โทร.074 -220568	SME
32.	95.00	เสียงสมิหลา	เขาคอหงส์ อ.หาดใหญ่	SME
33.	95.25	โชคสมาน	1 ซ.4 ถ.โชคสมาน 5 อ.หาดใหญ่ โทร.074-358866	SME
34.	95.50	นกเขาเรดิโอ	23 ถ.ศุขาภิบาล 1 ต.บ้านนา อ.จะนะ โทร.087-3920176	SME

35.	95.75	คนปักยี่ไต้	ซ.5 ถ.โชคสมาน 5 อ.หาดใหญ่ โทร.074 -255551	SME
36.	96.00	โรงเรียนสงขลาเทคโนโลยี	174 ถ.กาญจนวนิช ต.เขารูปช้าง อ.เมือง	SME
37.	96.25	96.25 MHz F.M.	43 ถ.โชติวิทยะกุล 4 อ.หาดใหญ่ โทร.074-429891	SME
38.	97.00	เครือข่ายประชาคม จังหวัดสงขลา	66/177 สำนักงานที่ดิน จ.สงขลา สห ขาหเดใหญ่ ต.คลองแห อ.หาดใหญ่ โทร. 074 – 221201	SME
39.	97.25	บางเหริยง	อบต.บางเหริยง อ.ควนเนียง โทร.089- 9785038	PUBLIC
40.	97.25	โรงเรียนพลวิทยา	โรงเรียนพลวิทยา ถ.เพชรเกษม อ.หาดใหญ่ โทร.081-0986062	SME
41.	97.50	มหาวิทยาลัยราชวมงคลศรี วิชัย	มหาวิทยาลัยราชวมงคลศรีวิชัย อ.เมือง โทร.081-4789087	PUBLIC
42.	97.75	พระพุทธศาสนาแห่งชาติ (เฉลิมพระเกียรติ)ประจำ จังหวัด	เขาคอหงส์ วัดแหลมทราย ต.คอหงส์ อ.หาดใหญ่ โทร. 087 – 4088422	PUBLIC
43.	98.00	คนร่วมใจไทรบุรีสงขลา	36 ถ.ไทรบุรี 29 ต.บ่อยาง อ.เมือง	SME
44.	98.00	-	203 ถ.ประชายินดี อ.หาดใหญ่	SME
45.	98.00	วิทยุประชาชนชุมชน เทศบาลเมืองคอหงส์	35/2 หจก.ฟิงค์หาดใหญ่ธุรกิจ ถ.ภาส ว่าง อ.หาดใหญ่ โทร.085-8997798	SME
46.	98.25	อุดมทอง	330 ถ.กาญจนวนิช ต.พะตง อ.หาดใหญ่ โทร.086-7004931	SME
47.	98.25	Five Way Radio	42/1 ถ.สงขลา-นาทวี ต.พะวง อ.เมือง	SME
48.	98.50	คนเมืองหาดใหญ่	ปทุมทิพย์แมนชั่น ห้อง 701 อ.หาดใหญ่	SME
49.	98.75	ตำรวจภูธรภาค 9 อ.หาดใหญ่	เขาคอหงส์ อ.หาดใหญ่	SME
50.	99.00	หาดใหญ่สเตชัน	66/146 ถ.ลพบุรีรามเสวี อ.หาดใหญ่	

บทที่ 4 ข้อเสนอแนะต่อการสร้างสุขภาวะ

จากข้อมูลพื้นฐานที่ได้รวบรวมมาเบื้องต้น นำมาสู่การวิเคราะห์ การจัดลำดับความสำคัญของ ปัญหาและร่วมค้นหาปัจจัยกำหนดสุขภาพในจังหวัดสงขลา เพื่อใช้เป็นยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานโดยสรุปสาระที่สำคัญมีดังนี้

▪ ปัจจัยกำหนดสุขภาพ

1. ปัจจัยที่เกิดจากการทำงานของกลไกพัฒนาในพื้นที่ เป็นผลมาจากวัฒนธรรมการทำงานของหน่วยงานต่างๆ เช่น จังหวัด มีรูปแบบการปกครองและการบริหารราชการแผ่นดิน 3 รูปแบบ คือ

การบริหารราชการส่วนกลาง ประกอบด้วยส่วนราชการสังกัดส่วนกลาง ซึ่งมาตั้งหน่วยงานในพื้นที่จังหวัด จำนวน 223 ส่วนราชการ และหน่วยงานอิสระ จำนวน 4 ส่วนราชการ

การบริหารราชการส่วนภูมิภาค จัดรูปแบบการปกครองและการบริหารราชการออกเป็น 2 ระดับ คือ

□ ระดับจังหวัด ประกอบด้วยส่วนราชการประจำจังหวัด จำนวน 29 ส่วนราชการ

□ ระดับอำเภอ ประกอบด้วย 16 อำเภอ 124 ตำบล 1,022 หมู่บ้าน
การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาล 24 แห่ง คือ เทศบาลนครหาดใหญ่ เทศบาลนครสงขลา เทศบาลเมืองสะเดา เทศบาลเมืองบ้านพรุ และเทศบาลตำบลพังงา ปาดังเบซาร์ ปริก ระโนด คอหงส์ ควนลัง คลองแห พะตัง นาทวี กำแพงเพชร นาสีทอง ปอตรู สทิงพระ สะบ้าย้อย จะนะ เทพา ควนเนียง สิงหนคร สำนักขาม เขารูปช้าง และองค์การบริหารส่วนตำบล 116 แห่ง

นอกจากนั้นยังมีภาคเอกชน ภาควิชาการ สื่อท้องถิ่น องค์กรสาธารณะประโยชน์ ภาคประชาสังคม หน่วยงานอิสระ เช่น สปสช. แผนสกว./สสส. แผนสุขภาพ (สสส. สงขลา) ตำบลต้นแบบ (อสม.) รวมถึงวิธีการทำงาน และศักยภาพของคนทำงาน

2. ปัจจัยที่เกิดจากคน/ชุมชน

2.1 ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน (ณ เดือนธันวาคม 2549 จำนวน 1,312,625 คน แบ่งเป็นชาย 641,931 คน คิดเป็นร้อยละ 49.90 และหญิงจำนวน 670,694 คน คิดเป็นร้อยละ 50.10 จำนวนครัวเรือน 383,621 ครัวเรือน) ในลักษณะที่จะเป็นพื้นฐานร่วมกัน แก้ปัญหาอบายมุข ยาเสพติด ครอบครัแตกแยก

จะเห็นได้ว่า ประชากรในจังหวัดมีหลายหลากกลุ่มอาชีพ กลุ่มสังคม กลุ่มวัฒนธรรม และกลุ่มเศรษฐกิจที่ต่างระดับกัน คือมีทั้งชนชั้นล่าง ชั้นกลาง และชั้นสูงในแง่เศรษฐกิจ มีความหลากหลายทั้งด้านเชื้อชาติ ศาสนา อาชีพ เพิ่มมากขึ้น และคาดว่าจะมีจำนวนเพิ่มขึ้นอีก โดยเฉพาะกลุ่มชาวพม่าที่ต้องประสบภัยธรรมชาติรุนแรง ซึ่งจะเข้ามาอยู่ในภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมโรงงานเพิ่มมากขึ้นในอนาคตอันใกล้

2.2 ระบบบริการสุขภาพ ได้แก่ หลักประกันสุขภาพ การให้บริการทางการแพทย์ การแพทย์ทางเลือก การพัฒนาบุคลากรทางสุขภาพ

2.3 ทูทางสังคม อันได้แก่ เงิน คน/เครือข่าย การมีส่วนร่วม ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม/ประเพณี/ภูมิปัญญา

ลักษณะภูมิเทศ หรือภูมิลักษณะ ที่ประกอบด้วยภูเขา แม่น้ำ ลำคลอง ที่ราบ ป่าไม้ และชายฝั่งทะเล ซึ่งมีทั้งทะเลสาบ และทะเลหลวง ปัจจัยเหล่านี้ได้เป็นตัวดึงดูดให้ผู้คนเข้ามาตั้งรกราก โดยเฉพาะบริเวณปากน้ำ ทั้งปากทะเลสาบ และปากคลองน้อยใหญ่ แล้วค่อยขยายตัวขึ้นไปตามสายน้ำ เช่น สายคลองภูมิ คลองอู่ตะเภา คลองนาทับ คลองเทพา เป็นต้น ที่เอื้อต่อการติดต่อสื่อสารทางน้ำ ระหว่างเมือง หรือชุมชน ทางด้านการค้ากับต่างประเทศ สงขลามิทะเล มีลำน้ำ ลำคลอง เป็นเส้นทางคมนาคม ที่เอื้อต่อการทำการค้าระหว่างประเทศมาช้านาน โดยลงทุนน้อย คือลงทุนเฉพาะการต่อเรือ ก็สามารถเดินทาง และนำผลผลิตไปซื้อขายกันได้โดยง่าย

ทำให้สงขลาเป็นสังคมพหุเชื้อชาติ และวัฒนธรรมมายาวนาน กลุ่มชาติพันธุ์ที่มีบทบาทอยู่ในสังคมปัจจุบัน ก็คือกลุ่มชาติพันธุ์ที่เคยมีมาในอดีต เช่น กลุ่มไทยเชื้อสายจีน เชื้อสายมลายู และกลุ่มฝรั่ง ที่เคยเข้ามาทำธุรกิจการค้าในอดีต ปัจจุบันกลุ่มเหล่านี้ก็ยังมีบทบาทอยู่ และเติบโตไปด้วยกัน แต่กลุ่มที่มีอิทธิพลสูงสุดปัจจุบันเป็นคนไทยเชื้อสายจีน และเชื้อชาติไทย และรองลงมาคือกลุ่มเชื้อชาติมลายูและกลุ่มฝรั่งยุโรป

ขณะเดียวกัน สงขลาก็เป็นผู้นำทางด้านธุรกิจการค้า การลงทุน ด้านการศึกษา ด้านศาสนา ด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น ด้านการท่องเที่ยว เมื่อมีถนน รถไฟ ทะเล เชื่อมระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย และมีสนามบินนานาชาติขึ้นที่หาดใหญ่ ก็เท่ากับเป็นการเชื่อมช่องทางในการไปมาหาสู่ระหว่างกันได้ง่ายขึ้น ทำการค้าขายกันได้ง่ายขึ้น ประกอบกับสงขลายังมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ครบถ้วนสมบูรณ์แห่งหนึ่งในโลก เหตุปัจจัยเหล่านี้คือที่มาของความเจริญเติบโตของสงขลา และเป็นจุดสำคัญที่เกิดเป็นเมืองเล็กเมืองใหญ่ขึ้น

ด้วยศักยภาพดังกล่าวข้างต้น ทำให้สงขลาเกิดเมืองใหญ่ขึ้น 2 เมืองควบคู่กัน คือ เมืองสงขลา และเมืองหาดใหญ่ โดยเมืองสงขลาเป็นศูนย์กลางการบริหารงานของภาครัฐหรือราชการ

เป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งทางน้ำ มีท่าเรือน้ำลึก และท่าเรือประมง และเมืองหาดใหญ่ซึ่งเป็นศูนย์กลางด้านธุรกิจการค้าและบันเทิง เป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่ง ทั้งทางบกและทางอากาศ คือมีท่าอากาศยาน รถไฟ และมีท่าอากาศยานนานาชาติ

2.4 *โครงสร้างประชากร* ได้แก่ ผู้สูงอายุ เด็ก/วัยรุ่น ผู้ใหญ่/วัยแรงงาน ซึ่งในอนาคตอันใกล้มีแนวโน้มจะกลายเป็นสังคมผู้สูงอายุ ขณะเดียวกัน จากการศึกษาจังหวัดสงขลาเป็นศูนย์กลางด้านธุรกิจ และทางการศึกษาของภาคใต้ มีการพัฒนาทางการศึกษาและการแพทย์เติบโตโดดเด่นมากกว่าจังหวัดอื่น ๆ ในภาคใต้ ทำให้เกิดการอพยพย้ายถิ่นของประชากรเข้ามาสู่จังหวัดสงขลา ส่วนใหญ่มาจากจังหวัดต่าง ๆ ในภาคใต้ รongลงมาเป็นภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากภาคเหนือมีน้อยที่สุด ในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่มีประชากรหนาแน่นที่สุด

มูลเหตุของการอพยพย้ายถิ่นเข้ามามี 2 ประการหลัก คือ เพื่อการศึกษา และเพื่อประกอบอาชีพ เด็กและเยาวชนส่วนหนึ่งอพยพเข้ามาศึกษาในสถาบันการศึกษา ซึ่งมีหลากหลายแขนงวิชา และหลายระดับ ทั้งของภาครัฐและเอกชน กระจายอยู่ในเขตเทศบาลนครสงขลา และนครหาดใหญ่ จึงเป็นตัวดึงดูดผู้สนใจการศึกษา ทั้งเยาวชนและผู้ต้องการเพิ่มวุฒิการศึกษาอพยพเข้าสู่จังหวัดสงขลาจำนวนมาก ขณะเดียวกันด้านการแพทย์และพยาบาลก็เติบโต เพราะมีการผลิตแพทย์และพยาบาลได้เอง การให้บริการด้านสุขภาพก็ทำได้มีศักยภาพมาก

ในอีกมุมหนึ่งจังหวัดสงขลา เป็นศูนย์กลางด้านธุรกิจ ทั้งด้านอุตสาหกรรมโรงงานบริการ และอื่น ๆ ประชากรรอบนอกเมืองก็ตีหรือต่างจังหวัดก็ตี ต่างอพยพย้ายถิ่นเข้ามาสู่จังหวัดสงขลา เพื่อประกอบอาชีพและตั้งถิ่นฐานอยู่ในจังหวัดสงขลา

2.5 *พฤติกรรมการกิน ใช้ อยู่* ภายใต้กระแสบริโภคนิยมทำให้สังคมเมืองและชนบทมีพฤติกรรมไม่ต่างกันนัก อันจะเป็นผลนำมาสู่การเกิดปัญหาโรคเรื้อรัง โรคทั่วไป เช่น ความดัน เบาหวาน อ้วน

2.6 *สภาพทางเศรษฐกิจ* ได้แก่ อาชีพ หนี้สิน รายได้ การออม ส่วนหนึ่งจากอาชีพเกษตรกรรมต้นน้ำลดลง ปริมาณด้านอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น ประชากรภาคเกษตรจึงต้องละทิ้งถิ่นฐานท้องไร่ท้องนา เข้าไปใช้แรงงานในภาคอุตสาหกรรม การบริการ และอุตสาหกรรมโรงงานมากขึ้น เพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้น ในขณะเดียวกัน เมื่อค่าครองชีพสูงขึ้น ก็เป็นมูลเหตุเกิดปัญหาต่างๆขึ้น

2.7 *ความร่วมมือของภาคีพัฒนาในพื้นที่ระดับตำบล* เช่น อบต/สภาองค์กรชุมชน กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน สอ/เครือข่ายชุมชน รว/วัด/มัสยิด

2.8 *การเมืองท้องถิ่น* การเลือกตั้งในแต่ละครั้งกระตุ้นให้เกิดความแตกแยก

2.9 *สิ่งแวดล้อม* ได้แก่ โรงงาน โครงสร้างพื้นฐาน ป่าไม้ ดิน น้ำ

2.10 *การเรียนรู้/การศึกษา* มีระบบฐานข้อมูล การจัดการ การประเมินผล

2.11 *สื่อชุมชน* ทั้งสื่อประเภท on line off line

3. ปัจจัยที่เกิดจากนโยบายภาครัฐ ที่ลงมากระทบต่อพื้นที่และชุมชน ได้แก่ นโยบาย สาธารณะต่างๆ ทั้งภาคเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เช่น ท่อกาซ/โรงไฟฟ้า ทำเรื่อน้ำลึก

4. เหตุการณ์ความไม่สงบ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่เกิดความไม่สงบขึ้นใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส และส่วนหนึ่งของจังหวัดสงขลาด้วยนั้น ส่งผลกระทบต่อประชาชนโดยตรงทั้งเหตุการณ์วางระเบิด ทำร้ายชีวิต ทรัพย์สิน สงขลาต้องทำ หน้าทีรองรับการเคลื่อนย้ายของประชากรจำนวนมาก ทั้งเข้ามาเพื่อการศึกษาและประกอบอาชีพ รวมทั้งการตั้งถิ่นฐานถาวร ในกลุ่มผู้เคลื่อนย้ายดังกล่าวนี้ มีทั้งกลุ่มทางศาสนาและกลุ่มอาชีพ กล่าวคือ มีทั้งผู้นับถือศาสนาพุทธและอิสลาม และในทุกสายอาชีพ เข้าสู่เมืองและพื้นที่รอบนอก เมือง รวมทั้งสถานศึกษาก็มีนักศึกษาเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน ส่งผลให้เกิดการแออัด ทั้งด้านที่อยู่อาศัย ด้านการคมนาคม และในสถานศึกษามากขึ้น

▪ ยุทธศาสตร์การสนับสนุนกิจกรรมสุขภาพเชิงประเด็น

จากต้นทุนเดิมที่มีการขับเคลื่อนของเครือข่ายภาคประชาชนภายใต้แผนสุขภาพจังหวัด สงขลา มีประเด็นหลักที่มีความสำคัญสูงและเป็นที่สนใจของภาคส่วนต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนได้ มีทั้งสิ้น 4 กลุ่มเนื้อหา รวม 14 ประเด็น ได้แก่

1 กลุ่มเนื้อหาด้านการจัดระบบบริการสุขภาพ ซึ่งมี 3 ประเด็นย่อยคือ

- ประเด็นการจัดระบบบริการสุขภาพของสถานบริการและหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า
- ประเด็นกองทุนชุมชนหรือกองทุนออมทรัพย์ที่เอื้อต่อการสร้างสุขภาพ (ต่อมา

เปลี่ยนเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สุขภาวะองค์กรวม)

- ประเด็นบทบาท อสม.กับการสร้างเสริมสุขภาพ

2 กลุ่มเนื้อหาด้านการสร้างเสริมสุขภาพตามกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งมี 5 ประเด็นย่อยคือ

- ประเด็นการส่งเสริมสุขภาพเด็กและเยาวชน
- ประเด็นการดูแลผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส
- ประเด็นสุขภาพวัยแรงงาน: แรงงานนอกระบบ
- ประเด็นการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ
- ประเด็นการส่งเสริมสุขภาพผู้บริโภคร

3 กลุ่มเนื้อหาด้านปัญหาสุขภาพที่เป็นประเด็นเฉพาะ ซึ่งมี 4 ประเด็นย่อยคือ

- ประเด็นเกษตรเพื่อสุขภาพ และอาหารปลอดภัย
- ประเด็นการป้องกันและลดอุบัติเหตุการจราจร
- ประเด็นการสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาวะ
- ประเด็นวัฒนธรรมกับการสร้างสุขภาพ

4 กลุ่มกลไกการบริหารจัดการและการหนุนเสริม ซึ่งมี 2 ประเด็นย่อยคือ

- ประเด็นการจัดการข้อมูลข่าวสารและความรู้ด้านสุขภาพ
- ประเด็นการสื่อสารสาธารณะเพื่อสุขภาพ

ทั้งนี้เพื่อให้มีการดำเนินงานที่สอดคล้องกับสถานการณ์ จึงขอเสนอแนะประเด็นเพิ่มเติมไว้ดังนี้

1. ประเด็นด้านการกู้ภัย บรรเทาสาธารณภัย สาธารณกุศล สังคมสงเคราะห์

กิจกรรมในด้านนี้ประกอบไปด้วยประเด็นการกู้ภัย บรรเทาสาธารณภัย สาธารณกุศล สังคมสงเคราะห์ แม้จะมีความช่วยเหลือมากมายจากหลายหน่วยงานอยู่แล้ว แต่ส่วนมากจะเน้นการแก้ไขที่ปลายเหตุ เป็นการบรรเทาทุกข์ ช่วยเหลือเจือจาน มักจะไม่ได้ให้นำหนักไปในทางการป้องกัน หรือการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนให้ดูแลตนเอง

2. ประเด็นส่งเสริมสุขภาพผู้หญิง

ประเด็นผู้หญิงสงขลามีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมาก สังคมเปิดโอกาสให้ผู้หญิงก้าวขึ้นมามีบทบาทเกือบทุกวงการ แม้บางครั้งอาจจะมองไม่เห็นผู้หญิงชัดเจน แต่ผู้หญิงมักจะแฝงตัวอยู่เบื้องหลัง ยังคงมีปัญหาอยู่บ้างในบางส่วน เช่นการพัฒนาการศึกษา พัฒนาอาชีพ ให้มีรายได้พึ่งพาตัวเองได้ ขณะเดียวกันในการก้าวไปข้างหน้า ผู้หญิงยังคงมีความเป็นแม่ ที่จะต้องเป็นหลักในการดูแลครอบครัว ดูแลลูก พบว่าผู้หญิงยุคใหม่มีปัญหาซับซ้อนกว่าอดีตมาก มีความเครียดสูงขึ้น และยังไม่เห็นองค์กรใดที่มีความชัดเจนในปัญหาด้านนี้

3. ประเด็นส่งเสริมการต่อสู้ชีวิต

ประกอบไปด้วยประเด็นปัญหาด้านความยากจน ความหิวโหย ที่อยู่อาศัย และอาชีพ เป็นปัญหาที่มีอยู่มาก ก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา เช่นปัญหาด้านทรัพยากรมนุษย์ และมักเกิดวนเวียนเป็นวงจรต่อเนื่อง

ประเด็นความยากจน และความหิวโหย พบว่าส่วนใหญ่เป็นความช่วยเหลือแบบสังคมสงเคราะห์ หากขาดอะไรที่เป็นวัสดุ สิ่งของ เครื่องใช้ ก็จะนำสิ่งต่างๆ เหล่านั้นไปมอบให้ ซึ่งแก้ไขปัญหาได้ชั่วคราว เพียงระยะสั้น แต่ปัญหายังคงมีอยู่ ยังขาดการให้ความช่วยเหลืออย่างจริงจังเพื่อเอาชนะปัญหาอย่างเด็ดขาด

ประเด็นที่อยู่อาศัย มีโครงการบ้านเอื้ออาทรซึ่งเป็นโครงการช่วยเหลือของรัฐบาล แต่ช่วยไม่ตรงกับปัญหา คนที่เดือดร้อนจริง คิดปัญหาเรื่องการขอสินเชื่อ ส่วนโครงการบ้านมั่นคง แก้ปัญหาเจาะจงไปที่ชุมชนแออัดเป็นส่วนใหญ่ ผู้มีรายได้น้อยที่ไม่ได้อยู่ในชุมชนแออัดจึงยังไม่ได้รับความช่วยเหลือ

ประเด็นอาชีพ เป็นการส่งเสริมอาชีพตามกระแส เช่นโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของรัฐบาล ไม่ได้ผลดังต้นแบบที่ญี่ปุ่น เนื่องจากขาดความเข้าใจ จึงดำเนินการผิดวิธี หน่วยงานฝักอาชีพของทางราชการ เช่น สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานฯ ส่วนใหญ่สนับสนุนอาชีพที่เหมาะสมกับผู้ชาย เช่นงานช่างต่างๆ ส่วนอาชีพของผู้หญิงมีเพียงการเย็บเสื้อผ้าในโรงงานอุตสาหกรรม การนวดแผนโบราณ และ การทำผ้าบาติก วิชาที่สอนมีน้อย ควรสอนอาชีพที่เป็นอิสระ และมีการส่งเสริม

เสริมด้านการตลาด ที่วิทยาลัยการอาชีพหลวงประธานราษฎร์นิกร มีการเปิดอบรมอาชีพระยะสั้น ในราคาถูก ชั่วโมงละ 1 บาท แต่ไม่ได้สอนอย่างต่อเนื่อง ใช้เวลาเรียนจริง 1 ภาคเรียน หรือ ประมาณ 4 เดือน และหน่วยราชการบางหน่วยสอนการทำดอกไม้เกี๊ยบปลา ซึ่งเป็นสินค้าที่มี ประโยชน์น้อย ไม่สวย ไม่เป็นที่ยอมรับของตลาด จะต้องปรับรูปแบบใหม่ให้สวยงามและทันสมัย

ประเด็นการต่อสู้ชีวิตเป็นเรื่องที่ต้องทำเป็นระบบ ทำงานเชิงรุก เพราะแต่ละปัญหามีความ เกี่ยวพันกัน จากปัญหาทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลาย ผู้คนต้องละทิ้งอาชีพเดิมจากชนบทเข้าสู่ เมือง แต่ไม่มีทักษะพอที่จะไปประกอบอาชีพอื่น ทำให้ต้องเป็นคนตกงาน เมื่อไม่มีงาน ก็ไม่มีเงิน ยากจน ทิวโหย ไม่มีที่อยู่อาศัย เป็นปัญหาทั้งระบบ ต้องมีการพัฒนาให้รู้จักพึ่งตนเอง ปรับ เปลี่ยนค่านิยม สอนเรื่องการประกอบอาชีพ การออม เศรษฐกิจพอเพียง พัฒนาจิตใจ และหาก สามารถทำงานในเชิงป้องกันได้ จะลดการเกิดปัญหาในอนาคตได้

4. ประเด็นการศึกษา และศาสนา

ประกอบไปด้วยประเด็นการศึกษา ศาสนา การพัฒนามนุษย์ การยกระดับจิตใจ การเรียนรู้ ภูมิปัญญา

ประเด็นการศึกษา การเรียนรู้ มีผู้ที่ยังไม่ได้รับการศึกษา แม้มีนโยบายให้เรียนฟรีแล้ว แต่ ในความเป็นจริงยังมีค่าใช้จ่ายอื่นอีกมาก ซึ่งพ่อแม่ที่มีรายได้น้อย ก็ไม่สามารถส่งลูกไปเรียนได้ ส่วนทุนการศึกษาที่ให้การสนับสนุนในปัจจุบัน มุ่งแต่เด็กที่เรียนเก่ง มีความประพฤติดี แต่ ยากจน

ระบบการศึกษามีปัญหา หลักสูตรการศึกษาไม่สมบูรณ์ ทั้งด้านวิชาการและคุณธรรม จริยธรรม มีความรู้แต่ไม่มีปัญญา เน้นให้ความรู้เพื่อการแข่งขันให้ชนะ เด็กต้องไปเรียนกวดวิชา เพิ่มเติมจากนอกโรงเรียน สิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย เสียเวลาการพัฒนาทักษะด้านอื่น ๆ เด็กมี ความเครียด เมื่อสอบไม่ได้ ก็ฆ่าตัวตายที่เกิดขึ้นจากระบบแพ็คตัดออก สร้างแรงกดดันให้เด็ก ขณะเดียวกันเด็กก็จะติดเกมส์ นั่นคือการศึกษาไม่ได้สอนให้เด็กรู้จักคิด รู้จักเลือก โดยรวมแล้ว คือปัญหาด้านการศึกษา

ส่วนครูผู้สอน มุ่งหวังหารายได้พิเศษนอกเวลา สอนหนังสือไม่เต็มที และมีคุณภาพไม่ ค่อยดีนัก ผู้ที่มีความรู้ความสามารถมักสนใจประกอบอาชีพอื่น ครูจึงไม่อยู่ในฐานะเป็นแม่พิมพ์ที่ ดี

ในด้านการศึกษานอกระบบ มีหน่วยงานการศึกษานอกระบบ (กศน.) ทำอยู่บ้าง สอนเด็ก ที่อยู่ในชุมชนแออัด ซึ่งทำได้เพียงส่วนน้อย ขาดการสนับสนุน การเรียนรู้นอกระบบมีน้อยมาก

ประเด็นด้านศาสนา สังคมยุคใหม่ห่างไกลจากศาสนา ไม่ได้ให้ความสำคัญ การพัฒนาด้าน จิตใจมีน้อย ขาดคุณธรรม จริยธรรม เพราะกระแสวัตถุนิยม จากการสัมภาษณ์ หลายคนพูดเรื่อง การพัฒนายกระดับจิตใจ ซึ่งเป็นเรื่องที่ยาก และต้องใช้เวลา ในสงขลาแม้จะมีหลายศาสนาแต่ก็ ไม่สามารถนำให้มีการพัฒนาทางด้านจิตใจขึ้นมาให้อยู่ในระดับที่น่าพอใจได้ ทางด้านศาสนาเองก็ ติดกระแสวัตถุนิยมเช่นกัน เช่นเน้นการสร้างวัตถุมงคลต่าง ๆ

โดยรวมการศึกษาและศาสนาอยู่ในสถานการณ์ไม่ดี ต้องปรับปรุงระบบการเรียนการสอน และหลักสูตรให้มีความสมบูรณ์ทุกด้าน สร้างบรรยากาศการเรียนรู้อย่างสนุกสนาน ปรับปรุงหลักเกณฑ์การให้ทุนการศึกษาให้ช่วยเหลือเด็กที่เรียนไม่เก่งด้วย พัฒนาครูให้มีคุณภาพ ยกฐานะครูให้มีความมั่นคงในชีวิต มีเกียรติ เพื่อให้คนเก่ง คนฉลาดได้มาเป็นครู สำหรับผู้ใหญ่ให้มีการจัดการเรียนรู้ในชุมชน ให้รู้เท่าทันข้อมูลที่มีผลกระทบกับชีวิตของคนในชุมชน สร้างกระบวนการเรียนรู้ให้สามารถวิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ ได้

5. ประเด็นส่งเสริมสวัสดิการชุมชน

มีการดำเนินการในด้านนี้กันมาก สงขลาเป็นศูนย์รวมของกลุ่มออมทรัพย์ สามารถยกระดับนำมาสู่การพึ่งตนเองของชุมชน

6. ประเด็นต่อต้านยาเสพติด

ประกอบไปด้วยประเด็นด้านบุหรี สุรา ยาเสพติด

สถานการณ์ยาเสพติดของสงขลายังเป็นห่วง เป็นทางผ่านของยาเสพติด มีการระบาดในกลุ่มวัยรุ่น ตามชุมชนแออัด มีสิ่งเสพติดไปขายในโรงเรียน ระบาดในสถานบันเทิง และมีการใช้ยาเสพติดในกลุ่มผู้ใช้แรงงาน และกลุ่มแรงงานข้ามชาติ

ความช่วยเหลืออย่างเด่นชัดและยืนยาวในด้านนี้ของสงขลาเกือบจะไม่มีเลย มีเพียงศูนย์บำบัดยาเสพติดสงขลา กลุ่มผู้ใช้ยาเสพติดซึ่งมีสำนักงานอยู่ที่จังหวัดสตูล นอกจากนั้นจะปะปนไปกับประเด็นอื่นๆ เช่น ประเด็นเด็ก ประเด็นแรงงาน เป็นต้น ส่วนใหญ่ยอมรับว่ามีปัญหา แต่ไม่เข้าไปทำ เพราะเป็นเรื่องยาก ซับซ้อน เป็นเรื่องที่มีผลประโยชน์อยู่ อาจได้รับอันตรายได้ มีเพียงการรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด สร้างภูมิคุ้มกัน สร้างจิตสำนึกให้เด็ก ให้พ่อ แม่ และให้ช่วยกันสอดส่องดูแล

7. ประเด็นจิตอาสาเพื่อความดีงาม

ประกอบไปด้วยประเด็นการส่งเสริมให้ทำความดี ยกย่องคนดี ต้นแบบคนดี อาสาสมัคร และจิตอาสา

ม็องค์กรที่ทำอยู่คือ “คนดีศรีสงขลา” ของมูลนิธิเรารักสงขลา เฉลิมพระเกียรติ มีจุดประสงค์ที่ดี แต่การทำให้ได้ผลจริงๆ ทำได้ยาก เพราะการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไป การส่งเสริมให้คนทำดี กลายเป็นประเด็นรองลงไป และส่วนหนึ่งคนไทย จะรู้สึกขัดเงินในการยกย่องคนทำดี การให้เกียรติกันจึงมีน้อย ไม่ส่งเสริมผู้ทำความดี

ด้านอาสาสมัครและจิตอาสา มีอยู่น้อยมากในสังคมสงขลา มักทำตามกระแสสังคม เป็นการให้ความช่วยเหลือเพื่อสร้างบารมี ชื่อเสียง ความมีหน้ามีตาในสังคมให้แก่ตนเอง และอีกส่วนหนึ่งให้ความช่วยเหลือแบบเจียม ๆ

8. ประเด็นส่งเสริมการท่องเที่ยว และกีฬา

ประกอบไปด้วยประเด็นการท่องเที่ยว และกีฬา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และเศรษฐกิจ

ที่ทำอยู่คือ สมาพันธ์ธุรกิจการท่องเที่ยว แต่เป็นการจัดในเมือง นำเอาเรื่องของการท่องเที่ยวและกีฬาเป็นตัวกระตุ้นเศรษฐกิจเพื่อเพิ่มรายได้ ซึ่งเน้นแต่ในเมืองเป็นหลัก มีการทำมากแต่ทำเฉพาะในเมือง ไม่มีการกระจายไปสู่ชนบทรอบนอก

ความช่วยเหลือมีน้อย ควรทำให้มากขึ้น ให้บ่อยขึ้น และมีการกระจายไปหลาย ๆ ที่ หลาย ๆ จุด เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและกีฬา เพื่อให้เศรษฐกิจมีการกระจายตัว

9. ประเด็นส่งเสริมสิทธิมนุษยชน

ประกอบไปด้วยประเด็นการปกป้องสิทธิมนุษยชน ชุมชน ในด้านต่าง ๆ

คนสงขลายังมองไม่เห็นความสำคัญ ไม่ให้ความสนใจและโดยรวมก็ไม่มีเรื่องของการกดขี่ข่มเหงเกิดขึ้น ยกเว้นในเรื่องที่เป็นโครงการขนาดใหญ่ของรัฐที่ลงมาทำในพื้นที่จังหวัดสงขลา ซึ่งมีผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม มีการละเมิดสิทธิไม่ได้มีการขอความคิดเห็นก่อนที่จะทำ ทั้งที่เป็นโครงการที่ทำให้ผู้อาศัยอยู่ในบริเวณที่ตั้งโครงการนั้น ๆเดือดร้อน ซึ่งความช่วยเหลือทางด้านนี้น้อยมาก มักต่อสู้เฉพาะกลุ่ม อย่างโดดเดี่ยว และส่วนใหญ่ก็มักคิดว่าไม่เป็นไรตามนิสัยการประนีประนอม

ประเด็นด้านนี้ยังคงมีปัญหาอยู่แต่มีผู้สนใจทำในเรื่องนี้น้อยมาก ทั้งที่มีการละเมิดอยู่เป็นประจำโดยเฉพาะสิทธิมนุษยชนของชุมชนของโครงการขนาดใหญ่ นอกจากนี้ยังมีการละเมิดสิทธิของผู้นับถือศาสนาอิสลาม สร้างสถานบันเทิงในชุมชนที่อยู่ของผู้นับถือศาสนาอิสลาม เช่น เปิดขายเหล้าในชุมชน

10. ประเด็นสร้างพื้นที่สาธารณะ

มีการเสนอว่าเพื่อฟื้นฟูสถาบันครอบครัว จะต้องมีการสร้างพื้นที่สาธารณะ เช่นวัด เพื่อให้ได้มาดำเนินกิจกรรมร่วมกัน

พื้นที่สาธารณะมีอยู่แล้วมากบ้างน้อยบ้าง มีชมรมคนรักเมืองหาดใหญ่ทำกิจกรรม “ร่มรื่นบนลานเมือง” ทุกเดือน ซึ่งอยู่ในวงแคบ ๆ ไม่มีการตื่นตัว กิจกรรมต่างๆในพื้นที่สาธารณะยังมีน้อย การช่วยเหลือในเรื่องของความปลอดภัย ยังไม่ค่อยมี ขาดกิจกรรมที่จะดึงคนเข้าไปร่วมกิจกรรม ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมตามเทศกาลต่าง ๆ เช่น เวียนเทียน ลอยกระทง ถวายเทียนพรรษา มีบ้างเช่น วัดคลองแห ที่มีกิจกรรมค่อนข้างบ่อย มักเป็นการทำบุญโดยทั่วไปเพื่อปฏิบัติศาสนกิจแล้วก็กลับ ไม่ได้เป็นการทำกิจกรรมร่วมกันทางด้านสังคม

ลำดับความสำคัญของปัญหาสุขภาพจังหวัดสงขลา

จากการประชุมกลุ่มแกนนำภาคประชาชน หน่วยงาน และลำดับความสำคัญโดยกำหนดเกณฑ์ ได้แก่ ขนาดของปัญหา ความร้ายแรงของปัญหา ความยากง่ายในการแก้ปัญหานี้ และปฏิกิริยาของชุมชนต่อปัญหานี้ ได้ผลสรุปตามลำดับดังนี้

1. ไฟได้จาก 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
2. อาชญากรรมยาเสพติดและอบายมุข

3. สิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ (น้ำท่วม น้ำเสีย พลังงาน แผ่นดินถล่ม การกัดเซาะตลิ่ง)
4. การศึกษาและศาสนา
5. เกษตรและอาหารเพื่อสุขภาพ
6. สุขภาพผู้บริโภคร
7. โรคทางสาธารณสุข(โรคแทรกซ้อนในการตั้งครรภ์ การเจ็บครรภ์ การคลอด ระยะหลังคลอด โรคความดัน เบาหวาน โรคที่เกี่ยวข้องกับระบบหายใจ อุบัติเหตุ)
8. สังคมไม่ได้อยู่บนฐานคิดเศรษฐกิจพอเพียง
- 9.ระบบบริการสุขภาพและหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า
10. สุขภาพเด็กและเยาวชน
11. การพัฒนาบุคลากรทางสาธารณสุข
12. สุขภาพแรงงานฯ
13. การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะที่กระทบต่อสุขภาพ
14. สุขภาพผู้หญิง
15. สุขภาพผู้พิการ
16. การกู้ภัย บรรเทาสาธารณภัย จิตสาธารณะ
17. วัฒนธรรมที่เอื้อต่อสุขภาพ
18. สุขภาพผู้สูงอายุ

